

ΧΑΡΟΚΟΠΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ

**ΣΧΟΛΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ, ΓΕΩΓΡΑΦΙΑΣ & ΕΦΑΡΜΟΣΜΕΝΩΝ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ**

ΤΜΗΜΑ ΟΙΚΙΑΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ & ΟΙΚΟΛΟΓΙΑΣ

**Η ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΣΤΗ ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΠΟΧΗ:
Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΩΝ ΚΙΝΔΥΝΩΝ**

Πτυχιακή εργασία

ΚΑΡΑΦΩΤΙΑ ΑΘΑΝΑΣΙΑ

Αθήνα, 2017

ΧΑΡΟΚΟΠΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ

**ΣΧΟΛΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ, ΓΕΩΓΡΑΦΙΑΣ & ΕΦΑΡΜΟΣΜΕΝΩΝ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ**

ΤΜΗΜΑ ΟΙΚΙΑΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ & ΟΙΚΟΛΟΓΙΑΣ

Τριμελής Εξεταστική Επιτροπή

ΑΜΠΕΛΙΩΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ

Αναπληρωτής Καθηγητής

ΣΑΪΤΗ ANNA

Καθηγήτρια

ΚΩΣΤΑΡΕΛΛΗ ΒΑΣΙΛΙΚΗ

Επίκουρη Καθηγήτρια

Η Αθανασία Καραφωτιά δηλώνω υπεύθυνα ότι:

- 1) Είμαι ο κάτοχος των πνευματικών δικαιωμάτων της πρωτότυπης αυτής εργασίας και από όσο γνωρίζω η εργασία μου δε συκοφαντεί πρόσωπα, ούτε προσβάλλει τα πνευματικά δικαιώματα τρίτων.
- 2) Αποδέχομαι ότι η ΒΚΠ μπορεί, χωρίς να αλλάξει το περιεχόμενο της εργασίας μου, να τη διαθέσει σε ηλεκτρονική μορφή μέσα από τη ψηφιακή Βιβλιοθήκη της, να την αντιγράψει σε οποιοδήποτε μέσο ή/και σε οποιοδήποτε μορφότυπο καθώς και να κρατά περισσότερα από ένα αντίγραφα για λόγους συντήρησης και ασφάλειας.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η κλιματική αλλαγή συντελείται τα τελευταία χρόνια σε όλο τον κόσμο. Αυτό αποδεικνύεται από την αυξημένη συχνότητα εκδήλωσης ακραίων φυσικών φαινομένων. Η εμφάνιση τους ενισχύεται από το σύγχρονο τρόπο ζωής.

Σε αυτή τη μελέτη γίνεται ουσιαστικά μια ανασκόπηση στον τομέα της Πολιτικής Προστασίας της χώρας μας, με σκοπό να γίνουν γνωστές οι προσπάθειες της πολιτείας όσον αφορά στην αντιμετώπιση αυτών των φαινομένων.

Γίνεται αναφορά στη νομοθεσία που διέπει το θεσμό της Πολιτικής Προστασίας και στα όργανα που σχετίζονται με αυτή, παραθέτοντας τις αρμοδιότητες που αυτά ασκούν και τον τρόπο με τον οποίο εμπλέκονται στην πρόληψη και την αντιμετώπιση των καταστροφικών φαινομένων και την αποκατάσταση των επιπτώσεων τους.

Οι κυριότεροι περιβαλλοντικοί κίνδυνοι που επηρεάζουν τη χώρα μας είναι οι πλημμύρες, οι σεισμοί και οι δασικές πυρκαγιές. Γι' αυτά τα καταστροφικά φαινόμενα ακολουθεί ανάλυση για:

1. την εκδήλωση του φαινομένου στη χώρα μας.
2. τα προληπτικά μέτρα του κράτους.
3. τη διαχείριση του κινδύνου και των καταστροφών.
4. τα μέτρα αυτοπροστασίας των πολιτών.
5. τις δράσεις του κρατικού μηχανισμού για την αποκατάσταση και την αρωγή στους πληγέντες.

Η ευαισθητοποίηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι αξιοσημείωτη καθώς παρέχει βοήθεια σε όλο τον κόσμο. Περιγράφεται ο τρόπος με τον οποίο διαχειρίζεται τις καταστάσεις έκτακτης ανάγκης, μέσω της Υπηρεσίας Ανθρωπιστικής Βοήθειας και Πολιτικής Προστασίας. Τέλος, παρουσιάζονται και αναλύονται στατιστικά στοιχεία ως προς την εκδήλωση φυσικών φαινομένων ανά τον κόσμο και τις επιπτώσεις τους στην κοινωνία και στην οικονομία.

ABSTRACT

Climate change is taking place in recent years around the world. This is evidenced by the increased frequency of events caused by extreme natural phenomena. The appearance of the natural hazards is enhanced by the modern lifestyle.

This study is essentially a review of the Civil Protection field in Greece so as to become known the efforts of the Greek authorities in dealing with these phenomena.

A reference is made to the legislation of the institution of Civil Protection and services associated with it, listing the competencies they exert and how they are involved in the prevention and treatment of catastrophic events and the restoration of their impact.

The main environmental risks that affect our country are floods, earthquakes and forest fires. For these damaging phenomena there is an analysis:

1. About the phenomenon in our country.
2. Preventive measures of the state.
3. Risk management and disaster.
4. The self-protection of citizens.
5. The actions of the state mechanism for the rehabilitation and assistance to those affected.

Awareness of the European Union is notable as it provides assistance worldwide. It is described how the European Union manages the emergencies, through the service of the Humanitarian Aid and Civil Protection. Finally, are presented and analyzed statistics for natural hazards all over the world and their impact on society and economy.

Πίνακας περιεχομένων

ΠΕΡΙΛΗΨΗ	3
ABSTRACT	4
ΑΚΡΩΝΥΜΙΑ	7
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	10
1. Ιστορική αναδρομή.....	12
2. Πολιτική Προστασία στη σύγχρονη εποχή	17
2.1 Η έννοια της Πολιτικής Προστασίας	17
2.2 Έννοιες και ορισμοί	18
2.3. Δυναμικό και μέσα Πολιτικής Προστασίας.....	19
2.4 Όργανα σχεδιασμού και εφαρμογής πολιτικής προστασίας.....	20
2.4.1. Κεντρικά όργανα	20
2.4.2. Αποκεντρωμένα όργανα.....	30
2.4.3. Άλλοι φορείς σχετικοί με την Πολιτική Προστασία	40
2.5. Διεθνές Σήμα Πολιτικής Προστασίας.....	55
3. Σχεδιασμός Πολιτικής Προστασίας	56
3.1. Εθνική Πολιτική για τη Μείωση του κινδύνου.....	56
3.2. Εθνικός Σχεδιασμός Πολιτικής Προστασίας.....	57
3.3. Ετήσιος Εθνικός Σχεδιασμός Πολιτικής Προστασίας	57
3.4. Εθνικό Σύστημα Έγκαιρης Προειδοποίησης	58
3.5. Γενικό σχέδιο Πολιτικής Προστασίας.....	59
3.6. Ειδικό σχέδιο Πολιτικής Προστασίας.....	63
4. Οι περιβαλλοντικοί κίνδυνοι στην Ελλάδα	64
4.1 Περιβάλλον και κλιματική αλλαγή.....	64
4.2.Οι περιβαλλοντικοί κίνδυνοι και η διαχείριση τους.....	67
4.2.1. Πλημμύρες.....	67
4.2.2 Δασικές πυρκαγιές.....	75
4.2.3. Σεισμοί	88

4.3. Αιτήματα συνδρομής και κήρυξη περιοχών σε κατάσταση έκτακτης ανάγκης πολιτικής προστασίας	100
4.4. Οργανωμένη απομάκρυνση πολιτών	102
4.5. Χαρτογράφηση πληγείσας περιοχής	103
4.6. Αποκατάσταση – Καταγραφή ζημιών	104
4.7. Οικονομική ενίσχυση πληγέντων, επιχειρήσεων και φυτικής-ζωικής-αλιευτικής παραγωγής - Οριοθέτηση περιοχών.....	105
4.8. Τήρηση ειδικού φακέλου καταστροφής.....	106
5. Η Πολιτική Προστασία και η εκδήλωση καταστροφικών φαινομένων έξω από τα σύνορα της Χώρας	107
5.1. Η Πολιτική Προστασία στη Ευρώπη.....	107
5.2. Η άσκηση «ΠΡΟΜΗΘΕΑΣ 2014»	110
5.3. Η εκδήλωση καταστροφικών φαινομένων σε παγκόσμιο επίπεδο.	113
6. Συμπεράσματα.....	121
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ – ΠΗΓΕΣ.....	125
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α΄	130
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β΄	139

ΑΚΡΩΝΥΜΙΑ

Α.Ν.: Αναγκαστικός Νόμος

Γ.Γ.Δ.Ε.: Γενική Γραμματεία Δημοσίων Έργων

Γ.Γ.Π.Π.: Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας

Γ.Ε.ΕΘ.Α: Γενικό Επιτελείο Εθνικής Άμυνας

Δ.Ε.Η.: Δημόσια Επιχείρηση Ηλεκτρισμού

Δ.Ε.Π.Α: Δημόσια Επιχείρηση Αερίου Α.Ε.

Δ.Ε.Σ.Φ.Α.: Διαχειριστής Εθνικού Συστήματος Φυσικού Αερίου

Ε.Ε.: Ευρωπαϊκή Ένωση

Ε.Κ.Α.Β.: Εθνικό Κέντρο Άμεσης Βοήθειας

Ε.Κ.Δ.Δ.Α.: Εθνικό Κέντρο Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης

Ε.Κ.ΕΠ.Υ.: Εθνικό Κέντρο Επιχειρήσεων Υγείας

Ε.Κ.Σ.Ε.Δ.: Ενιαίο Κέντρο Συντονισμού Έρευνας και Διάσωσης

ΕΛ.ΑΣ.: Ελληνική Αστυνομία

Ε.Μ.Α.Κ.: Ειδικές Μονάδες Αντιμετώπισης Καταστροφών

Ε.Μ.Υ.: Εθνική Μετεωρολογική Υπηρεσία

ΕΝ.Π.Ε.: Ένωση Περιφερειών Ελλάδος

Ε.Ο.Μ.Μ.Ε.Χ.: Ελληνικός Οργανισμός Μικρών – Μεσαίων Επιχειρήσεων και Χειροτεχνίας

Ε.Ο.Π.: Ευρωπαϊκός Οργανισμός Περιβάλλοντος

Ε.Σ.Κ.Ε: Ενιαίο Συντονιστικό Κέντρο Επιχειρήσεων

Ε.Τ.Ι.Κ.: Ειδικό Τμήμα Ιατρικής Καταστροφών

Ε.ΥΔ.Α.Π.: Εταιρεία Υδρεύσεως και Αποχετεύσεως Πρωτεύουσας

Φ.Ε.Κ.: Φύλλο Εφημερίδας Κυβερνήσεως

Ι.Δ.Α.Χ.: Ιδιωτικού Δικαίου Αορίστου Χρόνου

Κ.Ε.Δ.Ε.: Κεντρική Ένωση Δήμων και Κοινοτήτων Ελλάδος

ΚΕ.ΠΙΧ.: Κέντρο Επιχειρήσεων

Κ.Ε.Π.Π.: Κέντρο Επιχειρήσεων Πολιτικής Προστασίας

Κ.Σ.Ο.Π.Π.: Κεντρικό Συντονιστικό Όργανο Πολιτικής Προστασίας

Λ.Σ. – ΕΛ.ΑΚΤ: Λιμενικό Σώμα – Ελληνική Ακτοφυλακή

Μ.Κ.Ο.: Μη Κυβερνητική Οργάνωση

Ν.Δ.: Νομοθετικό Διάταγμα

Ν.Π.Δ.Δ.: Νομικό Πρόσωπο Δημοσίου Δικαίου

Ν.Π.Ι.Δ.: Νομικό Πρόσωπο Ιδιωτικού Δικαίου

Ο.Α.Σ.Π.: Οργανισμός Αντισεισμικού Σχεδιασμού και Προστασίας

Ο.ΔΙ.Κ.: Ομάδα Διαχείρισης Κρίσεων

Ο.Τ.Α.: Οργανισμός Τοπικής Αυτοδιοίκησης

Ο.Τ.Ε.: Οργανισμός Τηλεπικοινωνιών Ελλάδος

Π.Δ.: Προεδρικό Διάταγμα

Π.Π.: Πολιτική Προστασία

Π.Σ.: Πυροσβεστικό Σώμα

Π.Σ.Ε.Α.: Πολιτική Σχεδίαση Εκτάκτου Ανάγκης

Σ.Α.Π.Π.: Συντονιστική Αρχή Πολιτικής Προστασίας

Σ.Ε.Κ.Υ.Π.Σ.: Συντονιστικό- Επιχειρησιακό Κέντρο Υπηρεσιών του Πυροσβεστικού Σώματος

Σ.ΚΕ.Δ.: Συντονιστικό Κέντρο Δασοπυρόσβεσης

Σ.Ν.Ο.: Συντονιστικό Νομαρχιακό Όργανο

Σ.Ο.Π.Π.: Συντονιστικό Όργανο Πολιτικής Προστασίας

Σ.Τ.Ο.: Συντονιστικό Τοπικό Όργανο

Τ.Α.Σ.: Τομέας Αποκατάστασης Σεισμοπλήκτων

Τ.Ε.Δ.Κ.: Τοπική Ένωση Δήμων και Κοινοτήτων

Τ.Π.Ε.: Τεχνολογίες Πληροφοριών και Επικοινωνιών

Υ.Α.Σ.: Υπηρεσία Αποκατάστασης Σεισμοπλήκτων

ΥΠ.Υ.ΜΕ.ΔΙ.: Υπουργείο Υποδομών Μεταφορών και Δικτύων

Υ.Υ.Κ.Α.: Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η κλιματική αλλαγή είναι ένα φαινόμενο που έχει παρατηρηθεί σε παγκόσμιο επίπεδο τα τελευταία χρόνια. Η αλλαγή της χρήσης γης, δεδομένης της συγκέντρωσης του πληθυσμού στις μεγαλουπόλεις, έχει συμβάλει ουσιαστικά σε αυτό. Οι χώροι πρασίνου τείνουν να γίνουν δυσεύρετοι. Παράλληλα, καθημερινά η ατμόσφαιρα γίνεται αποδέκτης όσων εμείς παράγουμε από τη χρήση των αυτοκινήτων μας, τη θέρμανση και τα παράγωγα των βιομηχανικών μονάδων. Οι μάζες των απορριμμάτων αποτελούν τεράστιους όγκους με τη διαχείριση τους να παραμένει ακόμα ένα μεγάλο πρόβλημα.

Η κλιματική αλλαγή έχει συντελέσει στην αύξηση της συχνότητας εκδήλωσης καταστροφικών περιβαλλοντικών φαινομένων, όπως είναι οι πλημμύρες, οι σεισμοί, οι εκρήξεις ηφαιστειών, οι κατολισθήσεις και τα έντονα καιρικά φαινόμενα. Σε αυτά συγκαταλέγονται οι χιονοπτώσεις, το δριμύ ψύχος, ο παγετός, οι καταιγίδες, οι θυελλώδεις άνεμοι, οι ανεμοστρόβιλοι και ο καύσωνας.

Η ανάγκη που δημιουργήθηκε για την άμεση και συντονισμένη αντιμετώπιση των καταστροφικών αυτών φαινομένων οδήγησε στην απαίτηση για συνεργασία των υπηρεσιών και φορέων του κρατικού μηχανισμού και κατά συνέπεια στη δημιουργία της Γενικής Γραμματείας Πολιτικής Προστασίας.

Τα τρία πρώτα κεφάλαια της παρούσας μελέτης στηρίζονται στο νομοθετικό πλαίσιο που διέπει την οργάνωση, τη λειτουργία και την εξέλιξη του θεσμού της Πολιτικής Προστασίας στην Ελλάδα. Μέσα από τη μελέτη των Φύλλων της Εφημερίδας της Κυβερνήσεως διαφαίνεται η κρατική μέριμνα και βούληση για την αντιμετώπιση των καταστροφικών φαινομένων και την προστασία της ζωής, της περιουσίας, του περιβάλλοντος και της πολιτιστικής κληρονομιάς του τόπου μας. Στο πρώτο κεφάλαιο επιχειρείται μια ιστορική αναδρομή από το 1939 έως το 1974, στο δεύτερο γίνεται εκτενής αναφορά για την Πολιτική Προστασία στη σύγχρονη εποχή και τα όργανα σχεδιασμού και εφαρμογής της και στο τρίτο κεφάλαιο περιγράφονται τα εθνικά σχέδια δράσης.

Στο τέταρτο κεφάλαιο αναλύονται οι σημαντικότεροι περιβαλλοντικοί κίνδυνοι που πλήττουν τη χώρα μας και τα μέτρα αποκατάστασης και αρωγής της πολιτείας.

Στο πέμπτο κεφάλαιο περιγράφεται ο ρόλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης τόσο στην πρόληψη και την ετοιμότητα, όσο και στην αντιμετώπιση των εκτάκτων αναγκών που προκύπτουν όχι

μόνο από τα περιβαλλοντικά φαινόμενα και οι δράσεις της μέσω της Υπηρεσίας Ανθρωπιστικής Βοήθειας και Πολιτικής Προστασίας η οποία συνδράμει σε όλο τον κόσμο όταν της ζητηθεί, κατόπιν συνεργασίας των κρατών μελών της. Επιπλέον γίνεται αναφορά στο ευρωπαϊκό πρόγραμμα ασκήσεων «ΠΡΟΜΗΘΕΑΣ 2014» που πραγματοποιήθηκε στη χώρα μας.

Τέλος, ακολουθούν τα συμπεράσματα στα οποία γίνεται και αναφορά σχετικά με την επίδραση των περιβαλλοντικών κινδύνων σε παγκόσμιο επίπεδο.

1. Ιστορική αναδρομή

Από τις πρώτες δεκαετίες του εικοστού αιώνα διακρίνονται οι προσπάθειες των κυβερνήσεων για την προστασία των πολιτών της χώρας. Το 1939 εκδίδεται ο Αναγκαστικός Νόμος 1984 (ΦΕΚ 405 τ.Α΄) περί οργανώσεως της Πολιτικής και Οικονομικής Επιστρατεύσεως της χώρας. Από την τρίτη κιόλας δεκαετία απαντώνται νόμοι που προβλέπουν την προετοιμασία και την ενεργό συμμετοχή των απλών πολιτών υπέρ των αναγκών της εθνικής άμυνας. Πρόκειται λοιπόν για προσπάθεια της κυβέρνησης να λάβει όλα τα απαραίτητα μέτρα σε περίοδο ειρήνης, έτσι ώστε να βρίσκεται σε ετοιμότητα προκειμένου ν' ανταπεξέλθει σε περίοδο πολέμου έχοντας στη διάθεση της όλους τους πόρους της χώρας.

Στον προαναφερόμενο νόμο, σε περίπτωση πολέμου γίνεται διάκριση σε στρατιωτική και πολιτική επιστράτευση. Η στρατιωτική επιστράτευση περιλαμβάνει τις ένοπλες δυνάμεις της χώρας. Η πολιτική επιστράτευση περιλαμβάνει όλες τις δυνάμεις της χώρας εκτός από τις ένοπλες. Σε αυτές ανήκει ο πληθυσμός της χώρας και άπαντες, άνδρες και γυναίκες, συμμετέχουν υποχρεωτικά. Απασχολούνται ασφαλώς αμισθί, σε υπηρεσίες όπως η υγειονομική περίθαλψη των οικείων των επιστρατευμένων, η οργάνωση και λειτουργία των μέτρων της Παθητικής Αεραμύνης, υπηρεσίες επισιτισμού, μεταφορών ή διαβιβάσεων ακόμα και σε γεωργικές εργασίες, σε δημόσια έργα, σε εργασίες μεταφορών, διαβιβάσεων, δημόσιας ασφάλειας και γενικότερα σε οποιαδήποτε εργασία κρίνουν οι αρμόδιοι υπουργοί. Απαραίτητη προϋπόθεση βέβαια αποτελεί η διαπαιδαγώγηση των πολιτών και κυρίως της νεολαίας αποσκοπώντας στην αποτελεσματικότερη συμβολή τους σε περίπτωση ανάγκης.

Στον Α.Ν. 2372 (ΦΕΚ 168 τ.Α΄) περί Παθητικής Αεραμύνης της χώρας, που εκδόθηκε το 1940, γίνεται διάκριση των αρμοδιοτήτων των Υπουργείων. Συγκεκριμένα το Υπουργείο Εσωτερικών και Διοικήσεως Πρωτεύουσας είναι αρμόδιο για την προστασία και την αυτοπροστασία του άμαχου πληθυσμού. Για την ακρίβεια προβλέπεται η κατασκευή κοινόχρηστων και ιδιωτικών καταφυγίων, η εγκατάσταση συναγερμού σειρήνων, η πραγματοποίηση του συστήματος συσκότισης και η οργάνωση και διάθεση σταθμών πρώτων βοηθειών. Όσον αφορά στις προηγούμενες αρμοδιότητες το οικονομικό κόστος βαρύνει τους δήμους και τις κοινότητες, οι οποίοι φέρουν και την ευθύνη πυρόσβεσης, απολύμανσης και εξασφάλισης της ύδρευσης. Επιπλέον, και εδώ αναφέρεται ρητά η σπουδαιότητα της εκπαίδευσης του άμαχου πληθυσμού, μέσω διαλέξεων, η οποία ελέγχεται μέσω ασκήσεων με τη

συμμετοχή πολιτών, που δύναται να πραγματοποιηθούν σε ορισμένη περιοχή (πόλη, κωμόπολη ή χωριό).

Αρκετά χρόνια αργότερα, το 1968, εκδίδεται ο Α.Ν. 398 (ΦΕΚ 102 τ.Α΄) περί Πολιτικής Σχεδιάσεως Εκτάκτου Ανάγκης. Και πάλι στόχος είναι η διασφάλιση της εθνικής άμυνας. Γίνεται αποσαφήνιση όρων όπως είναι οι Πολιτικές Δυνάμεις, η Πολιτική Σχεδίαση Εκτάκτου Ανάγκης, η Πολιτική Κινητοποίηση και η Πολιτική Άμυνα.

Με τον όρο «Πολιτικές Δυνάμεις» νοούνται οι Κρατικές Αρχές και Υπηρεσίες, τα σώματα ασφαλείας, το Λιμενικό Σώμα, τα Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου (ΝΠΔΔ), οι κοινωφελείς οργανισμοί, οι επιχειρήσεις της χώρας και γενικότερα όλο το έμπυχο και άψυχο μη ένοπλο δυναμικό της χώρας.

Η «Πολιτική Σχεδίαση Εκτάκτου Ανάγκης» περιλαμβάνει την οργάνωση, προπαρασκευή και κινητοποίηση των πολιτικών δυνάμεων που αποσκοπεί στην επιβίωση σε καιρό πολέμου και συνεπώς τη συμβολή τους στην Εθνική Άμυνα.

Ως «Πολιτική Κινητοποίηση» νοείται η οργανωμένη μετάβαση από την κατάσταση ειρήνης στην κατάσταση πολέμου. Σκοπός της είναι η αντιμετώπιση δυνάμεων που ενδέχεται να παρακωλύσουν ή να διαταράξουν την οικονομική ή κοινωνική ζωή της χώρας.

«Πολιτική Άμυνα» είναι η υποχρεωτική οργάνωση, κινητοποίηση και καθοδήγηση των Πολιτικών Δυνάμεων της χώρας προς την αντιμετώπιση πάσης φύσεως εχθρικών προσβολών, λοιπών δραστηριοτήτων και καταστροφών στον πολιτικό τομέα.

Τόσο τα υπουργεία, όσο και τα περιφερειακά όργανα οφείλουν εν καιρώ ειρήνης να εναρμονίζουν τις υπηρεσίες τους προς την προετοιμασία της πολιτικής κινητοποίησης, ώστε ν' ανταπεξέλθουν αποτελεσματικά σε ενδεχόμενη περίπτωση ανάγκης. Είναι υποχρεωμένα, μεταξύ άλλων, να καταρτίζουν και να τηρούν σχέδια οργάνωσης, κινητοποίησης και δράσης, καθώς επίσης να λαμβάνουν μέτρα εξασφάλισης των αναγκαίων μέσων, υλικών, εφοδίων και πιστώσεων. Ειδικές ομάδες εργασίας συγκροτούνται προκειμένου να μελετήσουν τα ανωτέρω ζητήματα και να εισηγηθούν τα προτεινόμενα από αυτούς θέματα.

Πρώτη φορά γίνεται λόγος για τα καιρικά φαινόμενα και συγκεκριμένα για τη θεομηνία. Σύμφωνα με την ετυμολογία της, η λέξη είναι σύνθετη και αποτελείται από τις λέξεις «Θεός» και «μήνις» που σημαίνει οργή του Θεού. Αναφέρεται σ' ένα καταστροφικό καιρικό φαινόμενο

που πλήττει μια περιοχή. Όλοι λοιπόν οι πολίτες είναι υποχρεωμένοι να συμβάλλουν στη σίτιση, στέγαση και υγειονομική περίθαλψη των πληγέντων.

Όπως αναφέρθηκε και παραπάνω, η εργασία ή η παροχή υπηρεσιών τόσο των φυσικών, όσο και των νομικών προσώπων καθώς επίσης των Ν.Π.Δ.Δ. και Νομικών Προσώπων Ιδιωτικού Δικαίου (Ν.Π.Ι.Δ.) είναι υποχρεωτική. Αποζημίωση καταβάλλεται μόνο στην περίπτωση κατά την οποία ο εργαζόμενος δεν έχει τη δυνατότητα διαβίωσης με ίδια μέσα. Επίσης στη δικαιοδοσία του κράτους περνούν οι ιδιωτικές εμπορικές επιχειρήσεις συμπεριλαμβανομένων των εγκαταστάσεων, των εμπορευμάτων, των πρώτων υλών ακόμα και το προσωπικό τους, προκειμένου να τα διαθέσει για λόγους κοινωνικής ανάγκης.

Στον ίδιο νόμο προβλέπεται ειδική εκπαίδευση του πληθυσμού τόσο σε επίπεδο φυσικών προσώπων όσο και σε επίπεδο δημοσίων υπηρεσιών για την προετοιμασία των υπαλλήλων. Με αποφάσεις του Προέδρου της Κυβέρνησης ορίζονται όλα τα σχετικά με την πολιτική σχεδίαση εκτάκτου ανάγκης (ΠΣΕΑ) όπως τα αντικείμενα και η διάρκεια της εκπαίδευσης και διατάσσονται ασκήσεις ΠΣΕΑ στις οποίες συμμετέχουν όλες οι δημόσιες υπηρεσίες.

Η πολιτεία προκειμένου να έχει ακριβή εικόνα των πόρων που διαθέτει προβαίνει, ανά τακτά χρονικά διαστήματα, σε ειρηνική περίοδο, σε απογραφή όπως αναλυτικά αναφέρεται στο Νομοθετικό Διάταγμα 708 από 7 Νοεμβρίου 1970 (ΦΕΚ 237 τ.Α'), το οποίο συμπληρώνει τον Α.Ν. 398/1968 (ΦΕΚ 102 τ.Α'). Με απόφαση του πρωθυπουργού όλοι οι ιδιώτες, είτε πρόκειται για φυσικά πρόσωπα, είτε για επιχειρήσεις, βιομηχανίες ή οργανισμούς, υποχρεούνται να χορηγούν σχετικά στοιχεία, για την ακρίβεια των οποίων διενεργείται έλεγχος. Πιο αναλυτικά καταγράφονται: πρόσωπα, ζώα, οχήματα, μηχανήματα, εργαλεία, εγκαταστάσεις, υλικά, πρώτες ύλες, βιομηχανικά, γεωργικά, κτηνοτροφικά και δασικά προϊόντα κ.α. Να σημειωθεί ότι η πολιτεία ασκεί απόλυτο έλεγχο τόσο στο εξαγωγικό όσο και στο εισαγωγικό εμπόριο.

Μια δεύτερη αναφορά που αφορά στην περίοδο ειρήνης γίνεται στο Ν.Δ. 857 που εκδόθηκε στις 18 Μαρτίου 1971 (ΦΕΚ 57 τ.Α') περί αντιμετώπισης των εκτάκτων αναγκών της χώρας σε περίοδο ειρήνης. Ορίζεται η κατάσταση έκτακτης ανάγκης ως *η κάθε αιφνίδια κατάσταση που προκαλείται από φυσικά ή άλλα, μη πολεμικά, γεγονότα η οποία έχει ως αποτέλεσμα τη δημιουργία ή την απειλή δημιουργίας εκτεταμένων απωλειών ή καταστροφών, στο έμψυχο δυναμικό ή και στο οποιοδήποτε υλικό και τις εγκαταστάσεις της χώρας. Τέτοια γεγονότα είναι οι σεισμοί, οι πλημμύρες, οι θύελλες (τυφώνες), η υπερβολική χιονόπτωση, οι μεγάλες πυρκαγιές, το σφοδρό ψύχος, οι θανατηφόρες επιδημίες, η επιδρομή ακριδών, τα μεγάλα θαλάσσια, σιδηροδρομικά, αυτοκινητιστικά ή αεροπορικά δυστυχήματα.*

Το 1974 έγινε μια προσπάθεια συγκέντρωσης και ενοποίησης των πάντων που αφορούν στην Πολιτική Σχεδίαση Εκτάκτου Ανάγκης. Για το λόγο αυτό στις 2 Σεπτεμβρίου 1974 εκδόθηκε το Ν.Δ. 17 (ΦΕΚ 236 τ.Α΄) περί Πολιτικής Σχεδιάσεως Εκτάκτου Ανάγκης με αντικείμενο τη διασφάλιση της Εθνικής Άμυνας σε περίοδο πολέμου και την αντιμετώπιση εκτάκτων αναγκών σε περίοδο ειρήνης, με το οποίο καταργείται πληθώρα διατάξεων συμπεριλαμβανομένων των προαναφερθέντων. Γίνεται λοιπόν ξεκάθαρη η ευαισθησία και η μέριμνα της πολιτείας για την προστασία της κοινωνίας και σε ειρηνική περίοδο και αυτό προκύπτει από την αναδιατύπωση των σχετικών ορισμών ως διαφαίνεται ακολούθως:

Στις «Πολιτικές Δυνάμεις» εντάσσεται η Πυροσβεστική Υπηρεσία ενώ αποκλείεται το Λιμενικό Σώμα. Στον ορισμό της «Πολιτικής Σχεδίασης Εκτάκτου Ανάγκης» της «Πολιτικής Κινητοποίησης» και της «Πολιτικής Άμυνας» αναφέρεται πλέον ξεκάθαρα η αντιμετώπιση πάσης φύσεως καταστροφών - εκτάκτων αναγκών - σε περίοδο ειρήνης.

Ως «Κατάσταση Εκτάκτου Ανάγκης» νοείται κάθε απροσδόκητη κατάσταση η οποία προκαλείται από φυσικά ή άλλα γεγονότα, είτε πολεμικά είτε όχι, είτε λόγω καιρικών φαινομένων, τα οποία οδηγούν σε απειλή ή καταστροφή του έμψυχου και άψυχου δυναμικού της χώρας.

Τα κυριότερα όργανα Πολιτικής Σχεδίασης είναι το Ανώτατο Συμβούλιο Εθνικής Άμυνας και το Υπουργείο Εθνικής Άμυνας. Το Ανώτατο Συμβούλιο Εθνικής Άμυνας είναι το αρμόδιο όργανα για τη λήψη αποφάσεων. Οι αποφάσεις αυτές αφορούν τις πολιτικές δυνάμεις και είναι υποχρεωτικές. Το Υπουργείο Εθνικής Άμυνας μεταξύ άλλων, παρέχει περαιτέρω κατευθύνσεις και συντονίζει τις ενέργειες των υπουργείων κατά την εκτέλεση των αποφάσεων του Ανώτατου Συμβουλίου Εθνικής Άμυνας και παρακολουθεί και ελέγχει τις πολιτικές δυνάμεις.

Στο Υπουργείο Εθνικής Άμυνας και συγκεκριμένα στο Αρχηγείο των Ενόπλων Δυνάμεων συστήνεται Διεύθυνση Πολιτικής Σχεδίασης Εκτάκτου Ανάγκης, σε κάθε υπουργείο Υπηρεσία Πολιτικής Σχεδίασης Εκτάκτου Ανάγκης και στα Αρχηγεία Χωροφυλακής, Αστυνομίας Πόλεων, Πυροσβεστικού Σώματος, στη Γενική Διεύθυνση Αγροφυλακής καθώς επίσης και σε κάθε Νομαρχία Τμήμα Πολιτικής Σχεδίασης Εκτάκτου Ανάγκης και ορίζονται οι αρμοδιότητες εκάστου οργάνου.

Τόσο οι υπηρεσίες όσο και οι πολίτες οφείλουν να συμμορφώνονται προς τα διατασσόμενα σε περίοδο γενικής ή μερικής πολιτικής κινητοποίησης, καθώς επίσης να έχουν ενεργήσει αποτελεσματικά, προγενέστερα, όσον αφορά στις υποχρεώσεις τους. Ανάμεσα σε αυτές

συγκαταλέγεται η τήρηση μυστικότητας από πλευράς οποιουδήποτε αναμειχθεί με ζητήματα πολιτικής σχεδίασης εκτάκτου ανάγκης. Για λόγους εθνικής ασφάλειας επιτρέπεται η μη δημοσίευση στη Εφημερίδα της Κυβερνήσεως ή μη ανακοίνωση με οποιονδήποτε τρόπο, των αποφάσεων του Ανώτατου Συμβουλίου Εθνικής Άμυνας.

Στο προαναφερόμενο Νομοθετικό Διάταγμα προβλέπονται επίσης Ποινικές και Δικονομικές Διατάξεις για όσους δε συμμορφωθούν προς τα διατασσόμενα που περιλαμβάνουν τόσο χρηματική ποινή όσο και ποινή φυλάκισης έως έξι (6) μήνες ή και πλέον αυτών.

2. Πολιτική Προστασία στη σύγχρονη εποχή

2.1 Η έννοια της Πολιτικής Προστασίας

Η Πολιτική Προστασία αποβλέπει στο να δημιουργήσει στους πολίτες ένα αίσθημα ασφάλειας λαμβάνοντας προληπτικά μέτρα που έχουν σαν σκοπό τόσο την προστασία της ζωής, της υγείας και της περιουσίας τους, όσο και την προστασία του περιβάλλοντος στο οποίο βιώνουν (φυσικό και κοινωνικό) από κάθε είδους καταστροφές, φυσικές ή ανθρωπογενείς, οι οποίες προκαλούν καταστάσεις έκτακτης ανάγκης. Σε περιπτώσεις που αυτό δεν είναι εφικτό, ο κρατικός μηχανισμός προβαίνει σε ενέργειες αντιμετώπισης και αποκατάστασης αυτών των καταστάσεων.

Για την επίτευξη του παραπάνω στόχου απαραίτητη είναι η ενοποίηση των γνώσεων της επιστημονικής κοινότητας της χώρας, με την εμπειρία που κατέχουν όσοι καλούνται ν' αντιμετωπίσουν στην πράξη καταστάσεις έκτακτης ανάγκης.

Σύμφωνα με το Ν. 2344 (ΦΕΚ 212 τ.Α΄) από 11/11/1995 περί Οργάνωσης Πολιτικής Προστασίας και άλλων διατάξεων, η «Πολιτική Προστασία» ορίζεται ως *ο σχεδιασμός, η πρόληψη, η υλική και ψυχολογική προπαρασκευή και κινητοποίηση των δυνάμεων και μέσων της χώρας, που αποβλέπει στην προστασία των πολιτών, στη διαφύλαξη των κάθε είδους αγαθών, υλικών και πλουτοπαραγωγικών πηγών, εγκαταστάσεων και μνημείων της χώρας, καθώς και στην ελαχιστοποίηση των επιπτώσεων στις περιπτώσεις αναγκών που προκαλούνται από φυσικές, τεχνολογικές ή άλλες καταστροφές*. Αναφερόμαστε πλέον μόνο σε ειρηνική περίοδο και στην παρούσα εργασία θα εστιάσουμε στην περίπτωση των περιβαλλοντικών κινδύνων.

Γίνεται αντιληπτό ότι είναι επιτακτική η ανάγκη για επαναπροσδιορισμό και αξιολόγηση των κινδύνων και γενικότερα του τρόπου διαχείρισης και αντιμετώπισης τους, καθώς έχουν αλλάξει πολλοί παράγοντες συμπεριλαμβανομένων των κλιματολογικών συνθηκών. Η αύξηση της αστικοποίησης που έχει λάβει χώρα τις τελευταίες δεκαετίες, ο σύγχρονος τρόπος ζωής, η αδιαφορία για την προστασία του περιβάλλοντος και η οικολογική υποβάθμιση τόσο από τους πολίτες όσο και από τις επιχειρήσεις έχουν συμβάλλει σημαντικά στη δημιουργία τέτοιων φαινομένων.

2.2 Έννοιες και ορισμοί

Στην ελληνική νομοθεσία υπάρχει ένας μεγάλος αριθμός διατάξεων που αφορούν στην πολιτική προστασία. Οι σημαντικότεροι εξ αυτών, πέραν αυτών που αναφέρθηκαν στο προηγούμενο κεφάλαιο, είναι ο Ν. 2344 (ΦΕΚ 212 τ.Α΄) του 1995, ο Ν. 3013 (ΦΕΚ 102 τ.Α΄) από 01/05/2002, η Υ.Α. 1299 (ΦΕΚ 423 τ.Β΄) από 10/04/2003, το Π.Δ. 151 (ΦΕΚ 107 τ.Α΄) από 03/06/2004, ο Ν. 3852 (ΦΕΚ 87, τ.Α΄) από 07/06/2010 και ο Ν. 4249 (ΦΕΚ 73 τ.Α΄) από 24/03/2014.

Για την πληρέστερη κατανόηση του υπό εξέταση θέματος, κρίνεται απαραίτητη η αποσαφήνιση των κυριότερων εννοιών όπως αυτές αναγράφονται ή απορρέουν από το Ν. 3013 (ΦΕΚ 102 τ.Α΄) από 01/05/2002 περί Αναβάθμισης της Πολιτικής Προστασίας και από την Υ.Α. 1299 (ΦΕΚ 423 τ.Β΄) από 10/04/2003 που αφορά στην έγκριση του Γενικού Σχεδίου Πολιτικής Προστασίας:

- *Καταστροφή: κάθε ταχείας ή βραδείας εξέλιξης φυσικό φαινόμενο στο χερσαίο, θαλάσσιο και εναέριο χώρο, το οποίο προκαλεί εκτεταμένες δυσμενείς επιπτώσεις στον άνθρωπο, καθώς και στο ανθρωπογενές ή φυσικό περιβάλλον. Χαρακτηριστικό της είναι η ένταση η οποία εξαρτάται από τις απώλειες που αυτή προκαλεί στη ζωή, υγεία και περιουσία των πολιτών καθώς επίσης στα αγαθά, στις πλουτοπαραγωγικές πηγές και στις υποδομές της χώρας.*

Μια καταστροφή μπορεί να χαρακτηριστεί ως γενική όταν εκτείνεται σε τρεις τουλάχιστον περιφέρειες της χώρας. Μια επιπλέον διάκριση μπορεί να είναι σε Περιφερειακή ή Τοπική Καταστροφή μικρής ή μεγάλης έντασης. Ο χαρακτηρισμός εξαρτάται από το δυναμικό και τα μέσα της πολιτικής προστασίας που απαιτούνται για την αντιμετώπιση της, δηλαδή σε επίπεδο περιφέρειας, νομού ή ακόμα και σε κεντρικό επίπεδο. Σε καταστροφές μικρής έντασης αρκούν το διαθέσιμο δυναμικό και τα μέσα σε επίπεδο περιφέρειας ή νομού.

- *Κίνδυνος: η πιθανότητα εκδήλωσης ενός φυσικού φαινομένου ή τεχνολογικού συμβάντος ή και λοιπών καταστροφών σε συνδυασμό με την ένταση των καταστροφών που μπορεί να προκληθούν στους πολίτες, στα αγαθά, στις πλουτοπαραγωγικές πηγές και στις υποδομές μιας περιοχής.*

- Κατάσταση κινητοποίησης πολιτικής προστασίας: *η ενεργοποίηση και η κλιμάκωση της δράσης του δυναμικού και των μέσων πολιτικής προστασίας σε κεντρικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, για τους σκοπούς της πολιτικής προστασίας και ειδικότερα για την αντιμετώπιση έκτακτων αναγκών από καταστροφές ή και για τον έλεγχο και περιορισμό των δυσμενών επιπτώσεων που σχετίζονται με τους αντίστοιχους κινδύνους.*

Διακρίνεται στην κατάσταση ετοιμότητας πολιτικής προστασίας και στην κατάσταση έκτακτης ανάγκης πολιτικής προστασίας. Η πρώτη κατηγορία βασίζεται σε τεκμηριωμένο κίνδυνο και κλιμακώνεται η ετοιμότητα του δυναμικού και των μέσων ενώ στη δεύτερη έχει ήδη εκδηλωθεί το καταστροφικό φαινόμενο και απαιτείται ο συντονισμός και η κινητοποίηση πλεονάζοντος από του συνηθισμένου δυναμικού και μέσων.

2.3. Δυναμικό και μέσα Πολιτικής Προστασίας

Για την αντιμετώπιση εκτάκτων αναγκών απαιτείται η συμμετοχή όλων των πόρων της χώρας, είτε αποτελούν έμψυχο είτε άψυχο δυναμικό.

Κύριο ρόλο σε προπαρασκευαστικό στάδιο διαδραματίζουν ειδικευμένα στελέχη τα οποία αναλαμβάνουν την εκπόνηση και εφαρμογή σχεδίων, προγραμμάτων και μέτρων της πολιτικής προστασίας σε κεντρικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο. Η συμβολή όλων των κρατικών υπηρεσιών, των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης (Ο.Τ.Α.) καθώς επίσης και των οργανισμών κοινής ωφέλειας είναι καθοριστική σε επιχειρησιακό επίπεδο. Στους οργανισμούς κοινής ωφέλειας ανήκουν υπηρεσίες όπως το Εθνικό Κέντρο Άμεσης Βοήθειας (Ε.Κ.Α.Β.), το Πυροσβεστικό Σώμα (Π.Σ.), η Ελληνική Αστυνομία (ΕΛ.ΑΣ.), οι ένοπλες δυνάμεις, το Λιμενικό Σώμα – Ελληνική Ακτοφυλακή (Λ.Σ. - ΕΛ.ΑΚΤ.), ο Οργανισμός Αντισεισμικού Σχεδιασμού και Προστασίας (Ο.Α.Σ.Π.), οι υπηρεσίες των Ο.Τ.Α., της Περιφέρειας και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης, η Εθνική Μετεωρολογική Υπηρεσία (Ε.Μ.Υ), η Δημόσια Επιχείρηση Ηλεκτρισμού (Δ.Ε.Η.), ο Οργανισμός Τηλεπικοινωνιών Ελλάδος (Ο.Τ.Ε.), η Εταιρία Υδρεύσεως και Αποχετεύσεως Πρωτεύουσας (Ε.Υ.Δ.Α.Π.), η Δημόσια Επιχείρηση Αερίου Α.Ε. (Δ.Ε.Π.Α.), ο Διαχειριστής Εθνικού Συστήματος Φυσικού Αερίου (Δ.Ε.Σ.Φ.Α.) κ.α. Όσοι δημόσιοι υπάλληλοι από τις ανωτέρω υπηρεσίες αρνηθούν την εκτέλεση των καθηκόντων τους σε ότι

αφορά την Π.Π., υποπίπτουν σε πειθαρχικό παράπτωμα και υπόκεινται στις συνέπειες των σχετικών διατάξεων.

Εθελοντικές οργανώσεις οι οποίες δραστηριοποιούνται στον τομέα της Π.Π. στελεχώνονται από πολύ έμπειρους εθελοντές και δύναται να συμβάλλουν σε μεγάλο βαθμό. Ειδικευμένοι εθελοντές που δεν ανήκουν σε κάποια εθελοντική οργάνωση ενδέχεται να συμβάλουν και αυτοί.

Ομοίως σε καταστροφές εξειδικευμένου χαρακτήρα ή σε γενικές καταστροφές και σε περιφερειακές ή τοπικές καταστροφές μεγάλης έντασης, δύναται να κληθούν πολίτες οι οποίοι διαθέτουν ειδικές γνώσεις και μέσα που ανήκουν σε φυσικά ή νομικά πρόσωπα μαζί με τους αντίστοιχους χειριστές τους. Πλέον γίνεται λόγος για καταβολή αποζημίωσης σε όσους πολίτες συνδράμουν προσφέροντας προσωπική εργασία ή κάποιο μέσο που διαθέτουν το ύψος και η διαδικασία της οποίας καθορίζεται με κοινή απόφαση των Υπουργών Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη και Οικονομικών.

2.4 Όργανα σχεδιασμού και εφαρμογής πολιτικής προστασίας

2.4.1. Κεντρικά όργανα

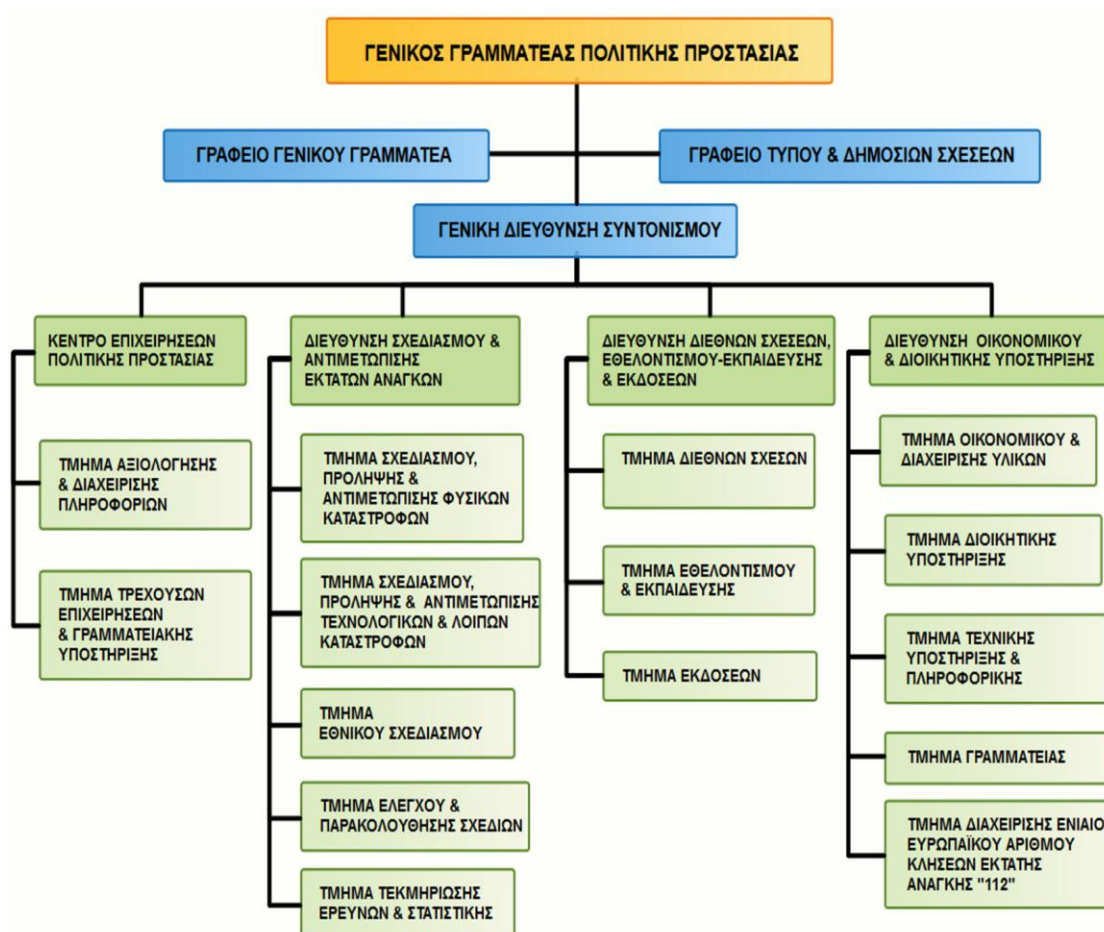
2.4.1.1. Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας

Με το Ν. 2344 (ΦΕΚ 212 τ.Α΄) του 1995 συστήνεται η Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας η οποία υπάγεται στο Υπουργείο Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης. Αφορμή για τη δημιουργία της αποτέλεσαν οι καταστροφικοί σεισμοί που πραγματοποιήθηκαν στη χώρα μας το 1995. Συγκεκριμένα στην Κοζάνη και τα Γρεβενά στις 13-05-1995, μεγέθους 6,6 Richter και στο Αίγιο στις 15-06-1995, μεγέθους 6,1 Richter. Αποστολή της είναι η εξασφάλιση της ετοιμότητας της χώρας μέσα από το συντονισμό των δυνάμεων πολιτικής προστασίας η οποία προκύπτει από τη μελέτη, την επεξεργασία και το σχεδιασμό της πολιτικής της χώρας ώστε να μπορεί ν' ανταπεξέρχεται σε περιπτώσεις καταστροφικών φαινομένων.

Ο ρόλος της διακρίνεται σε δυο πεδία. Στο πρώτο πεδίο εντάσσεται το επιστημονικό πλαίσιο μέσα στο οποίο κινείται, με τη μελέτη και τεκμηρίωση σχεδίων και δράσεων, τη σύνταξη κανονισμών, τις προτάσεις για κατανομή σχετικών πιστώσεων, την παροχή εκπαιδευτικών προγραμμάτων σε όλες τις βαθμίδες εκπαίδευσης καθώς και την κατάρτιση στελεχών της πολιτικής προστασίας και μελών εθελοντικών οργανώσεων για τις οποίες τηρεί σχετικό μητρώο, τη λειτουργία του αριθμού έκτακτης ανάγκης 112 κ.α. Στο δεύτερο πεδίο συμπεριλαμβάνονται θέματα οργάνωσης όπως είναι η προετοιμασία και η κινητοποίηση δυναμικού και μέσων, ο συντονισμός της δράσης της πολιτικής προστασίας, η επιχειρησιακή ένταξη των εθελοντών που είναι εγγεγραμμένοι στο Μητρώο Εθελοντών της ΓΓΠΠ, η απομάκρυνση των πολιτών κατόπιν πληροφόρησης και παρέχοντας τους ειδικές οδηγίες και τέλος η αποκατάσταση των ζημιών.

Σημαντική θεωρείται η δράση της για την προώθηση των σχέσεων της χώρας με διεθνείς οργανισμούς και αντίστοιχους φορείς άλλων χωρών παρέχοντας επιστημονική ή και υλική βοήθεια όπως συνέβη με το σεισμό της Τουρκίας το 1999 και η κατάσταση ετοιμότητας για συνδρομή στην Ιταλία το φθινόπωρο του 2016. Παράλληλα αξιοποιείται η παροχή βοήθειας προς τη χώρα μας σε περίπτωση καταστροφής.

Στο δυναμικό της ΓΓΠΠ υπάγονται από το 2006 η Υποστηρικτική Ομάδα Διαχείρισης Χημικών, Βιολογικών, Ραδιολογικών και Πυρηνικών Απειλών και Συμβάντων και η Ομάδα Αναγνώρισης Θυμάτων Καταστροφών. Πρόκειται για μονάδες με ειδική λειτουργία οι οποίες στελεχώνονται από ειδικευμένο επιστημονικό προσωπικό, ιατρικό προσωπικό, εμπειρογνώμονες και κατάλληλα εκπαιδευμένο προσωπικό των πολιτικών δυνάμεων.

Εικόνα 2.1: Οργανόγραμμα της ΓΓΠΠ. (Πηγή: <http://civilprotection.gr/el>)

Το 1999 (Απόφαση 770, ΦΕΚ 485, τ.Β΄) ξεκίνησε τη λειτουργία του το Κέντρο Επιχειρήσεων Πολιτικής Προστασίας (ΚΕΠΠ) το οποίο υπάγεται στη ΓΓΠΠ. Το ΚΕΠΠ είναι το κύριο και αρμόδιο όργανο για το συντονισμό των διατιθέμενων δυνάμεων και μέσων για την αντιμετώπιση ενός καταστροφικού φαινομένου. Για ακόμα καλύτερο συντονισμό υπάρχει η δυνατότητα δημιουργίας πλήρως εξοπλισμένου κινητού κέντρου επιχειρήσεων. Στελεχώνεται από εν ενεργεία ή απόστρατους αξιωματικούς των Ενόπλων Δυνάμεων, της Ελληνικής Αστυνομίας, του Πυροσβεστικού Σώματος και του Λιμενικού Σώματος.

Λειτουργεί σε εικοσιτετράωρη βάση και για την αποτελεσματική εκπλήρωση των καθηκόντων του ενημερώνεται καθημερινά μέχρι τις 09:00 π.μ., είτε βρίσκεται σε εξέλιξη κάποιο συμβάν, είτε όχι, με αναφορές από τις Γενικές Γραμματείες των Περιφερειών. Περισσότερες πληροφορίες θα ακολουθήσουν σε επόμενη ενότητα.

Το 2014 στο πλαίσιο αναδιάρθρωσης και εκσυγχρονισμού της ΓΓΠΠ με το Ν. 4249 (ΦΕΚ 73 τ.Α΄) άρθρο 108 για το οποίο εκκρεμεί η έκδοση Π.Δ., επαναδιατυπώνονται οι αρμοδιότητες της ΓΓΠΠ. Πλέον, η ΓΓΠΠ:

1. Προωθεί και συντονίζει την από κοινού δράση φορέων και δομών δηλαδή τη συνεργασία των κεντρικών, αποκεντρωμένων, περιφερειακών και τοπικών δημόσιων υπηρεσιών και φορέων στοχεύοντας στη συγκέντρωση των αποτελεσμάτων εφαρμογής δράσεων που θα οδηγήσουν στη διαμόρφωση προτάσεων για τη μείωση του κινδύνου καταστροφών καθώς επίσης υποστηρίζει τις ως άνω υπηρεσίες στην υποβολή προτάσεων.
2. Καταρτίζει την πρόταση του Ετήσιου Εθνικού Σχεδιασμού και ελέγχει την εφαρμογή του καθώς επίσης συντονίζει τις διαδικασίες για τη διαμόρφωση του τριετούς Εθνικού Σχεδιασμού Πολιτικής Προστασίας.
3. Καταρτίζει το ετήσιο πρόγραμμα προμηθειών για όλη τη χώρα και εισηγείται την κατανομή πιστώσεων στον Υπουργό Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη.
4. Συνεργάζεται με τα ερευνητικά και ακαδημαϊκά ιδρύματα της χώρας και προωθεί τη συνεργασία όλων των εμπλεκόμενων υπηρεσιών και φορέων με αυτά, με σκοπό την ανάλυση και χαρτογράφηση του κινδύνου καταστροφών και την αξιοποίηση των αποτελεσμάτων έρευνας σε τομείς κινδύνου, πρόληψης, προετοιμασίας, αντιμετώπισης, ανάκαμψης και αποκατάστασης από καταστροφές.
5. Τηρεί Ειδικό Φάκελο Καταστροφής ξεχωριστά για κάθε καταστροφικό φαινόμενο που θα λάβει χώρα σε όλη την επικράτεια. Ο φάκελος αυτός περιέχει στοιχεία για όλες τις ενέργειες που έχουν πραγματοποιηθεί, εκθέσεις απολογισμού δράσης όλων των εμπλεκόμενων υπηρεσιών και φορέων, μαζί με τις προτάσεις τους για βελτίωση των δράσεων και στοιχεία σχετικά με την έκταση και την ένταση της καταστροφής και το εκτιμώμενο κόστος για την αποκατάσταση των ζημιών. Όταν θα έχει ολοκληρωθεί το στάδιο της αποκατάστασης συμπληρώνονται τα οικονομικά στοιχεία προκειμένου να υπολογιστεί το κόστος της καταστροφής σε οικονομικούς όρους.
6. Είναι αρμόδια για την προετοιμασία του δυναμικού και των μέσων της Πολιτικής Προστασίας αφού πρώτα αξιολογήσει τα διαθέσιμα επιστημονικά στοιχεία που έχει στη διάθεση της όπως π.χ. την πρόγνωση των καιρικών φαινομένων, αποσκοπώντας στην έγκαιρη κινητοποίηση. Για το σκοπό αυτό λειτουργεί σχετική μονάδα

αξιολόγησης και το Εθνικό Σύστημα Έγκαιρης Προειδοποίησης. Με τη συμβολή του Πυροσβεστικού Σώματος μεριμνά για την ασφάλεια της χώρας και λειτουργεί το ΚΕΠΠ σε εικοσιτετράωρη βάση στελεχώνοντας το με ειδικευμένο προσωπικό από την Εθνική Σχολή Πολιτικής Προστασίας της Πυροσβεστικής Ακαδημίας και από το Εθνικό Κέντρο Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης (ΕΚΔΔΑ). Αξιοποιεί τις εθελοντικές οργανώσεις και τους ειδικευμένους εθελοντές οι οποίοι είναι εγγεγραμμένοι στο Μητρώο Εθελοντικών Οργανώσεων και Ειδικευμένων Εθελοντών και έχουν πιστοποιηθεί από την Εθνική Σχολή Πολιτικής Προστασίας της Πυροσβεστικής Ακαδημίας.

7. Πληροφορεί και ευαισθητοποιεί τους πολίτες και όταν κριθεί απαραίτητο για λόγους ασφαλείας δηλαδή για λόγους προστασίας της ζωής ή της υγείας τους, λαμβάνει την απόφαση για οργανωμένη απομάκρυνση των πολιτών με ευθύνη του δημάρχου ή του περιφερειάρχη ανάλογα με την έκταση της καταστροφής.
8. Τέλος, εισηγείται στον Υπουργό Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη νομοθετικά, κανονιστικά ή άλλα αναγκαία μέτρα σχετικά με την Πολιτική Προστασία και την αποστολή του Πυροσβεστικού Σώματος και προωθεί τις σχέσεις της Ελλάδας με αντίστοιχους φορείς άλλων χωρών και διεθνείς οργανισμούς.

Σημαντικός είναι και ο ρόλος του Γενικού Γραμματέα Πολιτικής Προστασίας. Είναι εκείνος που συντονίζει όλες τις ενέργειες από την πρόληψη μέχρι την αποκατάσταση. Εισηγείται και κατόπιν έγκρισης του Υπουργού Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη εκδίδει τις αποφάσεις για την κήρυξη της κατάστασης έκτακτης ανάγκης. Εισηγείται στον ίδιο υπουργό για την κατανομή πιστώσεων και προβαίνει σε άμεση προμήθεια και διάθεση υλικών, εφοδίων και μέσων σε κατάσταση κινητοποίησης και όταν είναι αναγκαίο πέραν του ποσού που έχει προβλεφθεί στον προϋπολογισμό. Με απόφαση του εντάσσονται στις δυνάμεις της Πολιτικής Προστασία πολίτες με ειδικές γνώσεις και μέσα τα οποία ανήκουν σε φυσικά ή νομικά πρόσωπα με τους χειριστές τους. Τέλος, έχει τη δυνατότητα να μεταβιβάσει αρμοδιότητες του σε υφιστάμενα όργανα πλην εκείνων που του έχει αναθέσει ο Υπουργός Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη καθώς επίσης δύναται να ορίζει Εθνικό Εκπρόσωπο Πολιτικής Προστασίας.

2.4.1.2. Συντονιστική Αρχή Πολιτικής Προστασίας (Σ.Α.Π.Π.)

Με το Ν. 4249 (ΦΕΚ 73 τ. Α΄) άρθρο 105 για το οποίο όπως προαναφέρθηκε εκκρεμεί η έκδοση Π.Δ. και συνεπώς η εφαρμογή του, συνιστάται στη ΓΓΠΠ η Συντονιστική Αρχή Πολιτικής Προστασίας (Σ.Α.Π.Π.), η οποία συγκροτείται από τις ακόλουθες διευθύνσεις και γραφεία:

- Α. Διεύθυνση Ερευνών και Εφαρμογών
- Β. Διεύθυνση Στρατηγικού Σχεδιασμού
- Γ. Γραφείο Διεθνούς και Ευρωπαϊκής Συνεργασίας και Προγραμμάτων
- Δ. Γραφείο Διοίκησης και Οργάνωσης
- Ε. Γραφείο Διαχείρισης Ενιαίου Ευρωπαϊκού Αριθμού Κλήσης Έκτακτης Ανάγκης «112».

Α. Η Διεύθυνση Ερευνών και Εφαρμογών έχει ως στόχο τη μείωση του κινδύνου καταστροφών και τη συμβολή στην αειφόρο ανάπτυξη. Απαρτίζεται από τα ακόλουθα τμήματα:

1. Τμήμα Πρόληψης και Αποκατάστασης Καταστροφών: επεξεργάζεται θέματα και συντονίζει τις δράσεις για την πρόληψη των καταστροφών καθώς επίσης και το σχεδιασμό αντιμετώπισης των καταστροφών. Συντονίζει τους φορείς και τις υπηρεσίες που εμπλέκονται στις δράσεις αποκατάστασης και συντάσσει τους αντίστοιχους κανονισμούς.
2. Τμήμα Αντιμετώπισης Καταστροφών: επεξεργάζεται τα σχετικά θέματα με το σχεδιασμό των δράσεων προετοιμασίας και αντιμετώπισης καταστροφών, προβαίνει στο διαχωρισμό ανά κατηγορία κινδύνου και συντονίζει τις εμπλεκόμενες υπηρεσίες και φορείς, φροντίζει για την προετοιμασία του δυναμικού και των μέσων της Π.Π. και υποστηρίζει το ΚΕΠΠ στην αντιμετώπιση καταστροφών. Επίσης παρακολουθεί την εφαρμογή του σχεδιασμού της Π.Π., εισηγείται σχετικούς κανονισμούς και τα Γενικά, Περιφερειακά και Τοπικά Σχέδια. Είναι αρμόδιο και για την οργάνωση και διενέργεια ασκήσεων σε συνεργασία με άλλους φορείς και υπηρεσίες.

3. Τμήμα Ερευνών και Τεκμηρίωσης: προβαίνει σε όλες τις απαραίτητες ενέργειες συγκέντρωσης στοιχείων σχετικών με κάθε είδους καταστροφή, με σκοπό την τεκμηρίωση διαδικασιών διαχείρισης του κινδύνου καταστροφών και την εξαγωγή συμπερασμάτων τα οποία προτείνονται για τη λήψη μέτρων στο Τμήμα Πρόληψης και Αποκατάστασης Καταστροφών και στο Τμήμα Αντιμετώπισης Καταστροφών. Διαχειρίζεται τράπεζα δεδομένων για κάθε είδους φυσικές καταστροφές κατόπιν συνεργασίας με ερευνητικά και ακαδημαϊκά ιδρύματα και τηρεί ειδικό φάκελο καταστροφής για όλες τις καταστροφές, για τους οποίους συντάσσει σχέδιο απολογιστικής έκθεσης του ΓΓΠΠ. Σε συνεργασία με ερευνητικά και ακαδημαϊκά ιδρύματα και λοιπούς φορείς, αξιοποιεί τα δελτία πρόγνωσης καιρικών φαινομένων αλλά και κάθε άλλη διαθέσιμη επιστημονική πληροφορία ώστε να προβεί σε έγκαιρη κινητοποίηση του δυναμικού και των μέσων της Π.Π., να πληροφορήσει το Ενιαίο Συντονιστικό Κέντρο Επιχειρήσεων (ΕΣΚΕ) και συνεπώς το ΚΕΠΠ και κυρίως τους πολίτες.
4. Τμήμα Νέων Τεχνολογιών και Εφαρμογών: Είναι αρμόδιο για την υποστήριξη της ΓΓΠΠ με τη χρήση Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών. Αξιοποιώντας τα διαθέσιμα επιστημονικά δεδομένα ανά κατηγορία κινδύνου, σχεδιάζει και αναπτύσσει νέες εφαρμογές που αφορούν σε όλες τις φάσεις δραστηριοποίησης της Π.Π. Μεριμνά για τη διασύνδεση μέσω Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών (ΤΠΕ) της ΓΓΠΠ με το ΕΣΚΕ και τους λοιπούς φορείς και υπηρεσίες σε περίπτωση κινητοποίησης της Π.Π.

Β. Η Διεύθυνση Στρατηγικού Σχεδιασμού αποβλέπει στη βελτίωση της προστασίας των πολιτών μέσω της μείωσης του κινδύνου καταστροφών, που προκύπτει από την κατάρτιση και την εφαρμογή του σχεδιασμού της Π.Π. και στη συμβολή στην αειφόρο ανάπτυξη της χώρας. Απαρτίζεται από τα ακόλουθα τμήματα:

1. Τμήμα Στρατηγικού και Επιχειρησιακού Σχεδιασμού: Καταρτίζει την πρόταση για τον Ετήσιο Εθνικό Σχεδιασμό καθώς επίσης συνεργάζεται με τους αρμόδιους φορείς που ασχολούνται με τις προμήθειες των αναγκαίων μέσων και υλικών και καταρτίζει το ετήσιο πρόγραμμα προμηθειών. Επιπλέον, παρακολουθεί τις διαδικασίες διαμόρφωσης της Εθνικής Πολιτικής Μείωσης του Κινδύνου και του Εθνικού Σχεδιασμού στα οποία περιλαμβάνεται και ο σχετικός προϋπολογισμός.

2. Τμήμα Ελέγχου Εφαρμογής Σχεδιασμού: είναι το αρμόδιο τμήμα για το έλεγχο της εφαρμογής της Εθνικής Πολιτικής Μείωσης του Κινδύνου Καταστροφών, του ετήσιου αλλά και του τριετούς Εθνικού Σχεδιασμού Π.Π. και του ετήσιου προγράμματος προμηθειών για τα υλικά και τα μέσα, για τα οποία διενεργεί έλεγχο της αξιοποίησης τους σε εφαρμογή του σχεδιασμού για την ελαχιστοποίηση των κινδύνων και των καταστροφών. Επιπλέον συντάσσει εκθέσεις απολογισμού δράσεων.
3. Τμήμα Εθελοντισμού και Εκπαίδευσης: Πρώτα απ' όλα το τμήμα αυτό είναι αρμόδιο για την ενημέρωση και ευαισθητοποίηση των πολιτών παρέχοντας τους χρήσιμες πληροφορίες αντιμετώπισης καταστροφικών φαινομένων. Εκδίδει ενημερωτικό υλικό όπως βιβλία, φυλλάδια, cd κ.λπ., εμπλουτίζει τη βιβλιοθήκη της ΓΓΠΠ την οποία και διαχειρίζεται καθώς επίσης εμπλουτίζει και την ιστοσελίδα του φορέα <http://civilprotection.gr/el>. Η πληροφορία συνεπώς είναι διαθέσιμη για όλους, τόσο πολίτες όσο και προσωπικό της ΓΓΠΠ. Συνεργάζεται με το Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων και εισηγείται για την υλοποίηση εκπαιδευτικών προγραμμάτων σε σχολεία πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και για προπτυχιακά ή μεταπτυχιακά προγράμματα στα ανώτερα και ανώτατα ιδρύματα της χώρας. Επίσης εισηγείται προγράμματα για την Εθνική Σχολή Πολιτικής Προστασίας της Πυροσβεστικής Ακαδημίας.

Διαχειρίζεται το Ενιαίο Μητρώο Εθελοντών Πολιτικής Προστασίας και Π.Σ., ασκεί τον έλεγχο και την επικοινωνία με τις εθελοντικές οργανώσεις και τους ειδικευμένους εθελοντές και προβαίνει στην ενεργοποίηση τους σε κατάσταση κινητοποίησης Π.Π. και στην επιχειρησιακή τους ένταξη. Σχεδιάζει και συντονίζει δράσεις πληροφόρησης και ευαισθητοποίησης των πολιτών τόσο για την απόκτηση προσωπικών γνώσεων όσο και για τη διάδοση του εθελοντισμού. Τέλος, συνεργάζεται με την Πυροσβεστική Ακαδημία για την υλοποίηση προγραμμάτων εκπαίδευσης των στελεχών της Π.Π. σε κεντρικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο.

4. Τμήμα Οικονομικών και Υποστήριξης Έργων: Το τμήμα αυτό υποστηρίζει έργα και προγράμματα Π.Π. μέσω της οικονομικής διαχείρισης, δεδομένου ότι είναι το αρμόδιο τμήμα για όλες τις οικονομικές διαδικασίες που σχετίζονται με την Π.Π. όπως π.χ. η κατάρτιση του προϋπολογισμού, η προμήθεια παγίων, αναλωσίμων και κάθε δημόσιου υλικού, η κατανομή πιστώσεων στους πρωτοβάθμιους και δευτεροβάθμιους

οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης. Διαχειρίζεται την περιουσία της ΓΓΠΠ, εγκαταστάσεις και μηχανήματα, και τηρεί βιβλία για όλες τις ενέργειες που κάνει.

Γ. Γραφείο Διεθνούς και Ευρωπαϊκής Συνεργασίας και Προγραμμάτων: Προωθεί τις σχέσεις της χώρας με αντίστοιχους ευρωπαϊκούς φορείς και διεθνείς οργανισμούς με ό,τι αυτό συνεπάγεται και εισηγείται προκειμένου να εναρμονιστεί η ελληνική με την ευρωπαϊκή νομοθεσία και τις διεθνείς συμβάσεις. Παρεμβαίνει στη σύναψη διεθνών συμφωνιών και συνεργασιών τα οποία παρακολουθεί και ελέγχει και διοργανώνει σε συνεργασία με τις υπόλοιπες διευθύνσεις της ΣΑΠΠ, διεθνείς εκδηλώσεις, συνέδρια, εκπαιδεύσεις και ασκήσεις.

Δ. Γραφείο Διοίκησης και Οργάνωσης: Ασχολείται με όλα τα ζητήματα που σχετίζονται με το προσωπικό (μόνιμο, ΙΔΑΧ, με σχέση έμμισθης εντολής) σχετικά με την τήρηση ωραρίου, αποσπάσεις, μετατάξεις, μετακινήσεις υπαλλήλων στο εσωτερικό ή στο εξωτερικό, την οργάνωση των υπηρεσιών της ΣΑΠΠ, με τη στελέχωση από προσωπικό, την αξιολόγηση κ.α. τηρώντας το απαιτούμενο μητρώο προσωπικού ενημερώνοντας το με τις αντίστοιχες μεταβολές. Είναι αρμόδιο για την εφαρμογή μέτρων που αποσκοπούν στη βελτίωση της αποδοτικότητας του προσωπικού, προβαίνει στις απαραίτητες ενέργειες για τη λειτουργία των υπηρεσιακών συμβουλίων και τις συμβάσεις μίσθωσης έργου. Τηρεί το αρχείο της ΓΓΠΠ, διεκπεραιώνει την αλληλογραφία, τηρεί το πρωτόκολλο εισερχόμενης και εξερχόμενης αλληλογραφίας, συντάσσει τον απολογισμό των δράσεων της ΣΑΠΠ και κατόπιν μελέτης, εφαρμόζει μέτρα για την απλούστευση των διοικητικών διαδικασιών και υλοποιεί δράσεις ηλεκτρονικής διακυβέρνησης.

Ε. Γραφείο Διαχείρισης Ενιαίου Ευρωπαϊκού Αριθμού Κλήσης Έκτακτης Ανάγκης «112»: Αναλαμβάνει κάθε δραστηριότητα που σχετίζεται με τη Σύμβαση για τον Ενιαίο Ευρωπαϊκό Αριθμό Κλήσης Έκτακτης Ανάγκης «112». Παρακολουθεί τη λειτουργία του, συνεργάζεται με τους τηλεπικοινωνιακούς παρόχους και εισηγείται ρυθμίσεις για τη βελτίωση της λειτουργίας του. Μεριμνά για την ενημέρωση του κοινού για τις δυνατότητες που του παρέχει ο συγκεκριμένος τηλεφωνικός αριθμός, όπως είναι ο εντοπισμός της θέσης του καλούντος και συνεργάζεται με αντίστοιχες υπηρεσίες των κρατών – μελών της Ε.Ε. για θέματα που σχετίζονται με αυτό.

2.4.1.3. Διυπουργική Επιτροπή Εθνικού Σχεδιασμού

Πρόκειται για μια επιτροπή η οποία έχει ως αρμοδιότητα την έγκριση του ετήσιου σχεδιασμού για όλη τη χώρα ο οποίος περιέχει τον προϋπολογισμό εκάστου υπουργείου και για τη ΓΓΠΠ, που λαμβάνεται υπόψη για την κατάρτιση του Κρατικού Προϋπολογισμού για το επόμενο οικονομικό έτος. Επίσης γίνεται απολογισμός για την εφαρμογή των κυβερνητικών μέτρων αποκατάστασης έπειτα από καταστροφές που έχουν γίνει. Από την αναδιοργάνωση της ΓΓΠΠ το 2014 (Ν. 4249 ΦΕΚ. 73 Α΄ από 24 Μαρτίου 2014) εγκρίνει την Εθνική Πολιτική για τη Μείωση του Κινδύνου Καταστροφών και τον Εθνικό Σχεδιασμό Πολιτικής Προστασίας.

Μετέχουν αρκετοί υπουργοί με προεδρεύοντα τον Υπουργό Εσωτερικών Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης ενώ ανάλογα με το είδος της καταστροφής υπάρχει περίπτωση να συμμετέχουν και άλλοι υπουργοί εάν κρίνεται απαραίτητη η παρουσία τους.

2.4.1.4 Κεντρικό Συντονιστικό Όργανο Πολιτικής Προστασίας

Στις σημαντικότερες αρμοδιότητες του συγκαταλέγονται η κατάρτιση και η έγκριση του Ετήσιου Εθνικού Σχεδιασμού και η υποβολή πρότασης για το προϋπολογισμό την οποία εισηγείται στη Διυπουργική Επιτροπή Εθνικού Σχεδιασμού, ο έλεγχος και η αξιολόγηση εφαρμογής του Ετήσιου Εθνικού Σχεδιασμού από τις κεντρικές υπηρεσίες των υπουργείων και από τους εποπτευόμενους φορείς, η διάθεση του ανθρώπινου δυναμικού και των μέσων, η ενημέρωση των πολιτών για απειλούμενους κινδύνους καταστροφών και η παροχή οδηγιών κατά την εκδήλωση μιας κατάστασης στοχεύοντας στην ελαχιστοποίηση των συνεπειών, ο συντονισμός των έργων αποκατάστασης και τέλος η σύνταξη του απολογισμού δράσης για όλες τις ενέργειες που πραγματοποιήθηκαν.

Μετέχει ο ΓΓΠΠ, ο Γενικός Γραμματέας Ενημέρωσης και Επικοινωνίας, ο Γενικός Γραμματέας Δημόσιας Τάξης και οι Γενικοί Γραμματείς από τα περισσότερα υπουργεία, ο Υπαρχηγός ΓΕΕΘΑ, ο Αρχηγός του Π.Σ. και ο Πρόεδρος της ΚΕΔΕ και της ΕΝΠΕ ενώ προεδρεύων είναι ο Υπουργός Εσωτερικών Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης.

2.4.1.5 Επιστημονικό και Ερευνητικό Κέντρο Πολιτικής Προστασίας

Όπως προκύπτει από την ονομασία του, το όργανο αυτό μελετά πάσης φύσεως θέματα που αφορούν στην πολιτική προστασία, για τα οποία διατηρεί τράπεζα πληροφοριών και γεωγραφικών συστημάτων πληροφοριών (GIS). Επιπλέον συνεργάζεται με το Εθνικό Κέντρο Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης και είναι αρμόδιο για την εκπαίδευση του προσωπικού των Πολιτικών Δυνάμεων.

Οι πόροι του προέρχονται από τον προϋπολογισμό της ΓΓΠΣ, από παροχή υπηρεσιών, από επιχορηγήσεις ή από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Διοικείται από διοικητικό συμβούλιο με τριετή θητεία και αποτελείται από επιστημονικά στελέχη.

2.4.2. Αποκεντρωμένα όργανα

2.4.2.1. Περιφέρειες

Στην έδρα κάθε Περιφέρειας συστήνεται Διεύθυνση Πολιτικής Προστασίας με αρμόδιο τον Περιφερειάρχη. Στελεχώνεται από τρεις (3) υπαλλήλους, ειδικευμένα στελέχη, και υπάγεται στο Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας. Αποτελείται από το Τμήμα Σχεδιασμού και Πρόληψης και από το Τμήμα Αντιμετώπισης και Αποκατάστασης.

Ο Γενικός Γραμματέας είναι αρμόδιος για όλες τις απαραίτητες ενέργειες τόσο σε επίπεδο πρόληψης, όσο και σε επίπεδο αποκατάστασης. Είναι αρμόδιος για την εφαρμογή του ετήσιου εθνικού σχεδιασμού και υποβάλλει τις προτάσεις του για νέα μέτρα ή δράσεις καθώς επίσης για την έκδοση της απόφασης σχετικά με την κήρυξη κατάστασης έκτακτης ανάγκης κατόπιν εισήγησης του και εξουσιοδότηση του Γενικού Γραμματέα Πολιτικής Προστασίας.

2.4.2.2. Νομαρχίες

Στην έδρα κάθε Νομαρχίας συστήνεται αυτοτελές Γραφείο Πολιτικής Προστασίας με αρμόδιο το Νομάρχη. Μεταξύ των αρμοδιοτήτων του πέρα από τα θέματα πρόληψης, ενημέρωσης και αποκατάστασης των καταστροφών είναι και ο συντονισμός των υπηρεσιών της

Νομαρχίας, καθώς επίσης και του δημόσιου και ιδιωτικού δυναμικού και μέσων. Το γραφείο αυτό στελεχώνεται από έναν υπάλληλο (ΠΕ) ο οποίος κατόπιν εκπαίδευσης θεωρείται ειδικευμένο στέλεχος σε επίπεδο νομού.

Ο Νομάρχης έχει τις ίδιες αρμοδιότητες με τον Περιφερειάρχη σε ότι αφορά όμως στα όρια της Νομαρχίας. Κατόπιν εισήγησης του και εξουσιοδότηση του Γενικού Γραμματέα Πολιτικής Προστασίας εκδίδει αποφάσεις για την κήρυξη της περιοχής σε κατάσταση έκτακτης ανάγκης όταν πρόκειται για τοπικές καταστροφές μικρής έντασης. Αυτό σημαίνει ότι για την αντιμετώπιση της αρκεί το δυναμικό και τα μέσα που κατέχει ο νομός. Επιπλέον ο Νομάρχης συμμετέχει ως προεδρεύων στο Συντονιστικό Νομαρχιακό Όργανο (ΣΝΟ) που συστήνεται στην έδρα κάθε Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης και συμμετέχουν διευθυντές και προϊστάμενοι των τοπικών υπηρεσιών, μέλη του Νομαρχιακού Συμβουλίου καθώς επίσης εκπρόσωπος της Τοπικής Ένωσης Δήμων και Κοινοτήτων (ΤΕΔΚ) και των εθελοντικών οργανώσεων.

2.4.2.3. Δήμοι και κοινότητες

Ο ρόλος των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης (ΟΤΑ) είναι πάρα πολύ σημαντικός. Το αρμόδιο γραφείο πολιτικής προστασίας μεριμνά για την εξασφάλιση της αναγκαίας οργάνωσης και υποδομής προς τη λήψη των απαραίτητων μέτρων. Υπεύθυνος είναι ο δήμαρχος με αντίστοιχες αρμοδιότητες με αυτές του νομάρχη και του περιφερειάρχη στα όρια του Δήμου που είναι εκλεγμένος. Προεδρεύει στο Συντονιστικό Τοπικό Όργανο στο οποίο συμμετέχουν δημοτικοί σύμβουλοι, ειδικευμένα στελέχη του νομού και της περιφέρειας, εκπροσώπους των τοπικών αρχών και εθελοντικών οργανώσεων καθώς επίσης και ο προϊστάμενος των τεχνικών υπηρεσιών του ΟΤΑ.

Να σημειωθεί ότι όλα τα ανωτέρω όργανα λειτουργούν καθημερινά σε εικοσιτετράωρη βάση τόσο κατά τη διάρκεια του καταστροφικού φαινομένου όσο και μετά από αυτό στη φάση αποκατάστασης των ζημιών. Οι συνεδριάσεις συνεχίζονται με τους οριζόμενους αντικαταστάτες από κάθε υπηρεσία.

Με το Ν. 3852 (ΦΕΚ 87, τ.Α΄, 07/06/2010) που αφορά στη νέα αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης – Πρόγραμμα Καλλικράτης κάποια δεδομένα αλλάζουν. Σύμφωνα με το άρθρο 62 σε κάθε δήμο συγκροτείται και λειτουργεί εκτελεστική επιτροπή. Αποτελεί ένα συλλογικό, συντονιστικό και εκτελεστικό όργανο το οποίο

όπως αναγράφεται στο άρθρο 63 μεταξύ των λοιπών αρμοδιοτήτων του, είναι και να «εισηγείται τα σχέδια αντιμετώπισης εκτάκτων αναγκών και φυσικών καταστροφών, σε εναρμόνιση με τα αντίστοιχα σχέδια της περιφέρειας και του Υπουργείου Προστασίας του Πολίτη.». Στις συνεδριάσεις προεδρεύει ο δήμαρχος και συμμετέχουν οι αντιδήμαρχοι και εφόσον κρίνεται απαραίτητο οι πρόεδροι των νομικών προσώπων και άλλοι υπηρεσιακοί παράγοντες. Σύμφωνα με το άρθρο 97 κάθε δήμος υποχρεούται να εντάξει το αντικείμενο της πολιτικής προστασίας στις υπηρεσίες του.

Με τον ίδιο νόμο οι αρμοδιότητες που αφορούν στις Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις μεταβιβάζονται στις κατά τόπους Περιφέρειες και οι αντίστοιχες που αφορούν στις Περιφέρειες μεταβιβάζονται στις Αποκεντρωμένες Διοικήσεις. Οι Περιφέρειες ανάμεσα τις αρμοδιότητες που ασκούν έχουν εντάξει και τον τομέα Πολιτικής Προστασίας και Διοικητικής Μέριμνας. Σύμφωνα με το άρθρο 186 παράγραφο Θ, οι αρμοδιότητες κάθε περιφέρειας στον τομέα αυτό είναι:

1. *«Ο συντονισμός και η επίβλεψη του έργου της πολιτικής προστασίας για την πρόληψη, ετοιμότητα, αντιμετώπιση και αποκατάσταση των καταστροφών, εντός των ορίων της εδαφικής της περιφέρειας, στο πλαίσιο και του Ν. 3013/2002 (ΦΕΚ 102 τ.Α'), όπως ισχύει.*
2. *Η ευθύνη για την εφαρμογή του ετήσιου εθνικού σχεδιασμού πολιτικής προστασίας, κατά το σκέλος που τα οικεία προγράμματα, μέτρα και δράσεις εφαρμόζονται σε επίπεδο περιφέρειας.*
3. *Η διατύπωση εισηγήσεων για το σχεδιασμό πολιτικής προστασίας της περιφέρειας, προκειμένου να αποτελέσουν αντικείμενο της εισήγησης για τον ετήσιο εθνικό σχεδιασμό πολιτικής προστασίας από τη Διυπουργική Επιτροπή.*
4. *Η υποβολή εισήγησης στον Γενικό Γραμματέα Πολιτικής Προστασίας για την έκδοση απόφασης κήρυξης κατάστασης έκτακτης ανάγκης πολιτικής προστασίας, στις περιπτώσεις τοπικών καταστροφών.*
5. *Η έκδοση αποφάσεων κήρυξης κατάστασης έκτακτης ανάγκης, προκειμένου για τοπικές καταστροφές μικρής έντασης.*
6. *Ο σχεδιασμός και η οργάνωση θεμάτων πρόληψης, ενημέρωσης και αντιμετώπισης των καταστροφών ή καταστάσεων έκτακτης ανάγκης, καθώς και η διάθεση και ο*

συντονισμός της δράσης του απαραίτητου δυναμικού και μέσων προς την κατεύθυνση αυτή.

- 7. Ο συντονισμός όλων των υπηρεσιών της περιφέρειας, καθώς και του δημόσιου και ιδιωτικού δυναμικού και μέσων για την εξασφάλιση της ετοιμότητας, την αντιμετώπιση των καταστροφών και την αποκατάσταση των ζημιών.*
- 8. Η έκδοση απόφασης για την επίταξη προσωπικών υπηρεσιών, καθώς και κινητών και ακινήτων, σύμφωνα με τις ρυθμίσεις του άρθρου 41 του Ν. 3536/2007 (ΦΕΚ 42 τ. Α').*
- 9. Η συμμετοχή στην εκπόνηση προγραμμάτων αντιπυρικής προστασίας δασικών εκτάσεων, στο σχεδιασμό και στη μελέτη μεθόδων και μέσων για την πρόληψη και καταστολή τους.*
- 10. Η συνεργασία με τους αρμόδιους φορείς για την καταστολή των δασικών πυρκαγιών.*
- 11. Η συμμετοχή στο συντονισμό και στην αξιοποίηση των εναέριων και επίγειων μέσων, στο πλαίσιο συνεργασίας με τους αρμόδιους φορείς, για τη δασοπυρόσβεση.*
- 12. Η χορήγηση της επισημείωσης της Σύμβασης της Χάγης σε έγγραφα των υπηρεσιών της περιφέρειας.*
- 13. Η προμήθεια μηχανημάτων και αυτοκινήτων για τις ανάγκες της περιφέρειας*
- 14. Η μέριμνα εκποίησης άχρηστων και ακατάλληλων υλικών και εξοπλισμού, σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία.».*

Στο έργο του περιφερειάρχη συμβάλλουν και οι αντιπεριφερειάρχες είτε είναι εκλεγμένοι, είτε τοποθετημένοι με απόφαση του περιφερειάρχη ασκώντας τις αρμοδιότητες που τους μεταβιβάζει ο περιφερειάρχης. Εισηγούνται προς το περιφερειακό συμβούλιο μέτρα πολιτικής προστασίας της περιφερειακής τους ενότητας και είναι υπεύθυνοι για τη διάθεση και το συντονισμό του δυναμικού και των μέσων σε όλα τα στάδια πρόληψης, ετοιμότητας, αντιμετώπισης και αποκατάστασης. Τέλος, συμμετέχουν με το ρόλο του προέδρου στις συνεδριάσεις του Συντονιστικού Οργάνου Πολιτικής Προστασίας (ΣΟΠΠ) της περιφερειακής τους ενότητας (άρθρο 160).

Όπως στους δήμους, έτσι και στις περιφέρειες συγκροτείται και λειτουργεί εκτελεστική επιτροπή η οποία εισηγείται τα σχέδια αντιμετώπισης εκτάκτων αναγκών και φυσικών καταστροφών, σε εναρμόνιση με τα σχέδια της ΓΓΠΠ, όπως ορίζει το άρθρο 174 στην παράγραφο

ι'. Στην Αττική και στη Θεσσαλονίκη δημιουργούνται μητροπολιτικές περιφέρειες. Από το περιφερειακό συμβούλιο καταρτίζεται το επιχειρησιακό πρόγραμμα και ο προϋπολογισμός, ο οποίος πέραν των κοινών αρμοδιοτήτων με τις υπόλοιπες περιφέρειες περιλαμβάνει και λειτουργίες μητροπολιτικού χαρακτήρα που σχετίζονται με θέματα περιβάλλοντος, χωροταξικού σχεδιασμού, αναπλάσεων, μεταφορών, συγκοινωνιών, πολιτικής προστασίας και ασφάλειας, (Άρθρο 210, παράγραφος Ι) . Συγκεκριμένα στο εδάφιο Δ αναφέρεται:

1. *«Η εκπόνηση σχεδίων έκτακτης ανάγκης.*
2. *Η συγκρότηση και λειτουργία συντονιστικού μητροπολιτικού οργάνου για την πρόληψη και αντιμετώπιση εκτάκτων αναγκών.*
3. *Η διαχείριση και εφαρμογή προγραμμάτων πολιτικής προστασίας.*
4. *Ο σχεδιασμός των αναδασώσεων και της αντιχειμαρρικής προστασίας και η μέριμνα για την κατάρτιση πολυετών προγραμμάτων περιφερειακού επιπέδου.*
5. *Η μέριμνα για το σχεδιασμό της αντιπυρικής προστασίας και η οργάνωση της αρωγής και συνεργασίας των εμπλεκόμενων κρατικών και άλλων φορέων και των Ο.Τ.Α. στο έργο της καταστολής των δασικών πυρκαγιών.»*

2.4.2.4. Εθελοντική υποστήριξη

Σημαντικό ρόλο διαδραματίζει και η εθελοντική υποστήριξη. Τηρείται Μητρώο Εθελοντικών Οργανώσεων και Ειδικευμένων Εθελοντών. Σύμφωνα με όσα ορίζονται στο άρθρο 14 του Ν. 3013/2002 (ΦΕΚ 102, τ.Α') στο ανωτέρω μητρώο δύναται να ενταχθούν τόσο εθελοντικές οργανώσεις, όσο και ειδικευμένοι εθελοντές κατόπιν απόφασης του Γενικού Γραμματέα Πολιτικής Προστασίας. Και στις δυο περιπτώσεις απαιτείται η αποδεδειγμένη ενασχόληση ή δράση τους. Στην περίπτωση των εθελοντικών οργανώσεων αφορά σε νομικά πρόσωπα, η δραστηριοποίηση των οποίων αποδεικνύεται από το καταστατικό τους. Στην περίπτωση των ειδικευμένων εθελοντών, η ειδίκευση τους προκύπτει από τη φύση της επαγγελματικής ή επιστημονικής τους ενασχόλησης ή από αποδεδειγμένη προϋπάρχουσα εμπειρία. Στην παράγραφο 3 του άρθρου 18 του Ν.3613 (ΦΕΚ 263 τ.Α') αποσαφηνίζεται ότι οι ανωτέρω οργανώσεις δύναται να είναι νομικά πρόσωπα ή ενώσεις προσώπων μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, καθώς και ομάδες προσώπων που δραστηριοποιούνται στο πλαίσιο των ΟΤΑ.

Σε όλους τους εθελοντές παρέχεται εκπαίδευση ή μετεκπαίδευση η οποία πραγματοποιείται στο Επιστημονικό και Ερευνητικό Κέντρο Πολιτικής Προστασίας. Για την επιχειρησιακή ένταξη λαμβάνεται υπόψη ο τόπος κατοικίας και εκδίδεται υπουργική απόφαση. Επισημαίνεται ότι σε όλους τους εθελοντές που συμμετέχουν στην αντιμετώπιση έκτακτων καταστάσεων χορηγείται ισόχρονη άδεια απουσίας πέραν της κανονικής άδεια που δικαιούνται, είτε απασχολούνται στον ιδιωτικό είτε στο δημόσιο τομέα. Επιπλέον, στο Ν. 3013/2002 (ΦΕΚ 102, τ.Α΄) ρυθμίζονται θέματα οικονομικού περιεχομένου και ασφαλιστικής κάλυψης.

Η ύπαρξη πληθώρας εθελοντών, τόσο ομαδοποιημένων όσο και μεμονωμένων, αποδεικνύει την ευαισθητοποίηση του κοινωνικού συνόλου και την ανάγκη του για παροχή βοήθειας (υλικής και μη υλικής) στους συνανθρώπους τους σε καταστάσεις ανάγκης που χρίζουν βοήθειας για την επιβίωση τους. Να σημειωθεί ότι στο Μητρώο Εθελοντικών Οργανώσεων είναι καταγεγραμμένες τετρακόσιες πενήντα οκτώ (458) εθελοντικές οργανώσεις διαθέσιμες να συνδράμουν. Αναλυτικά οι οργανώσεις αυτές αναφέρονται στην ιστοσελίδα της ΓΓΠΠ.

Μετά τη συμπλήρωση των διατάξεων περί εθελοντισμού με το Ν. 3536/2007 Άρθρο 27 (ΦΕΚ 42 τ.Α΄) και την τροποποίηση με το Ν. 3613/2007 Άρθρο 18 Παρ. 3 (ΦΕΚ 263 τ.Α΄), ακολουθεί ο Ν. 4249/2014 (ΦΕΚ 73 τ.Α΄) στον οποίο ρυθμίζονται όλα τα σχετικά θέματα που αφορούν στον εθελοντισμό. Αρχικά στο Άρθρο 118 διατυπώνονται οι ακόλουθοι ορισμοί:

- Εθελοντής Πολιτικής Προστασίας: *Το φυσικό πρόσωπο, το οποίο εντάσσεται στο δυναμικό της Πολιτικής Προστασίας και παρέχει, σε συνεργασία με φορείς της Τοπικής Αυτοδιοίκησης και λοιπούς επιχειρησιακούς οργανισμούς, άμισθη και μη κερδοσκοπική υπηρεσία προς όφελος του κοινωνικού συνόλου. Ως Εθελοντής Πολιτικής Προστασίας νοείται τόσο ο Ειδικευμένος Εθελοντής όσο και το μέλος Εθελοντικής Οργάνωσης Πολιτικής Προστασίας.*
- Ειδικευμένος Εθελοντής: *Το φυσικό πρόσωπο, το οποίο λόγω της επιστημονικής ή της επαγγελματικής κατάρτισής του ή της πιστοποιημένης εκπαίδευσης και εμπειρίας του, μπορεί να συνεισφέρει και ανταποκρίνεται με πληρότητα σε δράσεις πρόληψης, αντιμετώπισης και αποκατάστασης φυσικών και ανθρωπογενών καταστροφών. Ο Ειδικευμένος Εθελοντής εντάσσεται στο δυναμικό της Πολιτικής Προστασίας και, σε συνεργασία με φορείς της Τοπικής Αυτοδιοίκησης και λοιπούς επιχειρησιακούς οργανισμούς, παρέχει άμισθη και μη κερδοσκοπική υπηρεσία προς όφελος του κοινωνικού συνόλου.*

- *Εθελοντική Οργάνωση Πολιτικής Προστασίας: Είναι η ομάδα προσώπων, η οποία εντάσσεται στο δυναμικό της Πολιτικής Προστασίας και σε συνεργασία με φορείς της Τοπικής Αυτοδιοίκησης και λοιπούς επιχειρησιακούς οργανισμούς, δραστηριοποιείται στην παροχή μη κερδοσκοπικών υπηρεσιών προς όφελος του κοινωνικού συνόλου.*
- *Σύστημα Εθελοντισμού Πολιτικής Προστασίας: Συνιστά το θεσμικό, κανονιστικό, διοικητικό και οργανωτικό πλαίσιο λειτουργίας των Εθελοντών, Ειδικευμένων Εθελοντών και Εθελοντικών Οργανώσεων Πολιτικής Προστασίας που έχουν πιστοποιηθεί και ενταχθεί στο οικείο Μητρώο, δρουν δε, σύμφωνα με το ν. 3013/2002, όπως ισχύει, υπό την εποπτεία της Γενικής Γραμματείας Πολιτικής Προστασίας.*
- *Ενιαίο Μητρώο Εθελοντών Πολιτικής Προστασίας και Πυροσβεστικού Σώματος: Είναι το Μητρώο, το οποίο απαρτίζεται από το Μητρώο Εθελοντικών οργανώσεων και Ειδικευμένων Εθελοντών της Πολιτικής Προστασίας και το Ειδικό Μητρώο Εθελοντών του Πυροσβεστικού Σώματος.*

Το Μητρώο Εθελοντικών Οργανώσεων και Ειδικευμένων Εθελοντών τηρείται από τη ΣΑΠΠ. Για να ενταχθεί κάποιος στο μητρώο απαιτείται η υποβολή έγγραφης αίτησης του ενδιαφερόμενου συνοδευόμενη από τα απαιτούμενα δικαιολογητικά σε μορφή φακέλου. Όπως προαναφέρθηκε στο ανωτέρω Μητρώο δύναται να ενταχθούν εθελοντικές οργανώσεις και ειδικευμένοι εθελοντές.

Οι εθελοντικές οργανώσεις πρέπει να αποτελούν νομικά πρόσωπα ή ενώσεις προσώπων μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα ή επίσης ομάδες προσώπων που από το καταστατικό τους προκύπτει ότι δραστηριοποιούνται σε θέματα Π.Π. στα όρια ενός ΟΤΑ. Κάθε εθελοντής έχει το δικαίωμα να ενταχθεί μόνο σε μια ομάδα η οποία αναγράφεται στην κάρτα εθελοντή την οποία υποχρεούται να φέρει ο εθελοντής και για την ένταξη της οργάνωσης στο Μητρώο προϋπόθεση αποτελεί η ένταξη μέρους ή όλων των μελών της οργάνωσης.

Οι δράσεις στις οποίες μπορούν να ενταχθούν οι εθελοντικές οργανώσεις είναι οι ακόλουθες:

1. **Δασοπροστασία:** Λαμβάνει χώρα κατά την αντιπυρική περίοδο, ξεκινά δηλαδή την 1^η Μαΐου και λήγει την 31^η Οκτωβρίου κάθε έτους. Σε αυτή τη χρονική περίοδο πραγματοποιείται ο καθαρισμός της βλάστησης για την ελάττωση του κινδύνου και η επιτήρηση των δασών.

2. Δασοφυρόσβεση.
3. Έρευνα και διάσωση.
4. Πρώτες βοήθειες.
5. Παροχή βοήθειας σε περιπτώσεις έκτακτων αναγκών.
6. Οργάνωση και λειτουργία χώρων συγκέντρωσης πληθυσμού μετά από καταστροφές. Η συμβολή των εθελοντικών οργανώσεων έγκειται στην αρωγή προς τους πληγέντες ύστερα από μια καταστροφή.
7. Τηλεπικοινωνίες.
8. Οριζόντιες δράσεις ενημέρωσης – ευαισθητοποίησης πολιτών.

Οι ειδικευμένοι εθελοντές πέρα από τις ανωτέρω δράσεις, ανάλογα με την επιστημονική και επαγγελματική τους κατάρτιση και την εμπειρία τους, μπορούν να συμμετέχουν σε δράσεις πρόληψης και προετοιμασίας,

Για να ενταχθεί όμως κάποιος στο Μητρώο Εθελοντικών Οργανώσεων και Ειδικευμένων εθελοντών πρέπει να πληροί ορισμένες προϋποθέσεις. Πρέπει να είναι Έλληνας πολίτης ή πολίτης κράτους – μέλους της Ε.Ε. που κατοικεί στην Ελλάδα τουλάχιστον τα τελευταία τρία (3) χρόνια ή να είναι υπήκοος τρίτων χωρών ο οποίος είναι κάτοχος μακροχρόνιας άδειας παραμονής στη χώρα. Δε πρέπει να διώκεται ποινικά ή να έχει κάποιο κώλυμα σύμφωνα με το Μέρος Α΄, Κεφάλαιο Α΄ του Κώδικα Κατάστασης Δημοσίων Πολιτικών Διοικητικών Υπαλλήλων και Υπαλλήλων ΝΠΔΔ (Ν. 3528/2007, ΦΕΚ. 26 τ.Α΄), που να μην του επιτρέπει την πρόσληψη του στο δημόσιο τομέα. Πρέπει να κατέχει επαρκώς την ελληνική γλώσσα και να είναι απόφοιτος υποχρεωτικής εκπαίδευσης με εξαίρεση τις περιπτώσεις που ασκεί τέτοια καθήκοντα που αυτό δεν απαιτείται. Το κατώτερο όριο ηλικίας είναι τα δεκαοκτώ (18) έτη ενώ το ανώτερο εξαρτάται από τα καθήκοντα που ασκεί. Όταν παρεμβαίνει στην αντιμετώπιση εκτάκτων αναγκών το ανώτερο όριο είναι τα πενήντα πέντε (55) έτη, όταν δραστηριοποιείται σε τομείς πρόληψης και αποκατάστασης τα εξήντα πέντε (65) έτη ενώ δεν υπάρχει περιορισμός όταν δεν εμπλέκεται ενεργά σε δράσεις πεδίου. Εξυπακούεται ότι πρέπει να έχουν αποδεδειγμένα καλή σωματική υγεία και καλή ψυχική υγεία καθώς επίσης και την πιστοποίηση από την Εθνική Σχολή Πολιτικής Προστασίας ή από άλλον πιστοποιημένο γι' αυτό φορέα. Όλα τα θέματα που αφορούν την ένταξη, την εκπαίδευση ή τη διαγραφή στο Μητρώο Εθελοντικών

Οργανώσεων και Ειδικευμένων εθελοντών καθορίζονται με απόφαση του Γενικού Γραμματέα Π.Π.

Η ΣΑΠΠ και συγκεκριμένα το Τμήμα Εθελοντισμού και Εκπαίδευσης της Διεύθυνσης Στρατηγικού Σχεδιασμού είναι αρμόδιο για την εκπαίδευση των υποψήφιων εθελοντών η οποία πραγματοποιείται από την Εθνική Σχολή Π.Π. της Πυροσβεστικής Ακαδημίας. Ο Γενικός Γραμματέας με αποφάσεις που εκδίδει ρυθμίζει διάφορα θέματα όπως ο αριθμός των εκπαιδευτικών σειρών, η διάρκεια και το πρόγραμμα της εκπαίδευσης, τα εκπαιδευτικά αντικείμενα, η διδακτέα ύλη, η μέθοδος και η διαδικασία εξέτασης κ.α. Η ΣΑΠΠ έχει τη δυνατότητα να συνάπτει συμβάσεις και μνημόνια συνεργασίας με ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης καθώς επίσης με κρατικούς και ιδιωτικούς φορείς, πιστοποιημένους από την Πυροσβεστική Ακαδημία, προκειμένου να παρέχουν εκπαίδευση στους τομείς δράσης της Π.Π. Οι συμβάσεις και τα μνημόνια περιλαμβάνουν τις προϋποθέσεις για την εκπαίδευση, τη διάρκεια, το εκπαιδευτικό υλικό και τα εποπτικά μέσα, τη θεωρητική και πρακτική εξάσκηση των υποψηφίων και τη θεωρητική και πρακτική αξιολόγηση τους. Υποψήφιοι εθελοντές οι οποίοι έχουν εξειδικευμένες γνώσεις για τις οποίες κατέχουν αναγνωρισμένους τίτλους σπουδών ή άδειες άσκησης επαγγέλματος δεν απαιτείται περεταίρω εκπαίδευση εάν εξασκούν τις συγκεκριμένες αρμοδιότητες, κατόπιν απόφασης του Γενικού Γραμματέα. Μια τέτοια περίπτωση αποτελεί ο τομέας των τηλεπικοινωνιών για τον οποίο χορηγείται η άδεια ραδιοερασιτέχνη κατόπιν σχετικών εξετάσεων από το Υπουργείο Ανάπτυξης και Ανταγωνιστικότητας.

Οι Εθελοντικές Οργανώσεις υποχρεούνται να ενημερώνουν για τη διαθεσιμότητα τους, τα ενεργά μέλη και τα μέσα που διαθέτουν, τις Υπηρεσιακές Μονάδες Π.Π. της περιοχής τους οι οποίες με τη σειρά τους ενημερώνουν τα Περιφερειακά Κέντρα Επιχειρήσεων για τη διαθεσιμότητα που έχουν σε ανθρώπινο δυναμικό και μέσα ανά φορέα και αντικείμενο. Το ΕΣΚΕ ή τα Περιφερειακά Κέντρα Επιχειρήσεων είναι αρμόδια για την κινητοποίηση των εθελοντικών οργανώσεων ενώ τούτο μπορεί να πραγματοποιηθεί και κατόπιν απόφασης του Γενικού Γραμματέα. Αντίστοιχα, για την κινητοποίηση των Ειδικευμένων Εθελοντών αρμόδια είναι η ΣΑΠΠ την οποία υποχρεούνται να ενημερώνουν για την έκβαση της αποστολής τους. Η ΣΑΠΠ παραλαμβάνει τα έντυπα και τις εκθέσεις αξιολόγησης όλων των εθελοντών από τις δημόσιες υπηρεσίες και τις κατά τόπους υπηρεσιακές μονάδες που δραστηριοποιήθηκαν και προβαίνει στην τελική αξιολόγηση των Εθελοντικών Οργανώσεων και των Ειδικευμένων Εθελοντών.

Σε κάθε εθελοντή χορηγείται ειδικό δελτίο εθελοντή το οποίο πρέπει να φέρει κατά τη διάρκεια άσκησης των καθηκόντων του καθώς επίσης να φοράει την ειδική στολή στην οποία αναγράφεται ότι είναι Εθελοντής της Π.Π. με τα ανάλογα διακριτικά σήματα.

Οχήματα τα οποία έχουν αποσυρθεί από το στόλο του Π.Σ. δύναται με απόφαση του Αρχηγού του Π.Σ. να παραχωρηθούν δωρεάν σε Εθελοντικές Οργανώσεις για την κάλυψη των αναγκών της δασοφυλάξης. Σε περίπτωση διάλυσης της οργάνωσης, και συνεπώς διαγραφής της από το Μητρώο Εθελοντικών Οργανώσεων και Ειδικευμένων Εθελοντών, τα οχήματα αυτά επιστρέφουν στο Π.Σ.

Όπως έχει προαναφερθεί στους εθελοντές που συμμετέχουν στην αντιμετώπιση έκτακτων καταστάσεων χορηγείται ισόχρονη άδεια απουσίας πέραν της κανονικής άδειας που δικαιούνται, είτε απασχολούνται στον ιδιωτικό είτε στο δημόσιο τομέα. Το ίδιο ισχύει και για το χρόνο που απουσιάζουν από την υπηρεσία τους προκειμένου να συμμετάσχουν σε εκπαιδευτικά προγράμματα, ασκήσεις ετοιμότητας ή σε συντονιστικά όργανα με αρμόδιους φορείς. Ο χρόνος αυτός υπολογίζεται σαν χρόνος απασχόλησης στην εργασία τους με όλα τα εργασιακά δικαιώματα με μόνη διαφορά την καταβολή μισθού για την οποία δεν είναι υποχρεωμένος ο εργοδότης. Στην περίπτωση του δημοσίου τομέα η δαπάνη αυτή βαρύνει το φορέα στον οποίο απασχολείται ενώ στην περίπτωση του ιδιωτικού τομέα τον κρατικό προϋπολογισμό.

Όταν κάποια Εθελοντική Οργάνωση ή Ειδικευμένος Εθελοντής δεν ανταποκρίνεται στις περισσότερες από τις περιπτώσεις που καλείται, σε βάθος χρόνου ενός έτους, ασκεί πλημμελώς τα καθήκοντα του, δε συνεργάζεται με τις υπηρεσίες της Π.Π., αποσκοπεί στο κέρδος ή παρέχει ανακριβή στοιχεία στη ΓΓΠΠ μετά από γνωμοδότηση των τοπικών υπηρεσιών Π.Π., για τους ανωτέρω λόγους δύναται να διαγραφεί από το Μητρώο με απόφαση του Γενικού Γραμματέα. Ομοίως, ο Γενικός Γραμματέας αποφασίζει για την καταβολή χρηματοδότησης σε δραστηριότητες όσων είναι ενταγμένοι στο Μητρώο, από το ειδικό κονδύλιο που έχει προβλεφθεί στον ετήσιο προϋπολογισμό της ΓΓΠΠ..

Τέλος, σε περίπτωση ατυχήματος οι εργαζόμενοι εθελοντές καλύπτονται από το φορέα ασφάλισης που έχουν από την εργασία τους δεδομένου ότι θεωρείται ότι το ατύχημα συνέβη στο πλαίσιο της εργασίας τους. Όσον αφορά στους ανασφάλιστους εθελοντές η νοσοκομειακή και ιατροφαρμακευτική περίθαλψη παρέχεται με δαπάνη του δημοσίου υπό τις ίδιες συνθήκες που ισχύουν και για το προσωπικό των φορέων που τους ένταξε επιχειρησιακά καθώς προκλήθηκε κατά τη διάρκεια άσκησης των καθηκόντων τους.

2.4.3. Άλλοι φορείς σχετικοί με την Πολιτική Προστασία

2.4.3.1. Ελληνική Αστυνομία

Η Ελληνική Αστυνομία (ΕΛ.ΑΣ.) με τηλεφωνικό αριθμό 100, είναι Σώμα Ασφαλείας και υπάγεται στο Υπουργείο Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη. Οι αρμοδιότητες της εκτείνονται σε όλη τη χώρα πλην των περιοχών που επιλαμβάνεται το Λιμενικό Σώμα. Η δράση της και η συμβολή της στην ευκοσμία και ευταξία της επικράτειας είναι γνωστή σε όλους μας και δε χρειάζεται ν' αναφερθούμε εκτενέστερα. Σύμφωνα με το άρθρο 11 παρ.2 του Ν. 4249/2014 (ΦΕΚ 73 τ.Α') περί αναδιοργάνωσης της Ελληνικής Αστυνομίας:

«Η Ελληνική Αστυνομία συμμετέχει στην αντιμετώπιση κάθε έκτακτης ανάγκης που προκύπτει από θεομηνίες και ατυχήματα ή άλλες καταστροφές σε περίοδο ειρήνης ή πολέμου σε συνεργασία με τις συναρμόδιες εθνικές αρχές και Υπηρεσίες, καθώς και σε συνεργασία με τις ένοπλες δυνάμεις στην εξασφάλιση της εθνικής άμυνας.»

Η ΕΛ.ΑΣ. είναι ένας από τους φορείς που συνεργάζεται η ΓΓΠΠ και συνεπώς ενημερώνεται για κάθε ενδεχόμενο κίνδυνο που απειλεί τη χώρα. Σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης που προκύπτουν σε περίοδο ειρήνης από θεομηνίες και ατυχήματα ή άλλες καταστροφές η ΕΛ.ΑΣ. δραστηριοποιείται σε τοπικό ή εθνικό επίπεδο ανάλογα με τις διαστάσεις του φαινομένου, λαμβάνοντας τα απαραίτητα μέτρα για την προστασία του κοινωνικού συνόλου, της παρουσίας των πολιτών και του κράτους και γενικότερα όλου του έμψυχου δυναμικού και άψυχου υλικού της χώρας.

Τα μέτρα που λαμβάνει θα μπορούσαμε να τα κατηγοριοποιήσουμε στα μέτρα τάξης, ασφαλείας και τροχαίας. Στο πλαίσιο της γενικής αστυνόμευσης είναι αρμόδια για την τήρηση της τάξης στους δημόσιους χώρους και τη διασφάλιση της κοινωνικής ειρήνης και ευταξίας. Όπως είναι λογικό ύστερα από ένα καταστροφικό φαινόμενο επικρατεί πανικός και ένταση και γενικότερα πολύ έντονα συναισθήματα. Τα κλιμάκια της ΕΛ.ΑΣ. οφείλουν να εφησυχάζουν τους πολίτες και να τους παρέχουν σχετικές πληροφορίες. Στο πλαίσιο της δημόσιας ασφάλειας μεριμνούν για την προστασία της ζωής, της υγείας και της παρουσίας των πολιτών. Τόσο κατά τη διάρκεια, όσο και μετά από ένα καταστροφικό φαινόμενο οφείλουν να λαμβάνουν όλα τα μέτρα που απαιτούνται για ν' ανταποκριθούν στα καθήκοντα τους. Σε περιπτώσεις εκκένωσης περιοχών επιλαμβάνονται τόσο για την τήρηση της τάξης στους χώρους καταφυγής, όσο και για την προστασία της παρουσίας των πολιτών που έχουν απομακρυνθεί από αυτές. Ένα από τα πιο

καίρια σημεία έχει να κάνει με την άσκηση μέτρων τροχαίας. Βασική μέριμνα είναι η μετακίνηση των οχημάτων έκτακτης ανάγκης που σχετίζονται με την αντιμετώπιση των φαινομένων και την παροχή ανθρωπιστικής βοήθειας τα οποία πρέπει να φτάσουν στον προορισμό τους τάχιστα και με ασφάλεια. Για να επιτευχθεί κάτι τέτοιο πρέπει οι πολίτες να συνδράμουν στο έργο των αρχών και να μη μετακινούνται στο οδικό δίκτυο το οποίο συνδέει την πληγείσα περιοχή με τα σωστικά συνεργεία διότι αυτό δυσχεραίνει το έργο τους πλην ότι ενδέχεται να προκληθούν νέα ατυχήματα και ζημιές τα οποία ευθύνονται για τη σπατάλη χρόνου.

Η Ελληνική Αστυνομία καταβάλλει κάθε δυνατή προσπάθεια να βρίσκεται στο πλευρό του πολίτη εκσυγχρονίζοντας τις υπηρεσίες της και τον εξοπλισμό της. Μέσω της επίσημης ιστοσελίδας της, <http://www.astynomia.gr> ή <http://www.hellenicpolice.gr>, παρέχει στους πολίτες ενημέρωση σχετικά με τα καιρικά φαινόμενα. Συγκεκριμένα, παρέχει συμβουλές για: δυσμενείς καιρικές συνθήκες, τους πεζούς και τους οδηγούς, τι μπορούν να κάνουν οι πολίτες αν χρειαστεί να μετακινηθούν με αυτοκίνητο σε περίπτωση κακοκαιρίας και τι ενέργειες πρέπει να κάνουν εάν ακινητοποιηθεί το όχημα τους. Επιπλέον παρέχονται πληροφορίες σχετικά με τον περιορισμό της κυκλοφορίας των οχημάτων λόγω χιονόπτωσης – παγετού κ.λπ., με τη χρήση αντιολισθητικών αλυσίδων, τις αποκλεισμένες περιοχές και τις διακοπές ηλεκτροδότησης και επικοινωνίας.

2.4.3.2. Πυροσβεστικό Σώμα

Το Πυροσβεστικό Σώμα (Π.Σ.), με τηλεφωνικό αριθμό 199, είναι Σώμα Ασφαλείας και υπάγεται στη ΓΓΠΠ του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη. Οι περισσότεροι το γνωρίζουμε από την κατάσβεση πυρκαγιών και την άντληση υδάτων σε κτίρια που έχουν πλημμυρίσει. Είναι ο κύριος φορέας που με τη δράση του συμβάλλει στην προστασία των δασών λαμβάνοντας μέτρα πυροπροστασίας και στην κατάσβεση πυρκαγιών με τα μέσα που διαθέτει, από ξηρά, θάλασσα και αέρα. Το Π.Σ. συμμετέχει σε κάθε περίπτωση ανάγκης τόσο σε ειρηνική περίοδο όσο και σε περίοδο πολέμου, συμβάλλοντας στην εξασφάλιση της πολιτικής προστασίας και της πολιτικής άμυνας της χώρας. Συγκεκριμένα, σε περίοδο ειρήνης, καλείται να αντιμετωπίσει καταστάσεις που προκαλούνται από έντονα καιρικά φαινόμενα, τεχνολογικές και λοιπές καταστροφές.

Σκοπός του είναι να προστατεύσει την υγεία και την περιουσία των πολιτών της χώρας, την περιουσία του κράτους και το φυσικό περιβάλλον όταν απειλούνται από διάφορους κινδύνους. Λειτουργώντας με βάση το επιχειρησιακό σχέδιο και χρησιμοποιώντας τα μέσα και τον εξοπλισμό της υπηρεσίας, στοχεύει στην προστασία και διάσωση ατόμων, κτιρίων και άλλων υλικών αγαθών, δασών και γενικότερα του φυσικού πλούτου της χώρας. Επιλαμβάνεται καταστάσεις που προκαλούνται από φυσικές, τεχνολογικές και λοιπές καταστροφές, συνδράμουν σε κάθε είδους ατυχήματα όπως αυτοκινητιστικά, αεροπορικά κ.λπ. ακόμα και σε εγκλωβισμούς σε ανεγκυστήρες και αλλού και γενικότερα σε καταστάσεις κατά τις οποίες εκτίθεται σε κίνδυνο η σωματική ακεραιότητα και ζωή των πολιτών.

Σε περιπτώσεις οργανωμένης απομάκρυνσης πολιτών, το Π.Σ. περιφρουρεί και προστατεύει την περιουσία που απειλήθηκε ή καταστράφηκε μέχρι να παραδοθεί εκ νέου στους κατόχους της ή μέχρι να καταφθάσουν οι δυνάμεις της Ελληνικής Αστυνομίας.

Με το Ν. 1951/1991 (ΦΕΚ 84 τ.Α΄) «Καθιέρωση του θεσμού του Εθελοντή Πυροσβέστη και άλλες διατάξεις» δόθηκε η δυνατότητα σε όποιον επιθυμεί να συνδράμει στην αντιμετώπιση των αναγκών πυροπροστασίας. Ιδρύονται εθελοντικοί πυροσβεστικοί σταθμοί και κλιμάκια σε δήμους, που αποσκοπούν στην ενίσχυση του σώματος και συνδράμουν στη κατάσβεση πυρκαγιών, στην εφαρμογή προληπτικών μέτρων προς αντιμετώπιση των κινδύνων, στον απεγκλωβισμό ατόμων, στην παροχή πρώτων βοηθειών σε πληγέντες και την ειδοποίηση των αρμόδιων υπηρεσιών για τη μεταφορά τους και στον έλεγχο εφαρμογής των μέτρων πρόληψης που υποδεικνύει το Π.Σ. σε χώρους που ενέχουν κίνδυνο συνωστισμού ή πυρκαγιάς.

Το Π.Σ. παρέχει στους πυροσβέστες πλήρη ατομικό εξοπλισμό και σύγχρονο μηχανολογικό εξοπλισμό που αποτελείται από οχήματα εδάφους, εναέρια μέσα και πλοιάρια προκειμένου ν' ανταποκριθούν στα δύσκολα καθήκοντα τους. Έχει συγκροτήσει ειδικές υπηρεσίες όπως οι Ειδικές Μονάδες Αντιμετώπισης Καταστροφών (ΕΜΑΚ) που εδρεύουν σε μεγάλες πόλεις της χώρας όπως η Αθήνα (Ελευσίνα), η Θεσσαλονίκη, το Ηράκλειο, τα Ιωάννινα, η Κομοτηνή, η Λαμία, η Λάρισα και η Πάτρα, πλησίον Εθνικών Οδών και αεροδρομίων αποσκοπώντας σε άμεση πρόσβαση στον τόπο της καταστροφής.

Με το Ν. 4249/2014 (ΦΕΚ. 73 τ.Α΄) ιδρύεται το Ενιαίο Συντονιστικό Κέντρο Επιχειρήσεων (Ε.Σ.Κ.Ε.) το οποίο αποτελεί ειδική κεντρική υπηρεσία του σώματος και υπάγεται στον υπαρχηγό επιχειρήσεων του Π.Σ. Ιδρύθηκε προκειμένου να συγχωνευθούν αποτελώντας όμως ξεχωριστές μονάδες, το Συντονιστικό – Επιχειρησιακό Κέντρο Υπηρεσιών του Π.Σ.

(Σ.Ε.Κ.Υ.Π.Σ.), το Συντονιστικό Κέντρο Δασοπυρόσβεσης (Σ.ΚΕ.Δ.) και το Κέντρο Επιχειρήσεων Πολιτικής Προστασίας (Κ.Ε.Π.Π.).

1. Συντονιστικό – Επιχειρησιακό Κέντρο Υπηρεσιών του Π.Σ (Σ.Ε.Κ.Υ.Π.Σ.): Λειτουργεί σε εικοσιτετράωρη βάση καλύπτοντας το τηλεφωνικό κέντρο (199) που είναι πανελλαδικής εμβέλειας. Ανάλογα με τις κλήσεις που θα δεχτεί είτε ενημερώνει κλιμάκιο για να μεταβεί, είτε την αρμόδια τοπική Πυροσβεστική Υπηρεσία. Σε περιπτώσεις που κρίνεται απαραίτητο, για συμβάντα μεγάλης έκτασης, υπάρχει η δυνατότητα συμμετοχής δύο ή περισσότερων Πυροσβεστικών Υπηρεσιών για την αντιμετώπιση της κατάστασης. Σε περιπτώσεις σεισμών, πλημμυρών κ.α. συνεργάζεται με όλους τους εμπλεκόμενους φορείς για τον καλύτερο συντονισμό των ενεργειών του. Συντάσσει ειδικό δελτίο συμβάντων εικοσιτετράωρου που περιλαμβάνει όλα τα περιστατικά τα οποία επιλήφθηκαν καθώς επίσης και δελτίο συμβάντων που περιλαμβάνει τα σοβαρά και μεγάλα συμβάντα για τα οποία ενημερώνει αρμοδίως.
2. Συντονιστικό Κέντρο Δασοπυρόσβεσης (Σ.ΚΕ.Δ.): Παρακολουθεί καθημερινά τις αγροτοδασικές πυρκαγιές που εξελίσσονται σε όλη την επικράτεια. Είναι αρμόδιο για το συντονισμό και την αποστολή εναερίων μέσων δασοπυρόσβεσης για δράση από κοινού με τις επίγειες δυνάμεις, τη διάθεση εναερίων μέσων για τη μεταφορά πεξοπόρων τμημάτων ή πυροσβεστικών οχημάτων όταν απαιτείται και τη διάθεση αεροπορικών μέσων προκειμένου να συντονίζουν από αέρος επιχειρήσεις κατάσβεσης πυρκαγιών και άλλων συμβάντων που άπτονται του Π.Σ..
3. Κέντρο Επιχειρήσεων Πολιτικής Προστασίας (Κ.Ε.Π.Π.): Είναι υπεύθυνο πανελλαδικά για την αντιμετώπιση καταστάσεων έκτακτης ανάγκης επιδιώκοντας την ελαχιστοποίηση των συνεπειών σε περιπτώσεις κινητοποίησης της πολιτικής προστασίας και συντονίζει όλες τις απαραίτητες ενέργειες κατόπιν αποφάσεων του έμπειρου προσωπικού που διαθέτει. Περιλαμβάνει:
 - Τη Μονάδα Αεροπορικών Επιχειρήσεων. Η συγκεκριμένη μονάδα ασχολείται με οποιοδήποτε σχετικό θέμα με τα αεροσκάφη δασοπυρόσβεσης. Καθημερινά μόλις ξημερώσει αναφέρει την ετοιμότητα των αεροσκαφών στον Αξιωματικό Επιχειρήσεων και κατόπιν επικοινωνίας με τα αεροδρόμια της χώρας, συμπληρώνει και υποβάλλει ειδικό έντυπο πτητικής δραστηριότητας. Επικοινωνεί με τα εναέρια μέσα που επιχειρούν σε

πυρκαγιές, ενημερώνεται για την πορεία της πυρκαγιάς, συγκεντρώνει και επεξεργάζεται στατιστικά στοιχεία που αφορούν τις πυρκαγιές και τη δασοπυρόσβεση και στη συνέχεια αναφέρει στον Προϊστάμενο του ΚΕΠΠ. Κατόπιν επικοινωνίας με τα αεροσκάφη, ενημερώνει το Λιμενικό Σώμα – Ελληνική Ακτοφυλακή για τα σημεία υδροληψίας.

- Τη Μονάδα Διεθνούς Συνδρομής και Υποστηρικτικών Δυνάμεων Πολιτικής Προστασίας: Κύριο αντικείμενο απασχόλησης αποτελεί η συνεργασία με τα ΚΕΠΠ άλλων χωρών. Συντονίζουν διαδικασίες, λειτουργίες και μηχανισμούς ενεργοποίησης σε περίπτωση που αποσταλεί ή ληφθεί διεθνής βοήθεια. Για τη λήψη μιας τέτοιας απόφασης ενημερώνεται η Διεύθυνση Ερευνών και Εφαρμογών της Συντονιστικής Αρχής Πολιτικής Προστασίας. Πέραν τούτου ασχολείται με πληθώρα θεμάτων που εντάσσονται στις αρμοδιότητες του. Μεριμνά για τη διασύνδεση του ΕΣΚΕ με τα κινητά κέντρα επιχειρήσεων τόσο της πολιτικής προστασίας όσο και των λοιπών εθνικών φορέων που εμπλέκονται (ΕΛ, ΑΣ, ΕΚΑΒ κ.α) σε τοπικό, περιφερειακό ή εθνικό επίπεδο. Αξιοποιεί επιχειρησιακά τις δυνατότητες των κινητών ΚΕΠΠ, όπως π.χ. να διαθέτει κλιμάκια εμπειρογνομόνων για να συντονίζουν το σχέδιο αντιμετώπισης κάποιας κατάστασης επί τόπου στις περιοχές που χρίζουν βοήθειας και αξιολογεί τις πληροφορίες που δέχεται από ΚΕΠΠ.
- Τη Μονάδα Ευρωπαϊκού Αριθμού Έκτακτης Ανάγκης «112»: Στελεχώνεται από το προσωπικό του ΚΕΠΠ και λειτουργεί καθ' όλη τη διάρκεια του εικοσιτετραώρου. Αποστολή της είναι ο εντοπισμός ατόμων που βρίσκονται σε κατάσταση έκτακτης ανάγκης και έχουν καλέσει το 112. Μόλις ληφθεί μια κλήση, δίνεται άμεσα εντολή στους παρόχους κινητής τηλεφωνίας να διαβιβάσουν τις συντεταγμένες της κεραίας που έλαβε την κλήση, την απόσταση του καλούντος από την κεραία καθώς επίσης και την κατεύθυνση του. Με αυτές τις πληροφορίες χαρτογραφείται μια συγκεκριμένη περιοχή και στη συνέχεια ενημερώνεται ο αρμόδιος φορέας που θα επιληφθεί για τη διαχείριση του περιστατικού. Η ανωτέρω διαδικασία έχει εγκριθεί από την Αρχή Διασφάλισης του Απορρήτου των Επικοινωνιών, στο πλαίσιο της εφαρμογής του άρθρου 6, παρ. 4 του Ν. 3471/2006 που αναφέρει:

«Κατ' εξαίρεση επιτρέπεται, χωρίς προηγούμενη συγκατάθεση του συνδρομητή ή του χρήστη, η επεξεργασία δεδομένων θέσης από τους φορείς παροχής δημοσίου δικτύου ή διαθέσιμης στο κοινό υπηρεσίας ηλεκτρονικών επικοινωνιών, προκειμένου να παρέχουν στις αρμόδιες για την αντιμετώπιση καταστάσεων έκτακτης ανάγκης αρχές, όπως στις διοικητικές αρχές, στις υπηρεσίες πρώτων βοηθειών και πυρόσβεσης, τις απαραίτητες πληροφορίες για τον εντοπισμό του καλούντος και μόνο για το συγκεκριμένο αυτόν σκοπό. Με πράξη της Αρχής Διασφάλισης του Απορρήτου των Επικοινωνιών (Α.Δ.Α.Ε.), καθορίζονται οι διαδικασίες, ο τρόπος και κάθε άλλη τεχνική λεπτομέρεια για την εφαρμογή της παρούσας διάταξης.».

- Το Γραφείο Τρεχουσών Επιχειρήσεων και Γραμματειακής Υποστήριξης: Αξιολογεί επιχειρησιακά τις πληροφορίες που δέχεται το Κέντρο Επιχειρήσεων Πολιτικής Προστασίας και αξιοποιεί τις προγνώσεις για φαινόμενα φυσικών καταστροφών για την ενημέρωση και την έγκαιρη προειδοποίηση για κινητοποίηση εξασφαλίζοντας επιστημονική στήριξη και τεκμηρίωση μέσω της Ε.Μ.Υ. Συνεργάζεται με διάφορες υπηρεσίες της ΓΓΠΠ και κατόπιν συνεργασίας με τη Διεύθυνση Ερευνών και Εφαρμογών της Συντονιστικής Αρχής Πολιτικής Προστασίας, εισηγείται τη λήψη μέτρων ετοιμότητας πολιτικής προστασίας και μέτρων έκτακτης ανάγκης. Όταν κριθεί απαραίτητο κινητοποιεί τα Κινητά Κέντρα Επιχειρήσεων της Πολιτικής Προστασίας και κάνει όλες τις απαραίτητες ενέργειες για τη διασύνδεση τους με το ΕΣΚΕ καθώς και των λοιπών κέντρων επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται.

Το έργο του Π.Σ. είναι αρκετά δύσκολο και πολύ συχνά καταβάλλονται υπεράνθρωπες προσπάθειες κατά την άσκηση του έργου τους. Γι' αυτό είναι απαραίτητη η βοήθεια των πολιτών και η συνδρομή άλλων αρχών, υπηρεσιών και φορέων όπως είναι η Ελληνική Αστυνομία, το ΕΚΑΒ, το Λιμενικό Σώμα – Ελληνική Ακτοφυλακή κ.α. Επιπλέον το Π.Σ. προβαίνει σε διμερείς συμφωνίες συνεργασίας με τις όμορες χώρες με σκοπό τη σύνταξη πρωτοκόλλων συνεργασίας με αντικείμενα όπως η εκπαίδευση, η ανταλλαγή τεχνογνωσίας, η διεξαγωγή κοινών ασκήσεων καθώς επίσης η αμοιβαία ενίσχυση σε περιπτώσεις μεγάλων καταστροφών. Μέσω της ιστοσελίδας <http://www.fireservice.gr/> παρέχεται στο κοινό πλήρης ενημέρωση, τόσο για τη δομή και λειτουργία του σώματος, όσο και για τις δράσεις του.

2.4.3.3. Λιμενικό Σώμα – Ελληνική Ακτοφυλακή

Το Λιμενικό Σώμα – Ελληνική Ακτοφυλακή (ΛΣ – ΕΛ.ΑΚΤ) αποτελεί ένοπλο σώμα ασφαλείας και συγκροτείται από Κεντρικές και Περιφερειακές Υπηρεσίες. Η διοίκηση ασκείται από το Αρχηγείο το οποίο επικουρεί το Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη. Στο Αρχηγείο του ΛΣ-ΕΛ.ΑΚΤ λειτουργούν το Ενιαίο Κέντρο Συντονισμού Έρευνας και Διάσωσης (ΕΚΣΕΔ) και το Κέντρο Επιχειρήσεων (ΚΕΠΙΧ), τα οποία υπάγονται απευθείας στον Αρχηγό.

Το ΛΣ – ΕΛ.ΑΚΤ διαθέτει χερσαία, πλωτά και εναέρια μέσα καθώς επίσης Κέντρο Άμεσης Δράσης και ειδικές μονάδες. Οι αντίστοιχες διευθύνσεις είναι αρμόδιες για την επιχειρησιακή οργάνωση, λειτουργία, ετοιμότητα και τον εξοπλισμό των μέσων που διαθέτουν. Από τα κύρια καθήκοντα της είναι αυτά της αστυνόμευσης, της τροχονομίας και της τήρησης της τάξης στους χώρους ευθύνης του. Σε περιπτώσεις έκτακτων σοβαρών περιστατικών λαμβάνεται μέριμνα για τη διάθεση του αναγκαίου προσωπικού και μέσων, στο πλαίσιο της υλοποίησης του σχεδιασμού κινητοποίησης. Σε ότι αφορά στη χωρική δικαιοδοσία του συνεργάζεται με τις Ένοπλες Δυνάμεις, τα Σώματα Ασφαλείας και άλλους δημόσιους φορείς ή αποστολών παροχής κοινωνικού έργου καθώς επίσης συμμετέχει σε αποστολές και επιχειρήσεις που πηγάζουν από την εθνική και ευρωπαϊκή νομοθεσία και από τις διεθνείς υποχρεώσεις της Ελλάδας.

Στις κεντρικές υπηρεσίες υπάγεται και η Διεύθυνση Παλλαϊκής Άμυνας Πολιτικής Σχεδίασης Έκτακτης Ανάγκης και Θαλασσιών Κρατικών Μεταφορών. Οι αρμοδιότητες της ρυθμίζονται από την κείμενη νομοθεσία περί ΠΣΕΑ, Παλλαϊκή Άμυνα και Πολιτική Προστασία. Είναι αρμόδιο για την οργάνωση των θαλάσσιων μεταφορών της χώρας. Δύναται να προβεί σε επιτάξεις και σε λύσεις επιτάξεων πλοίων και πλωτών μέσων, προσωπικού και εργοστασίων – ναυπηγείων για λογαριασμό του Πολεμικού Ναυτικού. Για όσο διάστημα διαρκεί η επίταξη είναι αρμόδιο για την παρακολούθηση κινήσεων των πλωτών μέσων, την ασφάλιση τους και την παρακολούθηση εφοδιασμού τους. Τηρείται μητρώο πλοίων και προσωπικού προς επίταξη και στη συνέχεια γίνεται απογραφή των επίτακτων πλοίων και προσωπικού Π.Ν. από τα οποία εξάγονται στατιστικά στοιχεία

Τέλος, ΛΣ – ΕΛ.ΑΚΤ προωθεί εκπαιδευτικά προγράμματα τα οποία μπορούν να παρασχεθούν στις Ένοπλες Δυνάμεις, τα Σώματα Ασφαλείας, καθώς και σε υπηρεσίες τρίτων χωρών.

2.4.3.4. Εθνικό Κέντρο Άμεσης Βοήθειας

Το Εθνικό Κέντρο Άμεσης Βοήθειας (ΕΚΑΒ), με τηλεφωνικό αριθμό 166, είναι Νομικό Πρόσωπο Δημοσίου Δικαίου (ΝΠΔΔ) και υπάγεται στο Υπουργείο Υγείας. Ιδρύθηκε το 1985 με το Ν. 1579/1985 (ΦΕΚ 217 τ.Α΄) και εδρεύει στην Αθήνα. Λειτουργούν δώδεκα (12) παραρτήματα σε μεγάλες πόλεις όπως Αθήνα, Θεσσαλονίκη, Αλεξανδρούπολη, Ηράκλειο, Ιωάννινα, Καβάλα, Κοζάνη, Λαμία, Λάρισα, Μυτιλήνη, Πάτρα και Τρίπολη, με περιοχή ευθύνης ορισμένη γεωγραφική περιφέρεια. Σκοπός του είναι η παροχή στους πολίτες άμεσης ιατρικής βοήθειας και η μεταφορά τους στα Νοσηλευτικά Ιδρύματα της χώρας. Με την περιφερειακή ανάπτυξη του δικτύου του αποσκοπεί στη δημιουργία αισθήματος ασφάλειας των πολιτών που διαμένουν στην περιφέρεια και όχι στα αστικά κέντρα.

Πανελλαδικά διαθέτει πλήθος μέσων διακομιδής. Το ενεργητικό του περιλαμβάνει επτακόσια τριάντα πέντε (735) ασθενοφόρα, εκατόν δυο (102) ειδικές κινητές μονάδες επείγουσας προνοσοκομειακής ιατρικής, εικοσιπέντε (25) μοτοσικλέτες, τέσσερα (4) μικρά οχήματα ταχείας πρόσβασης, τρία (3) ελικόπτερα, δυο (2) αυτοκινούμενα συντονιστικά κέντρα και δυο (2) οχήματα αντιμετώπισης καταστροφών ενώ έχει παραχωρήσει τριακόσια πενήντα (350) ασθενοφόρα σε νοσοκομεία και κέντρα υγείας της επικράτειας.

Το ΕΚΑΒ στελεχώνουν ιατροί, νοσηλευτικό προσωπικό, διασώστες πληρωμάτων ασθενοφόρων και λοιπό άρτια εκπαιδευμένο προσωπικό. Πέρα από το Ινστιτούτο Επαγγελματικής Κατάρτισης ΙΕΚ ΕΚΑΒ, το προσωπικό εκπαιδεύεται στην Επείγουσα Προνοσοκομειακή Ιατρική. Το πρόγραμμα αυτό είναι πολύ σημαντικό δεδομένου ότι του επιτρέπει να ανταποκρίνεται όσο το δυνατό καλύτερα σε περιπτώσεις καταστροφών όπου υπάρχει μεγάλος αριθμός ατόμων που χρίζουν βοήθειας. Σε αυτές τις περιπτώσεις χρησιμοποιούνται οι Κινητές Ιατρικές Μονάδες οι οποίες είναι εφοδιασμένες με εξειδικευμένο εξοπλισμό και φάρμακα και αποτελούν ουσιαστικά μια κινούμενη Μονάδα Εντατικής Θεραπείας. Σε πολλές περιπτώσεις το ΕΚΑΒ συνεργάζεται με το Π.Σ.

2.4.3.5. Εθνική Μετεωρολογική Υπηρεσία

Η Εθνική Μετεωρολογική Υπηρεσία (ΕΜΥ) ιδρύθηκε το 1931 και υπαγόταν στο Υπουργείο Αεροπορίας. Από το 1995 με το Άρθρο 25 εδ. 8 του Ν. 2292 (ΦΕΚ 35 τ.Α΄) υπάγεται πλέον στον Υπουργό Εθνικής Άμυνας διατηρώντας τη διοικητική και οικονομική μέριμνα καθώς και την ευθύνη του Γενικού Επιτελείου Αεροπορίας. Το 1997 εκδίδεται ο Κανονισμός της ΕΜΥ με το Π.Δ. 161 (ΦΕΚ 142 τ.Α΄). Εδρεύει στην Αθήνα και συγκεκριμένα στο Δήμο Ελληνικού.

Αποστολή της είναι η παροχή μετεωρολογικής υποστήριξης προς όφελος της Εθνικής Άμυνας, της Εθνικής Οικονομίας και γενικότερα του κοινωνικού συνόλου της χώρας μας. Συγκεκριμένα η ΕΜΥ εκδίδει τα ειδικά δελτία για την πρόβλεψη των καιρικών συνθηκών που θα επικρατήσουν στη χώρα. Οι προγνώσεις καιρού διακρίνονται σε:

1. Τακτικές: Αφορά τη γενική πρόγνωση για όλη τη χώρα με τοπικές προγνώσεις για την Αθήνα και τη Θεσσαλονίκη για χρονικό διάστημα 48 ωρών που εκδίδεται κάθε έξι (6) ώρες καθώς επίσης γενική πρόγνωση για τη χώρα για τις επόμενες 3-6 ημέρες που εκδίδεται κάθε εικοσιτετράωρο.
2. Έκτακτες: Πρόκειται για δελτία επιδείνωσης καιρού, επικίνδυνων φαινομένων και θυελλωδών ανέμων. Εκδίδεται έκτακτη πρόγνωση για περιοχές που πλήττονται από φυσικές καταστροφές.
3. Τοπικές: Πρόκειται για προγνώσεις που αφορούν σε συγκεκριμένες περιοχές και ειδικά καιρικά φαινόμενα όπως είναι ο παγετός.
4. Ειδικές: Αφορά ειδική πρόγνωση μέγιστων θερμοκρασιών για την πόλη της Αθήνας για χρονικό διάστημα 10 ημερών και ειδικές προγνώσεις σε συγκεκριμένες περιοχές κατόπιν τοποθέτησης ειδικού εξοπλισμού.

Η ΕΜΥ διοικείται από ανώτατο αξιωματικό της Πολεμικής Αεροπορίας. Υποδιοικητής είναι πολιτικός υπάλληλος πανεπιστημιακής εκπαίδευσης. Στο σύνολο της, πανελλαδικά, απαρτίζεται από 565 στρατιωτικούς και πολιτικούς υπαλλήλους. δευτεροβάθμιας και τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Συνεργάζεται με εθνικούς και διεθνείς δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς, διεθνείς μετεωρολογικούς σταθμούς και εκπαιδευτικά και ερευνητικά ιδρύματα.

Το κλίμα της Ελλάδας θεωρείται μεσογειακό, με ήπιους και υγρούς χειμώνες και θερμά και ξηρά καλοκαίρια. Στην ουσία όμως συνδυάζει διάφορους τύπους κλίματος δεδομένου και του ανάγλυφου της δηλαδή των μεγάλων υψομετρικών διαφορών και την εναλλαγή ξηράς –

θάλασσας. Το βόρειο τμήμα της χώρας επηρεάζεται από το κλίμα της βορειοανατολικής Ευρώπης, ενώ το νότιο από το θαλάσσιο μεσογειακό κλίμα. Βροχές παρατηρούνται κυρίως τους χειμερινούς μήνες οι οποίες όμως δε διατηρούνται για πολλές ημέρες. Οι πιο ψυχροί μήνες ο Ιανουάριος και ο Φεβρουάριος ενώ η θερμότερη καλοκαιρινή περίοδος εστιάζεται από το τελευταίο δεκαήμερο του Ιουλίου έως και το πρώτο δεκαήμερο του Αυγούστου. Οι καιρικές συνθήκες επηρεάζονται από το κλίμα και αυτός είναι ο λόγος που η ΕΜΥ συνδέεται με την πολιτική προστασία. Η ΕΜΥ μελετά τα φυσικά φαινόμενα που συμβαίνουν στην ατμόσφαιρα και ονομάζονται μετεωρολογικά φαινόμενα (μετέωρος = αυτός που βρίσκεται στον ουρανό, αιωρούμενος). Μέσω της πρόγνωσης και καιρικών συνθηκών ενημερώνεται ο κρατικός μηχανισμός προκειμένου να κινητοποιηθεί για ενδεχόμενους κινδύνους λόγω έντονων μετεωρολογικών φαινομένων.

2.4.3.6. Οργανισμός Αντισεισμικού Σχεδιασμού και Προστασίας (Ο.Α.Σ.Π.)

Ο Οργανισμός Αντισεισμικού Σχεδιασμού και Προστασίας (Ο.Α.Σ.Π.) είναι ΝΠΔΔ το οποίο συστάθηκε το 1983 με το Ν. 1349 (ΦΕΚ 52 τ.Α΄) και εποπτεύεται από το Υπουργείο Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων. Σκοπός του είναι, όπως προκύπτει και από την επωνυμία του, ο αντισεισμικός σχεδιασμός της χώρας που περιλαμβάνει το συντονισμό του δυναμικού της χώρας κατόπιν κατευθύνσεων της κυβέρνησης. Ο ΟΑΣΠ αποτελείται από τη Διεύθυνση Αντισεισμικού Σχεδιασμού, τη Διεύθυνση Κοινωνικής Αντισεισμικής Άμυνας, τη Διεύθυνση Διοικητικού – Οικονομικού, το Τμήμα Οικονομικού Ελέγχου, το Κέντρο Ηλεκτρονικής Επεξεργασίας Στοιχείων, το Εργαστήριο Πρόγνωσης σεισμών, το Εργαστήριο Αντισεισμικής Τεχνολογίας και το Εργαστήριο Κοινωνικών και Ψυχολογικών Διαστάσεων των Σεισμών. Η διάρθρωση και οι αρμοδιότητες των υπηρεσιών του παρουσιάζονται αναλυτικά στον οργανισμό που εκδόθηκε με το Π.Δ. 485 (ΦΕΚ 219 τ.Α΄) το 1988.

Η συμβολή του στην αντισεισμική προστασία είναι τεράστια. Παρέχει πληροφορίες σχετικά με το σεισμό, πως προκαλείται, την επικινδυνότητα του κ.α. και οδηγίες προστασίας προς όλες τις πληθυσμιακές ομάδες. Εκπαιδευτικοί, μαθητές, φοιτητές, εργοδότες, εργαζόμενοι, τουρίστες, ΑμΕΑ, δημόσιοι και ιδιωτικοί φορείς μπορούν όλοι να αντλήσουν πλούσιο υλικό διαμορφωμένο και ενημερωμένο για όλες τις ανάγκες, πέραν της ελληνικής γλώσσας μεταφρασμένο στην αγγλική, τη γαλλική, τη γερμανική, την ισπανική, την ιταλική και τη ρωσική γλώσσα. Η ιστοσελίδα του www.oasp.gr, τα έντυπα που διανέμει σε δημόσιες

υπηρεσίες καθώς επίσης οι εκδηλώσεις που προβαίνει και οι προβολές που πραγματοποιούνται στις οθόνες σε όλους τους σταθμούς του μετρώ κάνουν τον ΟΑΣΠ γνωστό στο κοινό.

Ο ΟΑΣΠ συνεργάζεται με τη Γ.Γ.Π.Π. σε όλα τα επίπεδα. Συμμετέχει στην επιμόρφωση των στελεχών της Π.Π. μέσω εκπαιδευτικών προγραμμάτων που υλοποιεί στην Εθνική Σχολή Πολιτικής Προστασίας, συμμετέχει σε συναντήσεις ΣΟΠΠ και ΣΤΟ και πραγματοποιεί δράσεις επιχειρησιακού σχεδιασμού δίνοντας έμφαση στο Περιφερειακό και στο Τοπικό επίπεδο για τα οποία έχει συντάξει σχετικό εγχειρίδιο με το οποίο παρέχει πληροφορίες σχετικά με τη σύνταξη σχεδίων έκτακτης ανάγκης σε περίπτωση σεισμού. Επιπλέον, έχει προβεί στην κατάρτιση σχεδίου σε περιπτώσεις εκκένωσης που αφορά στην ασφάλεια των διαδρομών εκκένωσης και τις προδιαγραφές των χώρων καταφυγής των πληγέντων.

Στο δυναμικό του συγκαταλέγονται πιστοποιημένοι εθνικοί εμπειρογνώμονες οι οποίοι έχουν εκπαιδευτεί στο πλαίσιο του εκπαιδευτικού προγράμματος του Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Πολιτικής Προστασίας. Οι πολιτικοί μηχανικοί του ΟΑΣΠ, μαζί με την ειδική ομάδα ΕΜΑΚ και το ΕΚΑΒ στελεχώνουν την Εθνική Μονάδα Πολιτικής Προστασίας MUSAR του Π.Σ. (Medium Urban Search and Rescue Team) σε Αθήνα και Θεσσαλονίκη και συνδράμουν για να προσφέρουν βοήθεια εντός και εκτός των συνόρων της χώρας.

Το 2002 υπογράφηκε Μνημόνιο Κατανόησης μεταξύ ΟΗΕ – Ελλάδας – Τουρκίας (Memorandum of Understanding) προκειμένου να δημιουργηθεί μια Μεικτή Ελληνοτουρκική Εφεδρική Μονάδα για την Αντιμετώπιση Καταστροφών (JHET – SDRU, Joint Hellenic – Turkish Standby Disaster Response Unit). Η δημιουργία αυτή προέκυψε κατόπιν ανταπόκρισης της χώρας μας στην έκκληση της Τουρκίας να αποστείλει ανθρωπιστική βοήθεια μετά τον καταστροφικό σεισμό στις 17 Αυγούστου του 1999. Το μνημόνιο τέθηκε σε ισχύ το 2006 και αφορά στους τομείς αναζήτησης και διάσωσης σε περιπτώσεις σεισμών, πλημμυρών και κατολισθήσεων. Τη χώρα μας εκπροσωπεί η ΓΓΠΠ και συμμετέχουν η Υπηρεσία Διεθνούς Αναπτυξιακής Συνεργασίας του Υπουργείου Εξωτερικών, το Π.Σ., το ΕΚΑΒ και ο ΟΑΣΠ. Αντίστοιχα την Τουρκία εκπροσωπεί η Προεδρεύουσα Αρχή Καταστροφών και Διαχείρισης Έκτακτων Καταστάσεων της Πρωθυπουργίας και συμμετέχουν το Υπουργείο Υγείας και η Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση της Άγκυρας.

Ο ΟΑΣΠ συμμετέχει στο Εκπαιδευτικό Πρόγραμμα Εθελοντικής Δράσης για τη Διαχείριση Κινδύνων και Κρίσεων και την Αντιμετώπιση Εκτάκτων Αναγκών «Προστατεύω τον εαυτό μου και τους άλλους» το οποίο υλοποιείται από το 2001 από το Ίδρυμα Νεολαίας και Δια Βίου

Μάθησης του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων. Στο πρόγραμμα αυτό συμμετέχουν εκτός από τον ΟΑΣΠ, το Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη (www.yptp.gr), το Υπουργείο Εθνικής Άμυνας (www.haf.gr), η Γενική Γραμματεία Δια Βίου Μάθησης του Υπουργείου Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων (www.gsae.edu.gr), ο Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός – Σαμαρείτες (www.redcross.gr) και η Μη Κυβερνητική Οργάνωση (ΜΚΟ) PRAKSIS (www.praksis.gr). Οι θεματικές ενότητες που διδάσκονται είναι:

- Γνωσιακές παράμετροι του κινδύνου (στρατηγικές λύσης προβλήματος / λήψης απόφασης – Διαχείριση πληροφορίας – Λειτουργία σε ομάδες – Ψυχοκοινωνική στήριξη πληγέντων – Διαχείριση πανικού).
- Πυρκαγιές – Πλημμύρες – Ακραία καιρικά φαινόμενα.
- Σεισμοί – Διασώσεις.
- Θαλάσσια ναυτικά ατυχήματα – Προστασία θαλάσσιου περιβάλλοντος.
- Πρώτες βοήθειες – Διαχείριση καταυλισμών.
- Εθελοντική δράση Πολιτικής Προστασίας.

Από την έναρξη της λειτουργίας του έχουν εκπαιδευτεί περίπου 8500 εθελοντές σε 210 Δήμους σε όλη τη χώρα. Επιπλέον έχουν εκπαιδευτεί περίπου 2500 στελέχη της Δημόσιας Διοίκησης σε προγράμματα που έχουν υλοποιηθεί σε συνεργασία με το ΕΚΔΔΑ.

2.4.3.7. Γεωδυναμικό Ινστιτούτο

Το 1842 ξεκίνησε τη λειτουργία του το Αστεροσκοπείο Αθηνών κατόπιν δωρεάς του τότε πρόξενου της Ελλάδας στη Βιέννη, Βαρόνου Γεωργίου Σίνα. Το πρώτο κτίριο στο λόφο των Νυμφών στο Θησείο που ολοκληρώθηκε το 1846 έγινε γνωστό ως κτίριο Σίνα. Έχει σταυροειδή μορφή με ένα μικρό θόλο στο κέντρο και είναι προσανατολισμένο με βάση τα τέσσερα σημεία του ορίζοντα. Λειτουργούσε με χρηματοδότηση από την οικογένεια Σίνα ώσπου το 1980 μετατράπηκε σε κρατικό ίδρυμα και μετονομάστηκε σε Εθνικό Αστεροσκοπείο Αθηνών (ΕΑΑ). Από την αρχή της λειτουργίας του μέχρι σήμερα έχουν δραστηριοποιηθεί αξιόλογοι επιστήμονες. Σήμερα το ΕΑΑ αριθμεί τρία ινστιτούτα: το Ινστιτούτο Αστρονομίας, Αστροφυσικής, Διαστημικών Εφαρμογών και Τηλεσκοπικής, το Γεωδυναμικό Ινστιτούτο (Γ.Ι.) και το Ινστιτούτο Ερευνών Περιβάλλοντος και Βιώσιμης Ανάπτυξης.

Το Γ.Ι. ιδρύθηκε το 1893. Αποτελεί εθνικό ερευνητικό κέντρο που ειδικεύεται στη σεισμολογία, τη γεωφυσική, τη γεωθερμία, την τεκτονική των πλακών, την ηφαιστειολογία, τα θαλάσσια σεισμικά κύματα κ.α. Συνεργάζεται με τα ελληνικά πανεπιστήμια που εδρεύουν στη Θεσσαλονίκη, την Κρήτη και την Πάτρα. Πρόσφατα συστάθηκε το Εθνικό Κέντρο Προειδοποίησης για θαλάσσια σεισμικά – παλιρροϊκά κύματα (tsunamis) μέριμνα του οποίου είναι η υποστήριξη μέτρων προστασίας και δράσεων ενημέρωσης και εκπαίδευσης του κοινού. Τα παλιρροϊκά κύματα εμφανίζονται σπάνια στη Μεσόγειο αλλά είναι πολύ καταστροφικά. Λόγω της υψηλής σεισμικής δραστηριότητας που πραγματοποιείται στη χώρα μας, υπάρχουν μεγαλύτερες πιθανότητες για ένα τέτοιο φαινόμενο σε σχέση με άλλες ευρωπαϊκές χώρες .

Το Γ.Ι. διαθέτει μόνιμο σεισμολογικό δίκτυο σε όλη την Ελλάδα. Οι 45 σεισμολογικοί σταθμοί είναι ψηφιακής τεχνολογίας και έχουν τη δυνατότητα να καταγράφουν τα σεισμικά κύματα από τους σεισμούς που συμβαίνουν στη χώρα μας αλλά και από ισχυρούς σεισμούς σε όλο τον κόσμο και να λαμβάνουν δεδομένα που χρησιμοποιούνται για τον προσδιορισμό του επίκεντρου του σεισμού, του βάθους, του μεγέθους και του χρόνου πραγματοποίησης. Η χρήση των 70 ψηφιακών επιταχυνσιογράφων που έχουν εγκατασταθεί σε μεγάλες πόλεις βοηθά στη βελτίωση των χαρτών επικινδυνότητας και των αντισεισμικών κανονισμών. Καταγράφουν τις εδαφικές κινήσεις των δυνατών σεισμών. Μελετώνται λοιπόν η επίδραση των τοπικών εδαφικών συνθηκών, οι ιδιότητες της εστίας και η διαδρομή διάδοσης των σεισμικών κυμάτων στη διαμόρφωση της δόνησης στον τόπο της παρατήρησης. Οι αλλαγές του φλοιού της γης παρακολουθούνται από ένα δίκτυο GPS που αποτελείται από 11 σταθμούς. Τέλος, ένα δίκτυο φορητών σειсмоγράφων συμβάλλει στην καταγραφή των μικροσεισμών, την παρακολούθηση της μετασεισμικής δραστηριότητας και τον έλεγχο της κατάστασης των ρηγμάτων.

Από την ίδρυση του το Γ.Ι. εκδίδει πλήρες μηνιαίο σεισμολογικό δελτίο που παρέχει στους αρμόδιους φορείς αλλά και στο κοινό σημαντικές πληροφορίες από την εξέλιξη των σεισμών.

2.4.3.8. Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός

Ο Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός είναι ένας μη κυβερνητικός οργανισμός ο οποίος ιδρύθηκε στις 10 Ιουνίου 1877, κατόπιν πρωτοβουλίας της βασίλισσας Όλγας. Σε περίοδο πολέμου επικουρούσε στο έργο της Στρατιωτικής Υγειονομικής Υπηρεσίας προβαίνοντας στη

νοσηλευτική περίθαλψη τραυματιών και ασθενών ενώ σε περίοδο ειρήνης προσέφερε αρωγή σε θύματα θεομηνιών και επιδημιών. Η δράση του Ελληνικού Ερυθρού Σταυρού είναι συνυφασμένη με την ιστορία της χώρας μας καθώς προσφέρει τις υπηρεσίες του αδιάκοπα εδώ και εκατόν σαράντα (140) χρόνια. Στη μακρά πορεία του έχει συνάψει συνεργασίες τόσο με εθνικούς όσο και με διεθνείς φορείς. Στην Ελλάδα συνεργάζεται με την πλειοψηφία των προαναφερόμενων φορέων και συγκεκριμένα με τη ΓΓΠΠ, την ΕΛ.ΑΣ., το Π.Σ., το Λ.Σ.-ΕΛ.ΑΚΤ., το ΕΚΑΒ αλλά και με το Υπουργείο Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων και συγκεκριμένα με τη Γενική Γραμματεία Εκπαίδευσης Ενηλίκων παρέχοντας το πρόγραμμα «Προστατεύω τον Εαυτό μου και τους Άλλους» αλλά και το Υπουργείο Εξωτερικών/Υπηρεσία Διεθνούς Αναπτυξιακής Συνεργασίας για την υλοποίηση αποστολών στο εξωτερικό. Στο διεθνή χώρο έχει συνάψει πρωτόκολλα συνεργασίας με τους αντίστοιχους οργανισμούς του ερυθρού σταυρού στη Γερμανία, στην Ιταλία, στη Νορβηγία και στη Γαλλία σε διάφορους τομείς δραστηριοποίησης τους. Επιπλέον συνεργάζεται με την Τουρκική Διασωστική Ομάδα Α.Κ.Υ.Τ. και τη Διεθνή Ναυαγοσωστική Ομοσπονδία. Τα ένστολα σώματα εθελοντών Σαμαρειτών, Διασωστών και Ναυαγοσωστών και Νοσηλευτικής συμβάλλουν τα μέγιστα σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης.

- Σώμα εθελοντών Σαμαρειτών, Διασωστών και Ναυαγοσωστών.

Ιδρύθηκε στην Αθήνα το 1931 προκειμένου να στελεχώσει διάφορες υπηρεσίες και αποστολές πανελλαδικά στις οποίες ήταν αδύνατο να συνδράμουν γυναίκες εθελόντριες. Η αρχική του επωνυμία ήταν Σχολή Εθελοντών Τραυματιοφορέων-Σαμαρειτών. Το 1936 μετονομάστηκε σε Σώμα Εθελοντών Σαμαρειτών του Ελληνικού Ερυθρού Σταυρού, το 2006, σε Σώμα Εθελοντών Σαμαρειτών και Διασωστών του Ελληνικού Ερυθρού Σταυρού και το 2008, σε Σώμα Εθελοντών Σαμαρειτών, Διασωστών και Ναυαγοσωστών. Σήμερα αριθμεί είκοσι επτά (27) Περιφερειακά Τμήματα τα οποία στελεχώνουν τέσσερις χιλιάδες εξακόσιοι πενήντα (4.650) εθελοντές. Στα ογδόντα έξι (86) χρόνια λειτουργίας του έχουν εκπαιδευτεί συνολικά εξήντα χιλιάδες (60.000) εθελοντές στις ειδικότητες Πρώτων Βοηθειών, Διάσωσης και Ναυαγοσωστικής.

- Σώμα Εθελοντών Νοσηλευτικής

Ιδρύθηκε το 1878 και από τότε μέχρι σήμερα προσφέρει ανθρωπιστική δράση όπου υπάρχει ανάγκη. Εκτός από τη συμβολή του σε περίοδο πολέμου,

παρείχε τις υπηρεσίες του και κατόπιν φυσικών καταστροφών ή μετακινήσεων πληθυσμών. Οι εθελοντές νοσηλευτικής παρακολουθούν νοσηλευτικό εκπαιδευτικό πρόγραμμα το οποίο περιλαμβάνει 124 ώρες θεωρίας και 80 ώρες πρακτικής – κλινικής άσκησης. Σε όλη την επικράτεια απασχολούνται 3000-3500 εθελοντές νοσηλευτές με την πλειοψηφία τους να είναι γυναίκες που συμμετέχουν στις δράσεις του σώματος.

Ο Τομέας Εθελοντών νοσηλευτικής οργανώνει μέσω της υπηρεσίας «Αγωγή Υγείας» προγράμματα για πρώτες βοήθειες, φροντίδας μητέρας και βρέφους, υγιεινή διατροφή, πρόληψη ατυχημάτων και υγιεινή του περιβάλλοντος τα οποία απευθύνονται σε πολίτες, εκπαιδευτικούς, μαθητές, φοιτητές, ιδιωτικούς και δημόσιους υπαλλήλους, μέλη συλλόγων και άλλους φορείς. Υλοποιεί προγράμματα νοσηλευτικής τόσο στην Ελλάδα όσο και σε Ευρώπη και Αμερική.

Παρέχει την υπηρεσία «Φροντίδα στο σπίτι» με το οποίο απευθύνεται σε ασθενείς που έχουν εξέλθει από το νοσοκομείο και χρειάζονται περαιτέρω νοσηλευτική βοήθεια. Το πρόγραμμα στελεχώνουν νοσηλευτές, ιατροί και φυσιοθεραπευτές οι οποίοι παρακολουθούν τους ασθενείς και εκπαιδεύουν τους συγγενείς ώστε να μπορούν οι ίδιοι να παρέχουν κάποιες από τις υπηρεσίες αυτές.

Παρέχουν υπηρεσίες Πρωτοβάθμιας Φροντίδας Υγείας (Π.Φ.Υ.) μέσω ενός δικτύου διαφόρων ιατρείων και συμβουλευτικής για τη μητέρα και το παιδί. Στο πλαίσιο αυτό στηρίζουν τις νοσηλευτικές υπηρεσίες των περιφερειακών τμημάτων σε τομείς όπως η νοσηλεία στο σπίτι και η γεροντολογία.

Πραγματοποιούν ελέγχους σε μαθητές σχολείων μέσω του προγράμματος «Σχολικής Υγιεινής» που περιλαμβάνουν στοματολογικούς και οφθαλμολογικούς ελέγχους, εμβολιασμούς, σωματομετρήσεις και συμβουλές σχετικά με την αγωγή υγείας.. Μέσα από αυτή τη δράση στοχεύουν στην προαγωγή της υγείας και την αναβάθμιση της ποιότητας ζωής και κυρίως των ευάλωτων πληθυσμιακών ομάδων.

2.5. Διεθνές Σήμα Πολιτικής Προστασίας

Εικόνα 2.2: Το σήμα της Πολιτικής Προστασίας

(Πηγή: ΥΑ 1299/2003, ΦΕΚ 423, τ. Β').

Το διακριτικό σήμα της πολιτικής προστασίας είναι διεθνώς θεσμοθετημένο για τις δυνάμεις της πολιτικής προστασίας. Διευκολύνει στην αναγνώριση του από τις εθνικές και διεθνείς δυνάμεις ώστε να απομακρύνονται οι αναρμόδιοι, αλλά και από τους πληγέντες στους οποίους προσδίδει ένα αίσθημα πρόνοιας του κράτους.

Το τρίγωνο που περιλαμβάνει έχει συμβολικό χαρακτήρα. Οι παράπλευρες πλευρές αντιπροσωπεύουν τις δράσεις πρόληψης και επέμβασης και η βάση του τις δράσεις αποκατάστασης και αρωγής στους πληγέντες.

3. Σχεδιασμός Πολιτικής Προστασίας

3.1. Εθνική Πολιτική για τη Μείωση του κινδύνου

Για το σχεδιασμό της, ο οποίος πραγματοποιείται κάθε πέντε (5) έτη, λαμβάνονται υπ' όψιν ζητήματα που σχετίζονται με την προστασία του περιβάλλοντος, την κλιματική αλλαγή, την υγεία, την εκπαίδευση και την ασφάλεια. Οι φορείς που συμμετέχουν, δημόσιοι – ιδιωτικοί-ακαδημαϊκοί – ερευνητικοί, αναλύουν και αξιοποιούν δεδομένα για τις διάφορες κατηγορίες καταστροφών στοχεύοντας στην αύξηση του επιπέδου ασφάλειας των πολιτών και στην ενίσχυση της αειφόρου ανάπτυξης της χώρας. Συντάσσεται ο κατά περίπτωση κινδύνου σχεδιασμός, λαμβάνοντας υπ' όψιν την οικονομική κατάσταση της χώρας, ο οποίος προωθείται από τη ΣΑΠΠ στη Διυπουργική Επιτροπή Πολιτικής Προστασίας για έγκριση.

Η Διεύθυνση Ερευνών και Εφαρμογών της ΣΑΠΠ κατόπιν μελέτης, αναλύει τα διαθέσιμα επιστημονικά δεδομένα και βάσει αυτών τεκμηριώνει τον ανωτέρω σχεδιασμό. Η Διεύθυνση Στρατηγικού Σχεδιασμού της ΣΑΠΠ παρακολουθεί τις διαδικασίες που ακολουθούνται για τη διαμόρφωση του σχεδιασμού, εισηγείται για τις προμήθειες υλικών και μέσων που είναι απαραίτητες για την αντιμετώπιση των καταστροφικών φαινομένων και συγκεντρώνει και επεξεργάζεται στοιχεία για τον έλεγχο της εφαρμογής του σχεδιασμού αυτού. Επιπλέον, ασκεί τον έλεγχο για την ορθή αξιοποίηση των διαθέσιμων υλικών και μέσων.

Η ΓΓΠΠ συντονίζει τη συνεργασία και την από κοινού δράση υπηρεσιών και φορέων (κεντρικών, αποκεντρωμένων, περιφερειακών και τοπικών) και συνεργάζεται με τις Αποκεντρωμένες Διοικήσεις και τις Περιφέρειες με σκοπό τη συλλογή στοιχείων στο πλαίσιο της ανατροφοδότησης προκειμένου να εξεταστεί η αποτελεσματικότητα των δράσεων για τη μείωση του κινδύνου καταστροφών. Ο έλεγχος της εφαρμογής του πραγματοποιείται τόσο από τη ΣΑΠΠ (Τμήμα Ελέγχου Εφαρμογής Σχεδιασμού της Διεύθυνσης Στρατηγικού Σχεδιασμού) όσο και από τη ΓΓΠΠ.

3.2. Εθνικός Σχεδιασμός Πολιτικής Προστασίας

Ο Εθνικός Σχεδιασμός Πολιτικής Προστασίας καταρτίζεται από τη ΣΑΠΠ και συγκεκριμένα από το Τμήμα Στρατηγικού και Επιχειρησιακού Σχεδιασμού της Διεύθυνσης Στρατηγικού Σχεδιασμού, με τη μορφή Επιχειρησιακού Προγράμματος, σε βάθος τριετίας, κατόπιν συνεργασίας δημόσιων και ιδιωτικών υπηρεσιών και φορέων. Στηρίζεται στην Εθνική Πολιτική για τη Μείωση του κινδύνου και περιλαμβάνει τις δράσεις όλων των εμπλεκόμενων φορέων σε τοπικό, περιφερειακό και εθνικό επίπεδο και όλα τα στάδια μιας καταστροφής από την προετοιμασία μέχρι την αποκατάσταση.

Το συνταχθέν σχέδιο προωθεί ο Γενικός Γραμματέας Π.Π. στο Κεντρικό Συντονιστικό Όργανο Πολιτικής Προστασίας (ΚΣΟΠΠ) για να το μελετήσουν και να προβούν σε διορθώσεις ή προσθήκες με την υποστήριξη της ΣΑΠΠ. και στη συνέχεια προωθείται για έγκριση από το Γενικό Γραμματέα στη Διυπουργική Επιτροπή.

Πολύ σημαντική θεωρείται η ένταξη του εγκεκριμένου σχεδιασμού στον αναπτυξιακό προγραμματισμό της χώρας από τη ΓΓΠΠ που πραγματοποιείται ύστερα από εισήγηση του Τμήματος Στρατηγικού και Επιχειρησιακού Σχεδιασμού της Διεύθυνσης Στρατηγικού Σχεδιασμού της ΣΑΠΠ που περιλαμβάνει την κατάρτιση του προγράμματος προμηθειών των αναγκαίων υλικών και μέσων. Γίνεται δηλαδή πρόβλεψη για τη χρηματοδότηση των δράσεων η οποία προέρχεται από τον Κρατικό Προϋπολογισμό και από πόρους της Ε.Ε.. Το Τμήμα Ελέγχου Εφαρμογής Σχεδιασμού της ίδιας Διεύθυνσης ασκεί τον έλεγχο υλοποίησης του προγράμματος προμηθειών των αναγκαίων υλικών και μέσων, αλλά και ολόκληρου του σχεδιασμού, λαμβάνοντας παράλληλα ανατροφοδότηση που επιτρέπει τη βελτίωση του αναφερόμενου σχεδιασμού.

3.3. Ετήσιος Εθνικός Σχεδιασμός Πολιτικής Προστασίας

Ο Ετήσιος Εθνικός Σχεδιασμός Πολιτικής Προστασίας καταρτίζεται κάθε χρόνο από τη ΣΑΠΠ βάσει του Εθνικού Σχεδιασμού Πολιτικής Προστασίας. Το Τμήμα Στρατηγικού και Επιχειρησιακού Σχεδιασμού της Διεύθυνσης Στρατηγικού Σχεδιασμού της ΣΑΠΠ είναι αρμόδιο

για την κατάρτιση της πρότασης του σχεδίου αυτού και το Τμήμα Ελέγχου Εφαρμογής Σχεδιασμού της ίδιας Διεύθυνσης για τον έλεγχο της εφαρμογής του με την παράλληλη συγκέντρωση και επεξεργασία στοιχείων προκειμένου ν' αξιολογηθεί η αποτελεσματικότητα του. Το Τμήμα Εθελοντισμού και Εκπαίδευσης εισηγείται για όλα τα προγράμματα που σχετίζονται με την εκπαίδευση και εποπτεύει όλες τις δραστηριότητες που σχετίζονται με τις Εθελοντικές Οργανώσεις και τους Ειδικευμένους Εθελοντές για τους οποίους τηρεί αρχείο δράσεων και προβαίνει σε ετήσιο απολογισμό.

Η ΓΓΠΠ εισηγείται στον Υπουργό Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη την κατανομή πιστώσεων προς τις Περιφέρειες και τους ΟΤΑ και παρωθεί τις Αποκεντρωμένες Διοικήσεις, τις Περιφέρειες και τους ΟΤΑ ώστε να εισηγηθούν τις προτάσεις τους για το αναφερόμενο σχεδιασμό. Η ΓΓΠΠ μαζί με τη ΣΑΠΠ ακούν τον έλεγχο της εφαρμογής του.

Ο Ετήσιος Εθνικός Σχεδιασμός Πολιτικής Προστασίας εγκρίνεται από το ΚΣΟΠΠ κατόπιν υποβολής του από το Γενικό Γραμματέα Π.Π.. Ο ίδιος υποβάλλει επίσης κάθε χρόνο έκθεση απολογισμού δράσεων όσων περιλαμβάνονται στον αναφερόμενο σχεδιασμό. Στις αναθεωρήσεις του Εθνικού Σχεδιασμού λαμβάνονται υπόψη αυτές οι εκθέσεις του Γενικού Γραμματέα, ο οποίος μετά τη λήξη της τριετίας υποβάλλει αντίστοιχη έκθεση για τον Εθνικό Σχεδιασμό προς τη Διυπουργική Επιτροπή. Αυτές οι εκθέσεις με τη σειρά τους λαμβάνονται υπόψη στην αναθεώρηση της Εθνικής Πολιτικής Μείωσης του Κινδύνου Καταστροφών.

3.4. Εθνικό Σύστημα Έγκαιρης Προειδοποίησης

Το Εθνικό Σύστημα Έγκαιρης Προειδοποίησης ιδρύθηκε το 2014 και λειτουργεί στη ΣΑΠΠ.. Πρόκειται για μια συντονισμένη διαδικασία κατά την οποία παράγεται, καταγράφεται και επεξεργάζεται κάθε διαθέσιμη πληροφορία για επικείμενα καταστροφικά φαινόμενα. Κατόπιν αξιολόγησης, λαμβάνονται οι αποφάσεις που αφορούν στην έγκαιρη ενημέρωση των πολιτών και των πολιτικών δυνάμεων προκειμένου να έχουν τον απαραίτητο χρόνο στη διάθεση τους για να προετοιμαστούν και να προβούν σε συντονισμένες και αποτελεσματικές ενέργειες. Σκοπός είναι η μείωση των απωλειών από την εκδήλωση καταστροφικών φαινομένων σε τοπικό, περιφερειακό και εθνικό επίπεδο. Ο Εθνικός Σχεδιασμός Έγκαιρης Προειδοποίησης καταρτίζεται από τη ΣΑΠΠ σε ετήσια βάση, σύμφωνα με τον Ετήσιο Εθνικό Σχεδιασμό

Πολιτικής Προστασίας και στηρίζεται στη διαλειτουργικότητα των συστημάτων των εμπλεκόμενων υπηρεσιών και φορέων.

3.5. Γενικό σχέδιο Πολιτικής Προστασίας

Το 2003 δημοσιεύτηκε η απόφαση με αρ. 1299 (ΦΕΚ 423 τ.Β΄) με την οποία εγκρίνεται το Γενικό Σχέδιο Πολιτικής Προστασίας με τη συνθηματική λέξη «ΞΕΝΟΚΡΑΤΗΣ». Επιδίωξη του σχεδίου αυτού είναι η προστασία της ζωής, της υγείας και της περιουσίας των πολιτών και του κράτους και η προστασία του περιβάλλοντος, μέσα από τη διαμόρφωση ενός συστήματος αποτελεσματικής αντιμετώπισης καταστροφικών φαινομένων.

Πρόκειται για μια ενοποίηση όσων έχουμε προαναφέρει με σημαντικές προσθήκες και βελτιώσεις. Αρχικά αποσαφηνίζονται διάφοροι όροι σχετικά με την έννοια της καταστροφής καθώς επίσης γίνεται αναφορά στο δυναμικό και τα μέσα της πολιτικής προστασίας. Στη συνέχεια αναλύονται οι φυσικές, οι τεχνολογικές και λοιπές καταστροφές (ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α΄-1) καθώς επίσης επεξηγείται η επιστημονική και επιχειρησιακή ορολογία και τέλος επισυνάπτονται υποδείγματα Συνοπτικής και Αναλυτικής Αναφοράς Έκτακτου Συμβάντος (ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α΄-1).

Τα Υπουργεία, οι Αποκεντρωμένες Διοικήσεις, οι Περιφέρειες, οι ΟΤΑ και οι Οργανισμοί Κοινής Ωφέλειας, οφείλουν να συντάσσουν ειδικά σχέδια τα οποία αποστέλλονται στη ΓΓΠΠ για έγκριση και κατόπιν αυτής ν' αποστέλλονται σε λοιπούς εμπλεκόμενους φορείς προκειμένου να συντάσσουν και αυτοί τα δικά τους σχέδια. Η κατάρτιση των σχεδίων θα πρέπει να γίνει με τέτοιο τρόπο ώστε να επιδέχονται αναθεώρησης ανάλογα με τις απαιτήσεις κάθε καταστροφικού φαινομένου. Από αυτά πρέπει να προκύπτουν και ν' αναλύονται οι αρμοδιότητες και οι υποχρεώσεις του κάθε φορέα ανάλογα με το επίπεδο διοίκησης στο οποίο ανήκει.

Για την υλοποίηση όμως του σχεδίου επιβάλλεται να αποσαφηνιστούν κάποια σημεία έτσι ώστε να μην υπάρχει σύγχυση κατά την άσκηση των αρμοδιοτήτων των εμπλεκόμενων υπηρεσιών και φορέων. Συγκεκριμένα:

- Καθορίζονται οι εμπλεκόμενες υπηρεσίες, οι όροι της μεταξύ τους συνεργασίας και οι αρμόδιοι για κάθε καταστροφικό φαινόμενο υπεύθυνοι για σχεδίαση

προγραμμάτων δράσης στους οποίους παρέχονται οδηγίες σχεδίασης και ενέργειας.

- Αξιοποιούνται τα επιστημονικά, στατιστικά και εμπειρικά στοιχεία για τη σχεδίαση των προγραμμάτων δράσης.
- Αξιολογούνται οι κίνδυνοι και γίνεται χαρτογράφηση των ευπαθών περιοχών.
- Δημιουργείται ενιαίο σύστημα επικοινωνίας για όλους τους εμπλεκόμενους φορείς καθώς επίσης και ενιαίο σύστημα προειδοποίησης, ενεργειών και αναφορών.
- Προσδιορίζονται οι ανάγκες για ανθρώπινο δυναμικό, υλικοτεχνικά μέσα και για συνδρομή των Εθελοντικών Οργανώσεων και Ειδικευμένων Εθελοντών.
- Επιλέγονται οι κατάλληλοι χώροι για την υποδοχή ή και διαβίωση και προσφορά αρωγής στους πληγέντες κατόπιν οργανωμένης απομάκρυνσης τους από την επικίνδυνη περιοχή και επιλέγεται το αρμόδιο όργανο για την εκτίμηση του πραγματικού μεγέθους της καταστροφής.
- Λαμβάνεται πρόβλεψη για την ύπαρξη σχετικών κονδυλίων για την παροχή άμεσης οικονομικής βοήθειας στους πληγέντες και διοικητικής μέριμνας που θα τους παρέχει αρωγή και ενημέρωση και θα στηρίζει τις επιχειρησιακές δυνάμεις.
- Καθορίζονται οι ρόλοι και οι ευθύνες των αρμοδίων και λαμβάνονται τα απαραίτητα μέτρα για τον περιορισμό των βλαπτικών συνεπειών.

Το σχέδιο «ΞΕΝΟΚΡΑΤΗΣ» σύμφωνα με το οποίο κινητοποιείται το δυναμικό της ΠΠ διακρίνεται σε τέσσερις (4) φάσεις:

1. ΦΑΣΗ 1^η: ΣΥΝΗΘΗΣ ΕΤΟΙΜΟΤΗΤΑ (Σ)

Πρόκειται για μια φάση προετοιμασίας κατά την οποία επεξεργάζονται όλα τα διαθέσιμα στοιχεία για επικείμενο κίνδυνο και κατόπιν αξιολόγησης από το επιστημονικό προσωπικό, εκτιμάται το μέγεθος του καταστροφικού φαινομένου. Παράλληλα ενημερώνονται οι εμπλεκόμενοι φορείς και τίθεται σε λειτουργία το ενιαίο σύστημα επικοινωνίας και ροής πληροφοριών το οποίο βοηθά στην άμεση λήψη

αποφάσεων. Σε αυτό το στάδιο γίνεται καταγραφή του διαθέσιμου ανθρώπινου δυναμικού και μέσων και εξετάζεται η καταλληλότητα και η επάρκεια τους. Ομοίως οι εθελοντικές οργανώσεις και οι ειδικευμένοι εθελοντές οφείλουν να ενημερώσουν για τη διαθεσιμότητα τους.

2. ΦΑΣΗ 2^η: ΑΥΞΗΜΕΝΗ ΕΤΟΙΜΟΤΗΤΑ (Α)

Αφότου γνωστοποιηθεί η βεβαιότητα για τεκμηριωμένο κίνδυνο δηλαδή τον ερχομό καταστροφικών φαινομένων, τόσο τα επιτελικά όσο και τα επιχειρησιακά όργανα τίθενται σε κατάσταση ετοιμότητας λαμβάνοντας κατά την κρίση τους προληπτικά μέτρα.

3. ΦΑΣΗ 3^η: ΑΜΕΣΗ ΚΙΝΗΤΟΠΟΙΗΣΗ – ΕΠΕΜΒΑΣΗ (Ε)

Στη φάση αυτή έχει κηρυχθεί πλέον η κατάσταση έκτακτης ανάγκης, το δυναμικό και τα μέσα αξιοποιούνται, όλοι οι φορείς βρίσκονται σε πλήρη δράση και ο κάθε ένας συνδράμει στην περιοχή ευθύνης του και στο αντικείμενο του. Το ενιαίο σύστημα επικοινωνίας και ροής πληροφοριών λειτουργεί πλήρως ενώ και οι υπηρεσίες διοικητικής μέριμνας συμβάλλουν στο επιχειρησιακό έργο. Οι πολίτες ενημερώνονται προκειμένου να λάβουν μέτρα αυτοπροστασίας, να συνδράμουν ή να διευκολύνουν το έργο των επιχειρησιακών δυνάμεων.

4. ΦΑΣΗ 4^η: ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ – ΑΡΩΓΗ

Μετά το πέρας του καταστροφικού φαινομένου γίνεται εκτίμηση της κατάστασης, καταγραφή των ζημιών και των απωλειών και παρέχεται αρωγή στους πληγέντες. Στη συνέχεια οι αρχές προβαίνουν άμεσα στην αποκατάσταση των ζημιών και οι αρμόδιοι φορείς μελετούν τα δεδομένα προκειμένου να ληφθούν μέτρα ώστε να μην επαναληφθούν αντίστοιχες καταστροφές.

Επισημαίνεται ότι η διάχυση των πληροφοριών πραγματοποιείται με βάση το γενικό διάγραμμα ροής πληροφοριών του σχεδίου και μεγαλύτερη ανάλυση θα ακολουθήσει σε επόμενο κεφάλαιο:

ΓΕΝΙΚΟ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΡΟΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ

** Είναι αυτονόητο ότι η αξιολόγηση και εκμετάλλευση των πληροφοριών γίνεται από τις κατά λόγο αρμοδιότητας υπηρεσίες και φορείς. Ροή πληροφοριών υπάρχει σε όλους τους εμπλεκόμενους αναλόγως των αναγκών και ιδιαιτεροτήτων.*

Ο Γενικός Γραμματέας
Πολιτικής Προστασίας

Ιωάννης Γεωργακόπουλος

Εικόνα 3.1 Γενικό διάγραμμα ροής πληροφοριών σχεδίου «ΞΕΝΟΚΡΑΤΗΣ».

(Πηγή: ΥΑ 1299/2003, ΦΕΚ 423, τ. Β').

3.6. Ειδικό σχέδιο Πολιτικής Προστασίας

Το 2006 με την Υ.Α. 3387 (ΦΕΚ 776 τ.Β΄) συμπληρώθηκε το γενικό σχέδιο της Π.Π. με το Ειδικό Σχέδιο «Διαχείρισης Ανθρώπινων Απωλειών». Το σχέδιο αυτό τίθεται σε εφαρμογή σε περιπτώσεις καταστροφών ή συμβάντων με μεγάλο αριθμό θανόντων (περί τους 30) που λαμβάνουν χώρα συμπεριλαμβανομένων των φυσικών και λοιπών καταστροφών και εγκληματικών ή τρομοκρατικών ενεργειών. Η ΓΓΠΠ ορίζει τους υπόχρεους προς κατάρτιση σχεδίων, τα οποία εφαρμόζονται αφότου ολοκληρωθεί η διαδικασία διαλογής και διακομιδής των επιζώντων προς λήψη προνοσοκομειακής ή νοσοκομειακής περίθαλψης κατόπιν ενεργοποίησης από τον Γενικό Γραμματέα Π.Π.. Η κατάρτιση των σχεδίων αυτών γίνεται σύμφωνα με το Γενικό Σχέδιο της Π.Π. «Ξενοκράτης».

Σε περιπτώσεις καταστροφών με τόσους θανόντες απαιτείται η συνεργασία των εμπλεκόμενων φορέων και η διάθεση αυξημένων πόρων καθώς είναι δύσκολο για τις Ιατροδικαστικές Υπηρεσίες να τους διαχειριστούν. Όταν απαιτείται, δραστηριοποιούνται και οι Ομάδες Αναγνώρισης Θυμάτων Καταστροφών του Υπουργείου Προστασίας του Πολίτη.

4. Οι περιβαλλοντικοί κίνδυνοι στην Ελλάδα

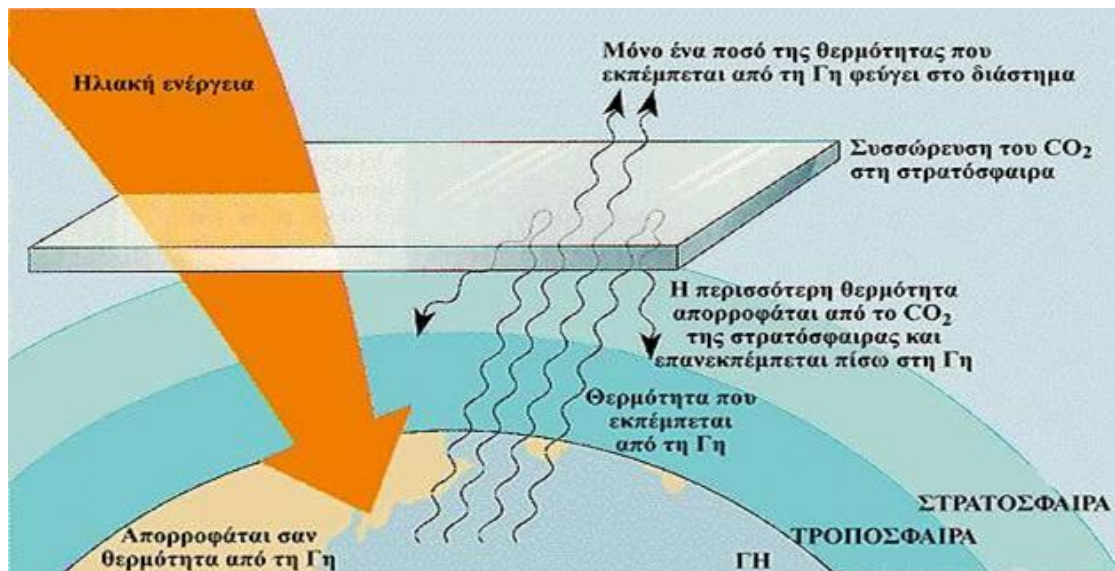
4.1 Περιβάλλον και κλιματική αλλαγή.

Με το όρο περιβάλλον νοείται «το σύνολο των φυσικών και ανθρωπογενών παραγόντων και στοιχείων που βρίσκονται σε αλληλεπίδραση και επηρεάζουν την οικολογική ισορροπία, την ποιότητα της ζωής, την υγεία των κατοίκων, την ιστορική και πολιτιστική κληρονομιά και τις αισθητικές αξίες» (Κούγκολος, 2005).

Το περιβάλλον διακρίνεται σε ανθρωπογενές και φυσικό. Το ανθρωπογενές περιβάλλον αποτελεί δημιούργημα του ανθρώπου. Στο φυσικό περιλαμβάνεται η έμβια και άβια ύλη που υπάρχει στον πλανήτη π.χ. σε ένα οικοσύστημα.

Ένα από τα προβλήματα που αντιμετωπίζει σήμερα ο πλανήτης μας είναι η ατμοσφαιρική ρύπανση. Αυτή μπορεί να προέρχεται από φυσικές διεργασίες όπως είναι οι εκρήξεις ηφαιστειών και τα παράγωγα των πυρκαγιών. Ο σύγχρονος τρόπος ζωής με την αλόγιστη σπατάλη των φυσικών πόρων συμβάλλει σε μεγάλο βαθμό. Οι άνθρωποι ασκούν διάφορες δραστηριότητες με τις οποίες ρυπαίνουν την ατμόσφαιρα όπως είναι ανάπτυξη της βιομηχανίας, η παραγωγή ενέργειας, η χρήση των αυτοκινήτων, οι διάφορες μέθοδοι θέρμανσης κ.α. Υπάρχουν όμως και άλλες ανθρωπογενείς ενέργειες που επηρεάζουν σημαντικά όπως είναι οι περιπτώσεις ατυχημάτων που συμβαίνουν σε εργοστάσια και απελευθερώνουν στην ατμόσφαιρα βλαβερές ουσίες.

Όλες οι ανωτέρω ενέργειες συμβάλλουν στην κλιματική αλλαγή μέσω της παραγωγής αερίων θερμοκηπίου. Τα αέρια θερμοκηπίου (διοξείδιο του άνθρακα που προέρχεται από καύσεις) παγιδεύουν τη θερμότητα στη γη με αποτέλεσμα την άνοδο της θερμοκρασίας. Πιο συγκεκριμένα, κατά τη διάρκεια της ημέρας ο ήλιος θερμαίνει τον πλανήτη. Τα αέρια αυτά αντανakλούν το 70% περίπου της ηλιακής ενέργειας πίσω στο διάστημα. Κατά τη διάρκεια της νύχτας, η ηλιακή ενέργεια μετατρέπεται σε υπέρυθρη ακτινοβολία, η οποία απορροφάται από το διοξείδιο του άνθρακα και το νερό που υπάρχουν στην ατμόσφαιρα και διοχετεύεται στη Γη με αποτέλεσμα την αύξηση της μέσης θερμοκρασίας της γης.

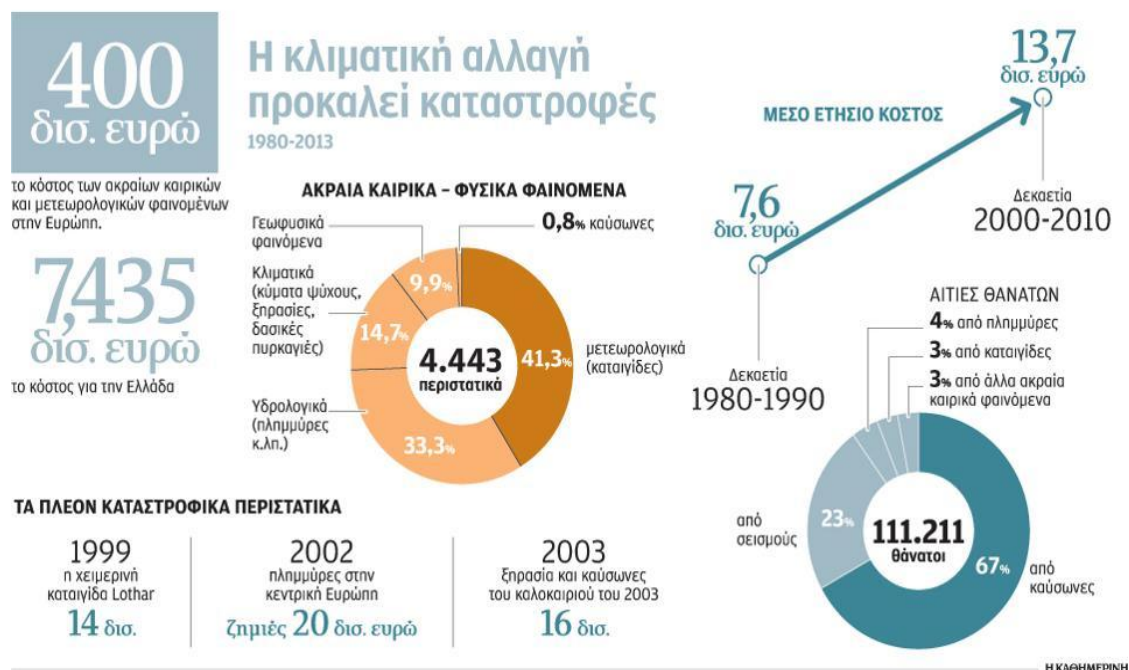

Εικόνα 4.1 Το φαινόμενο του Θερμοκηπίου,
(Πηγή: Πανεπιστήμιο Αιγαίου, www.aegean.gr)

Σύμφωνα με τους ειδικούς, ήδη συντελείται η κλιματική αλλαγή. Το μαρτυρούν άλλωστε η αύξηση της θερμοκρασίας, το λιώσιμο των πάγων και τα χαρακτηριστικά των βροχοπτώσεων. Η αύξηση της θερμοκρασίας αναμένεται να προκαλέσει ξηρασίες, μείωση της παραγωγής τροφής λόγω του ότι τα εδάφη δε θα είναι πλούσια σε συστατικά, μείωση των αποθεμάτων του πόσιμου νερού, την άνοδο της στάθμης της θάλασσας λόγω διαστολής του νερού των ωκεανών και λόγω των πάγων που λιώνουν κ.α. Η αύξηση της θερμοκρασίας στα ανώτερα στρώματα της θάλασσας θα οδηγήσει σε συχνότερες καταιγίδες και τυφώνες με καταστροφική ένταση.

Στο ίδιο συμπέρασμα καταλήγει και ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός Περιβάλλοντος όπως προκύπτει από δημοσίευμα της εφημερίδας «ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ» στις 28/01/2017. Στο άρθρο με τίτλο «Εύθραυστη κλιματική ισορροπία στη Μεσόγειο» ο ΕΟΠ υποστηρίζει ότι η περιοχή της νοτιοανατολικής Μεσογείου είναι από τις πιο ευαίσθητες και ότι πρέπει να ληφθούν άμεσα μέτρα για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής. Παρατηρώντας το κλίμα, συμπεραίνει ότι η περιοχή της Μεσογείου ήδη αντιμετωπίζει αύξηση της θερμοκρασίας κυρίως τους θερινούς μήνες (καύσωνες) και μείωση των βροχοπτώσεων και των ροών των ποταμών, προβλέπει όμως στο άμεσο μέλλον ν' απειλείται από πολλά περισσότερα προβλήματα. Μερικά από αυτά είναι: η αύξηση της ζήτησης ενέργειας για ψύξη, η αύξηση της θνησιμότητας από τους καύσωνες, η αύξηση του κινδύνου της ξηρασίας και των δασικών πυρκαγιών, ο κίνδυνος απώλειας της βιοποικιλότητας, η μείωση των διαθέσιμων υδάτινων πόρων και των αποδόσεων των καλλιεργειών, η αύξηση της ζήτησης του νερού για τη γεωργία, η αύξηση των κινδύνων για τη

ζωική παραγωγή, η αύξηση πολλαπλών κλιματικών κινδύνων, οι οικονομικές απώλειες πολλών τομέων της οικονομίας και τέλος οι δυσμενείς επιπτώσεις στην ανθρώπινη υγεία.

Εικόνα 4.2: Αποτελέσματα έρευνας του ΕΟΠ για την κλιματική αλλαγή

(Πηγή: <http://www.kathimerini.gr>)

Η κλιματική αλλαγή κατά τα έτη 1980-2013 έχει κοστίσει στην Ευρώπη περίπου 400 δισεκατομμύρια ευρώ ενώ μόνο στην Ελλάδα 7,435 δισεκατομμύρια ευρώ. Από την εικόνα παρατηρούμε ότι τα μετεωρολογικά φαινόμενα καταλαμβάνουν το μεγαλύτερο ποσοστό, 41,3%, από τα 4.443 περιστατικά ακραίων καιρικών φαινομένων που έπληξαν την Ευρώπη. Οι καύσωνες αποτελούν το 0,8%, παρ' όλα αυτά ευθύνονται για το 67% των θανάτων σε σύνολο 111.211. Ακολουθούν οι σεισμοί με 23% και στη συνέχεια οι πλημμύρες με 4% και τέλος οι καταιγίδες και άλλα ακραία καιρικά φαινόμενα με 3% αντίστοιχα.

Επιπτώσεις θα υπάρξουν και στα θαλάσσια οικοσυστήματα καθώς το διοξείδιο του άνθρακα θα υπερτερεί του οξυγόνου. Επίσης και οι ακτές θα διατρέχουν κίνδυνο πλημμύρας εξαιτίας της ανόδου της στάθμης της θάλασσας και θυελλών που θα ξεσπούν.

Η Ε.Ε. προέβη σε προληπτικές δράσεις με την υπογραφή της σύμβασης – πλαισίου των Ηνωμένων Εθνών (Σύμβαση UNFCCC) για την κλιματική αλλαγή προκειμένου ν' αποφευχθούν οι συνέπειες που προκαλούν οι περιβαλλοντικοί κίνδυνοι.

Ο κίνδυνος εκφράζεται με πιθανότητα. Μια πιθανότητα η οποία απειλεί τα ανθρώπινα ενδιαφέροντα δηλαδή τη ζωή και την ιδιοκτησία αλλά και την κοινωνία γενικότερα. Ένας περιβαλλοντικός κίνδυνος, μια φυσική καταστροφή, είναι το αποτέλεσμα που έχει ένας κίνδυνος στην κοινωνία μας, ο οποίος εξελίσσεται σε μια ορισμένη γεωγραφική έκταση για ένα περιορισμένο χρονικό διάστημα και προκαλεί ζημιές και απώλειες ζωών και περιουσιών. Μελετώντας διάφορα στατιστικά στοιχεία από τη μέχρι τώρα εκδήλωση καταστροφικών φαινομένων, οι ειδικοί εξετάζουν την πιθανότητα να εκδηλωθεί κάποιο παρόμοιο φαινόμενο στο μέλλον καθώς επίσης μελετούν και αξιολογούν τους τρόπους διαχείρισης και αντιμετώπισης του.

4.2.Οι περιβαλλοντικοί κίνδυνοι και η διαχείριση τους

4.2.1. Πλημμύρες

4.2.1.1. Το φαινόμενο στην Ελλάδα

Η επιφάνεια της Γης καλύπτεται κατά 70% από νερό. Το νερό αποτελεί τον πιο σημαντικό παράγοντα για όλα τα έμβια όντα στα οικοσυστήματα του πλανήτη. Μπορεί όμως να αποβεί εξίσου καταστροφικό σε καταστάσεις όπως είναι οι πλημμύρες.

Από την Οδηγία 2007/60/ΕΚ, για την εφαρμογή της οποίας αρμόδιοι φορείς είναι η Ειδική Γραμματεία Υδάτων του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας και οι Διευθύνσεις Υδάτων των Αποκεντρωμένων Διοικήσεων, προκύπτει ότι, «*πλημμύρα είναι η προσωρινή κάλυψη από νερό, εδάφους το οποίο υπό φυσιολογικές συνθήκες δεν καλύπτεται από νερό*». Ως «κίνδυνος πλημμύρας» αναφέρεται η πιθανότητα να πραγματοποιηθεί μια πλημμύρα σε συνδυασμό με τις αρνητικές συνέπειες που επίκεινται για την ανθρώπινη υγεία, το περιβάλλον, την πολιτιστική κληρονομιά και τις οικονομικές δραστηριότητες, που συνδέονται με αυτήν την πλημμύρα.

Στη χώρα μας οι πλημμύρες συνήθως προκαλούνται από φυσικά αίτια. Διακρίνονται σε χερσαίες ή ποτάμιες και σε παράκτιες. Οι παράκτιες εμφανίζονται σπάνια και προκαλούνται είτε από τον έντονο κυματισμό της θάλασσας ο οποίος συνήθως προέρχεται από ισχυρούς ανέμους και μπορεί να φτάσει τα 200 μέτρα ανά δευτερόλεπτο, είτε από θαλάσσια κύματα βαρύτητας ή τσουνάμι. Σύμφωνα με το Γενικό Σχέδιο της Πολιτικής Προστασίας «ΞΕΝΟΚΡΑΤΗΣ», ως ποτάμια πλημμύρα ορίζεται *«το φαινόμενο εκείνο κατά το οποίο η κοίτη ενός ποταμού κατακλύζεται περιοδικά από νερό και ιζήματα και έχει σαν συνέπεια την υπερχείλιση της κοίτης και την πλάγια μετανάστευση της»*. Οι χερσαίες ή ποτάμιες πλημμύρες μπορούν να προκληθούν από ισχυρές καταιγίδες ή από το ξαφνικό λιώσιμο του χιονιού ή και από τους δυο αυτούς παράγοντες ή από δυσλειτουργίες μεγάλων υδραυλικών έργων. Οι παράγοντες αυτοί έχουν ως αποτέλεσμα την αύξηση της απορροής των ποταμών.

Οι περισσότερες ποτάμιες πλημμύρες σχετίζονται με το ποσό και την κατανομή των βροχοπτώσεων στη λεκάνη απορροής, το ρυθμό με τον οποίο το νερό των κατακρημνίσεων διεισδύει στο έδαφος και την ταχύτητα της επιφανειακής απορροής, δηλαδή του νερού των κατακρημνισμάτων που κινείται επιφανειακά και δεν εισχωρεί στο έδαφος, από την κατακρήμνιση προς το ποτάμι.

Πολύ σημαντικό ρόλο για την εκδήλωση ή μη πλημμυρικών φαινομένων παίζει το ποσό της υγρασίας στο έδαφος. Αν κατά την έναρξη της βροχόπτωσης το χώμα είναι στεγνό αυτό σημαίνει ότι η λεκάνη απορροής θα μπορέσει να απορροφήσει μεγάλες ποσότητες νερού και ενδεχομένως να αποφευχθεί μια πλημμύρα. Το αντίθετο θα συμβεί αν το έδαφος είναι υγρό.

Η Ελλάδα συνήθως πλήττεται από ξαφνικές ή αιφνίδιες πλημμύρες οι οποίες είναι αποτέλεσμα ισχυρών καταιγίδων και εξελίσσονται γρήγορα. Αυτό συμβαίνει επειδή η μορφολογία του εδάφους στη χώρα μας ευνοεί τη δημιουργία μεγάλου αριθμού ρεμάτων με μικρές λεκάνες απορροής οι οποίες έχουν μεγάλες κλίσεις και αποστραγγίζονται γρήγορα.

Είναι μακρύς ο κατάλογος με τις πλημμύρες που έχουν πλήξει της χώρα μας. Αναλυτικές πληροφορίες για κάθε πλημμύρα είναι διαθέσιμες την ιστοσελίδα του Υπουργείου Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής στο πεδίο «Πλημμύρες» (<http://www.ypeka.gr/Default.aspx?tabid=252>).

4.2.1.2. Προληπτικά μέτρα πολιτείας

Προκειμένου ν' αποφευχθούν περιστατικά πλημμυρών ή τουλάχιστον για να μειωθούν στο ελάχιστο οι επιπτώσεις τους, απαραίτητη είναι η λήψη προληπτικών μέτρων όπως:

1. Η υλοποίηση αντιπλημμυρικών έργων και συντήρησης των εγγειοβελτιωτικών έργων. Σε προπαρασκευαστικό στάδιο και πριν την εκδήλωση πλημμυρικών φαινομένων αρμόδιοι για τα έργα αντιπλημμυρικής προστασίας είναι οι Οργανισμοί Εγγείων Βελτιώσεων (Ο.Ε.Β.), τα Υπουργεία Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων, Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων και Περιβάλλοντος και Ενέργειας σε κεντρικό επίπεδο και οι Αποκεντρωμένες Διοικήσεις και οι ΟΤΑ σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο αντίστοιχα. Μετά την εκδήλωση πλημμυρικών φαινομένων συμμετέχουν οι ίδιοι φορείς στο πλαίσιο της αποκατάστασης της πολιτικής προστασίας.
2. Έργα αντιμετώπισης διάβρωσης εδαφών κυρίως σε δασικές εκτάσεις που έχουν καταστραφεί από πυρκαγιές, Έργα δασοτεχνικής διεύθυνσης χειμάρρων και αντιπλημμυρικών και αντιδιαβρωτικών έργων πραγματοποιούνται τόσο σε δημόσια όσο και σε ιδιωτικά δάση. Για τα δημόσια και τις δασικές εκτάσεις αρμόδιες είναι οι Δασικές Υπηρεσίες που υπάγονται στην Αποκεντρωμένη Διοίκηση κατόπιν οδηγιών από τη Διεύθυνση Δασικών Έργων και Υποδομών της Γενικής Διεύθυνσης Ανάπτυξης και Προστασίας Δασών του ΥΠΕΝ. Για τα ιδιωτικά δάση αρμόδιοι είναι οι ιδιοκτήτες τους, με βάση εγκεκριμένες μελέτες που έχουν πραγματοποιηθεί από τις δασικές υπηρεσίες.
3. Έργα καθαρισμού της κοίτης των υδατορεμάτων από φερτά υλικά τα οποία δεν επιτρέπουν την ελεύθερη απορροή των υδάτων. Για την αποφυγή πλημμύρας είναι απαραίτητο να καθαρίζονται οι κοίτες των υδατορεμάτων. Η αρμοδιότητα αυτή ανήκει στις Περιφέρειες. Όταν πρόκειται για ορεινούς – μειονεκτικούς ΟΤΑ, οι Περιφέρειες συνεργάζονται με αυτούς. Καθήκοντα αστυνόμευσης των υδατορεμάτων ασκούν οι Αστυνομικές και Λιμενικές Αρχές και η Διεύθυνση Δημόσιας Περιουσίας του Υπουργείου Οικονομικών. Η αστυνόμευση προβλέπεται προς αποφυγή εξόρυξης, αμμοληψίας κ.α.
4. Έργα συντήρησης του δικτύου όμβριων υδάτων. Είναι σύνηθες όταν βρέχει, πολλοί δρόμοι να είναι απροσπέλαστοι, λόγω συγκέντρωσης μεγάλων ποσοτήτων νερού. Όσον

αφορά στο επαρχιακό δίκτυο και το εθνικό οδικό δίκτυο, εκτός των αυτοκινητοδρόμων, αρμόδιες είναι οι Περιφέρειες της χώρας ενώ για το υπόλοιπο οδικό δίκτυο, οι ΟΤΑ. Για τους αυτοκινητόδρομους αρμόδιες είναι οι εταιρίες στις οποίες έχουν παραχωρηθεί και είναι αρμόδιες για τη συντήρησή τους. Για το Νομό Αττικής, και μόνο για το παντοροϊκό σύστημα, δηλαδή το σύνολο των αγωγών και εγκαταστάσεων μέσω των οποίων επιτυγχάνεται κοινή απορροή όμβριων και ακάθαρτων υδάτων, αρμόδια υπηρεσία είναι η ΕΥΔΑΠ Α.Ε.

Εκτός από την υλοποίηση των έργων αυτών, βασικό είναι να πραγματοποιείται περιοδικός έλεγχος σε περιόδους μειωμένης επικινδυνότητας προκειμένου να διαπιστωθεί η ορθή κατάσταση τους.

4.2.1.3. Διαχείριση κινδύνου και καταστροφών

Στην πρώτη φάση του σχεδίου «Ξενοκράτης», δηλαδή στη φάση της συνήθους ετοιμότητας, περιλαμβάνονται όλες οι προπαρασκευαστικές δράσεις στις οποίες προβαίνουν οι εμπλεκόμενοι φορείς. Στη χώρα μας οι καταστροφές από πλημμύρες περιορίζονται συνήθως σε επίπεδο ΟΤΑ και Αποκεντρωμένων Διοικήσεων.

Αρχικά οι ΟΤΑ, Περιφέρειες και Αποκεντρωμένες Διοικήσεις οφείλουν να ενημερώσουν το κοινό ώστε να λάβει μέτρα πρόληψης και αυτοπροστασίας και να επικαιροποιήσουν τα σχέδια αντιμετώπισης των καταστροφικών φαινομένων απαντώντας στα ερωτήματα ποιος, που, πότε, τι, γιατί. Σε αυτά θα πρέπει να αναγράφονται τα διαθέσιμα μέσα από κάθε φορέα, τα μνημόνια συνεργασίας με ιδιωτικούς φορείς καθώς επίσης στοιχείων των υπευθύνων ανά φορέα καθώς και των οριζόμενων αναπληρωτών τους με τα πλήρη στοιχεία τους.

Από τη στιγμή που οι φορείς θα λάβουν ενημέρωση από τη ΓΓΠΠ οφείλουν να συγκαλέσουν τα Περιφερειακά και τα Τοπικά Συντονιστικά Όργανα της Π.Π. (ΣΟΠΠ και ΣΤΟ) τα οποία θα πρέπει να εξασφαλίσουν την ετοιμότητα των υπηρεσιών, των μέσων και του δυναμικού που διαθέτουν και το συντονισμό των δράσεων της Π.Π. των λοιπών φορέων. Τα ΣΟΠΠ οφείλουν να καλέσουν εκπροσώπους της αρμόδιας υπηρεσίας που θα τους διαβεβαιώσουν σχετικά με την καλή λειτουργία των εγγειοβελτιωτικών έργων που ανήκουν στη χωρική αρμοδιότητά τους.

Στη δεύτερη φάση του σχεδίου «Ξενοκράτης», δηλαδή στη φάση της αυξημένης ετοιμότητας, περιλαμβάνεται η ενημέρωση των φορέων από την ΕΜΥ τόσο για την πρόγνωση των καιρικών φαινομένων, όσο και για τα Έκτακτα Δελτία Επιδείνωσης Καιρού (ΕΔΕΚ) και για τα Έκτακτα Δελτία Πρόγνωσης Επικίνδυνων Καιρικών Φαινομένων (ΕΔΠΕΦΚ). Η ΕΜΥ αποστέλλει τα έκτακτα δελτία στο ΕΣΚΕ το οποίο με τη σειρά του τα διαβιβάζει μαζί με ένα ιδιαίτερο προειδοποιητικό σήμα στους εμπλεκόμενους φορείς προκειμένου να τεθούν σε κατάσταση αυξημένης ετοιμότητας. Παράλληλα η ΓΓΠΠ εκδίδει δελτία τύπου τα οποία αναρτά στην ιστοσελίδα της και τα αποστέλλει σε όλα τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης (ΜΜΕ) προκειμένου να ενημερωθούν οι πολίτες για τα αναμενόμενα φαινόμενα και να λάβουν τα απαραίτητα μέτρα αυτοπροστασίας.

Ακολουθεί η τρίτη φάση του γενικού σχεδίου κατά την οποία όλοι οι εμπλεκόμενοι φορείς έχουν λάβει επίσημη ενημέρωση για την εκδήλωση πλημμύρας. Μετά την εκδήλωση της, πρωταρχικός στόχος είναι η συλλογή πληροφοριών σχετικά με τις περιοχές που επηρεάστηκαν καθώς επίσης και την κατάσταση που επικρατεί σε αυτή. Αρμόδιο όργανο για την ενημέρωση είναι η ΕΛ.ΑΣ., δεδομένης της εικοσιτετράωρης λειτουργίας της. Το Π.Σ. μπορεί να συμβάλλει για τους ίδιους λόγους. Η ΕΛ.ΑΣ έρχεται σε επικοινωνία με το ΕΣΚΕ, τα Αποκεντρωμένα Όργανα Π.Π. και τους επιχειρησιακά εμπλεκόμενους φορείς σε τοπικό επίπεδο και ενημερώνει τους πολίτες για την κατάσταση που επικρατεί στην περιοχή αλλά και στους δρόμους μέσω προφορικών δηλώσεων και μέσω της ιστοσελίδας της.

Δεδομένης της αρχικής εκτίμησης των συνεπειών και των πληροφοριών της ΕΛ.ΑΣ., όλοι οι εμπλεκόμενοι φορείς κινητοποιούνται ώστε να εφαρμόσουν όσα έχουν προβλεφθεί στο σχεδιασμό της υπηρεσίας τους και να συμβάλλουν στην αντιμετώπιση των συνεπειών της πλημμύρας. Η ΕΛ.ΑΣ. λαμβάνει μέτρα τροχαίας ώστε να διευκολύνει την κυκλοφορία των οχημάτων έκτακτης ανάγκης. Ενίοτε, προβαίνει σε εκτροπή ή διακοπή της κυκλοφορίας για την αποφυγή ατυχημάτων σε περιπτώσεις όπου τμήμα του οδοστρώματος έχει υποστεί φθορές ή έχει κατακλυστεί από πλημμυρικά ύδατα ή στις Ιρλανδικές διαβάσεις όπου το οδικό δίκτυο διασταυρώνεται με χείμαρρους χωρίς γέφυρα. Ο έλεγχος για την επικρατούσα κατάσταση των αυτοκινητοδρόμων που έχουν παραχωρηθεί σε εταιρίες πραγματοποιείται από τις ίδιες με άμεση ενημέρωση της ΕΛ.ΑΣ., όπως π.χ. αντιμετώπιση έκτακτων καταστάσεων, ενημέρωση χρηστών, διαχείριση κυκλοφορίας κ.α. Η ΕΛ.ΑΣ. επίσης λαμβάνει πρόσθετα μέτρα τάξης και ασφάλειας περιμετρικά των χώρων που επιχειρεί το Π.Σ., τα σωστικά συνεργεία και τα συνεργεία αποκατάστασης.

Το Π.Σ. κατόπιν ενημέρωσης του από την ΕΛ.ΑΣ, από άλλους φορείς ή και πολίτες, κινητοποιείται για τα περιστατικά της αρμοδιότητάς του. Σε περιπτώσεις πλημμύρας συνήθως προβαίνουν σε έρευνα και διάσωση ατόμων που εγκλωβίστηκαν λόγω μεγάλης ποσότητας υδάτων, διακοπής ηλεκτρικού ρεύματος ή κατολισθήσεων, κοπή δέντρων και άντληση υδάτων από κτίρια. Όταν η δύναμη του Π.Σ. δεν επαρκεί, ενισχύεται με προσωπικό και μέσα από όμορες Περιφέρειες. Παράλληλα κινητοποιείται το ΕΚΑΒ και το Εθνικό Κέντρο Επιχειρήσεων Υγείας (Ε.Κ.Ε.Π.Υ.) το οποίο συντονίζει τις δράσεις των φορέων που σχετίζονται με τη δημόσια υγεία. Το ΕΚΑΒ πραγματοποιεί μεταφορές τραυματιών στις κατά τόπους μονάδες παροχής υπηρεσιών υγείας και όταν απαιτείται παρέχει προνοσοκομειακή περίθαλψη. Το τοπικό παράρτημα του ΕΚΑΒ είναι αρμόδιο για τη δράση και την κίνηση του στόλου του καθώς επίσης και τη διαχείριση των έκτακτων περιστατικών και διακομιδή τους σε άλλη περιφέρεια όταν η ανάγκη δεν μπορεί να καλυφθεί στα γεωγραφικά του όρια. Ο Πρόεδρος του ΕΚΑΒ κατόπιν ενημέρωσης του και εφόσον κριθεί αναγκαίο κινητοποιεί την Ομάδα Διαχείρισης Κρίσεων (Ο.ΔΙ.Κ.) και το Ειδικό Τμήμα Ιατρικής Καταστροφών (Ε.Τ.Ι.Κ.). Στις επιχειρήσεις έρευνας και διάσωσης προΐσταται αξιωματικός του Π.Σ. ο οποίος ιεραρχεί τις ανάγκες και συνεργάζεται με τους υπόλοιπους εμπλεκόμενους φορείς για τη διευκόλυνση του έργου του Π.Σ. Ο ίδιος δύναται να αιτηθεί από τους αρμόδιους φορείς τη διακοπή του δικτύου ύδρευσης, της ηλεκτροδότησης και της διανομής φυσικού αερίου προς αποφυγή ατυχημάτων. Η ΕΛ.ΑΣ. συνδράμει στο έργο του Π.Σ. απομονώνοντας περιμετρικά την πληγείσα περιοχή και το έργο του ΕΚΑΒ μεταφέροντας τραυματίες.

Εάν τα πλημμυρικά φαινόμενα εμφανιστούν κατά τη διάρκεια λειτουργίας των σχολείων πλησίον ή εντός αυτών, οι διευθυντές αυτών κατά την κρίση τους αλλά και σύμφωνα με το σχεδιασμό τους, μεριμνούν ώστε οι μαθητές να παραμείνουν συγκεντρωμένοι σε ασφαλές μέρος εντός του σχολείου και ενημερώνουν τις τοπικές αρχές για να συνδράμουν προκειμένου να απομακρυνθούν από το σημείο με ασφάλεια και να παραδοθούν στους γονείς τους.

Ο Δήμαρχος αφού λάβει την απαραίτητη πληροφόρηση, ιεραρχεί τα συμβάντα και συγκροτεί τα κατάλληλα συνεργεία που θα συνδράμουν στην υποστήριξη των άλλων φορέων. Προτεραιότητα δίνεται στην παροχή βοήθειας στους πληγέντες και στο έργο διάσωσης και απεγκλωβισμού. Μεριμνούν για τη διάνοιξη των δρόμων που ανήκουν στον ΟΤΑ προκειμένου να καταστεί δυνατή η κυκλοφορία των οχημάτων των σωστικών συνεργείων από και προς την πληγείσα περιοχή και τις νοσοκομειακές μονάδες και στη συνέχεια προβαίνουν στην αποκατάσταση της λειτουργίας των αντιπλημμυρικών έργων. Επιπλέον οι υπηρεσίες του ΟΤΑ συνεργάζονται με τη Διεύθυνση Δημόσιας Υγείας της Περιφερειακής Ενότητας και άλλους

αρμόδιους φορείς προκειμένου να γίνει υγειονομικός έλεγχος των συστημάτων ύδρευσης και αποχέτευσης ώστε να διασφαλιστεί η ποιότητα του πόσιμου νερού. Επίσης, ο Δήμαρχος, δύναται να προβεί στην έκδοση απόφασης για τη μη λειτουργία των σχολικών μονάδων σε συνεργασία με την Περιφερειακή Διεύθυνση Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης και τον Περιφερειάρχη και συγκαλεί το ΣΤΟ για να υποβοηθήσει και αυτό με τη σειρά του. Τέλος, προβαίνει στην ενημέρωση του Περιφερειάρχη και του αρμόδιου Αντιπεριφερειάρχη για την επικρατούσα κατάσταση και τα μέτρα που λήφθηκαν.

Ο ρόλος των Περιφερειών είναι πρωτίστως συντονιστικός. Ενημερώνονται σχετικά, διασφαλίζουν τη λειτουργία των υπηρεσιών της Περιφέρειας, υποστηρίζουν τους εμπλεκόμενους φορείς και ελέγχουν τις υποδομές που ανήκουν σε αυτή για τυχόν ζημιές που προκλήθηκαν. Ο Περιφερειάρχης ή οι οριζόμενοι από αυτόν Αντιπεριφερειάρχες ενημερώνουν με τη σειρά τους το Γενικό Γραμματέα της Αποκεντρωμένης Διοίκησης. Προβαίνουν στις αντίστοιχες εργασίες που εκτελούνται από τους ΟΤΑ για τη δική τους χωρική αρμοδιότητα και συγκαλούν το ΣΟΠΠ. Ο Περιφερειάρχης εισηγείται στο Γενικό Γραμματέα Π.Π. την έκδοση απόφασης για κήρυξη της περιοχής σε κατάσταση έκτακτης ανάγκης και όπως και ο Δήμαρχος δύναται να εκδώσει απόφαση για τη διακοπή των μαθημάτων στα σχολεία. Όταν το δυναμικό και τα μέσα της περιφέρειας δεν επαρκούν για τη διαχείριση των συνεπειών από τη πλημμύρα, αιτείται τη συνδρομή όμορων Περιφερειών.

Οι Αποκεντρωμένες Διοικήσεις έχουν και αυτές συντονιστικό ρόλο. Ο Γενικός Γραμματέας κινητοποιεί το δυναμικό και τα μέσα Π.Π. που έχει στη διάθεση του και εισηγείται στο Γενικό Γραμματέα Π.Π. την έκδοση απόφασης για κήρυξη της περιοχής σε κατάσταση έκτακτης ανάγκης. Μεταξύ των αρμοδιοτήτων τους είναι η εκτίμηση των ζημιών που προκλήθηκαν προκειμένου να ενημερωθεί το ΕΣΚΕ, να ιεραρχηθούν οι δράσεις της Π.Π. και να γίνει ορθολογική κατανομή των πόρων.

Ένα καταστροφικό φαινόμενο όπως είναι η πλημμύρα ενδέχεται να προκαλέσει και άλλες καταστροφές όπως είναι οι κατολισθήσεις. Στην περίπτωση αυτή ενημερώνονται οι αρμόδιες υπηρεσίες της περιφέρειας για τη διενέργεια αυτοψίας και λήψης πρώτης εκτίμησης καθώς επίσης για τον ίδιο λόγο δύναται να συνδράμει ειδικός από το Ινστιτούτο Γεωλογικών και Μεταλλευτικών Ερευνών (ΙΓΜΕ). Προτεραιότητα δίνεται στη διάνοιξη των κεντρικών οδικών αξόνων προς και από την πληγείσα περιοχή. Τεχνικές εγκαταστάσεις που αφορούν σε μονάδες παραγωγής ενέργειας, φυσικό αέριο, φράγματα, λιμάνια, γέφυρες, οδικά και σιδηροδρομικά δίκτυα, δίκτυα τηλεπικοινωνιών επιβάλλεται να ελέγχονται για τη διασφάλιση της σωστής

λειτουργίας τους. Σε αντίθετη περίπτωση, κατόπιν εκτίμησης, ενημερώνεται η ΕΛ.ΑΣ, το Π.Σ. και η Αποκεντρωμένη Διοίκηση. Όταν παρουσιάζονται προβλήματα ηλεκτροδότησης, ύδρευσης και τηλεπικοινωνιών οι αντίστοιχες υπηρεσίες οφείλουν να αποκαταστήσουν το πρόβλημα το συντομότερο δυνατό. Αν η πρόσβαση με δικά τους μέσα δεν είναι εφικτή συνεργάζονται με τους φορείς που είναι υπεύθυνοι για τη συντήρηση του οδικού δικτύου προκειμένου να εξυπηρετηθούν με δικά τους μέσα.

4.2.1.4. Μέτρα αυτοπροστασίας πολιτών

Προκειμένου να προστατευτούμε από πλημμυρικά φαινόμενα οφείλουμε να προετοιμαστούμε κατάλληλα πριν, κατά τη διάρκεια και μετά την πλημμύρα.

Όταν κοινοποιηθεί από την ΕΜΥ η εκδήλωση έντονων βροχοπτώσεων είναι πολύ σημαντικό να ελέγξουμε ότι λειτουργούν σωστά οι υδρορροές του σπιτιού μας και τα φρεάτια έμπροσθεν αυτού.

Κατά τη διάρκεια της βροχόπτωσης, καλό είναι ν' αποφεύγονται οι υπόγειοι χώροι καθώς ενδέχεται να πλημμυρίσουν. Οι μετακινήσεις μας πρέπει να περιορίζονται στο ελάχιστο και να πραγματοποιούνται μόνο εάν είναι απολύτως απαραίτητο διότι εγκυμονούν πολλούς κινδύνους για τη σωματική μας ακεραιότητα και τη ζωή μας. Με κανέναν τρόπο δεν πρέπει να επιχειρούμε να διασχίσουμε χείμαρρο ή να πλησιάσουμε περιοχές που γίνονται κατολισθήσεις ή υπάρχουν πεσμένα ηλεκτροφόρα καλώδια. Σε κάθε περίπτωση πρέπει να αλλάζουμε κατεύθυνση.

Ο χρόνος μετά την πλημμύρα εξακολουθεί να είναι πολύ επικίνδυνος. Ενδέχεται πλημμυρικά φαινόμενα να επανεμφανιστούν μετά από σύντομο χρονικό διάστημα. Όταν βρισκόμαστε σε εξωτερικό περιβάλλον αποφεύγουμε τα σημεία που καλύπτονται από νερά καθώς δεν έχουμε την ορατότητα να δούμε τι συμβαίνει κάτω από αυτό. Σπασμένα οδοστρώματα, πεζοδρόμια, λασποροές, αντικείμενα που έχουν παρασυρθεί και όγκοι κατολισθήσεων θα δυσχεράνουν την προσπάθεια μας. Τόσο τα ρέοντα όσο και τα λιμνάζοντα ύδατα ενδέχεται να είναι μολυσμένα ή ν' αποτελούν καλούς αγωγούς του ηλεκτρικού ρεύματος.

Καλό είναι να μην προσεγγίζουμε την περιοχή μας εάν πρώτα δεν έχουμε λάβει ενημέρωση από τις αρμόδιες υπηρεσίες, ειδικά στις περιπτώσεις όπου έχει εκκενωθεί. Προληπτικά διακόπτουμε την παροχή ηλεκτρικού ρεύματος και νερού στο χώρο μας για να εξετάσουμε τα

δίκτυα τους καθώς και το δίκτυο αποχέτευσης. Προτιμάμε να φοράμε κλειστά παπούτσια που θα μας βοηθήσουν να πατάμε σταθερά.

Σε περίπτωση που εντοπίσουμε κάποιον που έχει παρασυρθεί από τα νερά της πλημμύρας ενημερώνουμε τις υπηρεσίες έκτακτης ανάγκης. Εάν υπάρχει διασώστης, θ' αναλάβει εκείνος την απομάκρυνση του ανθρώπου από το νερό. Οι τρόποι μη κολυμβητικής διάσωσης που ενδείκνυνται είναι οι εξής:

- Με φωνητικές κατευθύνσεις προς ένα ασφαλές σημείο το οποίο δε μπορεί να διακρίνει ο παρασυρθέντας λόγω της θέσης και της ψυχολογικής κατάστασης που βρίσκεται.
- Με αντικείμενο π.χ. μια σκάλα ή ένα κλαδί, το οποίο χρησιμοποιεί ο διασώστης για να επιμηκύνει τα χέρια του το οποίο ρίχνει με προσοχή στο νερό και αφού το πιάσει ο παρασυρθέντας το τραβά προς τη στεριά.
- Με αντικείμενο στο οποίο έχουν δέσει ένα σχοινί όπως π.χ. ένα σωσίβιο, ένα ελαστικό αυτοκινήτου ή οποιοδήποτε αντικείμενο που επιπλέει, το οποίο πιάνει το θύμα και ρυμουλκείται.

Όταν η μη κολυμβητική διάσωση δεν είναι εφικτή, ειδικά εκπαιδευμένος και πιστοποιημένος ναυαγοσώστης πρέπει να αναλάβει να τον απομακρύνει με ασφάλεια και για τους δυο, από το νερό.

4.2.2 Δασικές πυρκαγιές

4.2.2.1. Το φαινόμενο στην Ελλάδα

Οι πρώτες πυρκαγιές εμφανίστηκαν στη γη εκατομμύρια χρόνια πριν όταν ο πλανήτης μας καλύφθηκε από δέντρα. Προκαλούνταν από πτώσεις κεραυνών ή από εκρήξεις ηφαιστείων και έκαigan μέχρι να τελειώσει η καύσιμη ύλη ή μέχρι να σβήσουν από μόνες τους. Το γρασίδι καθυστερούσε το σβήσιμο λόγω της ιδιότητας του να διατηρεί τη φωτιά. Με τον καιρό η βλάστηση ξαναγεννιόταν είτε από σπόρους ή καρπούς που είχαν πέσει στο έδαφος είτε από τις ρίζες των φυτών.

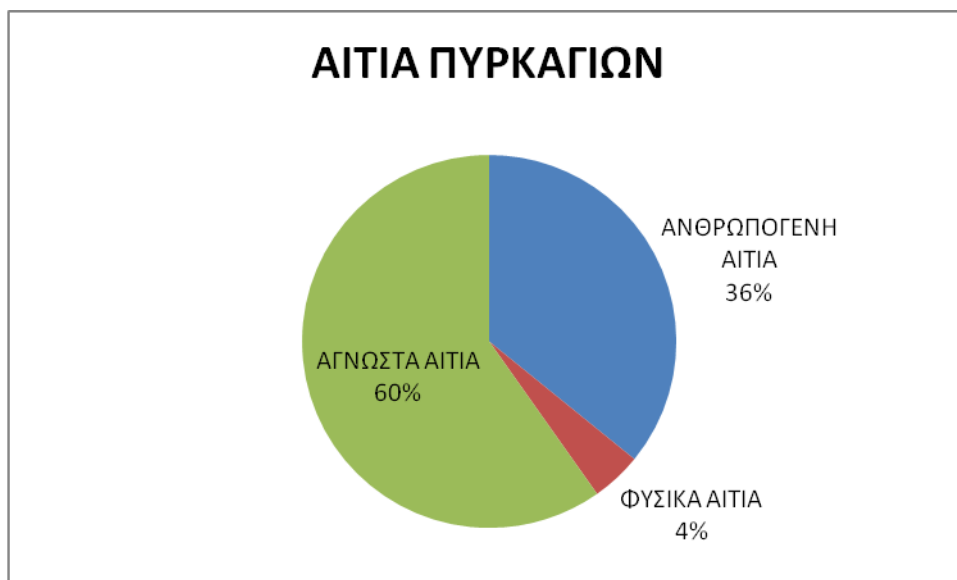
Η φωτιά είναι μια διαδικασία καύσης με την οποία ελευθερώνεται στο περιβάλλον θερμότητα και φως. Μια εκτεταμένη φωτιά καλείται πυρκαγιά. Απαραίτητη προϋπόθεση για την ανάφλεξη είναι η συνύπαρξη οξυγόνου, καύσιμης ύλης και θερμότητας.

Εικόνα 4.3: Το τρίγωνο της φωτιάς (Πηγή: www.newstube.gr)

Η καύσιμη ύλη αποτελείται από φύλλα, κλαδιά, χορτάρι, μικρά δέντρα, θάμνους και αποσυντιθέμενη μάζα. Η συγκέντρωση των υλικών του συνθέτουν την καύσιμη ύλη μπορεί να είναι αποτέλεσμα πλημμυρών ή κατολισθήσεων οι οποίες στο πέρασμα τους παρέσυραν κορμούς, κλαδιά και φύλλα.

Μια πυρκαγιά μπορεί να ξεσπάσει εξαιτίας των καιρικών φαινομένων, των φυσικών κινδύνων και της ανθρώπινης παρέμβασης. Οι κυριότεροι φυσικοί κίνδυνοι είναι οι πτώσεις κεραυνών, οι ισχυροί και ξεροί άνεμοι σε συνδυασμό με υψηλές θερμοκρασίες, η μεγάλη συγκέντρωση και σύνθεση αναφλέξιμου υλικού, τα δάση που αποτελούνται από εύφλεκτα δασικά είδη με ελάχιστη υγρασία και τέλος τα αδιαπέραστα δάση που δεν έχουν μονοπάτια και δρόμους. Επιπρόσθετα στους ανθρωπογενείς κινδύνους που ελλοχεύουν περιλαμβάνεται η απροσεξία των ανθρώπων (π.χ. άναμμα φωτιάς σε χώρους αναψυχής χωρίς τη λήψη προληπτικών μέτρων, πέταμα τσιγάρου), το κάψιμο αγροτικών υπολειμμάτων, οι εμπρησμοί, η ύπαρξη εμπορικών εγκαταστάσεων, απορριμμάτων και υπολειμμάτων υλοτομιών.

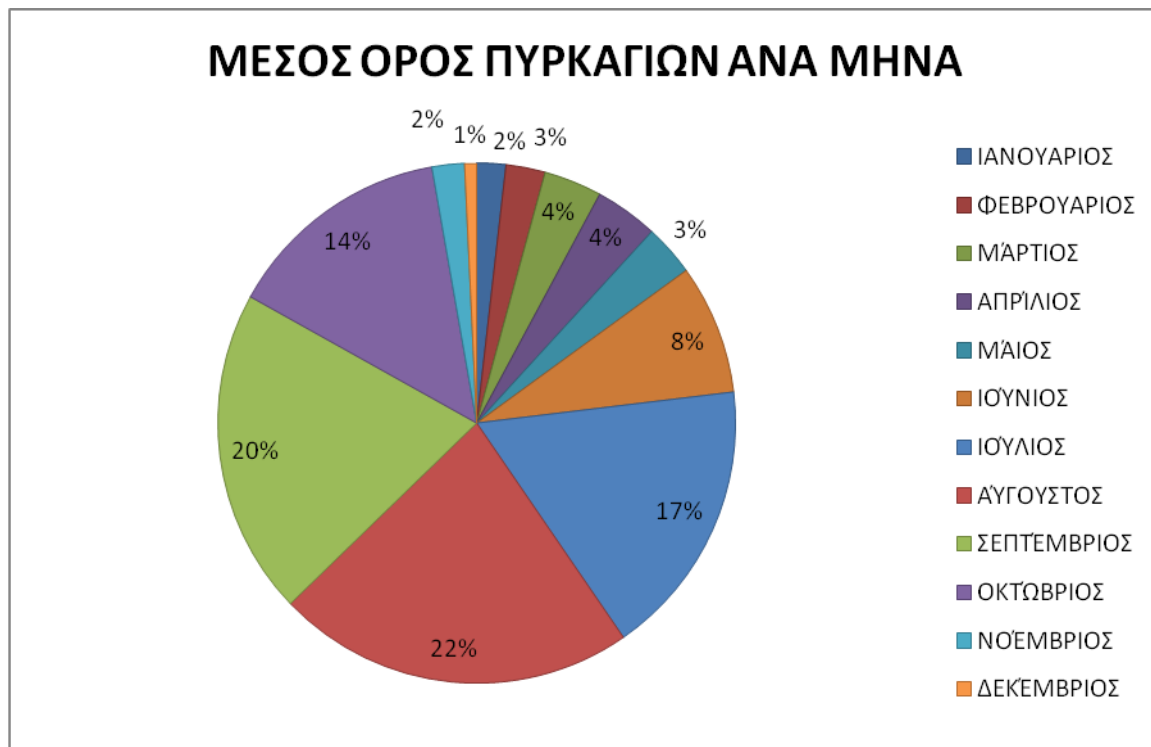
Διάγραμμα 4.1: Αιτίες δασικών πυρκαγιών περιόδου 1980 – 2003

Απογοητευτικά είναι τα νούμερα όσον αφορά στις πυρκαγιές που ξεσπούν κατ' έτος (Πίνακας 1 ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β') ενώ άγνωστα παραμένουν τα αίτια που προκάλεσαν τις περισσότερες πυρκαγιές για τα έτη 1980-2003 με ποσοστό 60%. Αναφορικά με τις γνωστές αιτίες, οι ανθρώπινες ενέργειες ευθύνονται κατά 36% πράγμα που αποκαλύπτει το μέγεθος της απραξίας του κρατικών μηχανισμού και της αδιαφορίας των πολιτών. Μόλις το 4% προέρχεται από φυσικά αίτια.

Η ένταση και η εξάπλωση της πυρκαγιάς εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τους ανέμους. Όταν είναι δυνατοί και μεταβαλλόμενοι συμβάλλουν στη θέρμανση της καύσιμης ύλης που βρίσκεται κοντά στη φωτιά με αποτέλεσμα να εξαπλωθεί.

Οι συνέπειες τις φωτιάς είναι πολλές. Στις άμεσες συγκαταλέγονται η ασφυξία, τα εγκαύματα, οι τραυματισμοί και οι απώλειες ανθρώπινων ζωών. Επίσης όσοι βρίσκονται κοντά στην πυρκαγιά ενδέχεται να παρουσιάσουν μυϊκές κράμπες, θερμική εξάντληση ή και θερμοπληξία. Στις έμμεσες ανήκουν οι απώλειες οικονομικών αγαθών λόγω καταστροφών στον πρωτογενή τομέα, στην περιουσία των πολιτών, στις υποδομές του κράτους και η περιβαλλοντική υποβάθμιση μέσα από τη διατάραξη της οικολογικής ισορροπίας των φυσικών οικοσυστημάτων.

Η αντιπυρική περίοδος στη χώρα μας ξεκινά την 1^η Μαΐου και λήγει την 31^η Οκτωβρίου κάθε έτους. Οι περισσότερες πυρκαγιές ξεσπούν τον μήνα Αύγουστο και ακολουθούν ο Σεπτέμβριος και ο Οκτώβριος (Πίνακας 2, ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β').

Διάγραμμα 4.2: Ποσοστά Πυρκαγιών ανά μήνα (Ετήσιος Μέσος Όρος)

Αρκετές είναι οι περιοχές της χώρας που θεωρούνται και έχουν χαρακτηριστεί δια νόμου επικίνδυνες για εκδήλωση πυρκαγιάς. Όσον αφορά στα δάση, συνήθως ξεσπούν σε εκτάσεις με υψόμετρο 0-600μ., παραλιακές και λοφώδεις αλλά και σε ορεινούς όγκους όταν ευνοούν οι συνθήκες. Οι περιοχές της χώρας που βρίσκονται σε υψόμετρο μεταξύ 300-600μ είναι αυτές που έχουν πληγεί περισσότερο ενώ οι ο μεγαλύτερος αριθμός πυρκαγιών καταγράφεται σε περιοχές με κλίση εδάφους 20-40%.

Σύμφωνα με στοιχεία που προέρχονται από τη Δασική Υπηρεσία για τα έτη 1983-1997 και από το Π.Σ. για τα έτη 1998-2006, οι απώλειες που καταγράφηκαν από τις δασικές πυρκαγιές πέρα από τα δάση και τις δασικές και γεωργικές εκτάσεις είναι αυτές που καταγράφονται στον Πίνακα 3 (ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β').

Στο σημείο αυτό να αναφέρουμε ότι σύμφωνα με το δασαρχείο: « Ως δάσος ή δασικό οικοσύστημα νοείται το οργανικό σύνολο άγριων φυτών με ξυλώδη κορμό πάνω στην αναγκαία επιφάνεια του εδάφους, τα οποία μαζί με την εκεί συνυπάρχουσα χλωρίδα και πανίδα αποτελούν μέσω της αμοιβαίας αλληλεξάρτησης και αλληλοεπίδρασής τους, ιδιαίτερη βιοκοινότητα (δασοβιοκοινότητα) και ιδιαίτερο φυσικό περιβάλλον (δασογενές). Δασική έκταση υπάρχει όταν στο παραπάνω σύνολο η άγρια ξυλώδης βλάστηση, υψηλή ή θαμνώδης, είναι αραιά».

Ο μέσος χρόνος που χρειάζεται το Π.Σ. από τη στιγμή που θα ενημερωθεί μέχρι τη στιγμή που θα καταφθάσει στο σημείο που φλέγεται, ανέρχεται πανελλαδικά σε τριάντα έξι (36) λεπτά της ώρας.

4.2.2.2. Προληπτικά μέτρα πολιτείας

Προκειμένου να αποφευχθεί ο κίνδυνος πρόκλησης πυρκαγιάς στο σύνολο της χώρας είναι απαραίτητο να γίνουν κάποια προκατασταλτικά έργα. Τέτοια είναι:

1. η συντήρηση του δασικού οδικού δικτύου, η οποία πρέπει να πραγματοποιείται όταν τελειώσουν οι εαρινές βροχοπτώσεις.
2. η συντήρηση εγκαταστάσεων νερού και όπου δεν υπάρχει η εγκατάστασή τους. Όσον αφορά στα πυροσβεστικά υδροστόμια (κρουνοί) τον έλεγχο της καλής λειτουργίας τους αναλαμβάνει το Π.Σ. ενώ τη συντήρησή τους οι φορείς των δικτύων ύδρευσης.
3. η μέριμνα για ύπαρξη πυροφυλακίων.
4. ο καθαρισμός της βλάστησης και η απομάκρυνση των υπολειμμάτων του καθαρισμού.
5. ο έλεγχος των χώρων ανεξέλεγκτης εναπόθεσης απορριμμάτων. Όταν ο κίνδυνος πυρκαγιάς είναι υψηλός απαιτείται η διάθεση από το δήμο υδροφόρου οχήματος.
6. η απαγόρευση εκτέλεσης γεωργικών και άλλων εργασιών κατά την αντιπυρική περίοδο. Η καύση αγροτικών εκτάσεων επιτρέπεται κατόπιν ειδικής άδεια από το Π.Σ.

Συγκεκριμένα, οι εργασίες καθαρισμού της βλάστησης πρέπει να πραγματοποιούνται σε πάρκα, άλση, κατασκηνώσεις, αρχαιολογικούς χώρους και σε περιοχές που θεωρούνται υψηλού κινδύνου λόγω διέλευσης δικτύων μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας, σιδηροδρομικών δικτύων, ΧΥΤΑ κ.α. Οι εργασίες επιβάλλονται για την προστασία υποδομών και εγκαταστάσεων που βρίσκονται σε δάση ή δασικές εκτάσεις όπως και οικισμών που βρίσκονται στις ζώνες μίξης δασών – πόλεων.

Προς τούτο, τόσο τα ΣΤΟ όσο και τα Περιφερειακά ΣΟΠΠ, συνεδριάζουν για να λάβουν τα απαραίτητα προαναφερόμενα μέτρα καθώς επίσης να διασφαλίζουν την επικοινωνία των εμπλεκόμενων φορέων και την ετοιμότητα του δυναμικού και των μέσων. Τα ανωτέρω μέτρα πρέπει να είναι εναρμονισμένα με το σχεδιασμό της Δ/σης Συντονισμού και Επιθεώρησης Δασών της Αποκεντρωμένης Διοίκησης.

4.2.2.3. Διαχείριση κινδύνου και καταστροφών

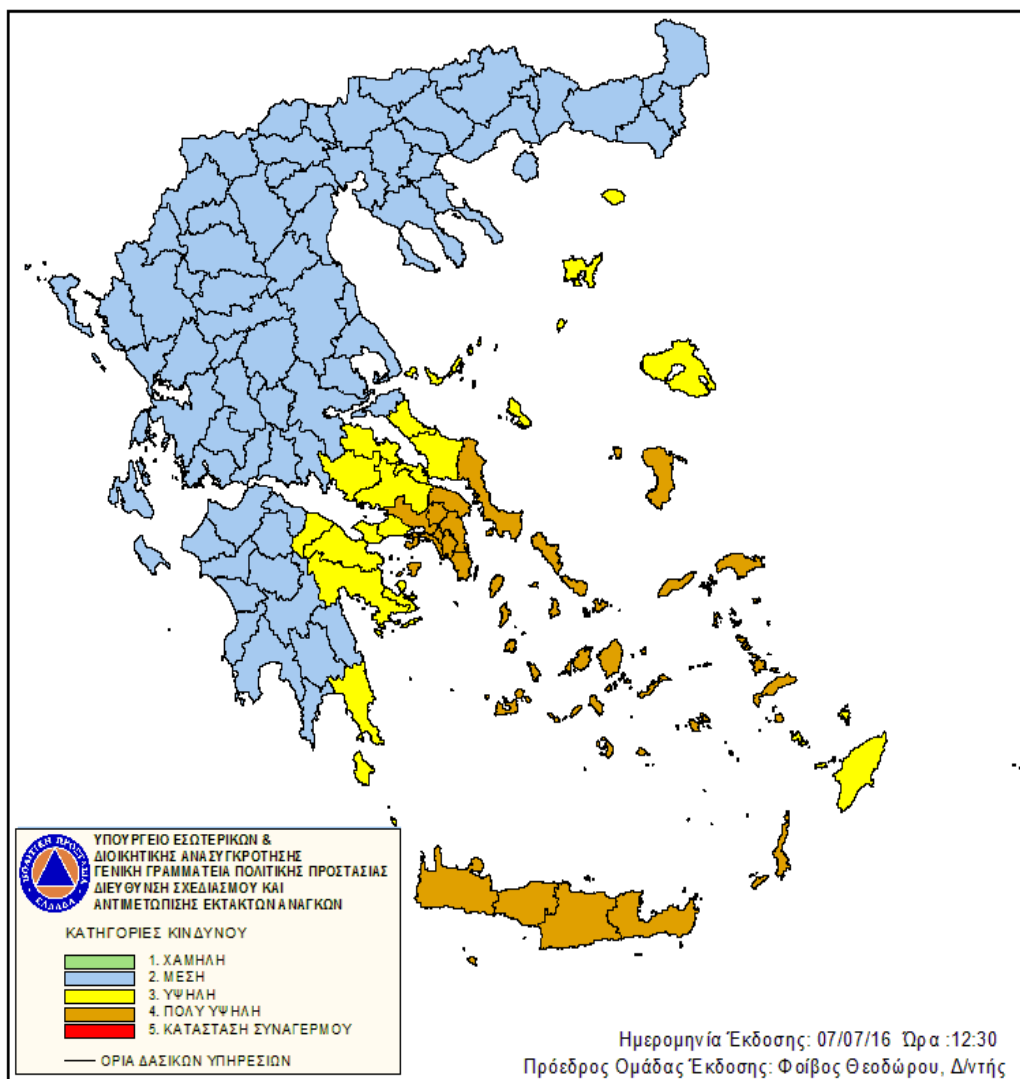
Η ΓΓΠΠ κατά τη διάρκεια της αντιπυρικής περιόδου εκδίδει Ημερήσιο Δελτίο Πρόβλεψης Κινδύνου Πυρκαγιών και Ημερήσιο Χάρτη Πρόβλεψης Κινδύνου Πυρκαγιάς που είναι διαθέσιμος στην ιστοσελίδα της.

Ο κίνδυνος εκφράζεται μέσω μιας αριθμητικής κλίμακας από το 1 έως το 5, σύμφωνα με την οποία το 1 εκφράζει το χαμηλό κίνδυνο ενώ το 5 την κατάσταση συναγερμού. Όταν ο κίνδυνος για την επόμενη μέρα είναι πολύ υψηλός (κατηγορία 4) ή σε κατάσταση συναγερμού (κατηγορία 5) το ΚΕΠΠ εκδίδει ειδικό προειδοποιητικό σήμα προκειμένου να ενημερωθούν όλοι οι αρμόδιοι φορείς και να τεθούν σε κατάσταση αυξημένης ετοιμότητας. Στο πλαίσιο αυτό καλούνται να λάβουν μέτρα σχετικά με:

- την αυξημένη πυροπροστασία των δασών και των δασικών εκτάσεων. Δύναται να συμβάλλουν εθελοντικές οργανώσεις που είναι ενταγμένες στο Μητρώο της ΓΓΠΠ.
- την προληπτική απαγόρευση της κυκλοφορίας των οχημάτων και της παραμονής των εκδρομέων στις επικίνδυνες περιοχές. Ο χρόνος απαγόρευσης και οι ακριβείς περιοχές καθορίζονται από το ΣΟΠΠ και ενδέχεται να ισχύουν για όλη την αντιπυρική περίοδο.
- τον έλεγχο των χώρων ανεξέλεγκτης εναπόθεσης απορριμμάτων.

- την ενημέρωση αγροτών, κτηνοτρόφων, μελισσοκόμων και λοιπών πολιτών ώστε να μην πραγματοποιούν εργασίες που ενδέχεται να προκαλέσουν πυρκαγιές.
- την ετοιμότητα του δυναμικού και των μέσων τόσο για την πυρόσβεση όσο και για τις λοιπές καταστάσεις έκτακτης ανάγκης που θα προκύψουν.
- τη λήψη μέτρων κατά την εκτέλεση βολών από τις ένοπλες δυνάμεις της χώρας.

ΧΑΡΤΗΣ ΠΡΟΒΛΕΨΗΣ ΚΙΝΔΥΝΟΥ ΠΥΡΚΑΓΙΑΣ ΠΟΥ ΙΣΧΥΕΙ ΓΙΑ Παρασκευή 08/07/16

Εικόνα 4.4.: Ημερήσιος χάρτης πρόβλεψης κινδύνου πυρκαγιάς της Πολιτικής Προστασίας

(Πηγή: www.civilprotection.gr/el)

Σε περίπτωση πυρκαγιάς επιλαμβάνεται το Π.Σ., σύμφωνα με τον επιχειρησιακό σχεδιασμό του σώματος και τις υποδείξεις του οριζόμενου Αξιωματικού ως επικεφαλής, για την κατάσβεση της πυρκαγιάς και τον απεγκλωβισμό και διάσωση των πολιτών που διατρέχουν κίνδυνο. Για την υποστήριξη του έργου του Π.Σ., ο επικεφαλής Αξιωματικός υποβάλλει αίτημα με το οποίο ζητά τη συνδρομή άλλων φορέων. Οι Δήμοι και άλλοι φορείς της Π.Π. καλούνται να διαθέσουν μηχανήματα έργων και υδροφόρες, το ΕΚΑΒ ασθενοφόρα και κινητές μονάδες για την αντιμετώπιση περιστατικών υγείας που προκλήθηκαν από την εισπνοή καιγόμενου υλικού και τραυματισμών και το ΛΣ-ΕΛΑΚΤ καλείται να βοηθήσει μεταφέροντας από θαλάσσης οχήματα και πεζοπόρα τμήματα του Π.Σ. αλλά και άλλων φορέων που συνδράμουν στην καταστολή. Η ΕΛ.ΑΣ. καλείται να λάβει μέτρα τροχαίας προκειμένου να διευκολυνθεί η μετάβαση των πυροσβεστικών και λοιπών οχημάτων και να αποκλειστεί η πιθανότητα εγκλωβισμού στην καιγόμενη περιοχή. Οι υπηρεσίες της ΔΕΗ να προβούν σε διακοπή της παροχής ηλεκτρικού ρεύματος για όσο χρόνο διαρκεί η πυρκαγιά και να αποκαταστήσουν τυχόν βλάβες ή ζημιές που προκλήθηκαν.

Το ΓΕΕΘΑ στηριζόμενο και στα επιχειρησιακά προγράμματα του, συμβάλλει τόσο με τη διάθεση προσωπικού και μέσων για την κατάσβεση όσο και με τη διάθεση προσωπικού, υλικών και εφοδίων για την αντιμετώπιση των εκτάκτων αναγκών.

Τα στάδια που ακολουθεί το Π.Σ. για την κατάσβεση μιας πυρκαγιάς είναι τα ακόλουθα:

1. Αναγγελία: Στο στάδιο αυτό έχει εξακριβωθεί η εκδήλωση της πυρκαγιάς και ενημερώνονται οι εμπλεκόμενοι φορείς για την ώρα που έγινε αντιληπτή, το ακριβές σημείο και το είδος της βλάβστησης που βρίσκεται στην περιοχή.
2. Κινητοποίηση δυνάμεων – Αρχική Εκτίμηση Κατάστασης: Ο αρμόδιος αξιωματικός μεταβαίνει στον τόπο της πυρκαγιάς μαζί με τα πρώτα κλιμάκια του Π.Σ. και αξιολογεί την κατάσταση ώστε να οργανώσει τις επόμενες κινήσεις.
3. Ανάπτυξη Δυνάμεων – Επέμβαση: Μελετάται και αποφασίζεται το καλύτερο σχέδιο το οποίο υλοποιείται με την αντίστοιχη ανάπτυξη δυνάμεων. Οι εμπλεκόμενοι φορείς είτε συμβάλλουν στην κατάσβεση της πυρκαγιάς είτε μεριμνούν για την αντιμετώπιση των εκτάκτων αναγκών που θα προκύψουν ανάλογα με τον τομέα δράσης τους.
4. Μερικός Έλεγχος: Έχει περιοριστεί σε μεγάλο βαθμό η έκταση της φωτιάς και ενώ δεν αναμένεται να επεκταθεί, οι επίγειες συνεχίζουν το έργο της πλήρους κατάσβεσης.

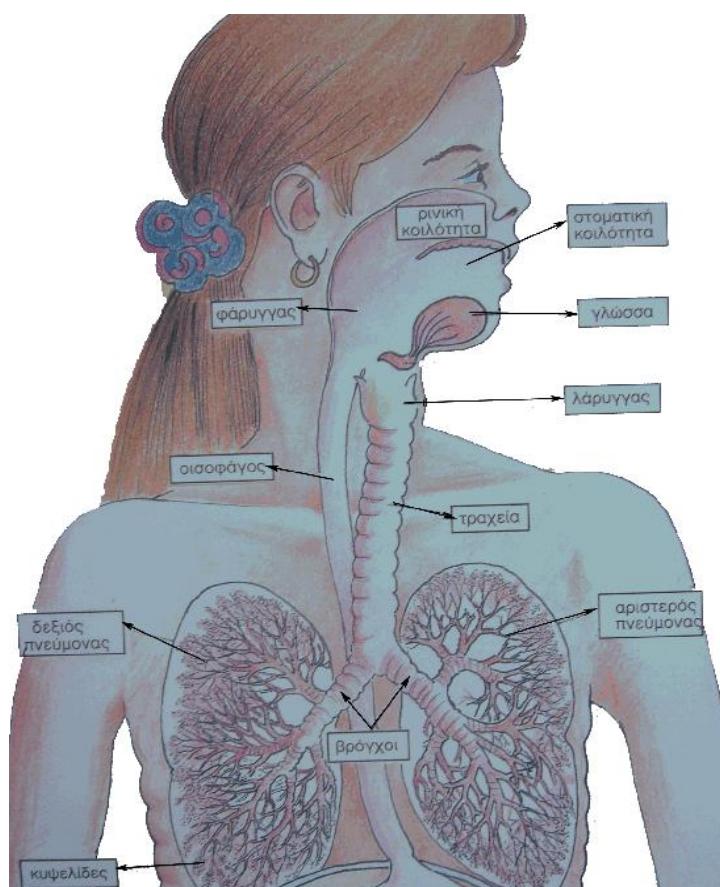
5. Έλεγχος – Φύλαξη: Έχει κατασβηστεί πλέον η πυρκαγιά αλλά μέρος των δυνάμεων παραμένει στο χώρο για άμεση επέμβαση αν προκύψουν αναζωπυρώσεις. Οι καιρικές συνθήκες, το είδος της καύσιμης ύλης και η μορφολογία του εδάφους είναι κάποιοι παράγοντες από τους οποίους θα εξαρτηθεί ο χρόνος παραμονής για φύλαξη,
6. Πλήρης Κατάσβεση: Θεωρείται ότι έχει ολοκληρωθεί το συμβάν και κατόπιν εντολής του αξιωματικού που επιλήφθηκε, οι δυνάμεις αποχωρούν από το σημείο.
7. Αποτίμηση: Γίνεται καταγραφή από όλους τους εμπλεκόμενους φορείς, των ενεργειών που έπραξαν με χρονολογική σειρά και λαμβάνοντας υπ' όψιν τους το οικονομικό κόστος, προκειμένου να διαπιστώσουν τις αδυναμίες του σχεδιασμού τους και να αξιοποιήσουν καλύτερα τους πόρους τους σε αντίστοιχη μελλοντική περίπτωση.

Να σημειωθεί ότι η Αποκεντρωμένη Διοίκηση δύναται να χορηγήσει έγκριση για κατ' εξαίρεση οδήγηση κρατικών οχημάτων από ιδιώτες ή εθελοντές που θα υποβοηθήσουν στην προστασία του περιβάλλοντος, την αποτροπή πυρκαγιών και την αντιμετώπιση καταστροφών, δεδομένου ότι κατέχουν την αντίστοιχη άδεια οδήγησης και δεν προβλέπεται η καταβολή αμοιβής. Για τους ιδιώτες η έγκριση έχει ισχύ 30 ημερών με δυνατότητα ανανέωσης ενώ για τους εθελοντές καθ' όλη τη διάρκεια της αντιπυρικής περιόδου.

4.2.1.4. Μέτρα αυτοπροστασίας πολιτών

Όλοι μας πρέπει να συνειδητοποιήσουμε ότι η φωτιά δεν είναι παιχνίδι. Μπορεί να εκδηλωθεί πολύ εύκολα αφήνοντας καταστροφικές συνέπειες στο πέραςμα της. Πολλοί άνθρωποι έχουν χάσει τη ζωή τους λόγω της έκθεσης σε περιβάλλον πυρκαγιάς. Η ασφυξία ευθύνεται για το μεγαλύτερο ποσοστό θανάτων. Ο αέρας, σε αντίθεση με το νερό, δεν έχει τη δυνατότητα ν' αυξήσει τη θερμοκρασία του αεραγωγού. Ο αέρας όμως που υπάρχει στο χώρο που εξελίσσεται μια πυρκαγιά περιέχει μεγάλη ποσότητα υδρατμών. Εισπνέοντας λοιπόν εισέρχεται στον οργανισμό μας μια ποσότητα αέρα και υδρατμών και συνεπώς θερμότητας. Με αυτόν τον τρόπο μπορεί να προκληθεί έγκαιμα στον αεραγωγό με πιθανό επακόλουθο την πλήρη απόφραξη του λόγω πρόκλησης οιδήματος με αποτέλεσμα να μην μπορούμε να αναπνεύσουμε.

Τα παράγωγα της πυρκαγιάς περιέχουν τοξικά προϊόντα και κυρίως μονοξείδιο του άνθρακα (CO). Όταν εισπνέουμε, προτού ο αέρας φτάσει στον πνεύμονα, διαπερνά τη ρινική ή τη στοματική κοιλότητα, το φάρυγγα, το λάρυγγα, την τραχεία και τους βρόγχους οι οποίοι στον πνεύμονα διακλαδίζονται και καταλήγουν στις κυψελίδες στις οποίες υπάρχουν πολλά τριχοειδή αιμοφόρα αγγεία.. Τα αιμοφόρα αγγεία αφήνουν στις κυψελίδες το διοξείδιο του άνθρακα και παίρνουν το οξυγόνο με αποτέλεσμα τη μη ομαλή ανταλλαγή των αναπνευστικών αερίων στους πνεύμονες. Υπενθυμίζουμε ότι ο ρόλος των πνευμόνων μας είναι να τροφοδοτούν το αίμα μας με οξυγόνο.

Εικόνα 4.5: Το αναπνευστικό σύστημα (Πηγή: www.schools.ac.cy)

Πολύ διαδεδομένη είναι η χρήση ενός βρεγμένου υφάσματος το οποίο τοποθετείται μπροστά στη μύτη και το στόμα μας. Αυτή η πρακτική είναι αποτελεσματική για κάποιον που βρίσκεται μακριά από την πυρκαγιά και όχι μέσα σε αυτήν. Για την καλύτερη προστασία μας καλό είναι να χρησιμοποιούμε ειδικές αναπνευστικές συσκευές εφόσον υπάρχει αυτή η δυνατότητα.

Η αυξημένη θερμοκρασία και εφίδρωση δύναται να προκαλέσουν μυϊκές κράμπες, θερμική εξάντληση και θερμοπληξία. Η κατανάλωση νερού ενυδατώνουν τον οργανισμό ώστε να αποφεύγονται τέτοια συμπτώματα.

Πρέπει και οφείλουμε να είμαστε ιδιαίτερα προσεκτικοί όταν «εκμεταλλευόμαστε» το δάσος (για αναψυχή, αθλητισμό κ.λπ.) και όταν ασκούμε δραστηριότητες που εγκυμονούν κινδύνους γι' αυτό και κυρίως κατά τη διάρκεια της αντιπυρικής περιόδου.

Όταν βρισκόμαστε στην ύπαιθρο πρέπει να αποφεύγουμε τις αγροτικές και λοιπές εργασίες όπως να καίμε ξερά χόρτα και σκουπίδια ή να χρησιμοποιούμε εργαλεία που δημιουργούν σπινθήρες. Δεν ανάβουμε υπαίθριες ψησταριές και δεν αφήνουμε τα σκουπίδια μας στο δάσος.

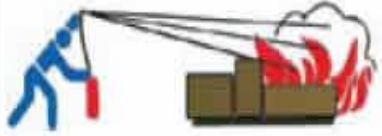
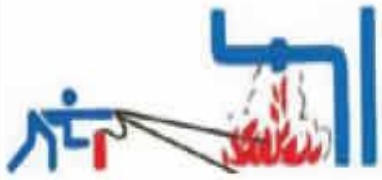
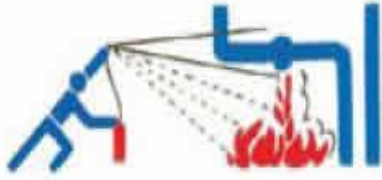
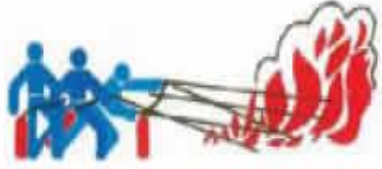
Αν έχουμε στην κατοχή κάποιο ακίνητο – σπίτι που βρίσκεται κοντά ή μέσα στο δάσος πρέπει να φροντίζουμε ώστε να περιβάλλεται από μια αντιπυρική ζώνη ακτίνας τουλάχιστον δέκα (10) μέτρων. Θα πρέπει να απομακρύνουμε την εύφλεκτη φυτική ύλη (κλαδιά, φύλλα, πευκοβελόνες) και να υπάρχει απόσταση ασφαλείας ανάμεσα στα δέντρα και το σπίτι και ανάμεσα στα δέντρα γενικότερα (3 μέτρα). Οι υδρορροές, οι καμινάδες και τα παραθυρόφυλλα δε θα πρέπει να είναι από εύφλεκτα υλικά και πιθανές δεξαμενές καυσίμου και καυσόξυλα θα πρέπει να βρίσκονται μακριά από το σπίτι σε προφυλαγμένους χώρους. Μια δεξαμενή νερού είναι χρήσιμη καθώς επίσης και μια σωλήνα ποτίσματος η οποία να καλύπτει την περίμετρο της έκτασης μας. Αν η φωτιά πλησιάζει στο σπίτι μας κλείνουμε τις πόρτες, τα παράθυρα και την καμινάδα καθώς επίσης και την παροχή καυσίμων θέρμανσης και ανοίγουμε τις σωλήνες ποτίσματος περιμετρικά. Αν η φωτιά φτάσει στο σπίτι μας φράσσουμε τις χαραμάδες με βρεγμένα πανιά για να μην μπει μέσα ο καπνός και κλείνουμε τις ενδιάμεσες πόρτες για να καθυστερήσουμε τη φωτιά. Απομακρύνουμε όλα τα αντικείμενα που βρίσκονται κοντά σε παράθυρα και πόρτες και συγκεντρωνόμαστε σε ένα δωμάτιο. Φροντίζουμε να έχουμε εφοδιαστεί με ειδικό φακό ο οποίος θα μας φανεί χρήσιμος εάν υπάρξει διακοπή της ηλεκτροδότησης. Εννοείται ότι ένα ξύλινο σπίτι δε θεωρείται ασφαλές. Εάν οι αρχές ενημερώσουν ότι είναι ασφαλές να απομακρυνθούμε από το σημείο, για τη σωματική μας ακεραιότητα ακολουθούμε και προβαίνουμε σε εκκένωση του χώρου.

Σε κάθε περίπτωση όταν αντιληφθούμε πυρκαγιά στο δάσος πρέπει να διατηρήσουμε την ψυχραιμία μας και να ενημερώσουμε άμεσα την Πυροσβεστική Υπηρεσία καλώντας στο 199 ή στο 112 παρέχοντας τις πληροφορίες που θα μας ζητηθούν και ν' απομακρυνθούμε το συντομότερο δυνατό από την περιοχή. Αν δεν προλάβουμε και παγιδευτούμε, προσπαθούμε να

βρούμε ένα σημείο με τη λιγότερη δυνατή βλάβηση, ξαπλώνουμε μπρούμυτα στο έδαφος ή μπαίνουμε στο ρείθρο αν βρισκόμαστε κοντά σε δρόμο και καλύπτουμε το σώμα μας.

Μεγάλος είναι και ο κίνδυνος εκδήλωσης αστικών πυρκαγιών. Είναι αμέτρητα τα μέτρα προστασίας που μπορούμε να λάβουμε για να προστατευτούμε από αυτές. Πλούσιο ενημερωτικό υλικό είναι διαθέσιμο στις ιστοσελίδες της ΓΓΠΠ, του ΠΣ και του Ερυθρού Σταυρού. Πολύ σημαντικό είναι η οργάνωση ενός σχεδίου διαφυγής και η εξάσκηση πάνω σε αυτό, το οποίο μπορεί να αποβεί σωτήριο.

Επιβεβλημένη είναι η προμήθεια πυροσβεστήρα. Αντιμετωπίζει αποτελεσματικά μια πυρκαγιά στα πρώτα στάδια της εκδήλωσης της. Ανάλογα με το υλικό από το οποίο προκλήθηκε η πυρκαγιά υπάρχουν διάφοροι τύποι πυροσβεστήρων για τους οποίους οφείλουμε να ενημερωθούμε . Στην Εικόνα 4.6 μπορούμε να διακρίνουμε τα συνήθη λάθη που γίνονται κατά τη χρήση τους και να λάβουμε τις αντίστοιχες οδηγίες.

ΧΡΗΣΗ ΦΟΡΗΤΩΝ ΠΥΡΟΣΒΕΣΤΗΡΩΝ		
ΛΑΘΟΣ	ΟΔΗΓΙΕΣ	ΣΩΣΤΟ
	Αντιμετωπίστε την πυρκαγιά έχοντας τον αέρα στην πλάτη σας.	
	Για την κατάσβεση πυρκαγιών στερεών καυσίμων, στοχεύσατε την εστία.	
	Για την κατάσβεση πυρκαγιών υγρών καυσίμων αρχίστε από τη βάση και μπροστά από αυτήν.	
	Για την αντιμετώπιση πυρκαγιάς υγρού καυσίμου που διαρρέει, αρχίστε από το σημείο διαρροής.	
	Χρησιμοποιήστε αρκετούς πυροσβεστήρες συγχρόνως αντί τον έναν κατόπιν του άλλου.	
	Μην απομακρυνθείτε αμέσως μετά την κατάσβεση της πυρκαγιάς γιατί μπορεί να υπάρξει αναζωπύρωση.	
	Αναγομώστε αμέσως τους πυροσβεστήρες μετά τη χρήση τους.	

Εικόνα 4.6: Χρήση φορητών πυροσβεστήρων (Πηγή: <http://www.argohellas.net>)

4.2.3. Σεισμοί

4.2.3.1. Το φαινόμενο στην Ελλάδα

Η Ελλάδα λόγω της γεωγραφικής της θέσης, στην ένωση της Ευρωπαϊκής και Αφρικανικής πλάκας, βρίσκεται στην πρώτη θέση στην Ευρώπη και στην έκτη παγκοσμίως όσον αφορά στη συχνότητα εκδήλωσης σεισμικών φαινομένων. Προηγούνται σε σεισμικότητα η Ιαπωνία, οι Νέες Εβρίδες, το Περού, τα νησιά Σολομώντα και η Χιλή. Η σεισμικότητα εξαρτάται από τη συχνότητα εμφάνισης και τα μεγέθη των σεισμών.

Καθημερινά καταγράφονται από τους σειсмоγράφους δεκάδες σεισμοί μικρού μεγέθους οι οποίοι τις περισσότερες φορές δεν γίνονται καν αισθητοί. Οι επιστήμονες μελετούν τη σεισμική δραστηριότητα, τις μεταβολές που προκύπτουν και τις παραμορφώσεις του φλοιού της Γης στην προσπάθεια τους να προβλέψουν σεισμούς που θα πραγματοποιηθούν.

Όπως είπαμε η Ελλάδα βρίσκεται στην ένωση της Ευρωπαϊκής ή Ευρασιατικής και της Αφρικανικής πλάκας και συγκεκριμένα της πλάκας της Ανατολικής Μεσογείου. Το σημείο της ένωσης καλείται «Ελληνικό σεισμικό τόξο» ή «τόξο του Αιγαίου». Ξεκινά από την Κεφαλονιά, διασχίζει το νότιο Ιόνιο και τη θαλάσσια περιοχή κάτω από την Κρήτη και καταλήγει στη Ρόδο. Στις περιοχές που περνά πραγματοποιούνται κυρίως επιφανειακοί αλλά και σεισμοί ενδιάμεσου βάθους ενώ δύναται να πραγματοποιηθούν ισχυροί σεισμοί της τάξεως των 7,5 βαθμών Richter. Αποτελεί μια σειρά από βαθιές θαλάσσιες λεκάνες, ένα σύστημα τάφρων. Οι δυο λιθοσφαιρικές πλάκες συγκλίνουν κατά 2,5 εκατοστά κάθε χρόνο. Λόγω μεγαλύτερης πυκνότητας, η πλάκα της Ανατολικής Μεσογείου βουλιάζει κάτω από την Ευρωπαϊκή πλάκα. Δημιουργείται έτσι ένα τόξο που αποτελείται από την τάφρο, το νησιωτικό τόξο, την οπισθοτάφρο και το ηφαιστειακό τόξο όπως φαίνεται στην Εικόνα 4.7. Η οπισθοτάφρος βρίσκεται στο Κρητικό πέλαγος και πάνω στην Ευρωπαϊκή πλάκα. Το ηφαιστειακό τόξο αποτελείται από τα ηφαίστεια που βρίσκονται στη χώρα μας ανεξάρτητα από το αν είναι ενεργά ή όχι και έχει μήκος 450 χλμ. Ξεκινά από τη χερσόνησο Σουσάκι, και διαπερνά τα Μέθανα, τη Μήλο, τη Σαντορίνη και καταλήγει στη Νίσυρο. Τα πετρώματα της πλάκας της Ανατολικής Μεσογείου που καταβυθίστηκαν σε μεγάλα βάθη, τίκτονται εξαιτίας εμβολών μάγματος και κατά την άνοδο τους διαπερνούν την Αφρικανική πλάκα και σχηματίζουν τα ηφαίστεια.

Εικόνα 4.7: Το Ελληνικό Τόξο (Πηγή: www.ebooks.edu.gr)

Πέρα από την Αφρικανική πλάκα υπάρχουν και όλοι παράγοντες που ενισχύουν τη σεισμική δραστηριότητα του τόπου μας. Η πλάκα της Αδριατικής – Απουλίας διαγράφει μια αριστερόστροφη περιστροφή στην περιοχή βόρεια της Κεφαλλονιάς και το ανατολικό της όριο συγκρούεται με την Πίνδο. Αποτέλεσμα της περιστροφής αυτής είναι η γένεση επιφανειακών σεισμών στις δυτικές ακτές της Κεντρικής Ελλάδας και στα Βαλκάνια.

Παράλληλα η Τουρκική πλάκα (Ανατολίας) κινείται προς τα δυτικά εξαιτίας της βόρειας κίνησης της Αραβικής πλάκας. Την κίνηση αυτή που πραγματοποιείται με ετήσια ταχύτητα 25χλμ. ακολουθεί το τόξο του Αιγαίου το οποίο λόγω εσωτερικής παραμόρφωσης κινείται και προς το νότο με ετήσια ταχύτητα 10 χιλιοστών. Ο συνολικός ρυθμός ολίσθησης υπολογίζεται στα 35 χιλιοστά ανά έτος πράγμα που υποδηλώνει ότι το Αιγαίο επεκτείνεται διαρκώς.

Το ηφαιστειακό τόξο κατά μήκος του Αιγαίου μπορεί να προκαλέσει τεράστια παλιρροιακά κύματα (τσουνάμια) ως αποτέλεσμα ηφαιστειακής έκρηξης που ενδέχεται να προκληθεί από έναν υποθαλάσσιο σεισμό. Όταν το τσουνάμι δημιουργείται σε βαθιά νερά δεν αποτελεί

κίνδυνο σε αντίθεση με τις περιοχές κοντά στις ακτές. Το πιο επικίνδυνο υποθαλάσσιο ηφαίστειο βρίσκεται βορειοανατολικά της Σαντορίνης και ονομάζεται «Κολούμπος».

Σύμφωνα με τον ΟΑΣΠ, σεισμός είναι *«η εδαφική δόνηση που γεννιέται κατά τη διατάραξη της μηχανικής ισορροπίας των πετρωμάτων από φυσικές αιτίες που βρίσκονται στο εσωτερικό της γης»*. Πρόκειται για ένα φυσικό φαινόμενο κατά το οποίο συσσωρευμένη ενέργεια στη λιθόσφαιρα προκαλεί θραύση πετρωμάτων. Μεταδίδεται με τα σεισμικά κύματα και γίνεται αισθητός από την κίνηση του εδάφους. Κάθε σεισμός διακρίνεται από τα δικά του μοναδικά χαρακτηριστικά:

- **Εστία ή υπόκεντρο:** Ο χώρος που πραγματοποιείται η διάρρηξη των πετρωμάτων λόγω της αυξημένης ενέργειας που έχει συγκεντρωθεί στη λιθόσφαιρα.
- **Επίκεντρο:** Το σημείο που η εστία τέμνει την επιφάνεια της Γης.
- **Εστιακό βάθος:** Η απόσταση ανάμεσα στην εστία και το επίκεντρο ενός σεισμού.
- **Μέγεθος:** Αντιπροσωπεύει την ενέργεια που εκλύεται στην εστία. Η γνωστότερη κλίμακα με την οποία προσδιορίζεται είναι η κλίμακα Richter η οποία παρουσιάζεται στο Παράρτημα Α'-2.
- **Ένταση:** Αντιπροσωπεύει τη σφοδρότητα των σεισμικών κινήσεων δηλαδή τις επιπτώσεις ενός σεισμού στον άνθρωπο, τις κατασκευές και το περιβάλλον. Εξαρτάται από το μέγεθος του σεισμού, τις εδαφικές συνθήκες, την ποιότητα των κατασκευών, την ταλάντωση των κτιρίων κ.α. Στην Ελλάδα για την εκτίμηση χρησιμοποιείται η κλίμακα Mercalli η οποία αναλύεται στο Παράρτημα Α'-3.

Οι επιπτώσεις που ακολουθούν ένα σεισμό είναι εμφανείς τόσο στο φυσικό όσο και στο ανθρωπογενές περιβάλλον. Θα μπορούσαμε να τις διακρίνουμε σε τέσσερις (4) κατηγορίες:

1) Επιπτώσεις στο φυσικό περιβάλλον.

Ένας σεισμός πολλές φορές προκαλεί πλήθος επαγόμενων φαινομένων όπως είναι οι κατολισθήσεις, οι ρευστοποιήσεις εδαφών, οι καθιζήσεις, τα θαλάσσια κύματα βαρύτητας κ.α., φαινόμενα τα οποία προκαλούν μεγάλα και εξίσου επικίνδυνα και καταστροφικά με το σεισμό προβλήματα.

2) Επιπτώσεις στο δομημένο περιβάλλον.

Οι επιπτώσεις που προκαλεί ένας σεισμός στο δομημένο περιβάλλον εξαρτάται από παραμέτρους όπως είναι το μέγεθος του σεισμού, το βάθος της εστίας, η θέση του επίκεντρου, το έδαφος θεμελίωσης, η τρωτότητα των κατασκευών κ.α. Το 1959 συντάχθηκε και άρχισε να ισχύει ο πρώτος Αντισεισμικός Κανονισμός που παρείχε τους κανόνες για το σχεδιασμό αντισεισμικών κατασκευών. Το 1984, το 1995 και το 2000 συμπληρώθηκε και τροποποιήθηκε και το 2003 εντάχθηκε ο Νέος Χάρτης Ζωνών Σεισμικής Επικινδυνότητας. Δυστυχώς όμως κυρίως για οικονομικούς λόγους δεν εφαρμόζεται με αποτέλεσμα τις καταρρεύσεις κτιρίων, κατοικιών και άλλων κατασκευών ή για βλάβες αυτών. Οι καταρρεύσεις ή οι βλάβες αφορούν κυρίως κατασκευές, ιστορικά μνημεία και τεχνικά έργα όπως είναι το οδικό και το σιδηροδρομικό δίκτυο, οι γέφυρες και τα λιμάνια. Βλάβες μπορεί να υποστούν τα δίκτυα ηλεκτροδότησης, τηλεπικοινωνιών και ύδρευσης – αποχέτευσης. Βλάβες στα δίκτυα ύδρευσης ή σε κατασκευές φραγμάτων ενδέχεται να προκαλέσουν πλημμυρικά φαινόμενα ενώ διαρροές φυσικού αερίου ή υγραερίου και ανάφλεξη καυσίμων ευθύνονται για πυρκαγιές.

3) Επιπτώσεις στον άνθρωπο και την κοινωνία.

Ο σεισμός είναι ένα φαινόμενο που προκαλεί στους ανθρώπους πανικό, αναστάτωση, ανασφάλεια και απογοήτευση. Αυτό προκαλεί τη φημολογία δεδομένου ότι ο καθένας εκφράζει την άποψη του και οι άνθρωποι παρασύρονται και δεν αναζητούν την έγκυρη ενημέρωση. Η απώλεια ανθρώπινων ζωών και οι τραυματισμοί επηρεάζουν σε μεγάλο βαθμό τη ψυχосύνθεση όσων επιβίωσαν. Η συμπεριφορά των ανθρώπων μεταβάλλεται μετά από ένα σεισμό εξαιτίας του φόβου για επικείμενο μεγάλο σεισμό και για το άγνωστο. Συνήθως εμφανίζονται συμπτώματα όπως αυξημένο άγχος, ναυτία, πονοκέφαλοι, δυσκολία στον ύπνο, ταχυκαρδία, ξηροστομία κ.α..

Ένα επίσης μεγάλο πρόβλημα που ακολουθεί ένα σεισμό είναι η παραμονή των πολιτών σε πρόχειρους χώρους καταφυγής για μεγάλο χρονικό διάστημα και η δημιουργία αστεγών. Οι κακές συνθήκες διαβίωσης μπορούν να προκαλέσουν την εξάπλωση επιδημιών λόγω μη τήρησης των κανόνων υγιεινής, κατανάλωσης ακατάλληλου νερού κ.α. Κατά τη διάρκεια της διαμονής των σεισμοπλήκτων σε προσωρινούς χώρους καταφυγής αναμενόμενα είναι τα κρούσματα κλοπών. Επίσης, η κοινωνική δομή της

πληγείσας περιοχής ενδέχεται να αδυνατεί να λειτουργήσει και η ανεργία συνήθως αυξάνεται.

4) Επιπτώσεις στην οικονομία.

Το οικονομικό κόστος που ακολουθεί έναν καταστροφικό σεισμό είναι δυσβάσταχτο σε ατομικό, οικογενειακό και εθνικό επίπεδο. Οι σεισμόπληκτοι έχουν απολέσει ένα σημαντικό μέρος της περιουσίας τους και αντιμετωπίζουν προβλήματα που σχετίζονται με την καθημερινότητα. Επιχειρήσεις και υπηρεσίες διακόπτουν τη λειτουργία τους και πολίτες αδυνατούν να εργαστούν ενώ ταυτόχρονα αυξάνονται οι απολύσεις και η ανεργία. Υποβαθμίζεται η σεισμόπληκτη περιοχή με αποτέλεσμα τη μείωση της αξίας της ακίνητης περιουσίας αλλά παρατηρείται αύξηση των εξώσεων και αύξηση των ενοικίων.

Οι κυριότεροι σεισμοί που έχουν πραγματοποιηθεί στη χώρα μας από το 1968 έως το 1999 παρουσιάζονται στο ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α΄-4.

4.2.3.2. Προληπτικά μέτρα πολιτείας

Ο ΟΑΣΠ αποτελεί τον οριζόμενο από το κράτος φορέα, στο να επιληφθεί του αντισεισμικού σχεδιασμού της χώρας, του συντονισμού των ενεργειών δημοσίου και ιδιωτικού τομέα και της εκπαίδευσης πολιτών και στελεχών υπηρεσιών.

Οι Αποκεντρωμένες Διοικήσεις, οι Περιφέρειες και οι ΟΤΑ προκειμένου να βρίσκονται σε ετοιμότητα σε περίπτωση εκδήλωσης σεισμού, υλοποιούν μια σειρά από προπαρασκευαστικές δράσεις.

- Με απόφαση του Γενικού Γραμματέα Αποκεντρωμένης Διοίκησης, του Περιφερειάρχη και του Δημάρχου αντίστοιχα, να συσταθούν οι επιτροπές πρωτοβάθμιου προσεισμικού ελέγχου οι οποίες θα προβούν στον έλεγχο των κτιρίων αρμοδιότητάς τους, τα αποτελέσματα των οποίων πρέπει να αποσταλούν στον ΟΑΣΠ. Βασιζόμενοι στα αποτελέσματα οι διοικούντες όπου απαιτείται ασκούν περαιτέρω έλεγχο και λαμβάνουν μέτρα προστασίας.

- Οι αρμόδιες διευθύνσεις και τμήματα των υπηρεσιών σε περίπτωση που τα κτίρια που στεγάζονται κριθούν ακατάλληλα, προσδιορίζουν άλλο κτίριο εντός των ορίων αρμοδιότητας τους που να πληροί τις προϋποθέσεις του Αντισεισμικού Κανονισμού ώστε από αυτό να προβαίνουν οι διοικούντες στο συντονισμό του δυναμικού και των μέσων κατόπιν καταγραφής των επιχειρησιακά έτοιμων μέσων και των χειριστών τους.
- Ομοίως συντάσσουν κατάλογο των υπαλλήλων των υπηρεσιών τους που δύνανται να συνδράμουν στο έργο της Υπηρεσίας Αποκατάστασης Σεισμοπλήκτων (Υ.Α.Σ.) του ΥΠ.Υ.ΜΕ.ΔΙ.
- Τέλος, συντάσσουν σχέδια δράσης που θα εφαρμόσουν σε περίπτωση εκδήλωσης σεισμών τα οποία θα περιλαμβάνουν τους καταλόγους των μέσων και των κατάλληλων υπαλλήλων για την υποστήριξη της ΥΑΣ. Οι ΟΤΑ οφείλουν να κοινοποιούν τα σχέδια τους στις υπηρεσίες του Π.Σ. και της ΕΛ.ΑΣ. των ορίων αρμοδιότητας τους.

Οι Περιφέρειες συστήνουν οργανικές μονάδες οι οποίες θα είναι υπεύθυνες για τα απαραίτητα υλικά και μέσα που απαιτούνται για την προσωρινή στέγαση των σεισμοπλήκτων. Τέτοια υλικά είναι οι σκηνές και οι κουβέρτες που θα διατεθούν για τα οποία πρέπει να προβαίνουν σε ποιοτικό και ποσοτικό έλεγχο και σε περίπτωση ελλείψεων ή αναγκών αντικατάστασης τους συνεργάζονται με τις υπηρεσίες του ΥΥΚΑ.

Οι ΟΤΑ είναι αρμόδιοι για την ανεύρεση και καταγραφή των χώρων καταφυγής, τους χώρους δηλαδή που θα συγκεντρωθούν οι πολίτες ύστερα από ένα σεισμό, και να τους κοινοποιήσουν στις Διευθύνσεις Πολιτικής Προστασίας της Περιφέρειας και την Αποκεντρωμένη Διοίκησης. Ομοίως πρέπει να πράξουν και οι Περιφέρειες ως προς τους χώρους καταυλισμών, στους οποίους θα διαβιώσουν οι σεισμόπληκτοι για κάποιο χρονικό διάστημα, οι οποίοι θα πρέπει να έχουν δίκτυο ύδρευσης, αποχέτευσης κ.λπ. Και στους δυο φορείς δίνονται οδηγίες από τον ΟΑΣΠ. Οι χώροι αυτοί δεν πρέπει να είναι κοντά σε περιοχές επικίνδυνες για εκδήλωση τσουνάμι. Οι χώροι αυτοί θα οριστικοποιούνται κατόπιν συνεδρίασης των ΣΟΠΠ. Εξυπακούεται ότι τα ΣΤΟ και τα ΣΟΠΠ συγκαλούνται και κοινοποιούν τα πρακτικά της συνεδρίασης τους για λόγους ενημέρωσης.

4.2.3.3. Διαχείριση κινδύνου και καταστροφών

Ιδιαίτερα για την εκδήλωση σεισμικών φαινομένων ακολουθείται μια συγκεκριμένη διαδικασία όσον αφορά στα στάδια των επιχειρήσεων των εμπλεκόμενων φορέων.

Το πρώτο στάδιο είναι η αρχική αναγγελία/ειδοποίηση σεισμού κατά το οποίο ενημερώνονται οι εμπλεκόμενοι φορείς σε τοπικό, περιφερειακό και εθνικό επίπεδο αποσκοπώντας στη συλλογή πληροφοριών αμέσως μετά τη σεισμική δραστηριότητα σχετικά με την επικρατούσα κατάσταση και τις περιοχές στις οποίες έγινε αισθητός ο σεισμός. Στις περιοχές αυτές κινητοποιούνται τα γραφεία πολιτικής προστασίας των δήμων και της περιφερειακής ενότητας καθώς και η αντίστοιχη διεύθυνση της περιφέρειας, τα οποία ενημερώνονται από τις υπηρεσίες της ΕΛ.ΑΣ και του Π.Σ. για να ενημερώσουν με τη σειρά τους το Δήμαρχο, το Τμήμα Π.Π. της Περιφερειακής Ενότητας, τον Περιφερειάρχη και το ΚΕΠΠ. Η Διεύθυνση Π.Π. της Περιφέρειας ενημερώνει την αντίστοιχη διεύθυνση της Αποκεντρωμένης Διοίκησης προκειμένου να ενημερωθεί και ο Γενικός Γραμματέας.

Στο δεύτερο στάδιο το Γεωδυναμικό Ινστιτούτο εκδίδει ανακοίνωση που περιλαμβάνει τα χαρακτηριστικά του σεισμού δηλαδή την ώρα εκδήλωσης, το μέγεθος, το επίκεντρο και το χαρακτηρισμό του. Αρχίζει πλέον η εκτίμηση των συνεπειών του σεισμού. Η ΕΛ.ΑΣ συγκεντρώνει στοιχεία σχετικά με ζημιές, θύματα, καταρρεύσεις, εγκλωβισμούς κ.α. και ενημερώνει τους επιχειρησιακά εμπλεκόμενους φορείς όπως π.χ. το ΕΚΑΒ και το Π.Σ., το ΚΕΠΠ και τα αποκεντρωμένα όργανα της ΠΠ. Εάν είναι εφικτό συλλέγει πληροφορίες και από αέρος με τη χρήση των εναέριων μέσων της προκειμένου να ενημερώσει άμεσα και έγκυρα την Κεντρική Διοίκηση της χώρας. Οι ΟΤΑ, οι Περιφέρειες και οι Αποκεντρωμένες Διοικήσεις τίθενται σε ετοιμότητα και ελέγχουν τη διαθεσιμότητα των πόρων τους.

Ο ΟΑΣΠ ενημερώνεται και παρακολουθεί την εξέλιξη του φαινομένου και κατά την κρίση του συγκαλεί ή όχι την Μόνιμη Ειδική Επιστημονική Επιτροπή Εκτίμησης Σεισμικής Επικινδυνότητας και Αξιολόγησης Σεισμικού Κινδύνου.

Ακολουθεί η φάση της κινητοποίησης κατά την οποία οι εμπλεκόμενοι φορείς αφού ενημερωθούν πλήρως για την κατάσταση, λειτουργούν σύμφωνα με το σχεδιασμό τους. Αποκεντρωμένες Διοικήσεις, Περιφέρειες και ΟΤΑ διασφαλίζουν τη λειτουργία των υπηρεσιών τους, ελέγχουν τις υποδομές και τα τεχνικά έργα στα όρια τους και υποστηρίζουν τους άλλους εμπλεκόμενους φορείς, αφού πρώτα εξασφαλίσουν την επικοινωνία τους με αυτούς. Στους ΟΤΑ

που έχουν συσταθεί Υπηρεσίες Δημοτικής Αστυνομίας, κινητοποιούνται και αυτές ώστε να συνδράμουν στο έργο της ΕΛ.ΑΣ και του Λ.Σ.-ΕΛ.ΑΚΤ. και κυρίως στη μετακίνηση των πολιτών προς τους χώρους καταφυγής. Για τα σχολεία ισχύουν όσο αναφέραμε παραπάνω. Προτεραιότητα και από τις τρεις υπηρεσίες δίδεται στο έργο διάσωσης και απεγκλωβισμού.

Αρμόδιος για τις επιχειρήσεις έρευνας, διάσωσης και απεγκλωβισμού είναι ο επικεφαλής αξιωματικός του Π.Σ. Αφού αξιολογήσει την επικρατούσα κατάσταση και το δυναμικό του προβαίνει σε ιεράρχηση των συμβάντων. Αν το κρίνει απαραίτητο, κινητοποιείται και η ΕΜΑΚ. Κατά τη διάρκεια των επιχειρήσεων αυτών, η ΕΛ.ΑΣ. συνδράμει με τον αποκλεισμό της πληγείσας περιοχής και τη διευκόλυνση πρόσβασης των συνεργείων βοήθειας όπως π.χ. το ΕΚΑΒ. Όπως και στις υπόλοιπες περιπτώσεις καταστροφών, δύναται να ζητήσει τη συνδρομή άλλων υπηρεσιών όπως τη διάνοιξη αποκλεισμένων δρόμων ή τη διάθεση μηχανημάτων από τους ΟΤΑ και τις Περιφέρειες και για λόγους ασφαλείας τη διακοπή παροχής ηλεκτρικού ρεύματος, φυσικού αερίου και ύδρευσης.

Ένα σεισμικό φαινόμενο ενδέχεται να προκαλέσει επαγόμενα φαινόμενα όπως κατολισθήσεις, πυρκαγιές, τσουνάμι, καταστροφή φράγματος κ.α. τα οποία πρέπει να διαχειριστούν ταυτόχρονα με τις επιπτώσεις του σεισμού. Οι υπεύθυνοι των έργων υποδομής ελέγχουν αυτεπάγγελα τις εγκαταστάσεις τους και προβαίνουν σε αποκατάσταση των ζημιών δίνοντας προτεραιότητα στα κτίρια κοινής ωφέλειας.

Οι πολίτες απομακρύνονται από τους στεγασμένους χώρους και συγκεντρώνονται στους επιλεγμένους από τους ΟΤΑ χώρους καταφυγής, όπου γίνεται μια καταγραφή του συνόλου των ατόμων αυτών καθώς επίσης και μια πρώτη εκτίμηση για το χρόνο παραμονής τους στους χώρους αυτούς. Σε περίπτωση πολύωρης παραμονής οι δήμοι μεριμνούν για την προμήθεια τους με πόσιμο νερό, γέυμα και χημικές τουαλέτες. Ταυτόχρονα γίνεται έλεγχος των κατοικιών προκειμένου να προσδιοριστεί ο αριθμός των πολιτών που θα χρειαστούν κατάλυμα. Ο δήμαρχος ενημερώνει τον Περιφερειάρχη για την ανεύρεση χώρων προσωρινής στέγασης και αν αυτοί δεν επαρκούν ενημερώνεται η Αποκεντρωμένη Διοίκηση για την προετοιμασία χώρων καταυλισμού.

Για τα υλικά οργάνωσης και λειτουργίας των χώρων καταυλισμού (σκηνές, κλινοσκεπάσματα κ.α.) αρμόδια είναι η Περιφέρεια αφού λάβει έγκριση διάθεσης από το ΥΥΚΑ. Το ΥΥΚΑ έχει δέκα (10) εξοπλισμένες αποθήκες σε Αθήνα, Θεσσαλονίκη, Ηράκλειο, Ιωάννινα, Κομοτηνή, Λάρισα, Μυτιλήνη, Πάτρα, Ρόδο και Τρίπολη με την αποθήκη της Αθήνας να θεωρείται κεντρική που εφοδιάζει τις υπόλοιπες. Για την οργάνωση των χώρων

καταυλισμών οι Περιφερειάρχες δύναται να αιτηθούν τη συνδρομή των εθελοντικών οργανώσεων και του ελληνικού στρατού δεδομένης της εμπειρίας τους στην εγκατάσταση σκηνών.

Για την κάλυψη των πρώτων αναγκών των πληγέντων και για την επισκευή της οικίας τους ή και την αντικατάσταση της οικοσκευής τους, τα Υπουργεία Οικονομικών και ΥΥΚΑ έχουν προβεί στην έκδοση ΚΥΑ που ρυθμίζουν τη διαδικασία οικονομικής ενίσχυσης τους. Η δαπάνη για την προσωρινή εγκατάσταση και διαμονή των πληγέντων καλύπτεται από το ΥΥΚΑ. Αρμόδια υπηρεσία για τα ζητήματα της υγείας των πληγέντων είναι το Ε.Κ.ΕΠ.Υ.

Οι τεχνικές υπηρεσίες εκτελούν εργασίες άρσης επικινδυνοτήτων δίνοντας προτεραιότητα στο κεντρικό οδικό δίκτυο οι οποίες πρέπει να έχουν ολοκληρωθεί εντός διημέρου. Τα ετοιμόρροπα κτίρια κατόπιν συμφωνίας αναλαμβάνουν οι Περιφέρειες ή οι Περιφερειακές Ενότητες.

Την αποκλιμάκωση των εργασιών αποφασίζει ο υπεύθυνος του αντίστοιχου φορέα. Το έργο της αποκατάστασης αναλαμβάνει η ΥΑΣ με τη χορήγηση δανείων για την επισκευή του κτιρίου ή με την κατασκευή και διάθεση προκατασκευασμένων ή οικιών συμβατικής κατασκευής τα οποία θεωρούνται ως δημόσια έργα. Τέλος, επιχειρήσεις, αγρότες και επαγγελματίες που πλήγηκαν από το σεισμό δύναται να λάβουν επιχορήγηση από τον Ελληνικό Οργανισμό Μικρών – Μεσαίων Επιχειρήσεων και Χειροτεχνίας (Ε.Ο.Μ.Μ.Ε.Χ.).

4.2.3.4. Μέτρα αυτοπροστασίας πολιτών

Προκειμένου να μειώσουμε τις επιπτώσεις ενός σεισμού, μπορούμε να εφαρμόσουμε κάποιες οδηγίες και κανόνες που δίνονται από τους αρμόδιους φορείς για να προστατευθούμε εμείς, οι οικογένειές μας και η περιουσία μας. Δυστυχώς μέχρι πριν από λίγα χρόνια οι κατασκευές δε γίνονταν με βάση τον Αντισεισμικό Κανονισμό πράγμα που καθιστούσε επικίνδυνη την παραμονή μέσα στα κτίρια τα οποία χαρακτήριζε η τρωτότητα. Με τον όρο τρωτότητα αναφερόμαστε στην πιθανότητα πρόκλησης φθοράς από κάποιο σεισμό. Τα μέτρα προστασίας από τους σεισμούς πρέπει να εφαρμοστούν πριν, κατά τη διάρκεια και μετά την εμφάνιση του.

* Μέτρα προστασίας πριν την εκδήλωση του σεισμού.

- 1) Πρέπει να προβαίνουμε τακτικά σε έλεγχο του σπιτιού μας, δηλαδή να ελέγχουμε για πιθανές ρωγμές και βλάβες και σε περίπτωση που διαπιστώνουμε κάτι να το επιδιορθώνουμε.
- 2) Δε θα πρέπει να παρεμβαίνουμε στη στατικότητα του κτιρίου μας με την προσθήκη νέων χώρων ή την κατάργηση κάποιων υπαρχόντων.
- 3) Ελέγχουμε τις παροχές του σπιτιού μας και ενημερώνουμε τα μέλη της οικογένειας μας για τον τρόπο λειτουργίας τους.
- 4) Στερεώνουμε βιβλιοθήκες, ντουλάπες, ράφια και όλα τα βαριά έπιπλα στους τοίχους προκειμένου να μην ανατραπούν και φράζουν την έξοδο.
- 5) Αντικείμενα όπως κάδρα και καθρέφτες δεν πρέπει να τοποθετούνται πάνω από τα κρεβάτια και τους καναπέδες. Πρέπει να φροντίζουμε τα άγκιστρα να είναι κλειστά προς τον τοίχο.
- 6) Εύθραυστα και πολύτιμα αντικείμενα τοποθετούνται σε χαμηλά ράφια καθώς επίσης τα εύφλεκτα και επικίνδυνα υλικά συγκεντρώνονται σε ένα ασφαλές σημείο για αποφυγή διαρροών.
- 7) Φροντίζουμε για την προμήθεια ειδών πρώτης ανάγκης. Σε αυτά περιλαμβάνονται ένα κουτί πρώτων βοηθειών εφοδιασμένο εκτός των άλλων με κάποια φάρμακα, ένα φορητό ραδιόφωνο με μπαταρίες, μια σφυρίχτρα και ένα φακό. Καλό θα ήταν να εντάξουμε σε αυτό αντίγραφα χρήσιμων και σημαντικών εγγράφων. Εφοδιαζόμαστε με έναν πυροσβεστήρα τον οποίο δεν αμελούμε να αναγομώνουμε και φροντίζουμε να γνωρίζουμε τον τρόπο λειτουργίας του.
- 8) Καταρτίζουμε μαζί με τα υπόλοιπα μέλη της οικογένειας μας ένα οικογενειακό σχέδιο έκτακτης ανάγκης. Αφού βεβαιωθούμε ότι όλοι γνωρίζουν τα τηλέφωνα έκτακτης ανάγκης, συζητούμε και συναποφασίζουμε για τον τόπο συνάντησης και για τον τρόπο επικοινωνίας μας. Κάνουμε ασκήσεις στο χώρο μας έτσι ώστε να επισημάνουμε ποια είναι τα πιο ασφαλή σημεία του σπιτιού, να δείξουμε ασφαλείς πρακτικές όπως η διακοπή των παροχών του σπιτιού (ηλεκτρικό ρεύμα, ύδρευση, φυσικό αέριο) τρόπους αντιμετώπισης πιθανών πυρκαγιών. Σε περίπτωση ύπαρξης ΑμΕΑ έχουμε εντάξει στο

σχέδιο μας οικεία μας πρόσωπα που θα μπορέσουν να παράσχουν βοήθεια. Οι γονείς πρέπει να ενημερώνονται για το σχέδιο έκτακτης ανάγκης των σχολείων.

- 9) Φροντίζουμε να ενημερωνόμαστε διαρκώς με κάθε τρόπο για τα προληπτικά μέτρα και να συμμετέχουμε σε σχετικές ασκήσεις από τις οποίες μπορούμε να αποκομίσουμε σωτήριες πρακτικές.

* Μέτρα προστασίας κατά τη διάρκεια του σεισμού.

Οπουδήποτε και αν βρισκόμαστε όταν πραγματοποιηθεί ένας σεισμός πρέπει πρώτα απ' όλα να διατηρήσουμε την ψυχραιμία μας.

* Αν κατά τη διάρκεια του σεισμού βρισκόμαστε σε κλειστό χώρο.

1. Δεν προσπαθούμε να απομακρυνθούμε από το χώρο. Στο κλιμακοστάσιο μπορεί να ποδοπατηθούμε και το μπαλκόνι μπορεί να καταρρεύσει.
2. Απομακρυνόμαστε από τους εξωτερικούς τοίχους και τα τζάμια και καλυπτόμαστε κάτω από ένα ανθεκτικό έπιπλο ώστε να αποφύγουμε χτυπήματα από αντικείμενα που πέφτουν.
3. Αν δεν υπάρχει κάποιο έπιπλο γονατίζουμε στο κέντρο του δωματίου καλύπτοντας με τα χέρια μας το κεφάλι και τον αυχένα μας. Ένα άτομο με κινητικά προβλήματα παραμένει στη θέση του προσπαθώντας να κάνει το ίδιο.

* Αν κατά τη διάρκεια του σεισμού βρισκόμαστε σε εξωτερικό χώρο παραμένουμε εκεί και απομακρυνόμαστε από ψηλά κτίρια, καλώδια δικτύων, δέντρα κ.α.

* Αν κατά τη διάρκεια του σεισμού βρισκόμαστε σε αυτοκίνητο.

1. Εξακολουθούμε να οδηγούμε με χαμηλή ταχύτητα τηρώντας τον κώδικα κυκλοφορίας ώστε να μην προκαλέσουμε ατυχήματα και παρεμποδίσουμε την κυκλοφορία των σωστικών συνεργείων.
2. Αποφεύγουμε σήραγγες, γέφυρες και υπέργειες διαβάσεις.

3. Αναζητούμε ένα ασφαλές σημείο στάθμευσης μακριά από κτίρια και δέντρα.

Σε κάθε περίπτωση αν κατά τη διάρκεια του σεισμού βρισκόμαστε σε εξωτερικό χώρο είτε πεζοί, είτε με το αυτοκίνητο, είμαστε ιδιαιτέρως προσεκτικοί όταν βρισκόμαστε σε ορεινή περιοχή για κατολισθήσεις και πτώσεις βράχων και σε παραθαλάσσια περιοχή για καθίζηση των ακτών και δημιουργία θαλάσσιου κύματος βαρύτητας. Και στις δυο περιπτώσεις απομακρυνόμαστε από τα επικίνδυνα σημεία.

* Μέτρα προστασίας μετά το σεισμό.

1. Ελέγχουμε τον εαυτό μας και τους γύρω μας για πιθανούς τραυματισμούς, προσφέρουμε βοήθεια και ενημερώνουμε τα σωστικά συνεργεία για τραυματισμούς και εγλωβισμούς. Δεν μετακινούμε βαριά τραυματισμένους.
2. Διακόπτουμε την παροχή ηλεκτροδότησης, ύδρευσης και φυσικού αερίου.
3. Προετοιμαζόμαστε για πιθανούς μετασεισμούς.
4. Παίρνουμε μαζί μας τα απαραίτητα είδη που έχουμε προμηθευτεί και απομακρυνόμαστε από το κτίριο χρησιμοποιώντας τις σκάλες χωρίς να τρέχουμε. Η χρήση του ανελκυστήρα ενέχει τον κίνδυνο εγκλωβισμού λόγω της διακοπής του ηλεκτρικού ρεύματος.
5. Αποφεύγουμε να βγαίνουμε στα μπαλκόνια λόγω πιθανής κατάρρευσης ή πτώσης αντικειμένων από ψηλότερους ορόφους.
6. Ακολουθούμε το οικογενειακό σχέδιο έκτακτης ανάγκης, παραλαμβάνουμε τα παιδιά από τους χώρους που έχουν συγκεντρωθεί και μεταβαίνουμε σε ασφαλή χώρο μακριά από προσόψεις κτιρίων.
7. Χρησιμοποιούμε το τηλέφωνο και το αυτοκίνητο μας μόνο αν είναι απόλυτη ανάγκης λόγω υπερφόρτωσης δικτύου και για διευκόλυνση της κυκλοφορίας των σωστικών συνεργείων.
8. Ακολουθούμε πιστά τις οδηγίες των Αρχών από τις οποίες ενημερωνόμαστε και δεχόμαστε πληροφόρηση από τις επίσημες ανακοινώσεις του κράτους.

Αντίστοιχες διαδικασίες ακολουθούνται σε περίπτωση που πραγματοποιηθεί σεισμός ενώ βρισκόμαστε στο χώρο της εργασίας μας. Να σημειωθεί ότι οι εργοδότες είναι υποχρεωμένοι για τη λήψη μέτρων προστασίας σχετικά με την ασφάλεια στο χώρο εργασίας (. Ν.3580/2010, Άρ. 48, ΦΕΚ 84 τ.Α΄)

4.3. Αιτήματα συνδρομής και κήρυξη περιοχών σε κατάσταση έκτακτης ανάγκης πολιτικής προστασίας

Όταν σε μια περιοχή εξελίσσεται ένα καταστροφικό φαινόμενο και δε διαθέτει τους απαραίτητους πόρους για ν' αντιμετωπίσει την έκτακτη αυτή ανάγκη, κατόπιν γνωστοποίησης των ελλείψεων, το ΚΕΠΠ-ΕΣΚΕ λαμβάνει τα αιτήματα συνδρομής άλλων φορέων, τα οποία προωθεί στην Περιφέρεια ή στα κέντρα επιχειρήσεων των λοιπών εμπλεκόμενων φορέων.

Σε περιπτώσεις τοπικών ή περιφερειακών καταστροφών μικρής έντασης την ευθύνη για συντονισμό του δυναμικού και των μέσων φέρει ο δήμαρχος και εν συνεχεία ο Περιφερειάρχης. Όταν τα μέσα που έχει στη διάθεση του ο δήμος ή η Περιφέρεια δεν επαρκούν, ζητείται συνδρομή από τους όμορους δήμους ή τις περιφέρειες. Αν και πάλι δεν επαρκούν γίνεται αίτημα στο ΚΕΠΠ-ΕΣΚΕ και την ευθύνη των διατιθέμενων μέσων φέρει ο δήμαρχος ή ο Περιφερειάρχης που ασκούν το ρόλο του συντονιστή. Το κόστος της δαπάνης καλύπτεται είτε από το φορέα διάθεσης είτε από το φορέα υποδοχής και ξεκαθαρίζεται εκ των προτέρων.

Στην περίπτωση που απαιτείται επιπλέον διάθεση μέσων, ο Περιφερειάρχης ή ο Γενικός Γραμματέας της Αποκεντρωμένης Διοίκησης υποβάλλει αίτημα - εισήγηση στο Γενικό Γραμματέα Π.Π., για την κήρυξη της περιοχής σε κατάσταση έκτακτης ανάγκης. Μια εισήγηση πρέπει να περιλαμβάνει τον προσδιορισμό της καταστροφής, το ακριβές σημείο στο οποίο έλαβε χώρα και τις προκληθείσες από αυτήν επιπτώσεις. Προκειμένου η εισήγηση να είναι πλήρης, απαιτείται η συνεργασία των φορέων που εμπλέκονται στην αντιμετώπιση της, προκειμένου να γίνει σαφής η αναγκαιότητα της κήρυξης σε κατάσταση έκτακτης ανάγκης. Στις περιπτώσεις περιφερειακών ή τοπικών καταστροφών μικρής ή μεγάλης έντασης, ο Γενικός Γραμματέας Π.Π. εκδίδει την απόφαση ενώ για τις τοπικές καταστροφές μικρής έντασης, δύναται να εξουσιοδοτήσει το Γενικό Γραμματέα της Αποκεντρωμένης Διοίκησης να το κάνει.

Όταν μια καταστροφή εκτείνεται σε τρεις ή περισσότερες περιφέρειες, ο Αναπληρωτής Υπουργός Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης κατόπιν εισήγησης του Γενικού Γραμματέα Π.Π. χαρακτηρίζει την καταστροφή ως γενική και εκδίδει την απόφαση για την κήρυξη κατάστασης έκτακτης ανάγκης.

Σε περιπτώσεις τοπικών, περιφερειακών ή γενικών καταστροφών μεγάλης έντασης ή σε καταστροφές εξειδικευμένου χαρακτήρα, δύναται με απόφαση του Γενικού Γραμματέα Π.Π. ή κατόπιν εξουσιοδότησης του Γενικού Γραμματέα της Αποκεντρωμένης Διοίκησης ή του Περιφερειάρχη, να κληθούν προς ένταξη πολίτες με ειδικές γνώσεις και εμπειρία καθώς επίσης μέσα με τους αντίστοιχους χειριστές τους, ανεξάρτητα αν αυτά ανήκουν σε φυσικά ή νομικά πρόσωπα, για την απασχόληση των οποίων έχει ληφθεί μέριμνα για την καταβολή αποζημίωσης.

Αν οι εμπλεκόμενοι φορείς της κεντρικής διοίκησης της χώρας αποφανθούν ότι τα διαθέσιμα μέσα δεν επαρκούν για την αντιμετώπιση των επιπτώσεων της πλημμύρας σε εθνικό επίπεδο, υποβάλλουν έγκαιρα στο ΚΕΠΠ/ΕΣΚΕ της ΓΓΠΠ σχετικό αναλυτικό αίτημα για διεθνή συνδρομή.

Η απόφαση για την κήρυξη μιας περιοχής σε κατάσταση έκτακτης ανάγκης έχει ισχύ για έξι (6) μήνες. Εάν το πλήθος το ζημιών που έχουν προκληθεί δεν έχει αποκατασταθεί εντός αυτού του χρονικού διαστήματος ο Περιφερειάρχης ή ο Γενικός Γραμματέας της Αποκεντρωμένης Διοίκησης υποβάλλει αίτημα, με συνημμένη βεβαίωση ότι οι λόγοι κήρυξης παραμένουν και ειδική απολογία για τους λόγους που δεν έχουν αποκατασταθεί στο Γενικό Γραμματέα Π.Π. και εκείνος αποφασίζει για την παράταση ισχύος της απόφασης κήρυξης, εκδίδοντας νέα απόφαση.

Ανεξάρτητα από την κήρυξη μιας περιοχής σε κατάσταση έκτακτης ανάγκης, οι ΟΤΑ έχουν τη δυνατότητα να προσλάβουν προσωπικό για χρονικό διάστημα έως οκτώ (8) μήνες με σχέση εργασίας Ιδιωτικού Δικαίου Ορισμένου Χρόνου εφόσον καταστροφικά φαινόμενα έχουν προκαλέσει πλήθος ζημιών. Σε καμία όμως περίπτωση η κήρυξη δε συνεπάγεται οικονομικές απολαβές όπως αποζημιώσεις ή δάνεια προς τους πληγέντες.

4.4. Οργανωμένη απομάκρυνση πολιτών

Όταν μια περιοχή απειλείται τεκμηριωμένα από μια καταστροφή, για την προστασία της ζωής και της υγείας των πολιτών δύναται να ληφθεί απόφαση για την οργανωμένη απομάκρυνση τους από την επικίνδυνη περιοχή. Η οργανωμένη απομάκρυνση πραγματοποιείται κατά τη διάρκεια της εξέλιξης της καταστροφής, έγκαιρα, κατόπιν ενημέρωσης των πολιτών για τους κινδύνους που διατρέχουν με την παραμονή τους στο χώρο. Αποτελεί ένα προληπτικό μέτρο προστασίας των πολιτών το οποίο οι πολίτες δεν είναι υποχρεωμένοι να ακολουθήσουν, αποδεχόμενοι όμως τους κινδύνους που ενέχει η παραμονή τους. Τέτοιους κινδύνους αποτελούν κάθε είδους ατυχήματα, εγκλωβισμοί, καταρρεύσεις κτιρίων, παράσυρση από πλημμυρικά ύδατα, μολύνσεις από μολυσμένα ύδατα, κατολισθήσεις, κίνδυνος από πυρκαγιά κ.α.

Μια επιχείρηση απομάκρυνσης πολιτών πρέπει να έχει οργανωθεί καλά από την κατάσταση συνήθους ετοιμότητας και οι φορείς να γνωρίζουν τη διαθεσιμότητα των μέσων που θα συμβάλλουν. Στη μετακίνηση μπορεί να συμμετέχουν δημόσιοι φορείς όπως η ΕΛ.ΑΣ., το Π.Σ., οι ένοπλες δυνάμεις αλλά και ιδιωτικοί φορείς όπως είναι τα ΚΤΕΛ. Στην πρώτη περίπτωση πρέπει να γνωρίζουν τη διαδικασία διάθεσης τους ενώ στη δεύτερη πρέπει να έχει προηγηθεί ένα μνημόνιο συνεργασίας. Το Π.Σ. συμμετέχει ενεργά σε μια τέτοια δράση. Η ΕΛ.ΑΣ. επιλαμβάνεται του εντοπισμού και της ενημέρωσης των πολιτών, της τήρησης της τάξης, της ρύθμισης της κυκλοφορίας κατά την απομάκρυνση καθώς επίσης και της καταστολής τυχόν εγκλημάτων κατά της περιουσίας των πολιτών. Όταν στους πολίτες περιλαμβάνονται ευπαθείς ομάδες ή άτομα με προβλήματα υγείας απαιτείται η συνδρομή του ΕΚΑΒ.

Αρμόδιοι για την εισήγηση αυτής της απόφασης στην περίπτωση της πλημμύρας είναι οι προϊστάμενοι των Διευθύνσεων Τεχνικών Έργων των Περιφερειακών Ενοτήτων ή των Περιφερειών, όταν τα αντιπλημμυρικά έργα δε δύναται να καλύψουν πλέον τις ανάγκες ή άλλος φορέας, ο οποίος έχει την ευθύνη λειτουργίας και συντήρησης αυτών των έργων. Η απόφαση λαμβάνεται από τον Δήμαρχο, τον Περιφερειάρχη ή το Γενικό Γραμματέα της Αποκεντρωμένης Διοίκησης αλλά όταν τίθεται ζήτημα δημόσιας υγείας από τις Διευθύνσεις Δημόσιας Υγείας. Για την υποβοήθηση τους δύναται να συγκαλούν το ΣΤΟ και τα ΣΟΠΠ αντίστοιχα.

Στην περίπτωση της πυρκαγιάς υλοποιείται κατόπιν εντολής του Αξιωματικού, δεδομένου ότι έχουν υλοποιηθεί όλες οι προβλεπόμενες δράσεις για την ασφάλεια των πολιτών και ότι η παραμονή τους εγκυμονεί περισσότερους κινδύνους από τη μεταφορά τους. Ιδιαίτερη προσοχή πρέπει να δίδεται για την ασφάλεια των πολιτών κατά τη διάρκεια την απομάκρυνσης τους διότι αν δεν αξιολογηθούν σωστά οι επιπτώσεις της καταστροφής ενδέχεται να αποβεί μοιραία με την

πυροσβεστική να επιλαμβάνεται της επιχείρησης διάσωσης. Μέτρα προστασίας από τις πυρκαγιές, σύμφωνα με τα μέτρα πυροπροστασίας τους, καλούνται να λάβουν και οι υπεύθυνοι λειτουργίας εγκαταστάσεων που βρίσκονται σε δάση, δασικές εκτάσεις ή στις ζώνες μίξης δασών – πόλεων π.χ. Ιερές Μονές, εγκαταστάσεις Ενόπλων Δυνάμεων και Σωμάτων Ασφαλείας, παιδικές κατασκηνώσεις, ξενοδοχειακές μονάδες.

Στις περιπτώσεις σεισμού η οργανωμένη απομάκρυνση των πολιτών πραγματοποιείται προκειμένου να προστατευτούν από πιθανές αστικές πυρκαγιές, καταρρεύσεις κτιρίων ή μέρος αυτών, κατολισθήσεις, διαρροές φυσικού αερίου και άλλους παρόμοιους επαγόμενους κινδύνους. Η ευθύνη για την άρση των κινδύνων και την αποκατάσταση των ζημιών ανήκει στους ΟΤΑ, τις Περιφέρειες και τις Αποκεντρωμένες Διοικήσεις και στον επικεφαλής του Π.Σ. όταν παρουσιάζονται αστικές πυρκαγιές ή διαρροές.

Η οργανωμένη απομάκρυνση δεν εφαρμόζεται για εγκαταστάσεις που διέπονται από ειδική νομοθεσία. Τέτοιες εγκαταστάσεις αποτελούν τα σχολικά κτίρια, οι νοσοκομειακές μονάδες, οι εγκαταστάσεις των ενόπλων δυνάμεων κ.α. Την απόφαση για τις ως άνω εγκαταστάσεις καλούνται να λάβουν οι διοικήσεις τους λόγω ιδιαιτερότητας.

Για να επιτευχθεί επιτυχώς η δράση αυτή ενδέχεται να παραστεί ανάγκη συνδρομής του Λ.Σ.-ΕΛ.ΑΚΤ. με τη διάθεση πλωτών μέσων.

Όταν ανάμεσα στους πληγέντες υπάρχουν τουρίστες, αυτοί συγκεντρώνονται σε διαφορετικό χώρο ώστε να τους χορηγηθεί ανάλογη υποστήριξη και ενημερώνεται το ΚΕΠΠ προκειμένου να ενημερωθούν οι πρεσβείες τους από τη Μονάδα Διαχείρισης Κρίσεων του Υπουργείου Εξωτερικών.

Η ανάγκη για τη λήψη μέτρων που αφορούν στη δράση της οργανωμένης απομάκρυνσης πολιτών παρουσιάστηκε κατόπιν την φονικής πυρκαγιάς που εκδηλώθηκε στο Νομό Ηλείας στις 24 Αυγούστου του 2007.

4.5. Χαρτογράφηση πληγείσας περιοχής

Η χαρτογράφηση μιας περιοχής στην οποία προκλήθηκαν καταστροφές από περιβαλλοντικούς κινδύνους εξυπηρετεί στην αποτύπωση της έκτασης της πληγείσας περιοχής.

Με τη χρήση των Γεωγραφικών Συστημάτων Πληροφοριών αποτυπώνονται οι ζημιές που έχουν προκληθεί σε αυτή. Οι πληροφορίες που λαμβάνονται από τους χάρτες, οδηγούν σε αποφάσεις που σχετίζονται με την αποκατάσταση τόσο του περιβάλλοντος όσο και των λοιπών ζημιών αλλά και τη λήψη μέτρων που αφορούν επαγόμενους κινδύνους που ενδέχεται να προκληθούν. Επιπλέον μελετώντας το μέγεθος της καταστροφής και τις ενέργειες στις οποίες έχει προβεί η κάθε υπηρεσία, μπορεί να βελτιώσει το σχεδιασμό της, προσδιορίζοντας ανάλογα το προσωπικό και τα μέσα που διαθέτει.

Η Ε.Ε. υποστηρίζει τα κράτη μέλη της παρέχοντας τους δωρεάν χαρτογραφικό υλικό το οποίο προέρχεται από την ανάλυση δορυφορικών δεδομένων μέσω της υπηρεσίας Copernicus Emergency Management Service/Mapping. Ο Γενικός Γραμματέας Π.Π. δίνει εντολή στη Διεύθυνση Σχεδιασμού και Αντιμετώπισης Εκτάκτων Αναγκών της ΓΓΠΠ προκειμένου να ενεργοποιήσει την υπηρεσία για τη χώρα. Επωφελούμενοι από την υπηρεσία αυτή είναι όλοι οι εμπλεκόμενοι φορείς, στους οποίους παρέχεται πλήθος διανυσματικών γεωχωρικών δεδομένων και χαρτογραφικών προϊόντων, ενώ τους εξασφαλίζεται η δυνατότητα παρατήρησης του καταστροφικού φαινομένου πριν, κατά τη διάρκεια και μετά την εξέλιξη του.

Η ΓΓΠΠ επεξεργάζεται το υλικό που λαμβάνει και το εμπλουτίζει με τις απαραίτητες γεωγραφικές πληροφορίες για τη δημιουργία θεματικών χαρτών τους οποίους διαθέτει στους εμπλεκόμενους φορείς. Ιδιαίτερη μέριμνα λαμβάνεται κατά τη διάρκεια της αντιπυρικής περιόδου. Ειδικοί χάρτες δημιουργούνται και για την οριοθέτηση των περιοχών που επιλαμβάνονται οι δασικές υπηρεσίες των ΟΤΑ και των περιφερειών και οι πυροσβεστικές υπηρεσίες.

4.6. Αποκατάσταση – Καταγραφή ζημιών

Στις περιπτώσεις των σεισμών μετά από απόφαση του Γενικού Γραμματέα Δημοσίων Έργων του ΥΠ.Υ.ΜΕ.ΔΙ. η ΥΑΣ της ΓΓΔΕ συγκροτεί επιτροπές αποτελούμενες από μηχανικούς, που θα διενεργήσουν αυτοψίες στα πληγέντα κτίρια και την άρση επικινδυνότητων σε όσα κτίρια χρειάζεται. Ο πρωτοβάθμιος έλεγχος πραγματοποιείται σε χρονικό διάστημα 10 – 20 ημερών ανάλογα με την ένταση του σεισμού (μικρή ή μεσαία και μεγάλη ένταση αντίστοιχα) είτε με τη μέθοδο σάρωσης μιας περιοχής, είτε κατόπιν αίτησης του ενδιαφερομένου. Τα κτίρια

που ελέγχονται χρωματίζονται με ένα ουδέτερο χρώμα ως απόδειξη του ελέγχου και ο χαρακτηρισμός τους τα διακρίνει ανάμεσα στα κατοικήσιμα ή στα μη κατοικήσιμα δηλαδή ακατάλληλα για χρήση προσωρινά. Για κάθε κτίριο συντάσσεται δελτίο ταχείας αυτοψίας, αντίγραφο του οποίου δίνεται στον ιδιοκτήτη. Το δεύτερο αντίγραφο λαμβάνουν οι υπηρεσίες του Τομέα Αποκατάσταση Σεισμοπλήκτων (Τ.Α.Σ.) που τα καταγράφει και με μέριμνα του οριζόμενου συντονιστή αποστέλλονται στατιστικά στοιχεία στην ΥΑΣ. Ακολουθεί ο δευτεροβάθμιος έλεγχος σε μη κατοικήσιμα κτίρια τα οποία επιλέγει ο συντονιστής από τον πρωτοβάθμιο έλεγχο. Ανάλογα με την κατάσταση τους χρωματίζονται με πράσινο χρώμα αυτά που θεωρούνται κατάλληλα, με κίτρινο τα προσωρινώς ακατάλληλα και με κόκκινο τα επικίνδυνα. Όπως και στον πρωτοβάθμιο έλεγχο συμπληρώνονται δελτία επανελέγχου τα οποία παραλαμβάνουν ο συντονιστής και ο ιδιοκτήτης. Ο ιδιοκτήτης λαμβάνει επίσης ενημερωτικό φυλλάδιο σχετικά με τα μέτρα αποκατάστασης και τις ενέργειες στις οποίες πρέπει να προβεί. Επιπλέον του χορηγείται πρωτόκολλο επικινδύνως ετοιμόρροπου κτιρίου.

Παρόμοιες διαδικασίες και έλεγχοι πραγματοποιούνται και στις περιπτώσεις πυρκαγιάς και πλημμύρας. Επιπλέον ύστερα από μια πυρκαγιά, οι κατά τόπους Δασικές Υπηρεσίες υποχρεούνται είτε αυτεπάγγελα, είτε κατόπιν ενημέρωσης τους από το Π.Σ., να καταγράψουν τις καμένες δασικές εκτάσεις και να εκδώσουν τις αντίστοιχες διατάξεις για αναδάσωση και απαγόρευση βοσκής και θήρας.

4.7. Οικονομική ενίσχυση πληγέντων, επιχειρήσεων και φυτικής-ζωικής-αλιευτικής παραγωγής - Οριοθέτηση περιοχών

Στο πλαίσιο του γενικού σχεδίου λαμβάνεται μέριμνα για την αποκατάσταση των ζημιών και της προσφοράς αρωγής προς τους πληγέντες. Προβλέπεται οικονομική ενίσχυση από το Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας προκειμένου να επαναλειτουργήσουν τα νοικοκυριά το συντομότερο δυνατό. Για την καταβολή της ενίσχυσης αυτής ακολουθείται μια διαδικασία η οποία προϋποθέτει την εκτίμηση και καταγραφή των ζημιών των κατοικιών. Ειδική μέριμνα λαμβάνεται για την καταβολή ενίσχυσης σε οικογένειες, μέλη των οποίων έχουν χάσει τη ζωή τους από κάποιο καταστροφικό φαινόμενο.

Μια αντίστοιχη διαδικασία ακολουθείται και για τον εμπορικό κλάδο, τις αγροτικές εκμεταλλεύσεις και τις επιχειρήσεις μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα. Δεν εξαιρείται η φυτική, η

ζωική και η αλιευτική παραγωγή για τις οποίες γίνεται καταγραφή για τη χορήγηση αποζημιώσεων σύμφωνα με τον Κανονισμό Κρατικών Οικονομικών Ενισχύσεων.

Προϋπόθεση για την καταβολή των ως άνω αποζημιώσεων αποτελεί η οριοθέτηση της περιοχής ως πλημμυρόπληκτης, πυρόπληκτης κ.λπ. Αρμόδια υπηρεσία γι' αυτό είναι η Διεύθυνση Αποκατάστασης Επιπτώσεων Φυσικών Καταστροφών (Δ.Α.Ε.Φ.Κ.) της Γενικής Διεύθυνσης Υδραυλικών και Κτιριακών Υποδομών της Γενικής Γραμματείας Υποδομών του Υπουργείου Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων.

4.8. Τήρηση ειδικού φακέλου καταστροφής

Η ΓΓΠΠ τηρεί ειδικό φάκελο για κάθε γενική, περιφερειακή ή τοπική καταστροφή μεγάλης έντασης. Σε αυτόν περιλαμβάνονται στοιχεία που αφορούν στο σύνολο των ενεργειών στις οποίες έχουν προβεί όλοι οι εμπλεκόμενοι φορείς σύμφωνα με το σχεδιασμό τους και αφορούν τα στάδια της αντιμετώπισης και αποκατάστασης με χρονολογική σειρά.

Κάθε φορέας συντάσσει αντίστοιχη έκθεση απολογισμού δράσης και υποβάλλει τις προτάσεις του για τη βελτίωση των διαδικασιών που πρέπει να ακολουθηθούν σε περίπτωση επανάληψης παρόμοιων καταστροφικών φαινομένων.

Με την τήρηση του ειδικού φακέλου η ΓΓΠΠ αποσκοπεί στη μείωση των επιπτώσεων στους πολίτες και στο περιβάλλον, μέσα από την ανάλυση του συστήματος κινητοποίησης, τη βελτίωση του σχεδιασμού δράσης και την ορθολογικότερη διαχείριση πόρων

Ειδικότερα για τις περιπτώσεις περιφερειακών ή τοπικών καταστροφών μεγάλης έντασης τα στοιχεία συλλέγονται από τις Δ/νσεις Πολιτικής Προστασίας των Αποκεντρωμένων Διοικήσεων και υποβάλλονται σε εύλογο χρονικό διάστημα στη ΓΓΠΠ. Στις περιπτώσεις γενικών καταστροφών υποβάλλονται από τους εμπλεκόμενους φορείς κατόπιν αιτήματος της ΓΓΠΠ.

5. Η Πολιτική Προστασία και η εκδήλωση καταστροφικών φαινομένων έξω από τα σύνορα της Χώρας

5.1. Η Πολιτική Προστασία στη Ευρώπη

Αρμόδια για τα θέματα της πολιτικής Προστασίας είναι η Υπηρεσία Ανθρωπιστικής Βοήθειας και Πολιτικής Προστασίας (ECHO: European Civil Protection and Humanitarian Aid Operations) η οποία διατηρεί σαράντα οκτώ γραφεία σε σχεδόν πενήντα χώρες, στηρίζεται πάνω σε τρεις πυλώνες: την ανθρωπιστική βοήθεια, το μηχανισμό της Π.Π. και την προσφυγική κρίση στην Ευρώπη.

1. Ανθρωπιστική Βοήθεια

Η ανθρωπιστική βοήθεια που προσφέρεται από την Ε.Ε. αφορά στους τομείς τη διατροφής, της στέγασης, της ιατρικής περίθαλψης, της ύδρευσης και της αποχέτευσης και απευθύνεται σε πληγέντες από φυσικές αλλά και ανθρωπογενείς καταστροφές σε όλο τον κόσμο ακόμα και σε ευαίσθητους πληθυσμούς σε χώρες όπως η Συρία.

Η ανθρωπιστική βοήθεια παρέχεται στηριζόμενη σε κάποιες αρχές οι οποίες έχουν θεμελιωθεί από το Διεθνές Ανθρωπιστικό Δίκαιο και τα κράτη μέλη έχουν δεσμευτεί από την κύρωση των Συμβάσεων της Γενεύης το 1949. Οι αρχές αυτές περιλαμβάνονται και στην Ευρωπαϊκή Κοινή Αντίληψη για την Ανθρωπιστική Βοήθεια, που υπεγράφη το 2007 από το Συμβούλιο της Ε.Ε., το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, πράγμα που εξασφαλίζει ότι οι δράσεις της ανθρωπιστικής βοήθειας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και του Τμήματος Π.Π. συμμορφώνονται με τις αρχές αυτές:

- **Ανθρωπισμός:** Ο ανθρώπινος πόνος πρέπει να αντιμετωπίζεται οπουδήποτε κι αν βρίσκεται με προτεραιότητα στις ευάλωτες ομάδες.
- **Ουδετερότητα:** Η ανθρωπιστική βοήθεια δεν πρέπει να μεροληπτεί υπέρ μιας μερίδας πληθυσμού.
- **Αμεροληψία:** Η ανθρωπιστική βοήθεια πρέπει να προσφέρεται χωρίς διακρίσεις όπου υπάρχει ανάγκη.
- **Ανεξαρτησία:** Η ανθρωπιστική βοήθεια παρέχεται με σκοπό την ανακούφιση του ανθρώπινου πόνου και δεν πρέπει να συγχέεται με πολιτικούς, οικονομικούς, στρατιωτικούς ή άλλους στόχους.

Το έργο στηρίζουν 4000 εθελοντές, πολίτες της Ε.Ε. (Νομικές Πράξεις: Κανονισμός 375/2014, Εφαρμογή του Κανονισμού 1244/2014 και Κατ' εξουσιοδότηση Κανονισμός 1398/2014), οι οποίοι συνδράμουν στη δυναμικότητα των περιοχών που επλήγησαν. Επίσης χρηματοδοτούνται περίπου 210 ανθρωπιστικές οργανώσεις μεταξύ των οποίων είναι ειδικευμένες υπηρεσίες των Ηνωμένων Εθνών, ΜΚΟ και οι ανά τον κόσμο οργανώσεις του Ερυθρού Σταυρού. Η ανθρωπιστική βοήθεια είναι σχεδιασμένη με τέτοιο τρόπο ώστε να μπορεί να προσαρμόζεται και να ανταποκρίνεται στις ιδιαιτερότητες κάθε κατάστασης. Από το 1992, 110 χώρες έχουν επωφεληθεί από την παροχή ανθρωπιστικής βοήθειας με τον ετήσιο προϋπολογισμό να αγγίζει το 1 δις ευρώ και τη συνδρομή της Επιτροπής να ξεπερνά την παροχή βοήθειας σε 120 εκατομμύρια ανθρώπους το χρόνο.

2. Μηχανισμός Πολιτικής Προστασίας

Ο Μηχανισμός Πολιτικής Προστασίας της Ε.Ε. ιδρύθηκε το 2001 (με την Οδηγία 2001/792/ΕΚ, Ευρατόμ) στοχεύοντας στη συνεργασία των κρατών μελών για τη συντονισμένη παροχή βοήθειας στα θύματα φυσικών και ανθρωπογενών καταστροφών τόσο στην Ευρώπη όσο και παγκοσμίως, καθώς επίσης στην προστασία των πολιτών, της περιουσίας και του περιβάλλοντος. Η δέσμευση της Ε.Ε. για την υποστήριξη των συστημάτων Π.Π. και της παροχή βοήθειας ενισχύθηκε από την Συνθήκη της Λισαβόνας η οποία υπογράφηκε στις 13 Δεκεμβρίου 2007 και τέθηκε στ ισχύ περίπου δυο χρόνια μετά. Στο μηχανισμό συμμετέχουν τα 28 κράτη μέλη της Ε.Ε. καθώς και η Ισλανδία, η Νορβηγία, η Σερβία, η πρώην Γιουγκοσλαβία, το Μαυροβούνιο και η Τουρκία.

Αρχικά οι χώρες συνεργάζονται ως προς την αξιολόγηση των κινδύνων, την εκπαίδευση του προσωπικού και τη διάθεση πόρων. Ο Μηχανισμός Πολιτικής Προστασίας διαχειρίζεται τους πόρους που έχουν συγκεντρωθεί και τους αξιοποιεί με παροχή βοήθειας στα κράτη που έχουν ανάγκη.

Το Κέντρο Συντονισμού Αντιμετώπισης Εκτάκτων Αναγκών (ERCC: Emergency Response Coordination Center) αποτελεί το επιχειρησιακό κέντρο και το κέντρο επικοινωνίας του μηχανισμού και παρακολουθεί την εξέλιξη των καταστροφών σε εικοσιτετράωρη βάση. Προσαρμόζει και συντονίζει την παροχή βοήθειας σε χώρες που έχουν υποστεί καταστροφή, ανάλογα με τις ανάγκες, σε σύντομο χρονικό διάστημα. Η βοήθεια περιλαμβάνει την αποστολή ομάδων έρευνας και διάσωσης και εναέριων μέσων αντιμετώπισης δασικών πυρκαγιών, ιατρική υποστήριξη, την παροχή ειδών πρώτης ανάγκης, καταλύματα, μονάδες καθαρισμού του νερού κ.α. Επισημαίνεται ότι όποια χώρα αδυνατεί να καλύψει μόνη της τις απαιτήσεις μιας καταστροφής μπορεί να ζητήσει συνδρομή ανεξάρτητα αν είναι μέλος της Ε.Ε. ή όχι.

Ο Μηχανισμός όμως συμβάλλει και στην πρόληψη και ετοιμότητα των χωρών παρεμβαίνοντας στο σχεδιασμό των χωρών που κρίνει ότι οι δράσεις τους δεν είναι πολύ αποτελεσματικές και χρηματοδοτεί επενδύσεις που σχετίζονται με την πρόληψη. Επιπλέον διενεργεί ασκήσεις ετοιμότητας – προσομοίωσης κρίσεων προκειμένου να ελεγχθεί η συμβατότητα των ομάδων των διαφορετικών κρατών. Μια τέτοια άσκηση πραγματοποιήθηκε στη χώρα μας τον Ιούνιο του 2014 με την ονομασία “EU PROMETEUS 2014”. Η Ε.Ε. αντιλαμβάνεται τον πλήρη κύκλο μιας καταστροφής και στοχεύει στη μείωση του κινδύνου, τη βελτίωση της ετοιμότητας, την ομαλή αποκατάσταση και την ενημέρωση – θωράκιση των λαών ώστε να είναι προετοιμασμένοι για ενδεχόμενη μελλοντική ανάλογη καταστροφή.

3. Προσφυγική Κρίση

Τα τελευταία χρόνια πάνω από ένα εκατομμύριο άνθρωποι έχουν εγκαταλείψει τους τόπους τους είτε για να διαφύγουν από συγκρούσεις, είτε για μια καλύτερη οικονομική προοπτική ακολουθώντας άκρως επικίνδυνες χερσαίες και θαλάσσιες διαδρομές. Οι χώρες διέλευσης τους αντιμετωπίζουν πολύ μεγάλα προβλήματα και καλούνται να παρέχουν καθαρό νερό, υγειονομική και νομική κάλυψη και στέγη. Το Τμήμα Ανθρωπιστικής Βοήθειας και Πολιτικής Προστασίας βασισμένο στην Ευρωπαϊκή Ατζέντα για τη μετανάστευση στέκεται στο πλευρό των προσφύγων και των χωρών υποδοχής αλλά δεν αποτελεί εργαλείο για τη διαχείριση της μετανάστευσης. Συγκεκριμένα στηρίζει τους πρόσφυγες μέσω:

- Παροχής υποστήριξης έκτακτης ανάγκης εντός της Ε.Ε.

Πρόκειται για χρηματοδότηση που αφορά στην κάλυψη των βασικών αναγκών των προσφύγων (τροφή, στέγη, φάρμακα) που δίνεται σε διάφορες οργανώσεις οι οποίες υποχρεούνται να λειτουργούν σε στενή συνεργασία με τα κράτη μέλη. Τον Απρίλιο του 2016 δόθηκε χρηματοδότηση ύψους €83.000.000 στη χώρα μας για την αντιμετώπιση των αναγκών 50.000 προσφύγων που φιλοξενούνται σε 30 σημεία της χώρας.

- Παροχής χρηματοδότησης στις χώρες διέλευσης.

Από το 2011 όταν ξεκίνησε η κρίση στη Συρία, η Ε.Ε. χρηματοδοτήσει τις χώρες διέλευσης των προσφύγων και συγκεκριμένα την Τουρκία με €455.000.000, τα Δυτικά Βαλκάνια (Σερβία, πρώην Γιουγκοσλαβία) με €22.500.000 και τη Λιβύη με € 8.000.000. Στην πρώτη περίπτωση το ποσό αυτό αφορά τη ανθρωπιστική βοήθεια που έχει δοθεί, τη μακροπρόθεσμη βοήθεια και την υποστήριξη ιδιαίτερα των ευάλωτων προσφύγων που βρίσκονται εκτός καταυλισμών. Στη δεύτερη περίπτωση αφορά σε είδη πρώτης ανάγκης και στην τρίτη υγειονομική περίθαλψη,

ψυχοκοινωνική μέριμνα, παροχή ειδών υγιεινής και μη διατροφής καθώς και μετρητών.

- Θέτοντας το Μηχανισμό Πολιτικής Προστασίας της Ε.Ε. στη διάθεση των κρατών μελών και των γειτονικών χώρων.

Ο μηχανισμός μέσω του Κέντρου Συντονισμού Αντιμετώπισης Εκτάκτων Αναγκών (ERCC) παρακολουθεί την προσφυγική κρίση και παρέχει βοήθεια κατόπιν αιτήματος των χωρών. Χειμερινές σκηνές, κρεβάτια, κουβέρτες και λοιπή υλική βοήθεια, έχουν χορηγηθεί σε Ουγγαρία, Σερβία, Σλοβενία, Κροατία και Ελλάδα.

- Κλιμάκωσης της ανθρωπιστικής βοήθειας για μεγάλες κρίσεις.

Το 2015 και το 2016 για την παροχή βοήθειας του λαού εντός και εκτός των συνόρων της Συρίας, διατέθηκαν €500.000.000 σε οργανισμούς και οργανώσεις όπως είναι ο Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες (UNHCR), το Παγκόσμιο Επισιτιστικό Πρόγραμμα (WFP) , ο Ερυθρός Σταυρός και ΜΚΟ.

Ο ρόλος της Υπηρεσίας Ανθρωπιστικής Βοήθειας και Πολιτικής Προστασίας είναι πολύ σημαντικός καθώς σε αυτή μπορεί να βρει υποστήριξη κάθε κράτος μέλος αλλά και κάθε άλλο κράτος, που χρειάζεται άμεσα συνδρομή δεδομένου ότι το δυναμικό και τα μέσα που έχει στη διάθεση του δεν επαρκούν για την αντιμετώπιση ενός καταστροφικού φαινομένου. Η εκπαίδευση των στελεχών μέσω της ανταλλαγής επιστημονικής και εμπειρικής γνώσης σε συνδυασμό με την άμεση ανταπόκριση των δυνάμεων της Ε.Ε. μπορούν να αποτελέσουν σωτήριες πρακτικές για μεγάλο μέρος του πληθυσμού. Ο Μηχανισμός απευθύνεται κυρίως σε χώρες της Ε.Ε. αλλά μπορεί να ενεργοποιηθεί και σε περίπτωση έκτακτης ανάγκης και άλλων χωρών. Η ανθρωπιστική βοήθεια απευθύνεται κυρίως σε τρίτες χώρες. Από το 2001 ο Μηχανισμός δραστηριοποιήθηκε σε περισσότερες από 200 καταστροφές σε παγκόσμιο επίπεδο, αποδεικνύοντας έτσι τη σπουδαιότητα του έργου που προσφέρει.

5.2. Η άσκηση «ΠΡΟΜΗΘΕΑΣ 2014»

Το Πρόγραμμα EU PROMETHEUS 2014 είναι ένα πρόγραμμα ασκήσεων του Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Πολιτικής Προστασίας το οποίο πραγματοποιήθηκε στη χώρα μας και χρηματοδοτήθηκε κατά 85% από το χρηματοδοτικό μέσο του ίδιου του μηχανισμού.

Εικόνα 5.1 : Το σήμα της άσκησης «ΠΡΟΜΗΘΕΑΣ 2014». (Πηγή: www.ec.europa.eu)

Στις 4 και 5 Νοεμβρίου του έτους 2013 πραγματοποιήθηκε Άσκηση Επί Χάρτου και στις 2 και 3 Ιουνίου του έτους 2014 Τακτική Άσκηση Μετά Δυνάμεων. Συγκεκριμένα η δεύτερη αφορούσε μια εκτεταμένη δασική πυρκαγιά μεγάλης διάρκειας η οποία απειλούσε κατοικημένες περιοχές και βιομηχανική ζώνη στο Νομό Αττικής. Η επέκταση της πυρκαγιάς είχε ως αποτέλεσμα να σημειωθεί έκρηξη σε βιομηχανική εγκατάσταση. Επρόκειτο για μια διπλή καταστροφή σε προσομοίωση, κατά την οποία πραγματοποιήθηκε εκκένωση του πλησιέστερου χωριού και παρουσιάστηκε ανάγκη για επιχειρήσεις έρευνας και διάσωσης.

Στην άσκηση συμμετείχαν στελέχη του Π.Σ., της ΕΛ.ΑΣ., του Γενικού Επιτελείου Εθνικής Άμυνας, του Γενικού Επιτελείου Αεροπορίας, του ΕΚΑΒ (με 10 οχήματα και 45 υπαλλήλους), του Ελληνικού Ερυθρού Σταυρού (με 138 εθελοντές, μόνιμο προσωπικό και μέσα) και άλλα στελέχη Αποκεντρωμένων Διοικήσεων, Περιφερειών και Ο.Τ.Α.. Λόγω ανεπάρκειας του δυναμικού και των μέσων, η χώρα μας αιτήθηκε συνδρομή από τον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Πολιτικής Προστασίας από πυροσβεστικά αεροσκάφη και πεζοπόρα τμήματα αλλά και μονάδες που θα διενεργούσαν έρευνα και διάσωση. Οι χώρες που ανταποκρίθηκαν άμεσα ήταν η Ιταλία, η Κύπρος και η Κροατία. Η Γερμανία παρείχε τεχνική υποστήριξη μέσω της Ομοσπονδιακής Υπηρεσίας Τεχνικής Αρωγής και η συνδρομή της Λιθουανίας είχε επιστημονικό και συμβουλευτικό χαρακτήρα.

Με τη διενέργεια της άσκησης αυτής, ο Ευρωπαϊκός Μηχανισμός Πολιτικής Προστασίας αποσκοπούσε στον έλεγχο των διαδικασιών ενεργοποίησης του, του συντονισμού σχετικά με την άφιξη και επιχειρησιακή ένταξη των χωρών που συμμετείχαν, του συντονισμού των δυνάμεων μέσω του Κέντρου Συντονισμού Αντιμετώπισης Εκτάκτων Αναγκών (ERCC) και της διαδικασίας λήψης αποφάσεων για την αίτηση διεθνούς συνδρομής.

Να σημειωθεί ότι η άσκηση αυτή βασιζόταν στο πιο σύνθετο σενάριο που υλοποιήθηκε από την ίδρυση του Ευρωπαϊκού Μηχανισμού, παρά ταύτα κατέγραψε 36 ιστορικά ρεκόρ γεγονόσ που συνέβη για πρώτη φορά στην ιστορία των ασκήσεων του Μηχανισμού.

Εικόνα 5.2 : Επιχείρηση διάσωσης στο πλαίσιο της άσκησης «ΠΡΟΜΗΘΕΑΣ 2014». (Πηγή: www.facebook.com / Ειδικό Τμήμα Ιατρικής Καταστροφών (Ε.Τ.Ι.Κ.) Ε.Κ.Α.Β.)

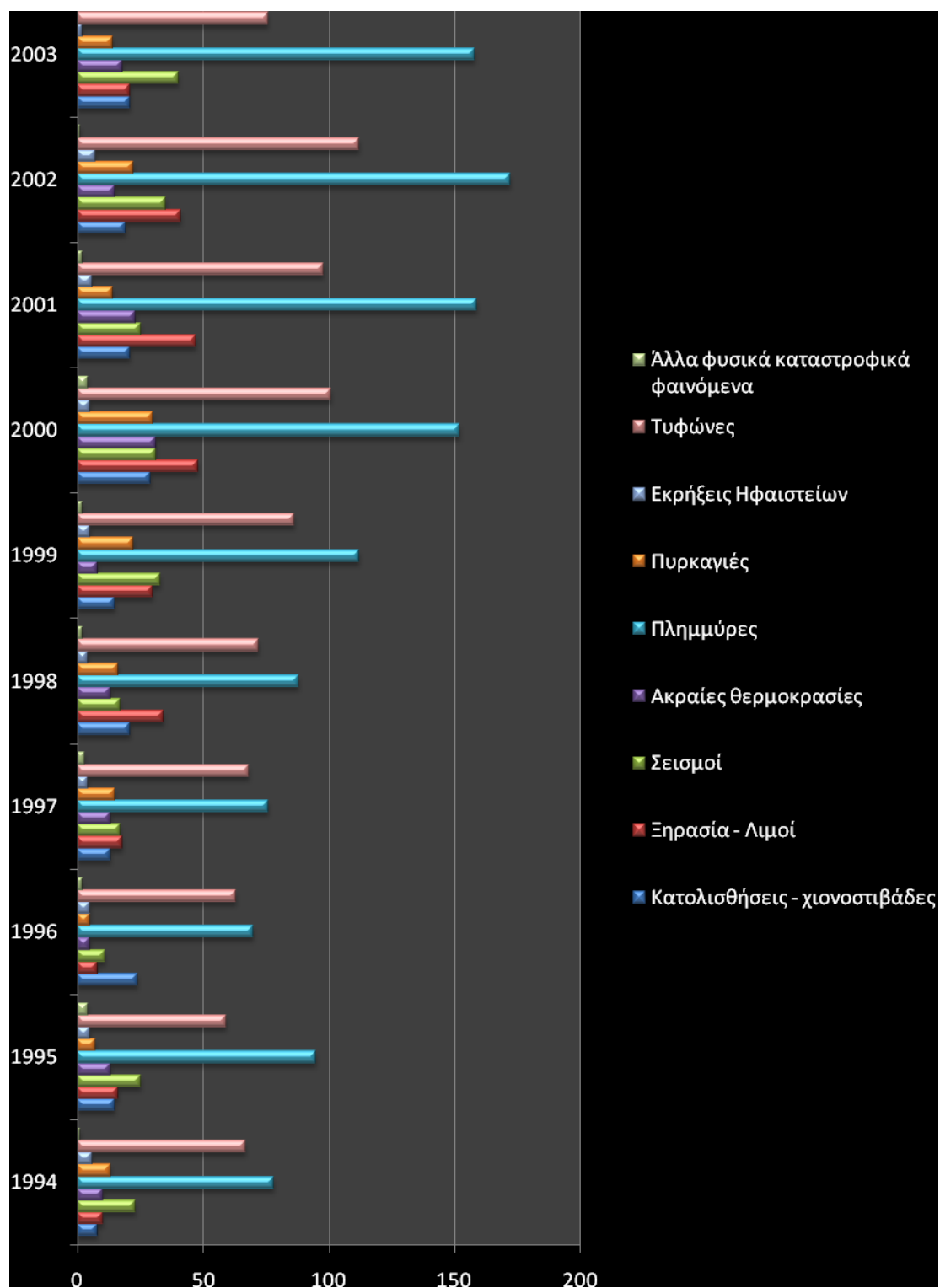
Το Δελτίο Τύπου με αρ. 12 που εκδόθηκε στις 12:30 της 3ης Ιουνίου 2014 από το Αρχηγείο του Πυροσβεστικού Σώματος αναφέρει: «*Η πυρκαγιά στην περιοχή Στεφάνης-Σκούρτων Βοιωτίας βρίσκεται σε ύφεση και έχει αρχίσει η σταδιακή αποχώρηση των δυνάμεων κατάσβεσης. Κατά τις επιχειρήσεις διάσωσης των εγκλωβισμένων ατόμων στο κατεστραμμένο εργοστάσιο και στη γύρω περιοχή, οι ομάδες έρευνας και διάσωσης σε αστικό περιβάλλον απεγκλώβισαν συνολικά 14 άτομα τραυματισμένα και μία γυναίκα νεκρή, οι δε μονάδες του ΕΚΑΒ άλλους 30 τραυματίες, ενώ διαπιστώθηκε ότι δεν υπάρχουν άλλα αγνοούμενα άτομα. Στην όλη επιχείρηση συμμετείχαν δυνάμεις από Ιταλία, Κροατία, Κύπρο και Γερμανία, ενώ εμπειρογνώμονες απέστειλαν η Ιρλανδία, η Γαλλία, η Λετονία και η Αυστρία, οι οποίες και σταδιακά αποχωρούν από τη χώρα μας. Τέλος σημαντική ήταν η βοήθεια που προσέφεραν οι δυνάμεις της Γ.Γ.Π.Π., της ΕΛ.ΑΣ. , του Ε.Κ.Α.Β., του Γ.Ε.ΕΘ.Α. του Ελληνικού Ερυθρού Σταυρού, της Τοπικής Αυτοδιοίκησης καθώς και οι εθελοντικές ομάδες.*».

5.3. Η εκδήλωση καταστροφικών φαινομένων σε παγκόσμιο επίπεδο.

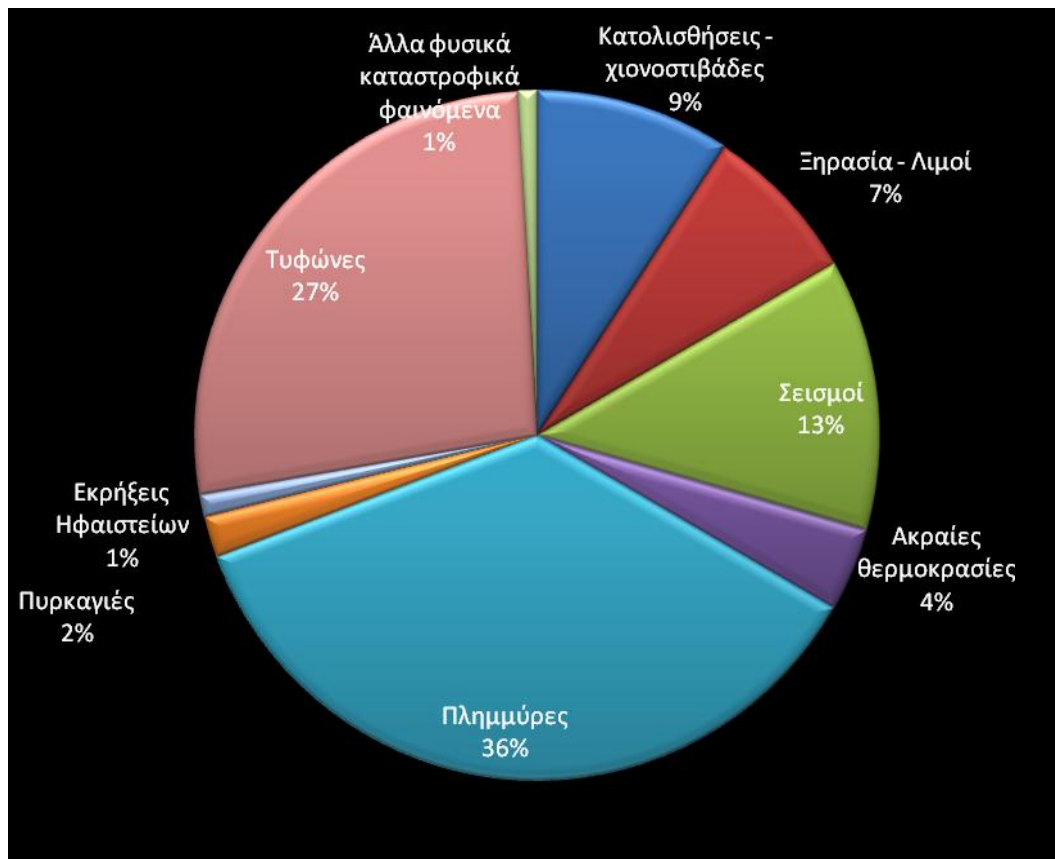
Οι περιβαλλοντικοί κίνδυνοι είναι φαινόμενα που δε γνωρίζουν σύνορα και εμφανίζονται σε όλο τον κόσμο σε στεριά και θάλασσα, σε κατοικημένες και ακατοίκητες περιοχές. Σε κάποιες περιπτώσεις εμφανίζονται πιο έντονα και κάποιες άλλες λιγότερο. Οι επιπτώσεις είναι σαφώς περισσότερες στις πόλεις όπου συγκεντρώνεται η πλειοψηφία του πληθυσμού δεδομένου ότι λόγω των αερίων θερμοκηπίου που παράγουν, επηρεάζονται περισσότερο από την κλιματική αλλαγή.

Το 2004, η Διεθνής Ομοσπονδία Ερυθρού Σταυρού και Οργανώσεων της Ερυθράς Ημισελήνου εξέδωσε μια έκθεση αναφορικά με τις καταστροφές ανά τον κόσμο επικεντρωμένη στην κοινωνική ανθεκτικότητα. Στο Διάγραμμα 5.1. φαίνεται ο συνολικός αριθμός φυσικών καταστροφών σε παγκόσμιο επίπεδο. Όπως μπορούμε να διαπιστώσουμε η φυσική καταστροφή η οποία πλήττει πιο συχνά τον κόσμο είναι οι πλημμύρες με 1.160 καταστροφές από σύνολο 3.055 όπως φαίνεται στον πίνακα 4 (ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β΄) και ακολουθούν οι τυφώνες με 802 καταστροφές, η ξηρασία με 273 και οι σεισμοί με 257.

Η πιο πυκνοκατοικημένη ήπειρος είναι η Ασία, με πληθυσμό πάνω από 4 δισεκατομμύρια κατοίκους σε σύνολο περίπου 7 δισεκατομμύρια σε όλον τον κόσμο. Και στην Ασία, όπως φαίνεται στο Διάγραμμα 5.2., προτεραιότητα έχουν οι πλημμύρες με ποσοστό 36% (411) και ακολουθούν οι τυφώνες με ποσοστό 27% (307), οι σεισμοί με 13% (145) και οι κατολισθήσεις – χιονοστιβάδες με ποσοστό 9% (105) σε σύνολο 1.143 καταστροφών (Βλ. Πίνακα 5, ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β΄).

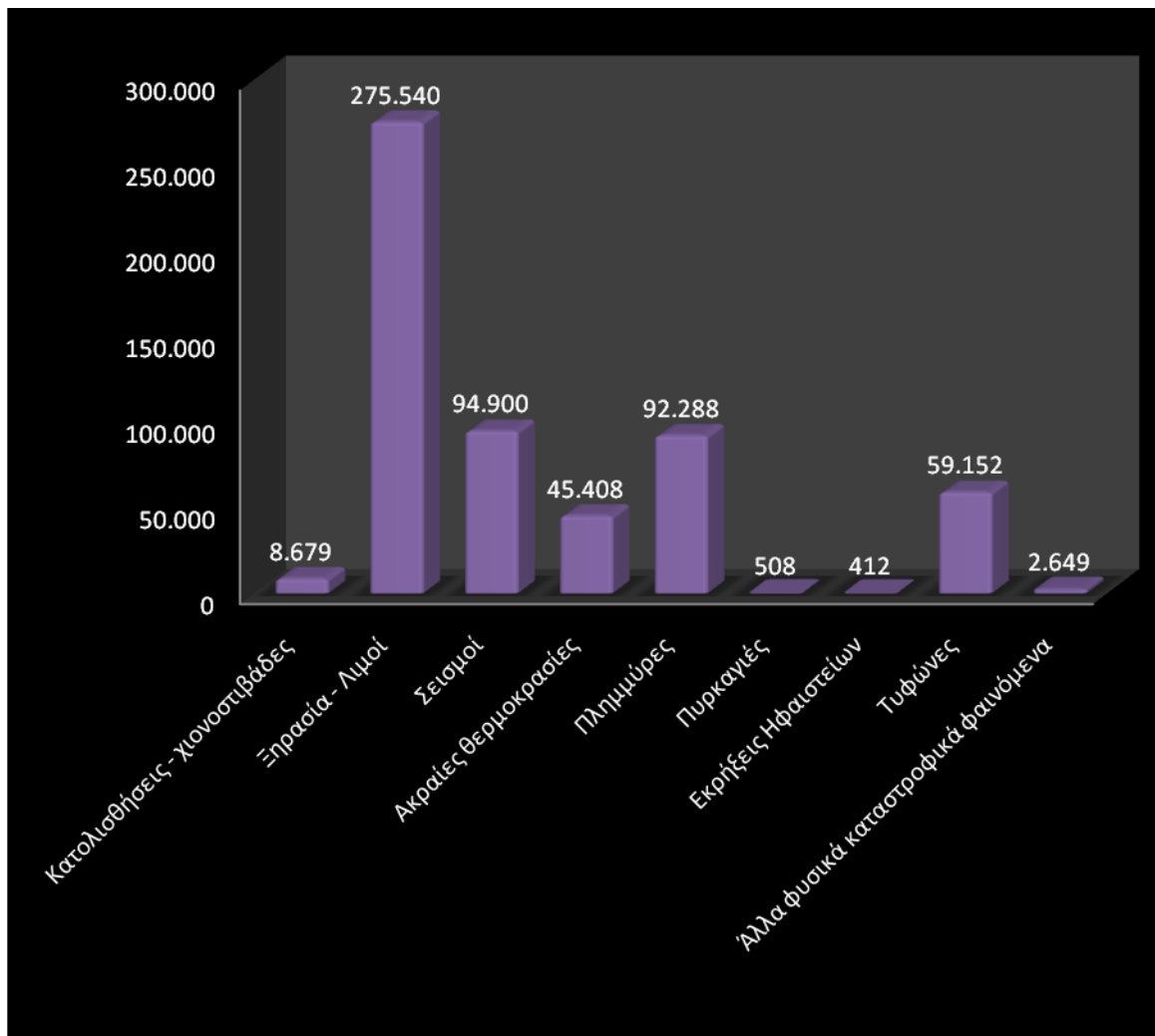
Διάγραμμα 5.1: Συνολικός Αριθμός Φυσικών Καταστροφών (ανά φαινόμενο και ανά έτος από το 1994 έως το 2003)

Διάγραμμα 5.2: Ποσοστά Φυσικών Καταστροφών Ασίας (από το 1994 έως το 2003)

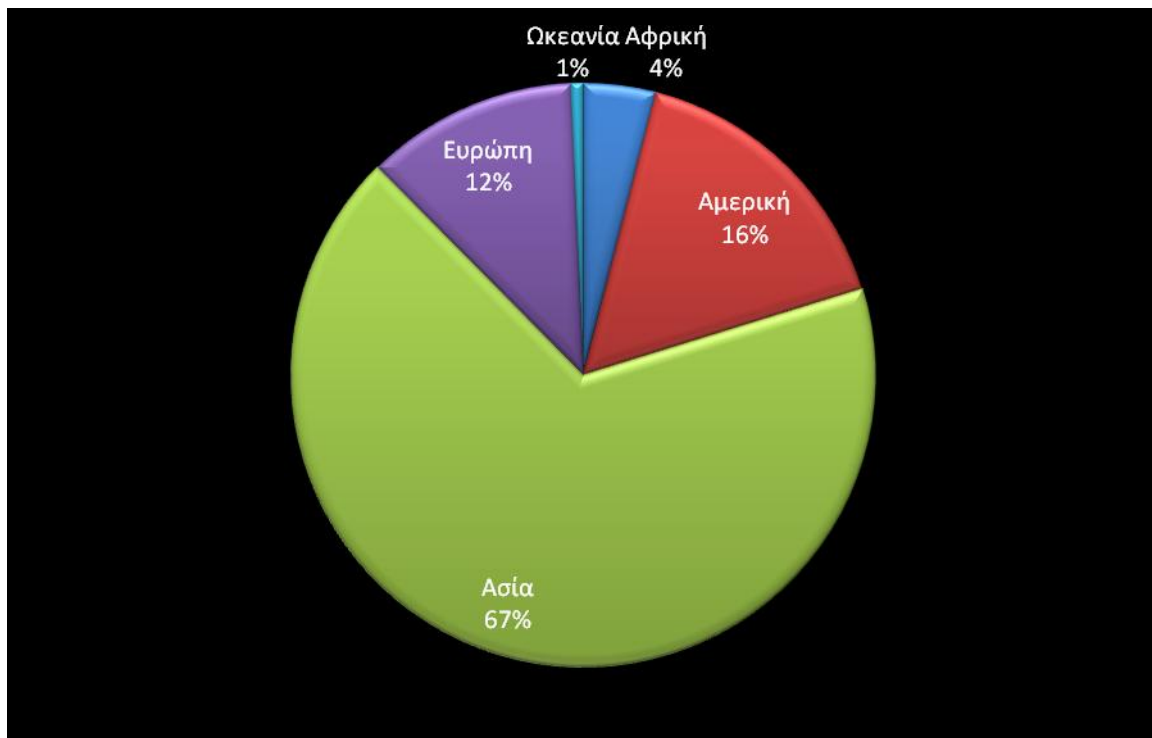
Ακόμα και σήμερα σε πολλές γωνιές του πλανήτη υπάρχει κόσμος που υποφέρει από φτώχεια. Λόγω της φτώχειας οι συνθήκες διαβίωσης είναι απαράδεκτες. Ζουν σε πρόχειρα κατασκευασμένα παραπήγματα, επικίνδυνα για τους σεισμούς, αποτελούμενα από εύφλεκτα υλικά, κυρίως ξύλο, χωρίς πρόσβαση σε καθαρό νερό, ηλεκτρικό ρεύμα ή θέρμανση. Η έλλειψη τροφής πολλές φορές προέρχεται από την ξηρασία με αποτέλεσμα πολλοί άνθρωποι να χάνουν τη ζωή τους από λιμό. Αυτό προκύπτει από το Διάγραμμα 5.3 το οποίο είναι βασισμένο στον Πίνακα 6 (ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β'). Ιδιαίτερα τη χρονική περίοδο από το 1995 έως και το 1999, παρατηρείται μια τεράστια απώλεια ανθρώπινων ζώων από την ξηρασία και τον λιμό. Μπορεί κανείς να αναλογιστεί την έκταση της, αν σκεφτεί ότι ο συνολικός αριθμός απωλειών ήταν 579.536 άνθρωποι.

Και η έλλειψη καθαρού νερού αποτελεί σημαντικό πρόβλημα επειδή συμβάλλει στην εξάπλωση επιδημιών. Επίσης η έλλειψη ηλεκτρικού ρεύματος και θέρμανσης μπορεί να οδηγήσει σε αυτοσχέδιους τρόπους οι οποίοι είναι πολύ πιθανό να προκαλέσουν πυρκαγιά.

Διάγραμμα 5.3: Συνολικός Αριθμός Ανθρώπων που έχασαν τη ζωή τους (ανά φαινόμενο και ανά έτος από το 1994 έως το 2003)

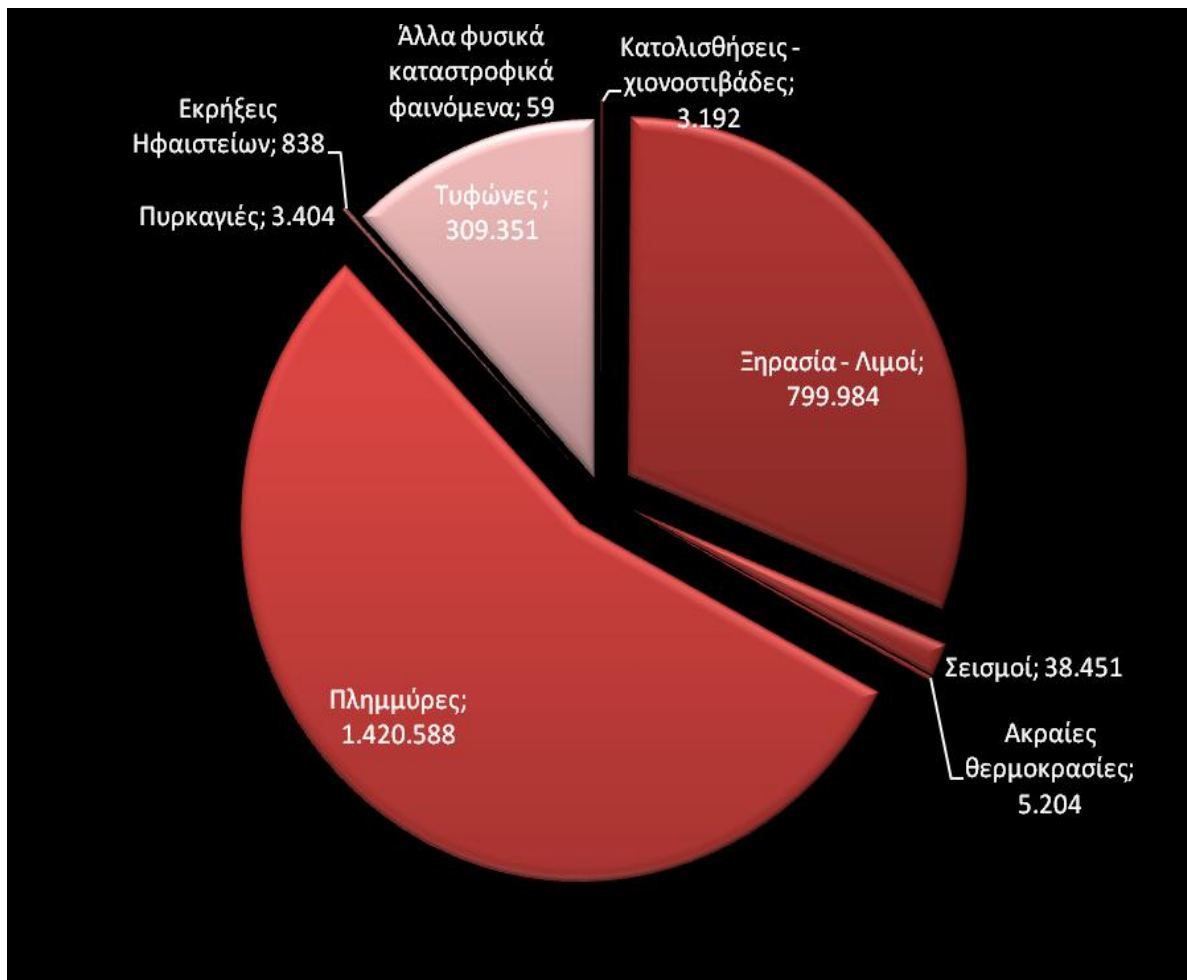
Η Ασία καταλαμβάνει την πρώτη θέση και στις ανθρώπινες απώλειες με ποσοστό 67%, ενώ η Ευρώπη βρίσκεται στην Τρίτη θέση με ποσοστό 12% ύστερα από την Αμερική με 16%. Τα δεδομένα αυτά προέρχονται από τον Πίνακα 7 του ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΟΣ Β'.

Διάγραμμα 5.4: Ποσοστά Ανθρώπων που έχασαν τη ζωή τους ανά ήπειρο (από το 1994 έως το 2003)

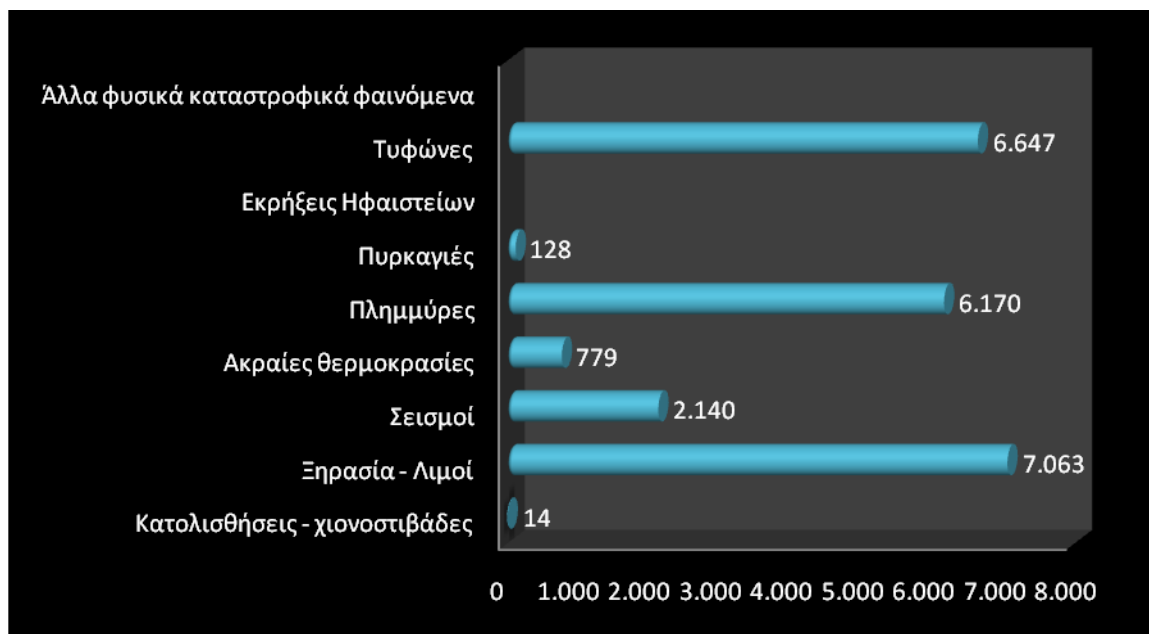
Εξ' αιτίας των περιβαλλοντικών φαινομένων πολλοί άνθρωποι κινδυνεύουν να χάσουν τη ζωή τους. Ο θάνατος όμως δεν οφείλεται πάντα στα φυσικά φαινόμενα καθαυτά αλλά συνήθως στις επαγόμενες επιπτώσεις τους.

Οι άνθρωποι συνηθίζουν να μετακινούνται για οικονομικούς λόγους χωρίς να δίνουν ιδιαίτερη σημασία στα χαρακτηριστικά της πόλης που επιλέγουν. Δεν εξετάζουν δηλαδή τη γεωγραφική θέση ως προς την επικινδυνότητα της για τα φυσικά φαινόμενα, π.χ. μια παράκτια περιοχή κινδυνεύει από παλιρροϊκά κύματα βαρύτητας ή από την άνοδο της στάθμης της θάλασσας. Ομοίως, δε δίνουν σημασία στον τρόπο δόμησης. Επιλέγουν την οικονομική λύση, χωρίς να υπολογίζουν τους κανόνες δόμησης και τον αντισεισμικό κανονισμό κάθε χώρας. Αυτό κάνει τις περιουσίες τους πιο τρωτές. Το γεγονός αυτό σε συνδυασμό με την απουσία μέτρων προστασίας από τις κυβερνήσεις καθιστά τις πόλεις μη ασφαλείς σε περιπτώσεις καταστροφικών περιβαλλοντικών φαινομένων.

Διάγραμμα 5.5: Συνολικός Αριθμός Ανθρώπων που επηρεάστηκαν σε χιλιάδες (ανά φαινόμενο από το 1994 έως το 2003)

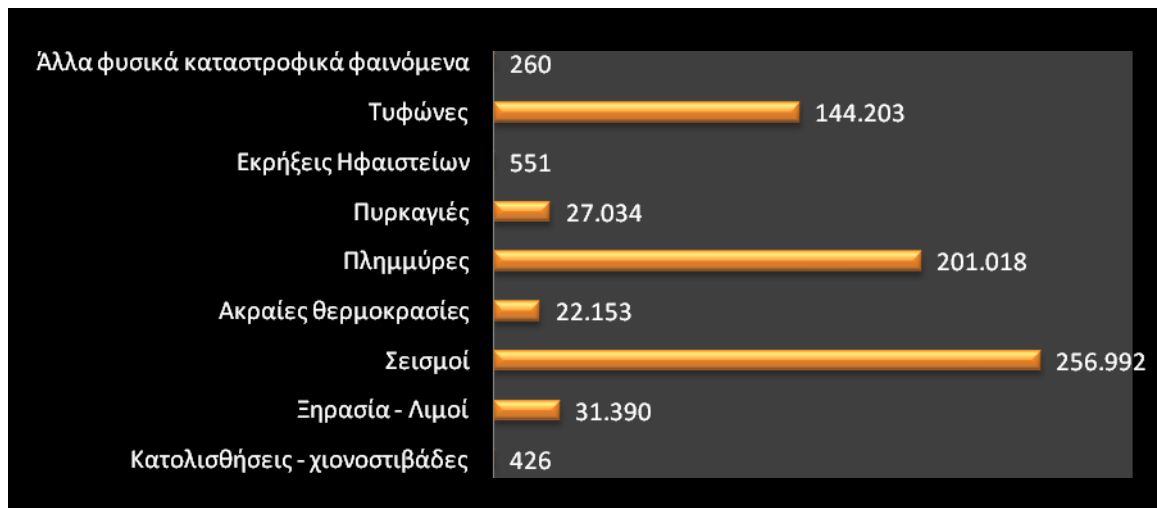
Οι πλημμύρες αποτελούν το φαινόμενο το οποίο επηρεάζει τους περισσότερους ανθρώπους στον κόσμο. Αυτό προκύπτει από τον Πίνακα 8 (ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β΄) και από το Διάγραμμα 5.5. Ενώ οι σεισμοί κατά πολλούς θεωρούνται οι πιο επικίνδυνοι για την ανθρώπινη ζωή ουσιαστικά για το διάστημα 1994-2003 κατέχουν την τέταρτη θέση έχοντας επηρεάσει 38.451.000 ανθρώπους. Σύμφωνα με το Κέντρο Έρευνας για την Επιδημιολογία των Καταστροφών (Centre for Research on the Epidemiology of Disasters - CRED) όταν αναφερόμαστε σε ανθρώπους που επηρεάστηκαν εννοούμε αυτούς που είτε έχουν τραυματιστεί ή έχουν χάσει τις θέσεις εργασίας τους, είτε δε μπορούν από μόνοι τους να ανταπεξέλθουν σε βασικές ανάγκες επιβίωσης λόγω χαμηλού βιοτικού επιπέδου.

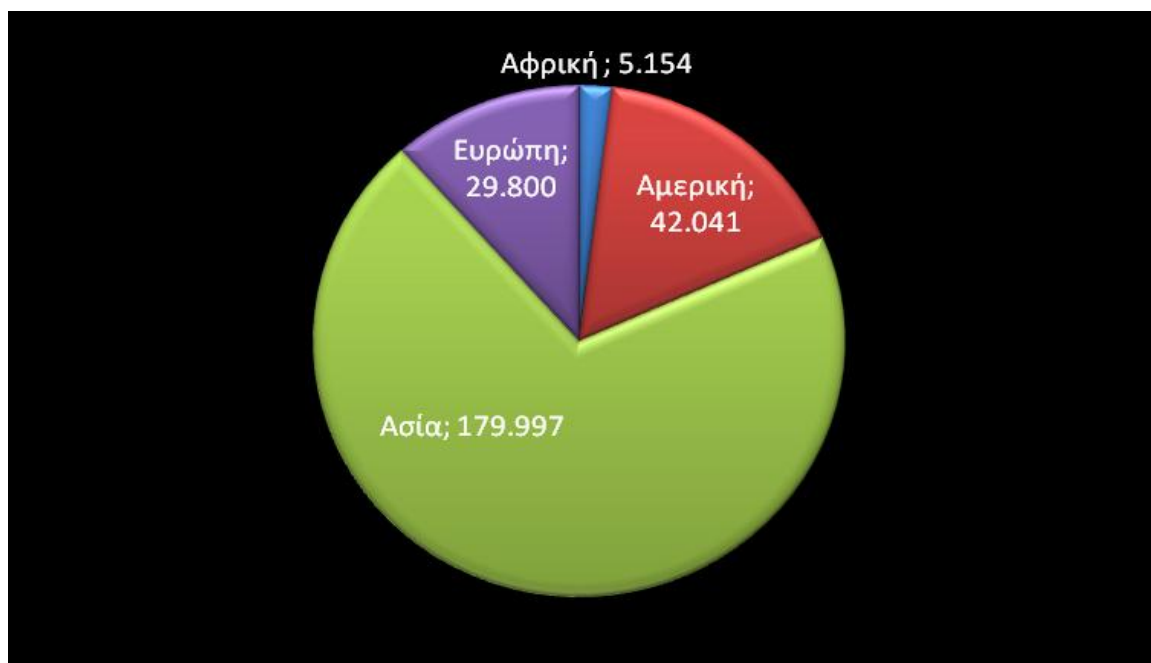
Διάγραμμα 5.6: Συνολικός Αριθμός Ανθρώπων που επηρεάστηκαν στην Ευρώπη σε χιλιάδες (ανά φαινόμενο από το 1994 έως το 2003).

Στην Ευρώπη όπως μπορούμε να διακρίνουμε στο Διάγραμμα 5.6, οι πλημμύρες εξακολουθούν να βρίσκονται σε υψηλή θέση αλλά μετά την ξηρασία και τους τυφώνες έχοντας επηρεάσει παραπλήσιο αριθμό ανθρώπων. Οι χιονοστιβάδες επηρεάζουν τους λιγότερους ανθρώπους και ακολουθούν οι πυρκαγιές. Περισσότερες πληροφορίες και για τις υπόλοιπες ηπείρους είναι διαθέσιμες στον Πίνακα 9 (ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β').

Όσο πιο αυξημένο είναι το ποσοστό ευπάθειας μιας περιοχής, τόσο πιο ευάλωτη είναι στις φυσικές καταστροφές. Μια καταστροφή όμως εκτός από τις ανθρώπινες απώλειες χαρακτηρίζεται και από οικονομικές απώλειες. Αυτές αφορούν το κόστος αποκατάστασης και αρωγής προς τους πληγέντες. Ενώ στα προηγούμενα διαγράμματα διαπιστώσαμε ότι οι σεισμοί δε θεωρούνται πολύ καταστροφικοί σε σχέση με τις πλημμύρες, εν τούτοις τα αποτελέσματα που αυτοί φέρουν, προκαλούν τεράστιες οικονομικές επιπτώσεις (Βλ. Διάγραμμα 5.7. και Πίνακα 10, ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β')

Διάγραμμα 5.7: Συνολικές Οικονομικές Επιπτώσεις σε εκατ. Δολάρια (τιμές 2003) ανά φαινόμενο για τα έτη 1994-2003

Διάγραμμα 5.8: Οικονομικές Επιπτώσεις Σεισμών σε εκατ. Δολάρια (τιμές 2003) ανά ήπειρο για τα έτη 1994-2003

Σε επίπεδο ηπείρων όπως προκύπτει και από το Διάγραμμα 5.8. (Πίνακας 11, ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β΄) η Ασία επιφορτίζεται το μεγαλύτερο κόστος σε σχέση με τις υπόλοιπες ηπείρους. Το γεγονός αιτιολογείται τόσο από την έκταση της, όσο και από τις έντονα σεισμογενείς χώρες που ανήκουν σε αυτήν όπως είναι η Κίνα, η Ινδονησία, η Ιαπωνία και η Τουρκία.

6. Συμπεράσματα

Είναι γεγονός ότι τα τελευταία χρόνια παρατηρείται μια αύξηση στη συχνότητα εμφάνισης φυσικών φαινομένων που προκαλούνται από την κλιματική αλλαγή. Ο θεσμός της Πολιτικής Προστασίας κρίνεται απαραίτητος σε όλες τις χώρες διότι λαμβάνει μέτρα πρόληψης και αντιμετώπισης τέτοιων φαινομένων καθώς επίσης μέτρα αποκατάστασης και αρωγής των πληγέντων.

Στην Ελλάδα, ο κρατικός μηχανισμός, στο πλαίσιο της προστασίας της χώρας και των πολιτών της, έχει δημιουργήσει το θεσμό της Πολιτικής Προστασίας, με κύριο συντονιστικό όργανο τη Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας. Στο ενεργητικό της περιλαμβάνεται εξειδικευμένο και επιστημονικό προσωπικό καθώς επίσης ο απαραίτητος υλικοτεχνικός εξοπλισμός για την υλοποίηση του έργου της. Η ΓΓΠΠ μέσω του σχεδιασμού της ωθεί την κεντρική και την αποκεντρωμένη διοίκηση της χώρας να προβεί σε όλες τις απαραίτητες ενέργειες σχεδιασμού και υλοποίησης των δράσεων που αφορούν στην πρόληψη και αντιμετώπιση των φυσικών φαινομένων και την αντιμετώπιση των επιπτώσεων αυτών. Το έργο της θεωρείται πολύ σημαντικό εμπεριέχοντας θετικές προεκτάσεις και ευκαιρίες. Παράλληλα, λόγω της πολυπλοκότητας που το διακατέχει, εμφανίζει και προβλήματα που δυσχεραίνουν την υλοποίησή του.

Στις θετικές προεκτάσεις συγκαταλέγονται:

- οι συντονισμένες προσπάθειες όσον αφορά στον κοινό τρόπο λειτουργίας των εμπλεκόμενων φορέων, δηλαδή στην κατάρτιση και την εφαρμογή σχεδίων δράσης. Αυτό είναι σημαντικό διότι λαμβάνονται από μεριάς κράτους τα απαραίτητα μέτρα πρόληψης που σχετίζονται με την υλοποίηση των προκατασταλτικών έργων, που δημιουργούν στον πολίτη ένα αίσθημα ασφάλειας. Σε αυτό συμβάλλει και η κεντρική διοίκηση με τα εθνικά σχέδια που συντάσσει.
- ο εκ των προτέρων προγραμματισμός για τη διαθεσιμότητα του ανθρώπινου δυναμικού και των μέσων, που συμβάλλει στην ετοιμότητα των υπηρεσιών.
- η ενημέρωση των πολιτών για τις φυσικές καταστροφές και τους τρόπους αυτοπροστασίας, πριν, κατά τη διάρκεια και μετά την εκδήλωση των φαινομένων τόσο από τη ΓΓΠΠ, όσο και από τις κρατικές υπηρεσίες και από λοιπούς φορείς όπως είναι ο ΟΑΣΠ, ο Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός κ.α.

- η ευαισθητοποίηση των πολιτών για την κλιματική αλλαγή η οποία έχει ως συνέπεια την εμφάνιση περιβαλλοντικών κινδύνων.
- η ανάπτυξη οικολογικής συνείδησης.
- η ευαισθητοποίηση των πολιτών για την αναγκαιότητα της συνδρομής τους στον τομέα πρόληψης και αντιμετώπισης μιας καταστροφής στο πλαίσιο του εθελοντισμού π.χ. δασοπροστασία, εθελοντικές οργανώσεις έρευνας και διάσωσης, παροχής πρώτων βοηθειών κ.α.
- η αξιοποίηση του επιστημονικού προσωπικού για διάφορα ζητήματα που άπτονται της Πολιτικής Προστασίας π.χ. αντιμετώπιση ειδικών έκτακτων αναγκών, εκπόνηση μελετών κ.α.
- η συνεργασία με άλλους φορείς όπως είναι η ΕΜΥ για την έγκαιρη ενημέρωση των πολιτών και του κράτους στοχεύοντας στην άμεση λήψη μέτρων π.χ. ρίψη άλατος.
- μελετά τις προηγούμενες καταστροφές και αξιολογεί τα δεδομένα που έχει στη διάθεση της προκειμένου να αποφευχθούν μελλοντικά, λάθη του παρελθόντος.

Στις δυσχέρειες και τα προβλήματα που παρουσιάζονται συγκαταλέγονται:

- η οικονομική κρίση με τους περιορισμένους πόρους που διαθέτει αδυνατεί να υποστηρίξει τις ενέργειες των φορέων.
- η μη εφαρμογή των σχεδίων δράσης και η παράλειψη ενεργειών που προβλέπονται σε αυτά όπως η μη λήψη προληπτικών μέτρων δασοπροστασίας.
- η έλλειψη ελεγκτικού μηχανισμού τόσο για τις προσπαρασκευαστικές ενέργειες όσο και για την εφαρμογή των σχεδίων δράσης.
- η μη συντήρηση των μέσων και των υποδομών στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων κάθε φορέα.
- η έλλειψη βασικών υποδομών όπως είναι τα αντιπλημμυρικά έργα.
- η υποστελέχωση των υπηρεσιών.

Ο κλάδος της Πολιτικής Προστασίας είναι ακόμα αναπτυσσόμενος και μπορεί να προσφέρει πολλές ευκαιρίες , όπως:

- η ΓΓΠΠ σε συνεργασία με το Μηχανισμό Πολιτικής Προστασίας της Ε.Ε., έρχεται σε επαφή με τα άλλα κράτη μέλη της Ε.Ε. και ανταλλάσει επιστημονικά δεδομένα και τεχνογνωσία, λαμβάνοντας χρήσιμες πληροφορίες για τη βελτίωση του σχεδιασμού της χώρας ενώ παράλληλα ενισχύει τις σχέσεις της χώρας μας με τις άλλες χώρες.
- η Ε.Ε. χρηματοδοτεί σχετικές δράσεις ενισχύοντας τις υποδομές των χωρών και υποστηρίζει τα κράτη μέλη της όταν πλήττονται από κάποια καταστροφή με τη συνδρομή μέσων άλλων χωρών.
- η ΓΓΠΠ μπορεί να αποτελέσει ερέθισμα για την ανάπτυξη του επιστημονικού και τεχνολογικού κλάδου χρηματοδοτώντας ερευνητικά κέντρα με σκοπό την ανάπτυξη καινοτόμων ιδεών.
- η ΓΓΠΠ συνδέει την επιστήμη και την τεχνολογία με τη διοίκηση και την επιχειρησιακή δράση. Αυτό σχετίζεται με την αξιοποίηση των αποτελεσμάτων των μελετών και εφαρμογής τους στην πράξη.
- ωθεί την αστική ανάπλαση των πόλεων με τη δημιουργία χώρων πρασίνου συμβάλλοντας έτσι στην αλλαγή του πολεοδομικού σχεδιασμού.
- με την αστική ανάπλαση των πόλεων μέσω της δημιουργίας χώρων πρασίνου και την προώθηση της χρήσης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας συμβάλλει στη μείωση των εκπομπών αερίων θερμοκηπίου με αποτέλεσμα την μείωση των πιθανοτήτων εκδήλωσης επικίνδυνων φυσικών φαινομένων.
- τη βελτίωση των υποδομών που οδηγεί σε ελάττωση της τρωτότητας μιας περιοχής.
- τονώνει το ενδιαφέρον των πολιτών για την εθελοντική δράση ενώ θα μπορούσε να συμβάλλει στη μείωση της ανεργίας με την απασχόληση προσωπικού στην πληθώρα των ειδικοτήτων που απαιτούνται.
- η δημιουργία ελεγκτικού μηχανισμού.
- η δημιουργία μόνιμων χώρων καταφυγής.

Το κράτος καταβάλλει κάθε δυνατή προσπάθεια για να ανταπεξέλθει σε όποια κατάσταση παρουσιαστεί αλλά οι περιβαλλοντικοί κίνδυνοι από μόνοι τους αποτελούν μια απειλή για τη

χώρα μας. Είναι υποχρέωση όλων μας να λαμβάνουμε την απαραίτητη ενημέρωση για τα καιρικά φαινόμενα προκειμένου να είμαστε σε θέση να προστατεύσουμε τόσο τους εαυτούς μας και τους οικείους μας όσο και την περιουσία μας. Επίσης, υποχρέωση μας είναι να τηρούμε διάφορους κανόνες που αφορούν τον τόπο μας, όπως είναι ο Αντισεισμικός Κανονισμός. Μια σωστή δόμηση όπως ορίζεται από την ισχύουσα νομοθεσία, θα καταστήσει το χώρο μας ασφαλέστερο σε σχέση με μια αυθαίρετη ή επισφαλή δόμηση. Σημαντικό είναι σε κάθε περίπτωση να αποφεύγουμε τις φημολογίες οι οποίες μπορούν να προκαλέσουν πανικό ή σύγχυση και να λαμβάνουμε επίσημη ενημέρωση από τις αρχές.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ – ΠΗΓΕΣ

- A.N. 1984-23/03/1939 «Περί οργανώσεως της Πολιτικής και Οικονομικής Επιστρατεύσεως της Χώρας» (ΦΕΚ 405, τ.Α').
- A.N. 2372-03/06/1940 «Περί Παθητικής Αεράμυνας της Χώρας» (ΦΕΚ 168, τ.Α').
- A.N. 398-10/05/1968 «Περί Πολιτικής Σχεδιάσεως Εκτάκτου Ανάγκης» (ΦΕΚ 102, τ.Α').
- N.Δ. 708-07/11/1970 «Περί συμπληρώσεως διατάξεων τινών του A.N. 398/1968 περί Πολιτικής Σχεδιάσεως Εκτάκτου Ανάγκης, ως ούτος συνεπληρώθη μεταγενεστέως» (ΦΕΚ 237, τ.Α').
- N.Δ. 857-18/03/1971 «Περί αντιμετώπισεως των εν ειρήνη εκτάκτων αναγκών της Χώρας» (ΦΕΚ 57, τ. Α').
- N.Δ. 17-02/09/1974 «Περί Πολιτικής Σχεδιάσεως Εκτάκτου Ανάγκης» (ΦΕΚ 236, τ.Α').
- N.1349-25/04/1983 «Σύσταση Οργανισμού Αντισεισμικού Σχεδιασμού και Προστασίας (ΟΑΣΠ) και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ 52, τ.Α').
- N.1579-23/12/1985 «Ρυθμίσεις για την εφαρμογή και ανάπτυξη του Εθνικού Συστήματος Υγείας και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ 217, τ.Α').
- Π.Δ. 485- 02/10/1988 «Οργανισμός διάρθρωσης και αρμοδιοτήτων των Υπηρεσιών του Οργανισμού Αντισεισμικού Σχεδιασμού και Προστασίας (ΟΑΣΠ)», (ΦΕΚ 219, τ. Α').
- N. 1951-31/05/1991 «Καθιέρωση του θεσμού του εθελοντή πυροσβέστη και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ 84, τ.Α').
- N.2292-15/02/1995 «Οργάνωση και λειτουργία Υπουργείου Εθνικής Άμυνας, διοίκηση και έλεγχος των Ενόπλων Δυνάμεων και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ 35τ.Α').
- N.2344-11/10/1995 «Οργάνωση Πολιτικής Προστασίας και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ 212 τ. Α')
- Π.Δ.161-03/07/1997 «Οργανισμός, Κανονισμός της Εθνικής Μετεωρολογικής Υπηρεσίας (ΕΜΥ) του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας» (ΦΕΚ 142, τ.Α').
- N.3013-01/05/2002 «Αναβάθμιση της πολιτικής προστασίας και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ 102, τ. Α').
- Υ.Α. 1299-10/04/2003 «Έγκριση του από 7.4.2003 Γενικού Σχεδίου Πολιτικής Προστασίας με τη συνθηματική λέξη “ΞΕΝΟΚΡΑΤΗΣ”» (ΦΕΚ 423, τ. Β').
- Π.Δ. 338-18/12/2003 «Σύσταση Επιστημονικού και Ερευνητικού Κέντρου Πολιτικής Προστασίας» (ΦΕΚ 292, τ. Α').
- Π.Δ. 151-03/06/2004 «Οργανισμός Γενικής Γραμματείας Πολιτικής Προστασίας» (ΦΕΚ 107, τ. Α').

Υ.Α. 3387-28/06/2006 «Συμπλήρωση του Γενικού Σχεδίου Πολιτικής Προστασίας με τη συνθηματική λέξη “ΞΕΝΟΚΡΑΤΗΣ” με το Ειδικό Σχέδιο “Διαχείρισης Ανθρώπινων Απωλειών”» (ΦΕΚ 77, τ. Β’).

Ν. 2528-09/02/2007 «Κύρωση του Κώδικα Κατάστασης Δημοσίων Πολιτικών Διοικητικών Υπαλλήλων και Υπαλλήλων ΝΠΔΔ» (ΦΕΚ 26, Τ.Α’).

Ν.3536-23/02/2007 «Ειδικές ρυθμίσεις θεμάτων μεταναστευτικής πολιτικής και λοιπών ζητημάτων αρμοδιότητας Υπουργείου Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης» (ΦΕΚ 42, τ. Α’).

Ν.3613-23/11/2007 «Ρυθμίσεις θεμάτων Ανεξάρτητων Αρχών, Γενικού Επιθεωρητή Δημόσιας Διοίκησης, Σώματος Επιθεωρητών Ελεγκτών Δημόσιας Διοίκησης και λοιπών ζητημάτων αρμοδιότητας Υπουργείου Εσωτερικών» (ΦΕΚ 263, τ.Α’).

Ν.3850-02/06/2010 «Κύρωση του Κώδικα νόμων για την υγεία και την ασφάλεια των εργαζομένων» (ΦΕΚ 84, τ.Α’)

Ν.3852-07/06/2010 «Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης – Πρόγραμμα Καλλικράτης» (ΦΕΚ 87, τ. Α’).

Ν. 4249-24/03/2014 «Αναδιοργάνωση της Ελληνικής Αστυνομίας, του Πυροσβεστικού Σώματος και της Γενικής Γραμματείας Πολιτικής Προστασίας, αναβάθμιση Υπηρεσιών του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη και ρύθμιση λοιπών θεμάτων αρμοδιότητας Υπουργείου Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη και άλλες διατάξεις». (ΦΕΚ 73, τ. Α’).

Υ.Α. 7575-04/11/2016 «Ρυθμίσεις λειτουργίας Συντονιστικών Οργάνων Πολιτικής Προστασίας (ΣΟΠΠ) των περιφερειακών ενοτήτων των Περιφερειακών Ενοτήτων των Περιφερειών της Χώρας σύμφωνα με το άρθρο 12 του Ν. 3013/2002 και το άρθρο 160 του Ν. 3852/2010 όπως ισχύουν» (ΦΕΚ (3591, τ. Β’).

Α.Π. 2450/09-04-2012 έγγραφο της ΓΓΠΠ «Σχεδιασμός και δράσεις Πολιτικής Προστασίας για την αντιμετώπιση κινδύνων από την εκδήλωση σεισμικών φαινομένων».

Α.Π. 2934/06-05-2015 έγγραφο της ΓΓΠΠ «Κατευθυντήριες οδηγίες για την οργανωμένη απομάκρυνση πολιτών για λόγους προστασίας από εξελισσόμενη ή επικείμενη καταστροφή εξ’ αιτίας δασικών πυρκαγιών».

Α.Π. 8184/24-11-2015 έγγραφο της ΓΓΠΠ «Σχεδιασμός και δράσεις Πολιτικής Προστασίας για την αντιμετώπιση κινδύνων από την εκδήλωση πλημμυρικών φαινομένων».

Α.Π. 8184/24-11-2015 έγγραφο της ΓΓΠΠ «Θεσμικό πλαίσιο και κατευθυντήριες οδηγίες για την κήρυξη περιοχών σε κατάσταση έκτακτης ανάγκης Πολιτικής Προστασίας».

Α.Π. 2648/08-04-2016 έγγραφο της ΓΓΠΠ «Σχεδιασμός και δράσεις Πολιτικής Προστασίας για την αντιμετώπιση κινδύνων λόγω δασικών πυρκαγιών κατά την αντιπυρική περίοδο 2016».

2001/792/EK,Ευρατόμ: Απόφαση του Συμβουλίου, της 23ης Οκτωβρίου 2001, *Περί κοινοτικού μηχανισμού για τη διευκόλυνση της ενισχυμένης συνεργασίας στις επεμβάσεις βοήθειας της πολιτικής προστασίας*».

004/277/EK,Ευρατόμ: Απόφαση της Επιτροπής, της 29ης Δεκεμβρίου 2003, για τη θέσπιση κανόνων εφαρμογής της απόφασης 2001/792/EK, Ευρατόμ του Συμβουλίου, *«Περί κοινοτικού μηχανισμού για τη διευκόλυνση της ενισχυμένης συνεργασίας στις επεμβάσεις βοήθειας της πολιτικής προστασίας*».

2007/60/EK Οδηγία του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 23 Οκτωβρίου 2007 για την «Αξιολόγηση και τη διαχείριση των κινδύνων πλημμύρας.

“World Disasters Report 2004 - From risk to resilience – helping communities cope with crisis” from International Federation of Red Cross and Red Crescent Societies, <http://www.ifrc.org/en/publications-and-reports/world-disasters-report/wdr2004/>

Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας, www.civilprotection.gr/el, Ημερομηνία τελευταίας πρόσβασης: 18 Φεβρουαρίου 2017.

Ελληνική Αστυνομία, <http://www.astynomia.gr/>, Ημερομηνία τελευταίας πρόσβασης: 8 Ιανουαρίου 2017

Πυροσβεστικό Σώμα Ελλάδος <http://www.fireservice.gr/>, Ημερομηνία τελευταίας πρόσβασης: 10 Ιανουαρίου 2017

Λιμενικό Σώμα – Ελληνική Ακτοφυλακή, <http://www.hcg.gr/> , Ημερομηνία τελευταίας πρόσβασης: 11 Ιανουαρίου 2017

Εθνικό Κέντρο Άμεσης Βοήθειας, <http://www.ekab.gr/> , Ημερομηνία τελευταίας πρόσβασης: 11 Ιανουαρίου 2017

Εθνική Μετεωρολογική Υπηρεσία, <http://www.hnms.gr/> , Ημερομηνία τελευταίας πρόσβασης: 12 Ιανουαρίου 2017

Αρχή Διασφάλισης του Απορρήτου των Επικοινωνιών, <http://www.adae.gr/> , Ημερομηνία τελευταίας πρόσβασης: 13 Ιανουαρίου 2017

Εθνικό Τυπογραφείο, www.et.gr , Ημερομηνία τελευταίας πρόσβασης: 15 Φεβρουαρίου 2017

Υπουργείο Περιβάλλοντος και Κλιματικής Αλλαγής, <http://www.ypeka.gr/> , Ημερομηνία τελευταίας πρόσβασης:17 Φεβρουαρίου 2017

Οργανισμός Αντισεισμικού Σχεδιασμού και Προστασίας, <http://www.oasp.gr/>, Ημερομηνία τελευταίας πρόσβασης:14 Φεβρουαρίου 2017

Γεωδυναμικό Ινστιτούτο, www.gein.noa.gr/ , Ημερομηνία τελευταίας πρόσβασης:14 Φεβρουαρίου 2017

Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός, <http://www.redcross.gr/>, Ημερομηνία τελευταίας πρόσβασης: 22 Ιανουαρίου 2017

Ελληνικός Ερυθρός Σταυρός, Τομέας Σαμαρειτών, Διασωστών και Ναυαγοσωστών, <https://www.samarites.gr/>, Ημερομηνία τελευταίας πρόσβασης: 22 Ιανουαρίου 2017

Βικιπαιδεία, <https://el.wikipedia.org>, Ημερομηνία τελευταίας πρόσβασης: 30 Ιανουαρίου 2017

Εφημερίδα « Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ», <http://www.kathimerini.gr/>, Ημερομηνία τελευταίας πρόσβασης: 1 Φεβρουαρίου 2017

On-line παρουσιάσεις, <http://slideplayer.gr/>, Ημερομηνία τελευταίας πρόσβασης: 15 Ιανουαρίου 2017

Earthquakenet, <http://www.earthquakenet.gr/index.htm>, Ημερομηνία τελευταίας πρόσβασης: 14 Φεβρουαρίου 2017

Δασαρχείο, <https://dasarxeio.com/>, Ημερομηνία τελευταίας πρόσβασης: 19 Ιανουαρίου 2017

Ευρωπαϊκή Ένωση, https://europa.eu/european-union/index_el, Ημερομηνία τελευταίας πρόσβασης: 15 Φεβρουαρίου 2017

Δίκαιο και εκδόσεις της Ε.Ε, <http://publications.europa.eu>, Ημερομηνία τελευταίας πρόσβασης: 17 Φεβρουαρίου 2017

Ανθρωπιστική βοήθεια και Πολιτική Προστασία της Ε.Ε., <http://ec.europa.eu/echo/> Ημερομηνία τελευταίας πρόσβασης: 17 Φεβρουαρίου 2017

EU BOOKSHOP, <https://bookshop.europa.eu/el>, Ημερομηνία τελευταίας πρόσβασης: 16 Φεβρουαρίου 2017

Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα Ασκήσεων «ΠΡΟΜΗΘΕΑΣ 2014» <http://www.prometheus2014.gr/>, Ημερομηνία τελευταίας πρόσβασης: 15 Φεβρουαρίου 2017

MILLER G. TYLER, (2004). *Περιβαλλοντικές Επιστήμες*, ΙΩΝ, Αθήνα

CAMP & DAUGHERTY (2004). *Διαχείριση Φυσικών Πόρων*, ΙΩΝ, Αθήνα

ΚΟΥΓΚΟΛΟΣ, ΑΘ. (2005). *Εισαγωγή στην Περιβαλλοντική Μηχανική*, ΤΖΙΟΛΑ, Αθήνα

ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ, Γ. (2000) *Η πολιτική προστασία στην Ελλάδα: αντιμετώπιση φυσικών και τεχνολογικών καταστροφών*, Εκδόσεις ΙΩΝ, Αθήνα.

ΔΕΛΛΑΔΕΤΣΙΜΑΣ, Π, (2009) *Οι ασφαλείς πόλεις*, Εκδόσεις ΕΞΑΝΤΑΣ, Αθήνα.

ΤΣΑΓΚΑΡΗ Κ., ΚΑΡΕΤΣΟΣ Γ. και ΠΡΟΥΤΣΟΣ Ν. (2011) *Δασικές πυρκαγιές Ελλάδας, 1983-2008*, Εκδ. WWF Ελλάς και ΕΘΙΑΓΕ – ΙΜΔΟ & ΤΔΠ, Αθήνα

WORLDWATCH INSTITUTE, (2007) *Η Κατάσταση του Κόσμου 2007: Το Αστικό μας Μέλλον* (*State of the World 2007: Our Urban Future*), Εκδόσεις Ευώνυμος Οικολογική Βιβλιοθήκη, Αθήνα

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α΄

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α΄-1 : ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ (ΤΕΥΧΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ)

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ (ΤΕΥΧΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ)

5829

A-1-1

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ
ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ
& ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗΣ
ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ
ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ

ΠΡΟΣΘΗΚΗ 1.
(Στο Παράρτημα Α΄)

ΦΥΣΙΚΕΣ - ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΕΣ ΚΑΙ ΛΟΙΠΕΣ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΕΣ

Α. Καταστροφές από ΦΥΣΙΚΑ Φαινόμενα που θέτουν σε κίνδυνο τη ζωή, υγεία και περιουσία των πολιτών, τα υλικά και πολιτιστικά αγαθά και τις πλουτοπαραγωγικές πηγές και υποδομές της χώρας

Φυσικό Καταστροφικό Φαινόμενο		Αιτία γενέσεως	Πρωταγενή φαινόμενα	Δευτερογενή φαινόμενα	Βλαπτικές Συνέπειες Επιπτώσεις
Δασική Πυρκαγιά		Πτώση Κεραυνού, συνθήκες περιβάλλοντος, εμπρησμός,	Φωτιά, καπνός	Καταστροφή δάσους	Διατάραξη οικολογικής ισορροπίας, Υλικές ζημιές, Καταστροφές κτηρίων Αποκλεισμός περιοχών, Εγκλωβισμός ατόμων Τραυματίες - νεκροί
Σεισμός		Σύγκλιση λιθοσφαιρικών πλακών γης, Κίνηση τεκτονικών πλακών	Βίαιη κίνηση του εδάφους, Εμφάνιση σεισμικού ρήγματος στην επιφάνεια του εδάφους	Ρευστοποίηση εδαφών. Εδαφικές διαβρώσεις, καθιζήσεις, κατολισθήσεις, ητώσεις βράχων Παλινρροιακά κύματα βαρύτητας (Tsunami), Πλημμύρα, Φωτιά	Ρύπανση υδάτων Καταρρεύσεις κτηρίων, Ζημιές σε εργοστάσια βιομηχανίες, κτίρια, Αρχαιολογικούς χώρους-μουσεία, εγκαταστάσεις παραγωγής ενέργειας και δίκτυα μεταφοράς, Διακοπή συγκοινωνιών, Αποκλεισμός περιοχών, Πυρκαγιές, Εγκλωβισμός ατόμων Τραυματίες - νεκροί
Πλημμύρα	Αστική	Έντονες βροχοπτώσεις, υπερχείλιση ποταμών-φραγμάτων, Παλινρροιακά κύματα	Κατακλυσμός αστικών περιοχών.	Κατολισθήσεις, Μετατοπίσεις, Διάβρωση εδαφών	Αποκλεισμός περιοχών, Ρύπανση υδάτων, Βιομηχανικά ατυχήματα, Ζημιές σε κτίρια, Αρχαιολογικούς χώρους-μουσεία, εγκαταστάσεις, Αγρ. καλλιέργειες, οδικό & σιδηροδρομικό δίκτυο Εγκλωβισμός ατόμων Τραυματίες - νεκροί
	Ποτάμια	Υπερχείλιση ποταμού από έντονη βροχόπτωση	Κατακλυσμός γεωργικών περιοχών, χωρίων, πόλεων κλπ		
	Παράκτια	Παλινρροιακά Κύματα βαρύτητας (Tsunami), Ισχυροί άνεμοι, κυματισμός.	Ανοδος στάθμης θαλάσσης και κατακλυσμός παρακτίων περιοχών	Κατολισθήσεις, Διάβρωση, Μετατοπίσεις εδαφών	Ρύπανση υδάτων, Αποκλεισμός περιοχών, Ζημιές σε κτίρια, εγκαταστάσεις, οδικό δίκτυο κλπ Εγκλωβισμός ατόμων Τραυματίες - νεκροί

Α-1-3

Κατολισθητικά φαινόμενα (καθιζήσεις, καταπτώσεις, ροές εδαφών)	Αστοχία εδάφους, Σεισμός, Ανθρώπινη παρέμβαση ή ακραία καιρικά φαινόμενα	Μετατοπίσεις εδαφών, Κατολισθήσεις, αναισθησίες, ολισθήσεις, Πτώση βράχων	Πλημμύρα λόγω απόφραξης ποταμού,	Ρύπανση υδάτων Καταρρεύσεις κτιρίων, Αποκλεισμός περιοχών Πυρκαγιές, Ζημιές σε οδικό, σιδηροδρομικό δίκτυο, αρχαιολογικούς χώρους, εγκαταστάσεις κλπ Εγκλωβισμός ατόμων Τραυματίες - νεκροί
Παράκτια διάβρωση	Διάβρωση εδάφους από τη θάλασσα	Μετατοπίσεις εδαφών, Κατολισθήσεις, Πτώση βράχων		Ζημιές σε αγροτικές περιοχές, κτίρια, οδικό- σιδηροδρομικό δίκτυο, υποδομές κλπ Εγκλωβισμός ατόμων Τραυματίες - νεκροί
Ηφαιστειακή έκρηξη	Σύγκλιση λιθασφαιρικών πλακών γης, Ηφαιστειακή δράση	Ροή λάβας, Πυρακλαστική ροή- κύμα, Βαρβωδής ροή, Πτώση τέφρας - κίσηρης, Ηφαιστειακά αέρια,	Σεισμός Καθιζήσεις, Κατολισθήσεις, εδαφών Πολιτροικά κύματα βαρύτητας (Tsunami), Φωτιά	Αποκλεισμός περιοχών, Ζημιές στο περιβάλλον, υποδομές, Πυρκαγιές, Ρύπανση αέρος - υδάτων Πθανά προβλήματα οδικής- εναέριας ή θαλάσσιας κυκλοφορίας, ατυχήματα, Εγκλωβισμός ατόμων Τραυματίες - νεκροί

**ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ
ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ
& ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗΣ
ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ
ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ**

ΠΡΟΣΘΗΚΗ 1.

(Στο Παράρτημα Ε')

ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΑΝΑΦΟΡΑ ΕΚΤΑΚΤΟΥ ΣΥΜΒΑΝΤΟΣ ΥΠ'ΑΡΙΘ.

ΗΜΕΡ/ΩΡΑ ΑΝΑΦΟΡΑΣ:

ΑΠΟ :		ΠΡΟΣ: ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ Τηλ. 210.3359901 – 909 ΦΑΞ 210.3359912
ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΓΙΑ ΠΑΗΡΟΦΟΡΙΕΣ		ΠΕΡΙΟΧΗ ΕΚΔΗΛΩΣΗΣ ΣΥΜΒΑΝΤΟΣ:
ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ		ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΩΡΑ ΕΚΔΗΛΩΣΗΣ:
ΤΗΛΕΦΩΝΟ ΣΤΑΘΕΡΟ		
ΤΗΛΕΦΩΝΟ ΚΙΝΗΤΟ		
ΦΑΞ		

ΕΙΔΟΣ ΕΚΤΑΚΤΟΥ ΣΥΜΒΑΝΤΟΣ

ΦΥΣΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗ	ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗ Η ΑΤΥΧΗΜΑ	ΑΛΛΗ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗ Η ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΙΚΗ ΕΝΕΡΓΕΙΑ
☐ ΔΑΣΙΚΗ ΠΥΡΚΑΓΙΑ	☐ ΧΗΜΙΚΟ	☐ ΜΕΓΑΛΟ ΘΑΛΑΣΣΙΟ ΑΤΥΧΗΜΑ
☐ ΣΕΙΣΜΟΣ	☐ ΒΙΟΛΟΓΙΚΟ	☐ ΜΕΓΑΛΟ ΘΑΛΑΣΣΙΟ ΑΤΥΧΗΜΑ
☐ ΕΝΤΟΝΗ ΒΡΟΧΟΠΤΩΣΗ ΔΑΣΤΙΚΗ ΠΛΗΜΜΥΡΑ	☐ ΠΥΡΗΝΙΚΟ-ΡΑΔΙΟΛΟΓΙΚΟ	☐ ΜΕΓΑΛΟ ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΙΚΟ ΑΤΥΧΗΜΑ
☐ ΕΝΤΟΝΗ ΒΡΟΧΟΠΤΩΣΗ ΥΠΕΡΧΕΙΔΙΣΗ ΠΟΤΑΜΟΥ	☐ ΜΕΓΑΛΗ ΠΥΡΚΑΓΙΑ ΣΕ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ	☐ ΑΕΡΟΠΟΡΙΚΟ ΑΤΥΧΗΜΑ, ΠΤΩΣΗ Α/Φ ΣΕ ΘΑΛΑΣΣΑ
☐ ΕΝΤΟΝΗ ΧΙΟΝΟΠΤΩΣΗ - ΧΙΟΝΟΘΥΕΛΛΑ	☐ ΜΕΓΑΛΗ ΠΥΡΚΑΓΙΑ ΣΕ ΚΑΤΟΙΚΗΜΕΝΗ ΠΕΡΙΟΧΗ	☐ ΑΕΡΟΠΟΡΙΚΟ ΑΤΥΧΗΜΑ, ΠΤΩΣΗ Α/Φ ΣΕ ΚΑΤΟΙΚΗΜΕΝΗ ΠΕΡΙΟΧΗ
☐ ΠΑΓΕΤΟΣ - ΧΑΛΑΖΟΠΤΩΣΗ	☐ ΜΕΓΑΛΗΣ ΕΚΤΑΣΗΣ ΘΑΛΑΣΣΙΑ ΡΥΠΑΝΣΗ	☐ ΑΕΡΟΠΟΡΙΚΟ ΑΤΥΧΗΜΑ, ΠΤΩΣΗ Α/Φ ΣΕ ΔΑΣΙΚΗ ΠΕΡΙΟΧΗ
☐ ΣΦΟΔΡΟΙ ΑΝΕΜΟΙ - ΑΝΕΜΟΣΤΡΟΒΙΛΟΣ	☐ ΜΕΓΑΛΗΣ ΕΚΤΑΣΗΣ ΑΤΜΟΣΦΑΙΡΙΚΗ ΡΥΠΑΝΣΗ	☐ ΑΕΡΟΠΟΡΙΚΟ ΑΤΥΧΗΜΑ, ΠΤΩΣΗ Α/Φ ΣΕ ΕΡΗΜΙΚΗ ΠΕΡΙΟΧΗ
☐ ΚΑΥΣΩΝΑΣ - ΞΗΡΑΣΙΑ	☐ ΜΕΓΑΛΗΣ ΕΚΤΑΣΗΣ ΡΥΠΑΝΣΗ ΕΔΑΦΟΥΣ Η ΥΔΑΤΩΝ	☐ ΕΠΙΔΡΟΜΗ ΒΛΑΒΕΡΩΝ ΖΩΩΝ ΚΑΠ
☐ ΚΑΤΟΛΙΣΤΗΤΙΚΑ ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ	☐ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗ ΦΡΑΓΜΑΤΟΣ, ΔΕΞΑΜΕΝΗΣ, ΔΙΚΤΥΟΥ ΥΔΡΕΥΣΗΣ ΚΑΠ	☐ ΕΠΙΔΗΜΙΑ
☐ ΗΦΑΙΣΤΕΙΑΚΗ ΔΡΑΣΗ	☐ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗ ΓΕΦΥΡΑΣ ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΙΚΗΣ - ΟΔΙΚΗΣ	☐ ΑΠΕΙΛΗ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΙΚΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ
☐ ΑΛΛΗ	☐ ΜΕΤΑΛΛΕΙΟ - ΟΡΥΧΕΙΟ ΚΑΠ	☐ ΕΚΔΗΛΩΣΗ ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΙΚΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ ☐ ΕΚΡΗΞΗ ☐ ΠΥΡΚΑΓΙΑ ☐ ΟΜΗΡΟΙ
	☐ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	

ΤΥΧΩΝ ΑΛΛΑ ΓΝΩΣΤΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

☐ ΑΝΘΡΩΠΙΝΑ ΘΥΜΑΤΑ	☐ ΤΡΑΥΜΑΤΙΕΣ	☐ ΠΑΓΙΔΕΥΣΗ ΑΤΟΜΩΝ
☐ ΖΗΜΙΕΣ ΣΕ ΚΤΙΡΙΑ	☐ ΖΗΜΙΕΣ ΣΕ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ	☐ ΔΙΑΦΥΓΗ ΕΠΙΚΙΝΔΥΝΩΝ ΟΥΣΙΩΝ
☐ ΠΛΗΣΙΟΝ ΚΑΤΟΙΚΗΜΕΝΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ	☐ ΠΛΗΣΙΟΝ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ	☐ ΑΠΟΚΛΕΙΣΜΟΣ ΧΩΡΙΩΝ- ΠΟΛΕΩΝ

ΑΡΧΙΚΗ ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΓΙΑ ΑΤΤΗΣΗ ΕΠΙ ΠΛΕΟΝ ΔΥΝΑΜΕΩΝ - ΜΕΣΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ

☐ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ	☐ ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΑ	☐ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΑΚΑ ΟΧΗΜΑΤΑ
☐ ΕΙΔΙΚΟΥΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΕΣ	☐ ΥΛΙΚΑ	☐ ΠΥΡΟΣΒΕΣΤΙΚΑ ΟΧΗΜΑΤΑ
☐ ΕΙΔΙΚΕΣ ΟΜΑΔΕΣ	☐ ΜΕΤΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕΣΑ	☐ ΠΥΡΟΣΒΕΣΤΙΚΑ ΑΕΡΟΣΚΑΦΗ

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ:

E-1-2

**ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ
ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ
& ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗΣ
ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ
ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ**

ΠΡΟΣΘΗΚΗ 2.
(Στο Παράρτημα Ε')

ΛΕΠΤΟΜΕΡΗΣ ΑΝΑΦΟΡΑ ΕΚΤΑΚΤΟΥ ΣΥΜΒΑΝΤΟΣ

ΥΠ'ΑΡΙΘ / ...

ΗΜΕΡ/ΩΡΑ ΑΝΑΦΟΡΑΣ:

ΑΠΟ :	ΠΡΟΣ: ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ Τηλ. 210. 3359901 – 909 ΦΑΞ 210. 3359912
--------------	--

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΓΙΑ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ		ΠΕΡΙΟΧΗ ΕΚΔΗΛΩΣΗΣ ΣΥΜΒΑΝΤΟΣ: ΗΜΕΡΑ/ΩΡΑ
ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ		
ΤΗΛΕΦΩΝΟ ΣΤΑΘΕΡΟ		
ΤΗΛΕΦΩΝΟ ΚΙΝΗΤΟ		
ΦΑΞ		

<u>ΕΙΔΟΣ ΣΥΜΒΑΝΤΟΣ:</u>	
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ (ένταση, μέγεθος, διάρκεια κλπ)	
ΑΙΤΙΑ	
ΑΝΘΡΩΠΙΝΑ ΘΥΜΑΤΑ (τραυματίες, παγιδευμένα άτομα κλπ)	
ΥΛΙΚΕΣ ΖΗΜΙΕΣ (σε δημόσια κτίρια, κατοικίες, καταστήματα, υποδομές, οδικό δίκτυο εγκαταστάσεις κλπ)	
ΆΛΛΕΣ ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ	

E-1-3

--	--

ΛΗΦΘΕΝΤΑ ΜΕΤΡΑ - ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ	
ΔΙΑΤΕΘΕΙΣΕΣ ΔΥΝΑΜΕΙΣ - ΜΕΣΑ	
ΒΟΗΘΕΙΑ ΣΕ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟ ΔΥΝΑΜΙΚΟ ΚΑΙ ΜΕΣΑ	
ΑΛΛΟ ΘΕΜΑ ΑΞΙΟΛΟΓΟ ΑΝΑΦΟΡΑΣ	
ΕΚΤΙΜΗΣΕΙΣ- ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ	

Ο ΠΡΟΪΣΤΑΜΕΝΟΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α΄-2 : Η Κλίμακα Richter

< 0 R Μικροσεισμός	Δεν γίνεται αισθητός. Καταγράφεται μόνο από σειсмоγράφους.
0 - 0,9 R Μικροσεισμός	Δεν γίνεται αισθητός. Καταγράφεται μόνο από σειсмоγράφους.
1,0 - 1,9 R Μικροσεισμός	Δεν γίνεται αισθητός. Καταγράφεται μόνο από σειсмоγράφους.
2,0 - 2,9 R Ασήμαντος	Σχεδόν πάντα μη αισθητός. Πιθανώς αισθητός από μερικούς ανθρώπους κοντά στο επίκεντρο.
3,0 - 3,9 R Πολύ Ασθενής	Αισθητός κοντά στο επίκεντρο, χωρίς ζημιές.
4,0 - 4,9 R Ασθενής	Αισθητός στο μεγαλύτερο μέρος του πληθυσμού σε τοπικό επίπεδο, με ελαφρές συνήθως ζημιές στο εσωτερικό των κτιρίων κοντά στο επίκεντρο, χωρίς θύματα. Απίθανο να υπάρξουν έστω και μέτριες ζημιές.
5,0 - 5,9 R Μέτριος	Αισθητός στο σύνολο του πληθυσμού σε τοπικό επίπεδο. Μέτριες έως σημαντικές ζημιές στα κτίρια ανεπαρκούς σχεδίασης σε ακτίνα 10 km ² από το επίκεντρο, πιθανώς και με ανθρώπινες απώλειες. Συνήθως καμία έως ελαφρές ζημιές σε όλα τα άλλα κτίρια.
6,0 - 6,9 R Ισχυρός	Σοβαρές ζημιές σε ακτίνα 100 km ² από το επίκεντρο, ισχυρές έως βίαιες δονήσεις κοντά στο επίκεντρο. Μέτριες έως σοβαρές ζημιές στα κτίρια ανεπαρκούς σχεδίασης, ελάχιστες ζημιές στα ανθεκτικά και αντισεισμικά κτίρια. Ο ανθρώπινος απολογισμός κυμαίνεται συνήθως από μηδέν έως 25.000 θάνατοι.
7,0 - 7,9 R Καταστροφικός	Μεγάλες καταστροφές και ανθρώπινες απώλειες, σε ακτίνα άνω των 100 km ² μακριά από το επίκεντρο. Σοβαρές ζημιές ή μερική κατάρρευση αρκετών κτιρίων, ολική κατάρρευση ορισμένων κτιρίων ανεπαρκούς σχεδίασης. Πιθανές ζημιές στα ανθεκτικά και αντισεισμικά κτίρια. Επίσης, αν το επίκεντρο είναι στη θάλασσα, πιθανότητα δημιουργίας τσουνάμι. Ο ανθρώπινος απολογισμός κυμαίνεται συνήθως από μηδέν έως 250.000 θάνατοι.
8,0 - 8,9 R Εξαιρετικά Καταστροφικός	Εξαιρετικά μεγάλες καταστροφές και ανθρώπινες απώλειες, πολλές εκατοντάδες χιλιόμετρα μακριά από το επίκεντρο. Μέτριες έως βαρύτατες ζημιές στα ανθεκτικά και αντισεισμικά κτίρια, ολική κατάρρευση στα κτίρια ανεπαρκούς σχεδίασης. Πιθανώς ολική καταστροφή κοντά στο επίκεντρο. Εναλλακτικά, αν το επίκεντρο είναι στη θάλασσα, δημιουργία ισχυρών τσουνάμι. Ο ανθρώπινος απολογισμός κυμαίνεται συνήθως από 100 έως πολλές εκατοντάδες χιλιάδες θάνατοι. Ωστόσο, ορισμένοι σεισμοί αυτού του μεγέθους δεν έχουν προκαλέσει θύματα.
9,0 - 9,9 R Ασύλληπτα Καταστροφικός	Τεράστιες καταστροφές και τεράστιες ανθρώπινες απώλειες, πολλές χιλιάδες χιλιόμετρα μακριά από το επίκεντρο. Πιθανώς ακόμα και ολοκληρωτική καταστροφή της ζωής σε τοπικό επίπεδο, όλα τα κτίρια κοντά στο επίκεντρο καταρρέουν εντελώς. Εναλλακτικά, αν το επίκεντρο είναι στη θάλασσα, τεράστια τσουνάμι που θα πλήξουν όλες τις γύρω ηπείρους. Μεγάλη μετατόπιση στις τοπικές τεκτονικές πλάκες, αλλαγές στο τοπικό ανάγλυφο και στο σχήμα των ακτογραμμών, συν πιθανή μετατόπιση νησιών. Αλλαγή στην ταχύτητα περιστροφής και στην κλίση του άξονα της Γης. Ο

	ανθρώπινος απολογισμός κυμαίνεται συνήθως από 1.000 έως, δυνητικά, 1 εκατομμύριο θάνατοι. Ελάχιστοι σεισμοί αυτού του μεγέθους έχουν καταγραφεί στην παγκόσμια ιστορία. Ο ισχυρότερος ήταν 9,5 R.
10,0 R Παγκόσμιος	Δεν υπάρχει τόσο μεγάλου μήκους ενιαίο σεισμογόνο ρήγμα στη Γη για να προκαλέσει κάτι τέτοιο. Μόνο από συμβάν πρόσκρουσης με αστεροειδή ή κομήτη μπορεί να συμβεί ή ειδικότερα για την τιμή «10 ακριβώς» αν έσπαζαν ταυτόχρονα 3 έως 5 διαδοχικά ρήγματα μεγάλου μήκους, κάτι εξαιρετικά απίθανο. Αν πάντως συνέβαινε, θα κατέστρεφε μία ολόκληρη ήπειρο, προκαλώντας δυνητικά έως και εκατομμύρια θανάτους, με ολοκληρωτική καταστροφή της ζωής και όλων των ανθρώπινων κατασκευών σε ακτίνα χιλιάδων χιλιομέτρων, και θα άλλαζε εντελώς το γεωγραφικό ανάγλυφο σε ολόκληρες χώρες. Επίσης, θα γινόταν αισθητός σε εξαιρετικά μεγάλες αποστάσεις, πιθανότατα σε όλο το ένα ημισφαίριο της Γης.

Πηγή: <http://www.earthquakenet.gr/klimakaRichter.htm>

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α΄-3 : Η Κλίμακα σεισμικών εντάσεων Mercalli

I. Μη αισθητός	Δεν γίνεται αισθητός. Καταγράφεται μόνο από σειсмоγράφους.
II. Ελάχιστα αισθητός	Αισθητός από μερικούς ανθρώπους που βρίσκονται σε ανάπαυση στους υψηλότερους ορόφους κτιρίων.
III. Ασθενής	Αισθητός μέσα στα σπίτια, ως δονήσεις σαν να περνάει ελαφρύ φορτηγό. Μπορεί να μην αναγνωριστεί ως σεισμός.
IV. Μέτριος	Αισθητός μέσα στα σπίτια, ως δονήσεις σαν να περνάει βαρύ φορτηγό δίπλα στο σπίτι. Λιγότερο αισθητός στην ύπαιθρο. Τίθενται σε κίνηση κρεμασμένα αντικείμενα. Τζάμια τρίζουν. Κρότοι πιάτων και παραθύρων, χτύπος στις πόρτες. Σταματημένα αυτοκίνητα κλυδωνίζονται. Την νύχτα μερικοί ξυπνούν.
V. Σχετικά Ισχυρός	Αισθητός από όλους μέσα στα σπίτια, ως δονήσεις σαν να περνάει τραίνο δίπλα στο σπίτι. Ενδεχομένως μη αισθητός στην ύπαιθρο υπό ορισμένες συνθήκες. Αιώρηση κρεμασμένων αντικειμένων. Ανατροπή μερικών μικρών αντικειμένων και σπάσιμο πιάτων. Ανοιχτές πόρτες ταλαντεύονται. Υγρά από δοχεία χύνονται. Την νύχτα όλοι ξυπνούν.
VI. Ισχυρός	Αισθητός από όλους. Πολλοί τρομοκρατούνται και τρέχουν έξω από τα κτίρια. Οι άνθρωποι περπατούν με αστάθεια. Μετακίνηση ή ανατροπή πολυάριθμων μεγάλων αντικειμένων και επίπλων. Τζάμια σπάζουν. Βλάβες σε σοβάδες, κεραμίδια, καπνοδόχους. Μικρές καμπάνες ηχούν. Ζημιές λίγες, ελαφρές.
VII. Πολύ Ισχυρός	Δύσκολη η όρθια στάση. Πτώση πολυάριθμων κεραμιδιών, καπνοδόχων. Μικρές ζημιές σε ισχυρές κατασκευές. Σοβάδες και τοιχοποιία ρηγματώνονται στις συνηθισμένες κατασκευές. Στις κακές κατασκευές πέφτουν σοβάδες, αποκολλώνται τούβλα και πέτρες. Γίνεται αισθητός από οδηγούς αυτοκινήτων. Μεγάλες καμπάνες ηχούν. Κυματισμός στις λίμνες, θόλωμα νερού από λάσπη.

VIII. Καταστροφικός	Επηρεάζεται η οδήγηση των αυτοκινήτων. Αρκετές ζημιές και μερική κατάρρευση στις συνηθισμένες κατασκευές. Μέτριες ζημιές στην τοιχοποιία των καλών κατασκευών και μεγάλες στις κακές κατασκευές. Κλαδιά σπάνε από τα δένδρα. Αλλαγές στη ροή και στη θερμοκρασία του νερού σε πηγές και σε πηγάδια.
IX. Πολύ Καταστροφικός	Γενικός πανικός. Σοβαρές βλάβες στην τοιχοποιία των καλών κατασκευών. Γενική καταστροφή στις κακές κατασκευές. Μικρού μεγέθους κτίρια αποσπώνται από τα θεμέλια. Υπόγειοι αγωγοί σπάζουν. Εμφανίζονται ρωγμές στο έδαφος. Σε περιοχές με υπόγεια ύδατα, αναβλύζει από το έδαφος λεπτή άμμος, ιλύς και νερό.
X. Εξαιρετικά Καταστροφικός	Τα περισσότερα κτίρια καταστρέφονται. Πτώση μερικών καλά κατασκευασμένων ξύλινων κτιρίων και γεφυρών. Σχεδόν όλες οι κατασκευές τοιχοποιίας και τα προκατασκευασμένα κτίσματα καταρρέουν μέχρι θεμελίων. Σοβαρές ζημιές στο οδικό δίκτυο και σε φράγματα, υδροφράκτες και αναχώματα. Οι σιδηροτροχιές κάμπτονται ελαφρά. Μεγάλες κατολισθήσεις.
XI. Ασύλληπτα Καταστροφικός	Ελάχιστα κτίρια μένουν όρθια. Πτώση σχεδόν όλων των ανθρώπινων κατασκευών. Υπόγειοι αγωγοί και γραμμές μεταφοράς ενέργειας καταστρέφονται εντελώς. Καταστροφή οδικού δικτύου, πτώση γεφυρών και ανισόπεδων κόμβων. Οι σιδηροτροχιές κάμπτονται έντονα. Πολυάριθμες κατολισθήσεις, ρήγματα και παραμορφώσεις του εδάφους.
XII. Ολική Καταστροφή (ή Κατακλυσμιαίος)	Ολική καταστροφή. Κατάρρευση όλων των κτιρίων μέχρι θεμελίων. Τεράστιες παραμορφώσεις του φλοιού της Γης. Το έδαφος κινείται σε κύματα ή ανυψώνεται και υποχωρεί αρκετά μέτρα και τα σεισμικά κύματα φαίνονται στην επιφάνεια. Αλλαγές στο ανάγλυφο του εδάφους και τη γραμμή του ορίζοντα. Μεγάλες ποσότητες βράχων αλλάζουν θέση. Αλλαγή ροής ποταμών. Δημιουργία καταρρακτών. Παραμόρφωση της όρασης. Μεγάλα αντικείμενα εκτινάσσονται στον αέρα. Το επίπεδο XII έχει καταγραφεί μόλις μία φορά στην ανθρώπινη ιστορία.

Πηγή: <http://www.earthquakenet.gr/klimakaMercalli.htm>

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α΄-4 : Οι κυριότεροι σεισμοί στην Ελλάδα από το 1968 έως το 1999.

Πληγείσα περιοχή	Ημερομηνία	Μέγεθος	Επιπτώσεις
Άγιος Ευστράτιος	19-2-1968	7,1	20 νεκροί, 39 τραυματίες, 175 καταρρεύσεις κτιρίων.
Στίβος Θεσσαλονίκης	20-6-1978	6,5	45 νεκροί κυρίως από την κατάρρευση οκτάωροφης πολυκατοικίας στη Θεσσαλονίκη, 220 τραυματίες, 9.480 κτίρια με μη επισκευάσιμες βλάβες. Σημαντικές ζημιές στις περιοχές Θεσσαλονίκης, Βόλβης - Λαγκαδά, Κιλκίς, Σερρών, Χαλκιδικής.
Αλμυρός Βόλου	9-7-1980	6,5	24 τραυματίες, 5.222 κτίρια κατεστραμμένα. Ζημιές σε Μαγνησία, Φθιώτιδα, Λάρισα.
Περαχώρα - Αλκωνίδες	24-2-1981	6,7	20 νεκροί, 500 τραυματίες, 22.554 κτίρια με μη επισκευάσιμες βλάβες. Πολλές υλικές ζημιές σε: Κορινθία, Βοιωτία, Αττική, Φωκίδα, Εύβοια.
Καλαμάτα	13-9-1986	6,0	20 νεκροί, 80 τραυματίες, κατάρρευση 4 πολυκατοικιών στην πόλη της Καλαμάτας. Ολοκληρωτική καταστροφή του Ελαιοχωρίου. Από τα 9.124 κτίρια της Καλαμάτας το 20% κρίθηκαν κατεδαφιστέα. Σημαντικές ζημιές και σε χωριά.
Κοζάνη - Γρεβενά	13-5-1995	6,6	Εκτεταμένες ζημιές. Καταρρεύσεις πολλών κτιρίων σε χωριά της ευρύτερης περιοχής.
Αίγιο	15-6-1995	6,1	26 νεκροί, κατάρρευση ενός ξενοδοχείου και μιας πολυκατοικίας. Εκτεταμένες ζημιές.
Κόνιτσα	26-7-1996	5,2	Εκτεταμένες ζημιές. Βλάβες σε κτίρια κυρίως στην πόλη της Κόνιτσας και σε γύρω χωριά.
Πάρνηθα - Αθήνα	7-9-1999	5,9	143 νεκροί, 400 περίπου τραυματίες, 37 καταρρεύσεις κτιρίων. Εκτεταμένες βλάβες σε κτίρια των δυτικών, βορειοδυτικών και νοτιοδυτικών περιοχών της Αττικής. 85 άνθρωποι απεγκλωβίστηκαν ζωντανοί μέσα από τα ερείπια.

Πηγή: <http://www.oasp.gr/node/208>

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β΄

Πίνακας 1: Αιτίες Δασικών Πυρκαγιών Περιόδου 1980 – 2003

ΕΤΟΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΠΥΡΚΑΓΙΩΝ	ΑΝΘΡΩΠΟΓΕΝΗ ΑΙΤΙΑ	ΦΥΣΙΚΑ ΑΙΤΙΑ	ΑΓΝΩΣΤΑ ΑΙΤΙΑ
1980	1.207	850	20	337
1981	1.159	719	12	428
1982	1.045	695	48	302
1983	968	545	38	385
1984	1.284	917	18	349
1985	1.442	804	38	600
1986	1.082	596	30	456
1987	1.266	659	63	544
1988	1.898	898	49	951
1989	1.284	599	48	637
1990	1.332	643	44	635
1991	941	539	18	484
1992	2.042	868	61	1.113
1993	2.406	860	61	1.485
1994	1.954	765	96	1.102
1995	1.493	539	59	895
1996	1.527	452	50	1.025
1997	2.273	805	54	1.414
1998	1.842	211	46	1.585
1999	1.486	127	66	1.293
2000	2.581	336	129	2.116
2001	2.658	405	177	1.953
2002	1.400	140	154	1.106
2003	1.425	157	241	1.026
ΣΥΝΟΛΑ	37.995	14.129	1.620	22.221

Πηγή: www.ypeka.gr Τελευταία Επίσκεψη: 05/02/2017 19:00

Πίνακας 2: Συχνότητα Πυρκαγιών στη διάρκεια του χρόνου
(ΕΤΗΣΙΟΣ ΜΕΣΟΣ ΟΡΟΣ)

ΜΗΝΑΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΠΥΡΚΑΓΙΩΝ
ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ	17
ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ	23
ΜΑΡΤΙΟΣ	34
ΑΠΡΙΛΙΟΣ	37
ΜΑΙΟΣ	30
ΙΟΥΝΙΟΣ	76
ΙΟΥΛΙΟΣ	163
ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ	210
ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ	191
ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ	133
ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ	19
ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ	7
ΣΥΝΟΛΟ	940

Πηγή: www.ypeka.gr Τελευταία επίσκεψη: 05/02/2017 19:00

Πίνακας 3: Απώλειες που προέρχονται από δασικές πυρκαγιές

ΑΠΩΛΕΙΕΣ	ΠΟΣΟΤΗΤΑ
Άνθρωποι	123
Ζώα	14.269
Οικίες	1.672
Γεωργοκτηνοτροφικές εγκαταστάσεις	2.839
Κατοικημένες εκτάσεις	8.374
Μηχανήματα	345

Πηγή: ΤΣΑΓΚΑΡΗ Κ., ΚΑΡΕΤΣΟΣ Γ. και ΠΡΟΥΤΣΟΣ Ν. (2011) *Δασικές πυρκαγιές Ελλάδας, 1983-2008*, Εκδ. WWF Ελλάς και ΕΘΙΑΓΕ – ΙΜΔΟ & ΤΔΠ, Αθήνα

Πίνακας 4: Συνολικός αριθμός Φυσικών Καταστροφών ανά φαινόμενο και ανά έτος από το 1994 έως το 2003

	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	ΣΥΝΟΛΟ
Κατολισθήσεις - χιονοστιβάδες	8	15	24	13	21	15	29	21	19	21	186
Ξηρασία - Λιμοί	10	16	8	18	34	30	48	47	41	21	273
Σεισμοί	23	25	11	17	17	33	31	25	35	40	257
Ακραίες θερμοκρασίες	10	13	5	13	13	8	31	23	15	18	149
Πλημμύρες	78	95	70	76	88	112	152	159	172	158	1.160
Πυρκαγιές	13	7	5	15	16	22	30	14	22	14	158
Εκρήξεις Ηφαιστείων	6	5	5	4	4	5	5	6	7	2	49
Τυφώνες	67	59	63	68	72	86	101	98	112	76	802
Άλλα φυσικά καταστροφικά φαινόμενα	1	4	2	3	2	2	4	2	1		21
ΣΥΝΟΛΟ	216	239	193	227	267	313	431	395	424	350	3.055

Πηγή: “World Disasters Report 2004”, International Federation of Red Cross and Red Crescent Societies

Πίνακας 5: Συνολικός αριθμός Φυσικών Καταστροφών ανά ήπειρο (1994 – 2003)

	Αφρική	Αμερική	Ασία	Ευρώπη	Ωκεανία	ΣΥΝΟΛΟ
Κατολισθήσεις - χιονοστιβάδες	12	42	105	19	8	186
Ξηρασία - Λιμοί	118	46	86	13	10	273
Σεισμοί	11	47	145	45	9	257
Ακραίες θερμοκρασίες	7	32	45	61	4	149
Πλημμύρες	269	256	411	195	29	1160
Πυρκαγιές	13	66	22	46	11	158
Εκρήξεις Ηφαιστείων	4	25	12	2	6	49
Τυφώνες	70	277	307	87	61	802
Άλλα φυσικά καταστροφικά φαινόμενα	3	5	10	1	2	21
ΣΥΝΟΛΟ	507	796	1.143	469	140	3.055

Πηγή: “World Disasters Report 2004”, International Federation of Red Cross and Red Crescent Societies

Πίνακας 6: Συνολικός αριθμός ανθρώπων που έχασαν τη ζωή τους ανά φαινόμενο και ανά έτος από το 1994 έως το 2003.

	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	ΣΥΝΟΛΟ
Κατολισθήσεις -χιονοστιβάδες	280	1.497	1.129	801	981	351	1.099	692	1.149	700	8.679
Ξηρασία - Λιμοί		54.000	54.000	54.520	57.875	54.029	370	199	538	9	275.540
Σεισμοί	1.242	7.966	584	3.039	7.417	21.870	204	21.355	1.606	29.617	94.900
Ακραίες θερμοκρασίες	416	1.730	300	619	3.225	771	922	1.653	3.369	32.403	45.408
Πλημμύρες	6.403	8.145	7.309	6.958	9.695	34.366	6.330	4.678	4.354	4.050	92.288
Πυρκαγιές	84	29	45	32	109	70	47	33	6	53	508
Εκρήξεις Ηφαιστειών	101		4	53					254		412
Τυφώνες	4.081	3.724	4.380	5.330	24.657	11.899	1.129	1.864	1.093	995	59.152
Άλλα φυσικά καταστροφικά φαινόμενα	31		32	400	2.182	3	1				2.649
ΣΥΝΟΛΟ	12.638	77.091	67.783	71.752	106.141	123.359	10.102	30.474	12.369	67.827	579.536

Πηγή: “World Disasters Report 2004”, International Federation of Red Cross and Red Crescent Societies

Πίνακας 7: Συνολικός αριθμός ανθρώπων που έχασαν τη ζωή τους ανά ήπειρο (1994 – 2003)

	Αφρική	Αμερική	Ασία	Ευρώπη	Ωκεανία	ΣΥΝΟΛΟ
Κατολισθήσεις - χιονοστιβάδες	273	1.700	6.162	416	128	8.679
Ξηρασία	4.471	58	270.923		88	275.540
Σεισμοί	2.497	3.299	68.376	20.710	18	94.900
Ακραίες θερμοκρασίες	187	2.291	10.062	32.862	6	45.408
Πλημμύρες	9.989	34.775	45.961	1.537	26	92.288
Πυρκαγιές	136	120	125	114	13	508
Εκρήξεις Ηφαιστειών	254	52	97		9	412
Τυφώνες κ.α.	1.463	23.444	33.270	726	249	59.152
Άλλα φυσικά καταστροφικά φαινόμενα		15	452		2.182	2.649
ΣΥΝΟΛΟ	19.270	65.754	435.428	56.365	2.719	579.536

Πηγή: “World Disasters Report 2004”, International Federation of Red Cross and Red Crescent Societies

Πίνακας 8: Συνολικός αριθμός ανθρώπων που επηρεάστηκαν σε χιλιάδες ανά φαινόμενο και ανά έτος από το 1994 έως το 2003.

	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	ΣΥΝΟΛΟ
Κατολισθήσεις -χιονοστιβάδες	298	1.122	9	34	209	15	208	67	771	459	3.192
Ξηρασία - Λιμοί	20.515	30.431	5.836	8.016	24.495	38.647	176.477	86.757	338.536	70.274	799.984
Σεισμοί	730	3.029	2.018	634	1.878	3.893	2.458	19.307	548	3.956	38.451
Ακραίες θερμοκρασίες	1.108	535		615	36	725	28	213	104	1.840	5.204
Πλημμύρες	127.688	198.233	178.451	44.956	290.073	150.167	62.506	34.500	167.186	166.828	1.420.588
Πυρκαγιές	3.067	12	6	53	167	19	39	6	26	9	3.404
Εκρήξεις Ηφαιστείων	236	26	7	7	8	34	119	78	298	25	838
Τυφώνες	38.311	13.771	28.144	13.594	26.784	21.153	15.459	30.645	110.709	10.781	309.351
Άλλα φυσικά καταστροφικά φαινόμενα				29	10	1	17		2		59
ΣΥΝΟΛΟ	191.953	247.159	214.471	67.904	343.660	214.654	257.311	171.573	618.180	254.172	2.581.071

Πηγή: “World Disasters Report 2004”, International Federation of Red Cross and Red Crescent Societies

Πίνακας 9: Συνολικός αριθμός ανθρώπων που επηρεάστηκαν σε χιλιάδες ανά ήπειρο (1994 – 2003)

	Αφρική	Αμερική	Ασία	Ευρώπη	Ωκεανία	ΣΥΝΟΛΟ
Κατολισθήσεις - χιονοστιβάδες	3	362	2.813	14	1	3.193
Ξηρασία - Λιμοί	127.982	15.101	645.257	7.063	4.583	799.986
Σεισμοί	327	3.645	32.310	2.140	30	38.452
Ακραίες θερμοκρασίες	0	1.932	893	779	1.600	5.204
Πλημμύρες	21.994	9.267	1.383.083	6.170	73	1.420.587
Πυρκαγιές	8	148	3.056	128	64	3.404
Εκρήξεις Ηφαιστείων	139	374	152		172	837
Τυφώνες	5.887	17.884	274.908	6.647	4.029	309.355
Άλλα φυσικά καταστροφικά φαινόμενα		3	47		10	60
ΣΥΝΟΛΟ	156.340	48.716	2.342.519	22.941	10.562	2.581.078

Πηγή: “World Disasters Report 2004”, International Federation of Red Cross and Red Crescent Societies

Πίνακας 10: Οικονομικές Επιπτώσεις σε εκατ. Δολάρια (τιμές 2003) (ανά φαινόμενο και ανά έτος από το 1994 έως το 2003)

	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	ΣΥΝΟΛΟ
Κατολισθήσεις -χιονοστιβάδες	77	12		19			180	74	13	51	426
Ξηρασία - Λιμοί	1.522	6.990	1.410	470	510	7.581	6.764	3.939	1.494	710	31.390
Σεισμοί	32.882	161.268	621	5.662	428	34.847	152	10.375	1.245	9.512	256.992
Ακραίες θερμοκρασίες	809	1.010		3.451	4.185	1.107	133	208		11.250	22.153
Πλημμύρες	23.947	31.551	29.305	14.727	32.971	14.733	11.425	3.250	24.406	14.703	201.018
Πυρκαγιές	189	163	2.023	19.541	686	543	1.127	73	94	2.595	27.034
Εκρήξεις Ηφαιστειών	498	1	19	9				15	9		551
Τυφώνες	6.182	29.540	14.690	8.629	18.987	26.191	10.332	11.207	1.311	17.134	144.203
Άλλα φυσικά καταστροφικά φαινόμενα		126		4	2		128				260
ΣΥΝΟΛΟ	66.106	230.661	48.068	52.512	57.769	85.002	30.241	29.141	28.572	55.955	684.027

Πηγή: “World Disasters Report 2004”, International Federation of Red Cross and Red Crescent Societies

Πίνακας 11: Οικονομικές Επιπτώσεις σε εκατ. Δολάρια (τιμές 2003)

ανά ήπειρο και ανά φαινόμενο από το 1994 έως το 2003.

	Αφρική	Αμερική	Ασία	Ευρώπη	Ωκεανία	ΣΥΝΟΛΟ
Κατολισθήσεις - χιονοστιβάδες		189	212	26		427
Ξηρασία - Λιμοί	434	3.561	14.109	10.401	2.887	31.392
Σεισμοί	5.154	42.041	179.997	29.800	0	256.992
Ακραίες θερμοκρασίες	1	6.128	3.447	12.369	208	22.153
Πλημμύρες	1.668	21.673	121.438	54.738	1.140	200.657
Πυρκαγιές	4	2.583	21.853	2.006	588	27.034
Εκρήξεις Ηφαιστειών	9	21	1	23	498	552
Τυφώνες	856	75.548	46.761	18.309	2.727	144.201
Άλλα φυσικά καταστροφικά φαινόμενα	6	126			128	260
ΣΥΝΟΛΟ	8.132	151.870	387.818	127.672	8.176	683.668

Πηγή: “World Disasters Report 2004”, International Federation of Red Cross and Red Crescent Societies